

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ ШИД

Година V
Број 3/2017

Шид
28. фебруар 2017. година

На основу члана 32. став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи („Сл гласник РС“ број: 129/07 и 83/14), и члана 40. став 1. тачка 7. Статута општине Шид, („Сл лист општине Шид“ број: 18/15-пречишћен текст), а у вези члана 15. став 1. тачка 10. Закона о ванредним ситуацијама („Сл. гласник РС“ број: 111/09, 92/11 и 93/12), Скупштина општине Шид, на седници одржаној 28.02.2017. године, донела је

Општина Шид

Међународни институт за
безбедност

ПРОЦЕНА УГРОЖЕНОСТИ ОПШТИНЕ ШИД од елементарних непогода и других несрећа

Процену је израдио Тим Међународног института за безбедност, Београд:

- Ђурић мр Бранислав, руководилац, Лиценца бр. 00030
- Ђурић Марко, координатор
- Јегеш мр Мила, консултант
- Миљуш мр Миодраг, консултант

У изради процене су из општине Шид учествовали:

- Мирослав Буљчик, Општинска управа, координатор
- Милош Миленковић, МУП РС

САДРЖАЈ

Списак табела.....	7
Списак слика.....	9
Списак графикона.....	10
1 Увод.....	12
2 Положај и карактеристике територије.....	14
2.1 Географски положај.....	14
2.2 Хидро-орографске карактеристике.....	15
2.3 Метеоролошко-климатске карактеристике.....	16
2.4 Становништво.....	18
2.4.1 Општи подаци о становништву.....	18
2.4.2 Социјална структура становништва.....	22
2.5 Материјална и културна добра и животна средина.....	28
2.5.1 Култура и уметност.....	28
2.5.2 Јавно информисање.....	30
2.5.3 Образовне институције.....	30
2.5.4 Животна средина и заштићена природна добра.....	31
2.6 Водоснабдевање.....	33
2.7 Пољопривредне површине.....	35
2.7.1 Рељеф.....	35
2.7.2 Педолошки састав земљишта.....	36
2.7.3 Пољопривредно земљиште.....	36
2.8 Објекти за склањање, збрињавање и здравствено обезбеђење.....	38
2.8.1 Склонишни капацитети.....	38
2.8.2 Постељни капацитети здравствених установа.....	38
2.9 Саобраћајно-технолошка инфраструктура.....	38
2.9.1 Путни саобраћај.....	38
2.9.2 Железнички саобраћај.....	39
2.9.3 Водни саобраћај.....	39
2.9.4 Комуникациона инфраструктура.....	40
2.10 Индустијска зона.....	40
3 Процена критичне инфраструктуре са становишта угрожености од елементарних непогода и других несрећа.....	41
3.1 Производња и дистрибуција електричне енергије.....	41
3.2 Снабдевање енергентима (мрежа дистрибуције енергената).....	42
3.3 Снабдевање водом.....	42
3.4 Снабдевање становништва храном (производња, складиштење и дистрибуција).....	44
3.5 Здравствена заштита.....	46
3.6 Материјална и културна добра и животна средина.....	47
3.6.1 Заштићена културна добра.....	47
3.6.2 Заштићена природна добра.....	48
3.7 Телекомуникације.....	49
3.8 Саобраћај.....	50

3.9	Транспорт опасних материја	52
4	Идентификација опасности и процена ризика од елементарних непогода и других несрећа.....	53
4.1	Земљотрес.....	54
4.1.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	54
4.1.2	Анализа и оцена ризика	64
4.1.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	68
4.2	Клизишта, одрони и ерозије	69
4.2.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	69
4.2.2	Анализа и оцена ризика	72
4.2.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	73
4.3	Поплава.....	73
4.3.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	73
4.3.2	Анализа и оцена ризика	78
4.3.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	85
4.4	Олујни ветрови.....	85
4.4.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	85
4.4.2	Анализа и оцена ризика	89
4.4.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	92
4.5	Град.....	92
4.5.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	92
4.5.2	Анализа и оцена ризика	96
4.5.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	100
4.6	Снежне мећаве, наноси и поледица	100
4.6.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	100
4.6.2	Анализа и оцена ризика	106
4.6.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	110
4.7	Суша.....	110
4.7.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	110
4.7.2	Анализа и оцена ризика	114
4.7.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	119
4.8	Епидемије	120
4.8.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	120
4.8.2	Анализа и оцена ризика	124
4.8.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	126
4.9	Епизоотије	126
4.9.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	126
4.9.2	Анализа и оцена ризика	130
4.9.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	131
4.9.4	Билне болести	131
4.10	Пожари и експлозије	138
4.10.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	138
4.10.2	Анализа и оцена ризика.....	140
4.10.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	144
4.11	Техничко – технолошки удеси и терористички напади.....	145
4.11.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	145
4.11.2	Анализа и оцена ризика.....	148
4.11.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	150
4.12	Нуклеарни и радијациони акциденти	151

4.12.1	Опис и идентификација потенцијалних опасности	151
4.12.2	Анализа и оцена ризика	159
4.12.3	Ниво, категорија и прихватљивост ризика	161
5	Процена снага, средстава и превентивних мера за заштиту и спасавање	162
5.1	Процена сопствених снага и средстава	162
5.2	Едукација становништва	170
5.3	Мере превенције	171
6	ЗАКЉУЧАК	172

Списак табела

Табела 1 Просечна старост становника	18
Табела 2 Старосна и полна структура становништва по насељима (2011.)	19
Табела 3 Становништво према изворима средстава за живот (2011.)	22
Табела 4 Домаћинства по насељима према броју чланова (2011.)	22
Табела 5 Домаћинства према броју чланова и изворима прихода	23
Табела 6 Економски активно становништво (2011.).....	24
Табела 7 Станови према опремљености (2011.).....	25
Табела 8 Опремљеност станова инсталацијама и помоћним просторијама (2011.).26	
Табела 9 Осетљивост становништва на ванредне ситуације	28
Табела 10 Подаци о депонијама у општини Шид	33
Табела 11 Структура земљишта према катастарским категоријама (2004. год.)	36
Табела 12 Преглед склоништа на територији општине Шид	38
Табела 13 Носиоци водоснабдевања на територијама јединица локалне самоуправе ШИД	42
Табела 14 Аутономни системи за водоснабдевање у насељеним местима општине Шид.....	43
Табела 15 Прикључена домаћинства на водовод (% по насељима)	44
Табела 16 Складишни капацитети прехранбених производа	46
Табела 17 Општински путеви (локални путни правци)	50
Табела 18 Дужина путева у општини Шид 2009. године.....	51
Табела 19 Пружни правци у општини Шид 2009. године.....	51
Табела 20 Путеве за превоз опасних материја	52
Табела 21 Интензитет земљотреса у степенима МКС и радијусима.....	57
Табела 22 ЕМС-98 подела објеката у класе повредљивости	58
Табела 23 Класе повредљивости	58
Табела 24 Матрица оштећења објеката класе повредљивости В	59
Табела 25 Матрица оштећења објеката класа повредљивости С	59
Табела 26 Очекивана оштећења прама макросеизмичкој скали интензитета	60
Табела 27 Станови према години изградње, врсти зграде, материјалу спољних зидова, настањености и типу насеља (2011)	61
Табела 28 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од земљотреса	62
Табела 29 Приказ броја становника, географске локације и интензитета потенцијалне сеизмолошка активности по насељеним местима општине Шид	64
Табела 30 Број угрожених објеката у општини Шид	64
Табела 31 Приказ броја оштећених објеката при максималној сеизмичкој активности на територији општине Шид	65
Табела 32 Процена ризика од земљотреса.....	66
Табела 33 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од одрона, клизишта и ерозија.....	71
Табела 34 Процена ризика од одрона, клизишта и ерозија.....	72
Табела 35 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од поплава	77
Табела 36 Велике бране у општини Шид са главним карактеристикама	80
Табела 37 Процена ризика од поплава	83
Табела 38 Бофорова скала	86

Табела 39 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од олујних ветрова	89
Табела 40 Процена ризика од олујних ветрова	90
Табела 41 Противградне станице на територији општине Шид	95
Табела 42 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од града.....	96
Табела 43 Процена ризика од града	98
Табела 44 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од снежних мећава, наноса и поледице	105
Табела 45 Анализа угрожености од снежних наноса и поледица	107
Табела 46 Процена ризика од снежних мећава, наноса и поледице	108
Табела 47 Категоризација суше на основу СПИ индекса	112
Табела 48 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од суша	114
Табела 49 Учесталост суше према вредности стандардизованог индекса падавина СПИ-3 за Сремску Митровицу	115
Табела 50 Учесталост суше према вредности стандардизованог индекса падавина СПИ-6 за Сремску Митровицу	117
Табела 51 Процена ризика од суша	117
Табела 52 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од епидемија	122
Табела 53 Процена ризика од епидемија	124
Табела 54 Кретање заразних болести животиња у 2014. години у Србији	127
Табела 55 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од епизоотија	128
Табела 56 Процена ризика од епизоотија	130
Табела 57 Анализиране мере адаптације, које би могле да се примене у пољопривредној производњи у општини Шид	137
Табела 58 Број и врста објеката у општини Шид	138
Табела 59 Капацитети бензинских станица.....	139
Табела 60 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од пожара и експлозија	139
Табела 61 Пожари у општини Шид у периоду 2012.-2014. године.....	141
Табела 62 Повредивост и угроженост грађевинских реона насеља од пожара и експлозија.....	141
Табела 63 Процена ризика од пожара и експлозија.....	143
Табела 64 Попис опасних материја на територији општине Шид	145
Табела 65 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од техничко-технолошких удеса и терористичких напада	147
Табела 66 Процена ризика од техничко-технолошких удеса и терористичких напада	149
Табела 67 Категорије претњи повезаних са јонизујућим зрачењима	151
Табела 68 Преглед нуклеарних електрана у државама у окружењу	154
Табела 69 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од нуклеарних и/или радијационих акцидената	157
Табела 70 Процена ризика од нуклеарних и/или радијационих акцидената.....	159
Табела 71 Преглед ватрогасно-спасилачких јединица у Шиду.....	163
Табела 72 Предлог за формирање јединица Цивилне заштите опште намене.....	164
Табела 73 Списак оспособљених и других правних лица од значаја за заштиту и спасавање	166

Табела 74 Попис механизације од значаја за заштиту и спасавање	167
Табела 75 Процена могућности за пружање медицинске помоћи	167
Табела 76 Хотелски капацитети у општини Шид.....	168
Табела 77 Ресторански објекти у општини Шид	169
Табела 78 Други објекти у општини Шид са смештајним капацитетима	169

Списак слика

Слика 1 Положај општине Шид	14
Слика 2 Мапа штићених вредности на територији Сремског округа.....	53
Слика 3 Карта сеизмичког хазарда - основа за планирање у ванредним ситуацијама	55
Слика 4 Карта сеизмичког хазарда Републике Србије за основну стену повратни период 475. година максимално хоризонтално убрзање (g)	55
Слика 5 Карта сеизмичког хазарда на територији Сремског управног округа.....	56
Слика 6 Карта епицентара на територији Сремског управног округа	56
Слика 7 Карта пројектног хазарда	57
Слика 8 Карта сеизмичког хазарда инфраструктуре.....	66
Слика 9 Карта ерозије Републике Србије и процентуална заступљеност ерозионих подручја.....	70
Слика 10 Процентуална заступљеност ерозије по категоријама у Србији	70
Слика 11 Значајна поплавна подручја за територију Републике Србије	76
Слика 12 Учесталост олујног ветра за пролећну, летњу, јесењу и зимску сезону	87
Слика 13 Просторна расподела учесталости олујног ветра за Сремски округ по општинама	87
Слика 14 Просторна расподела учесталости олујног ветра за Сремски округ по годишњим добима.....	88
Слика 15 Просечан годишњи број дана са градом у Србији за период 1981 – 2010.....	93
Слика 16 Мапа вероватноће појаве штете и нивоа ризика од града на територији Србије	94
Слика 17 Расподела површина са штетама од града по општинама у Србији за период 1981 - 2012. година (А-процент у односу на укупну површину; Б- процент у односу на пољопривредну површину општине).....	94
Слика 18 Мапа честине града (просечан годишњи број дана са градом) на територији Сремског округа.....	97
Слика 19 Средње годишње штете од града изражене у еврима по општинама за период 1981 - 2012. година	97
Слика 20 Учесталост мразних (А) и ледених дана (Б).....	100
Слика 21 Учесталост дана са минималном температуром на висини од 5 cm нижом од 0°C	101
Слика 22 Учесталост снежних падавина (А) и снежног покривача (Б)	102
Слика 23 Просторне расподеле просечног броја дана у којима је висина снежног покривача преко 15 cm (А), висина снежног покривача за повратни период од 50 година (Б), висина новог снега преко 15 cm (В) и висина новог снега за повратни период од 50 година (Г).....	103
Слика 24 Учесталост мећаве.....	104

Слика 25 Учесталост поледице	104
Слика 26 Просторна расподела учесталости међаве за Сремски округ по општинама	106
Слика 27 Просторна расподела учесталости поледице за Сремски округ по општинама	107
Слика 28 Веза између различитих врста суше.....	111
Слика 29 Учесталост пролећне суше (А), летње суше (Б) и суше током вегетационог периода.....	113
Слика 30 Просторна расподела учесталости суше за Сремски округ – пролеће ...	115
Слика 31 Просторна расподела учесталости суше за Сремски округ - лето	115
Слика 32 Просторна расподела учесталости суше за Сремски округ – вегетациони период.....	115
Слика 33 Распоред нуклеарних електрана у државама у окружењу - на растојању 500 km и 1.000 km од Београда	155

Списак графикана

Графикон 1 Заступљеност објеката по класама повредљивости у општини Шид	60
Графикон 2 Специфична продукција ерозионих наноса за поједине сливне целине пре 50 година и специфична продукција ерозионих наноса за поједине сливне целине - садашње стање.....	71

Законска и подзаконска регулатива

1. Закон о ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 111/2009, 92/2011 и 93/2012)
2. Закон о заштити од пожара ("Сл.лист СРЈ 111/2009)
3. Закон о водама ("Службени гласник РС", бр. 30/2010)
4. Закон о министарствима ("Службени гласник РС", бр. 72/2012)
5. Закон о експлозивним материјама, запаљивим течностима и гасовима ("Сл. гласник СРС број 44/77, 45/85, 18/89, "Службени гласник РС" број 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005)
6. Закон о промету експлозивних материја "Службени лист СФРЈ", бр. 30/85, 6/89, 53/91, "Службени лист СРЈ", бр. 24/94, 28/96, 68/2002)
7. Уредба о садржају и начину израде планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 8/2011)
8. Уредба о утврђивању Општег плана за одбрану од поплава за период од 2012.год до 2018.год.("Сл.гласник Р.С.", бр. 23/2012)
9. Упутство о методологији за израду Процене угрожености и планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама ("Службени гласник РС", бр. 96/2012)
10. Упуство о јединственој методологији за процену штете од елементарних непогода (Службени лист СФРЈ, БР 27/87)
11. Правилник о утврђивању методологије за израду прелиминарне процене ризика од поплава ("Службени гласник РС", бр. 1/2012)
12. Правилник о врстама и количинама опасних материја, објектима и другим критеријумима на основу којих се сачињава План заштите од удеса и предузимају мере за спречавање удеса и ограничавање утицаја удеса на живот и здравље људи, материјална добра и животну средину ("Службени гласник РС" br.8/2013)
13. Наредба о утврђивању Оперативног плана за одбрану од поплава за 2013. године

Други извори података

14. Стратегија развоја општине Шид 2009-2015.
15. Просторни план општине Шид (2010. год.)
16. Оперативни план одбране од поплава општине Шид за 2015. год.
17. Одлуке надлежних органа локалне самоуправе
18. Извештаји и анализе Штаба за ванредне ситуације општине Шид
19. Други материјали надлежних служби Општинске управе
20. Материјали надлежних државних органа и организација

1**Увод**

Процена угрожености од елементарних непогода и других несрећа општине Шид (у даљем тексту: Процена) је документ којим се идентификују опасности, извори и облици угрожавања; могући ефекти и последице; врши процена угрожености-ризика; сагледавају снаге, средства и превентивне мере за одговор на опасности изазване елементарним непогодама и другим несрећама, односно мере за заштиту и спасавање живота и здравља људи, животиња, материјалних и културних добара и животне средине. Процена представља системски приступ сагледавању и анализи фактора који утичу на безбедност штићених вредности и основу за израду Плана заштите и спасавања у ванредним ситуацијама општине Шид.

Методолошки поступак процењивања и садржај Процене угрожености усаглашени су са Упутством о методологији за израду процене угрожености и планова заштите и спасавања у ванредним ситуацијама ("Сл.гласник РС", број 96/2012). Прикупљени су подаци из званичних докумената општине Шид, државних органа и организација, као и других расположивих извора. С обзиром да коришћени подаци из тих докумената потичу из различитих извора, да су систематизовани за различите намене и по различитим методологијама, да се односе на различите временске периоде, могуће је да исти бројчани показатељи у Процени нису на свим местима идентични или сасвим актуелни. То не умањује ваљаност и веродостојност израчунатих и процењених вредности, имајући у виду да процењивање у функцији заштите и спасавања има динамички карактер и у великој мери третира дневно променљиве категорије.

Процена има за циљ да се њоме препознају, дефинишу и анализирају питања у вези са постојећим стањем, могућим опасностима, последицама и мерама за смањење ризика. У то смислу, проценом су обухваћени:

1. опис и стање штићених вредности,
2. опасности и узроци који могу довести до несрећа,
3. ефекти који могу настати услед појаве опасности,
4. организација и спровођење мера превенције у циљу спречавања настајања несрећа и умањења последица,
5. процена ризика, потреба и могућности за заштиту и спасавање људи, материјалних и културних добара и животне средине.

Процесом процене ризика идентификују се опасности, анализира и оцењује ризик и дефинишу мере за третирање ризика у циљу доношења одговарајућих одлука стратешког и оперативног значаја за јачање отпорности локалне заједнице у целини за случај појаве елементарних непогода и других несрећа. Она је и полазиште за пројектовање, изградњу и развој рационалног, ефикасног и ефективног система заштите и спасавања у општини Шид.

Резултати процене наведених елемената приказани су у шест поглавља:

1. Увод;
2. Положај и карактеристике територије;
3. Процена критичне инфраструктуре са становишта угрожености од елементарних непогода и других несрећа;
4. Идентификација опасности и процена ризика од елементарних непогода и других несрећа;
5. Процена потребних снага, средстава и превентивних мера за заштиту и спасавање;
6. Закључци.

У наставку процеса припреме општине Шид за одговор на елементарне непогоде и друге несреће, Процену је потребно допуњавати и ажурирати у складу са новим подацима, показатељима и сазнањима у вези са ванредним ситуацијама, а најмање једном годишње на основу нових билансних показатеља стања у општини Шид и предузетих мера у складу са Проценом.

1. Положај и карактеристике територије

1. Географски положај

Општина Шид се налази на југозападу Војводине и припада Сремском округу. На североистоку се граничи са општином Бачка Паланка (око 15 km), на истоку и југоистоку општином Сремска Митровица (око 45 km). На југу и југозападу од општине Шид налази се Република Српска (око 16,5 km), а на западу и северу је Република Хрватска (око 110 km). Општина Шид заузима површину од 687 km², представља 3,2% територије АП Војводине.

Слика 1 Положај општине Шид

У поређењу са другим општинама, Шид по површини спада у групу 10 највећих у АП Војводини. На њеној територији се налази 19 насеља (Адашевци, Бачинци, Батровци, Беркасово, Бингула, Вашица, Вишњићево, Гибарац, Ердевик, Бикић До, Илинци, Јамена, Кукујевци, Љуба, Моловин, Моровић, Привина Глава, Сот, Шид) и 19 катастарских општина (Адашевци, Бачинци, Батровци, Беркасово, Бингула, Вашица, Вишњићево, Гибарац, Ердевик, Ћипша, Илинци, Јамена, Кукујевци, Љуба, Моловин, Моровић, Привина Глава, Сот, Шид). Према попису становништва 2011. године на подручју општине живи 34.188 становника, што је испод 1,8 % покрајинског становништва, а густина насељености је у пола мања од просека у АП Војводини и износи око 55 ст/km².

Са општинама суседних држава Републике Српске и Републике Хрватске општина Шид је повезана магистралним и регионалним путевима, као и железничком мрежом. На општинској територији постоји пет граничних прелаза са Хрватском (Сот, Батровци, Љуба, Товарник и Шид). Гранични прелаз "Батровци" налази се на међународном путном правцу Е-70. Од њега се ка северу одваја магистрални правац који се у Шиду рачва на северозападни крак ка граничном прелазу Товарник и североисточни правац ка граничном прелазу Сот. Од 1974.

године и изградње моста преко Дунава код Илока и Бачке Паланке, магистрални путни правац на којем је гранични прелаз Сот је изузетно добио на значају и на тај начин позитивно допринео побољшању општинског географског положаја. Већина насеља општине Шид је лоцирана на поменути путним правцима. Она која нису, међусобно су повезана асфалтним путевима.

Железничка пруга која повезује Београд и Загреб пролази преко територије општине Шид. Од ње се одваја један крак према југу, према Републици Српској, односно Бијељини.

Сава чини јужну, најдужу природну границу општинске територије. Иако је она пловна, нема никакав саобраћајни значај за општину. Друге природне границе су делови мањих водених токова, као што су Студва (9 km), Смогва (3,5 km), Дебрња (2 km) и Босут (6,5 km).

На повољност географског положаја позитивно утиче и добра саобраћајна повезаност, односно поменути међународни правац Е-70 и други магистрални и регионални правци. Према томе, може се закључити да општина Шид, иако периферно лоцирана, има више елемената по којима се њен географски положај може окарактерисати као повољан.

2. Хидро-орографске карактеристике

Територија општине Шид је богата и у подземним и у површинским воденим токовима. Већи део општинске територије припада сливу Саве, а мањи сливу Дунава. Водом најквалитетнији извори су контактних типа и налазе се на падинама Фрушке горе. Вода најближа топографској површини лесне заравни лежи на дубини од 30 до 40 m. На лесним терасама плитка издан се јавља на дубинама од 8 до 10 m дубине, што зависи од микрорелефа земљишта. Горња површина издани јако осцилира. Некада је врло дубока, а понекад се јавља на самој површини. Питку воду становништво лесне терасе добија из артешких бунара. Дубока издан се јавља на 80-200 метара дубине. Извори термалне воде постоје између насеља Љуба и Ердевик и у близини Илинаца.

Површинске воде на територији општине Шид јављају се у облику сталних и повремених водотокова, бара, природних и вештачких акумулација. Један део водотока креће са Фрушке горе и њених обронака, док остали део водотока одводи површинске воде низијских делова територије. Највећу густину површинске хидрографије има лесна тераса, а најмању лесна зараван.

Подземне воде су веома високе, нарочито у јужним нижим деловима територије општине, што захтева интензивно одводњавање. Максимални нивои подземних вода крећу се од 0 до 4 m док се максимални ниво подземних вода на обронцима Фрушке горе креће од 0 до 17 m, што зависи од висине водонепропусних слојева речног тока Саве и Босута. Артеска издан креће се од дубине око 50 m, док се фреатска издан јавља већ на дубини од 0,5 m. Артеска издан се користи углавном за снабдевање водом за пиће путем неколико десетина бушених бунара из којих вода неконтролисано отиче.

Висок ниво подземних вода, посебно је карактеристичан за низијски део територије општине Шид до коте 85 m н.в. Због тога вода у депресијама, К.О. Адашевци, Бачинци, Кукујевци, Вишњићево, Моровић, Јамена, Батровци, Илинци и Вашица избија на површину. Подземне воде се, путем каналске мреже, пребацују у Босут, а затим у реку Саву. У условима када црпне станице нормално функционишу насеља нису угрожена овим водама.

Највећи природни водоток, којем гравитирају сви остали водотоци на територији општине, је река Сава. Врло мали део водотокова улива се директно у Дунав, а само један слив канала се улива директно у Саву. Река Сава има карактеристике равничарске реке. На територији општине Шид протеже се левом обалом у дужини од око 16 *km*, али има велики значај за водне прилике. Скоро цела општинска територија гравитира њеном сливу. Савине притоке су Босут са Студвом. Воде са територије катастарске општине Моловин отичу потоком Добра вода у Дунав.

Река Босут се петином свога тока налази на територији општине и то у дужини од око 38 *km* и највећи је природни реципијент површинских и подземних вода.

Водоток Студве протиче кроз општину Шид у дужини од 18 *km*. Пролазећи кроз босутске шуме прави више меандера, а каналом је спојена са реком Босут. Студва има несразмерно велико корино ширине од 50 до 120 *m* и дубине до 6 *m*. Протицаји су веома мали и могу се одредити само на основу водостаја.

Воде из мањих водотока према реци Сави и Босуту одводе се путем осам сливова, седам малих директних улива.

Бројни су каналисани токови, као што су: Шидина, Јелисаветин канал, Борис Блато, Драгановци, Ђепуш и др. Укупна дужина каналске мреже износи око 1.200 *km* и довољна је за ефикасну заштиту од поплава.

Шидина је фрушкогорски водоток који прима атмосферске воде са сливне површине и отпадне воде из насеља кроз која протиче. Ширине је од неколико десетина до неколико стотина метара. На њој је изграђена и једна црпна станица.

Забарене површине су Слезен бара из слива Босута и Брег из слива Студве. Најпознатија водена акумулација општине Шид је Сот која постоји од 1980.

Сот је изграђен у долини Шидине и има више функција, међу којима су заштита од ерозије, регулисање заустављања поплавног таласа, водоснабдевање, одмор и рекреација. У циљу заустављања поплавног таласа, у К.О. Ердевик су изграђене акумулације Мохорач и Бруја, а постоје и природна акумулација Бања и акумулација "Баракут" за потребе наводњавања хмеларника у Ердевику.

3. Метеоролошко-климатске карактеристике

Према географском положају Војводина лежи у области умерено - континенталне климе, са извесном специфичностима у појединим реонима који се манифестују као елементи субхумидне и микротермале, односно мезотермалне климе. Топоклима у општини Шид претпоставља типичну варијанту умерено континенталне климе са микроклиматском варијантом карактеристичном за Фрушку гору. Овакво стање инсолације и ветра представља повољнији биоклиматски комфор на територији општине и унутар насеља.

Подаци који се односе на климатске елементе добијени су у метеоролошкој станици Шид, која је лоцирана на 105 *m* надморске висине. Климатске карактеристике општине Шид сврставају је у умерено континенталну област. Микроклиматске разлике постоје, због математичко географских и орографских разлика. Фрушка гора је положајем, висином и вегетацијом велики климатски модификатор. На њој су температуре ниже, а количина падавина виша у односу на друге делове Срема.

Просечна вредност средње годишње температуре ваздуха у општини Шид износи $11,0^{\circ}\text{C}$. Најниже средње месечна температуре су у јануару, око $-2,2^{\circ}\text{C}$, а највише у јулу, око 21°C . Највиша измерена температура је 41°C , а најнижа $-30,5^{\circ}\text{C}$. Лета су топла и релативно дуга, температуре преко 30° степени се јављају у просеку 21 дан годишње, а температуре преко 25° трају просечно 95 дана. Зиме су

хладне и снежне са просечно 25 дана годишње испод 0° . Пролећа су кратка са повременим сменама кишних и сунчаних дана. Период јављања падавина у облику снега је од новембра до априла и износи просечно 20,5 дана. Број дана са снежним покривачем је просечно 23,5 дана.

Према метеоролошкој станици Шид, доминантан ветар је кошава. То је југоисточни ветар (око 236%), који се најчешће појављује крајем јесени и почетком лета доносећи ведро и суво време. Међутим, по честини јављања кошави је врло близак ветар из северозападног правца (око 220%). Он дува у топлијем делу године и доноси облачно време и падавине. Други ветрови су све слабије учестали следећим редом: источни, североисточни, северни, западни, јужни и југозападни. Најређи су јужни (око 53%) и југозападни ветрови (око 45%). Тишине су на 1.000 мерења годишње просечно регистроване 72 пута. Брзине ветрова на територији општине Шид најчешће су до $3,4\text{ m/s}$. Веће брзине од просечне постижу источни и северозападни ветрови.

Средња годишња вредност влажности ваздуха у Шиду је 78%, у зимском периоду је 83%, у пролеће 12%, лети 75% и у јесен 82%.

Присутан је неравномеран годишњи распон падавина, па самим тим и проблем благовременог одвођења атмосферских вода. Средња годишња висина падавина износи око 700 mm , са јуном као најкишнијим месецом и најсувљим мартом, априлом и септембром. Изузетак је била 2014. год. Падавине се јављају најчешће у облику краткотрајних пљускова, када се концентрише велика количина воде у кратком периоду. У оваквим условима атмосферска канализација у насељеним местима не може да одведе сву воду, што може изазвати одређене штете. Висина падавина опада од запада према истоку општине.

Јужни део општине има густу каналску мрежу, велике површине под шумом, доста мочварног земљишта, па је у њему испаравање веће, а самим тим и могућност за појаву падавина. Поред тога, позната депресија у долини Саве привлачи топле и влажне масе, односно велике количине падавина. Надморска висина повећава количину падавина. Тако је и у случају северног дела општине у којем се налази Фрушка гора. Према томе, најмању количину падавина на територији општине Шид добијају места у њеном централном делу.

4. Становништво

1 Општи подаци о становништву

Укупан број становника општине Шид, по попису из 2011. године износи 34.188, 17.400 жена и 16.788 мушкараца. По националној структури назаступљенији су Срби са око 78%, Словаци са око 6% и Хрвати са око 5%.

Просечна старост становника у општини Шид је нешто виша у односу на републички ниво (42,2 год.), али значајно виша у односу на АП Војводину (41,8 год.) и износи 42,6 година. Најнижа просечна старост је у насељима Бикић до (40,7), Вишњићево (41) и Шид (41,4), а највиша у Ердевику (45,6), Батровцима (45,2) и Моловину (44,6).

Табела 1 Просечна старост становника

Територијална јединица	Пол	Просечна старост 2011. год.
Општина Шид	просек	42,6
	М	40,7
	Ж	44,3
АП Војводина	просек	41,8
	М	40,2
	Ж	43,3
Република Србија	просек	42,2
	М	40,9
	Ж	43,6

Табела 2 Старосна и полна структура становништва по насељима (2011.)

Општина Насеље	Пол	Укупно	Старост																		Пунолетно	Просечна старост
			Узраст																			
			0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85 и више		
Шид општина	С	14188	1452	1497	1688	1998	2155	2192	2116	2104	2313	2596	2892	2983	2443	1515	1712	1450	777	305	28377	42,6
	М	16788	769	764	851	1010	1130	1208	1120	1118	1185	1296	1464	1523	1145	668	689	524	246	78	13798	40,7
	Ж	17400	683	733	837	988	1025	984	996	986	1128	1300	1428	1460	1298	847	1023	926	531	227	14579	44,3
Шид Градска	С	14893	679	680	728	888	952	1055	1038	955	983	1128	1244	1307	1059	656	633	522	280	106	12296	41,4
	М	7178	365	345	382	451	471	555	528	499	481	549	583	646	470	282	254	197	90	30	5818	39,6
	Ж	7715	314	335	346	437	481	500	510	456	502	579	661	661	589	374	379	325	190	76	6478	43,1
Остала	С	19295	773	817	960	1110	1203	1137	1078	1149	1330	1468	1648	1676	1384	859	1079	928	497	199	16081	43,4
	М	1610	404	419	469	559	659	653	592	619	704	747	881	877	675	386	435	327	156	48	7980	41,6
	Ж	9685	369	398	491	551	544	484	486	530	626	721	767	799	709	473	644	601	341	151	8101	45,3
Адашевци	С	1919	77	89	113	123	141	117	93	102	151	157	168	138	112	83	100	90	46	19	1566	42,0
	М	947	43	44	63	60	75	72	47	53	73	79	94	75	45	36	38	31	14	5	754	39,7
	Ж	972	34	45	50	63	66	45	46	49	78	78	74	63	67	47	62	59	32	14	812	44,3
Батровци	С	259	9	12	16	10	11	12	12	14	21	19	22	31	24	11	11	15	2	7	216	45,2
	М	127	7	7	6	5	5	8	4	9	14	11	12	17	10	5	3	3	-	1	104	41,6
	Ж	132	2	5	10	5	6	4	8	5	7	8	10	14	14	6	8	12	2	6	112	48,6
Бачинци	С	1180	51	48	56	67	78	75	70	69	75	88	105	102	89	47	63	46	36	15	987	43,2
	М	583	26	26	31	32	39	41	42	39	34	43	63	42	47	22	22	14	16	4	485	41,3
	Ж	597	25	22	25	35	39	34	28	30	41	45	42	60	42	25	41	32	20	11	502	45,2
Беркасово	С	1115	54	62	68	53	56	53	78	72	78	66	86	98	89	61	48	56	28	9	900	42,6
	М	546	26	32	32	28	29	28	42	39	38	36	42	46	45	26	28	22	6	1	440	41,1
	Ж	569	28	30	36	25	27	25	36	33	40	30	44	52	44	35	20	34	22	8	460	44,1
Бикић До	С	269	12	12	15	17	21	24	12	15	12	24	29	24	14	10	12	9	6	1	220	40,7
	М	143	7	7	7	5	12	17	7	10	8	10	15	13	11	5	3	3	2	1	119	39,6

	Ж	126	5	5	8	12	9	7	5	5	4	14	14	11	3	5	9	6	4	-	101	41,9
Бингула	С	732	29	19	37	39	54	42	36	42	55	49	59	76	64	34	38	29	19	11	626	44,3
	М	379	17	11	17	21	36	29	19	20	28	24	30	40	33	15	15	12	9	3	322	42,1
	Ж	353	12	8	20	18	18	13	17	22	27	25	29	36	31	19	23	17	10	8	304	46,6
Вашица	С	1424	49	55	60	85	83	98	81	79	108	112	124	113	105	50	91	76	37	18	1205	44,2
	М	719	26	33	29	45	47	55	49	35	59	56	64	66	51	24	39	25	9	7	604	42,1
	Ж	705	23	22	31	40	36	43	32	44	49	56	60	47	54	26	52	51	28	11	601	46,4
Вишњиће во	С	1683	70	99	74	119	111	101	98	115	114	142	150	147	92	78	59	72	30	12	1373	41,0
	М	850	41	51	32	58	66	52	48	64	59	72	79	82	53	38	20	20	12	3	694	39,7
	Ж	333	29	48	42	61	45	49	50	51	55	70	71	65	39	40	39	52	18	9	679	42,4
Гибарац	С	989	45	32	58	45	63	56	58	72	72	58	78	99	75	46	58	41	20	13	828	43,4
	М	171	21	15	25	28	28	32	30	38	38	35	32	44	39	23	20	14	6	3	393	41,8
	Ж	518	24	17	33	17	35	24	28	34	34	23	46	55	36	23	38	27	14	10	435	45,0
Ердевик	С	2736	89	98	112	153	170	155	135	151	178	220	235	243	201	127	180	162	87	40	2350	45,6
	М	1355	48	47	52	80	93	86	76	86	93	106	140	132	99	54	71	58	26	8	1162	43,4
	Ж	1381	41	51	60	73	77	69	59	65	85	114	95	111	102	73	109	104	61	32	1188	47,8
Илинци	С	304	32	40	38	44	52	48	55	46	62	60	60	69	47	25	51	43	25	7	674	43,0
	М	396	19	25	17	15	25	30	31	27	34	29	35	39	22	8	21	12	5	2	327	40,3
	Ж	408	13	15	21	29	27	18	24	19	28	31	25	30	25	17	30	31	20	5	347	45,6
Јамена	С	950	41	31	58	57	49	45	52	63	57	73	80	74	76	43	62	57	26	6	788	44,2
	М	474	23	17	29	24	28	27	28	33	32	41	47	40	37	19	24	17	6	2	391	41,8
	Ж	476	18	14	29	33	21	18	24	30	25	32	33	34	39	24	38	40	20	4	397	46,6
Кукујевци	С	1955	93	67	89	118	127	121	117	110	131	142	168	180	142	93	111	90	44	12	1629	43,2
	М	982	51	36	41	65	67	73	60	62	70	72	80	87	73	46	46	33	18	2	811	41,4
	Ж	973	42	31	48	53	60	48	57	48	61	70	88	93	69	47	65	57	26	10	818	44,9
Љуба	С	446	14	20	25	21	25	28	25	27	27	39	40	37	27	23	31	18	12	7	376	44,3
	М	232	7	8	11	10	15	17	15	16	15	18	25	21	16	9	15	9	4	1	200	43,6
	Ж	214	7	12	14	11	10	11	10	11	12	21	15	16	11	14	16	9	8	6	176	45,1
Моловин	С	195	12	9	12	14	7	6	6	12	9	17	18	8	13	15	17	9	8	3	152	44,6
	М	105	5	7	5	6	5	2	4	6	5	13	13	4	6	5	9	6	3	1	86	44,3
	Ж	90	7	2	7	8	2	4	2	6	4	4	5	4	7	10	8	3	5	2	66	45,0

Моровић	С	1774	63	84	81	103	116	109	99	101	122	140	156	158	132	80	103	72	45	10	1478	43,2
	М	867	24	34	47	52	63	66	59	48	66	68	76	85	54	34	43	32	13	3	727	41,9
	Ж	907	39	50	34	51	53	43	40	53	56	72	80	73	78	46	60	40	32	7	751	44,4
Привина Глава	С	186	6	7	17	9	5	5	11	14	12	13	15	14	24	9	12	8	4	1	149	44,5
	М	92	4	3	6	5	3	2	5	8	9	8	7	6	11	5	4	5	1	-	76	43,8
	Ж	94	2	4	11	4	2	3	6	6	3	5	8	8	13	4	8	3	3	1	73	45,3
Сот	С	679	27	33	31	33	34	42	40	45	46	49	55	65	58	24	32	35	22	8	564	44,1
	М	342	9	16	19	20	23	16	26	26	29	26	27	38	23	12	14	11	6	1	285	41,7
	Ж	337	18	17	12	13	11	26	14	19	17	23	28	27	35	12	18	24	16	7	279	46,4

2

Социјална структура становништва

Социјалне карактеристике доприносе осетљивости становништва на ванредне ситуације у погледу рањивости и могућности санирања последица. Подручја од посебног значаја су она где су индивидуалне могућности за реаговање у случају ванредних ситуација мале, а опоравак највише зависи од помоћи државе.

Табела 3 Становништво према изворима средстава за живот (2011.)

Град / општина	Пол	Укупно	Зарада или друга примања по основу рада	Пензија	Приходи од имовине	Социјална примања	Стипендија за ученике / студенте, студентски кредит	Зајам/уштеђевина	Новчана накнада за незапослена лица	Издравано лице	Остало
Шид	с	34188	9538	6658	1038	885	32	138	123	14143	1633
	м	16788	6178	2760	718	424	16	99	75	5368	1150
	ж	17400	3360	3898	320	461	16	39	48	8775	483
Градска	с	14893	4698	3119	206	276	14	30	77	5858	615
	м	7178	2714	1224	146	118	5	22	47	2484	418
	ж	7715	1984	1895	60	158	9	8	30	3374	197
Остала	с	19295	4840	3539	832	609	18	108	46	8285	1018
	м	9610	3464	1536	572	306	11	77	28	2884	732
	ж	9685	1376	2003	260	303	7	31	18	5401	286

Табела 4 Домаћинства по насељима према броју чланова (2011.)

Град / општина / Насеље	Укупно	Са 1 чланом	2	3	4	5	Са 6 и више чланова	и Просечан број чланова
Општина Шид	12331	2887	3299	2368	2252	879	646	2,77
Шид - Градска	5322	1133	1415	1115	1076	344	239	2,80
Остала	7009	1754	1884	1253	1176	535	407	2,75
Адашевци	660	164	143	118	123	70	42	2,91
Батровци	101	35	27	14	10	5	10	2,56
Бачинци	431	118	97	78	86	29	23	2,74
Беркасово	409	98	121	70	75	29	16	2,72
Бикић До	88	22	21	12	16	6	11	3,06
Бингула	294	88	85	52	43	14	12	2,49
Вашица	481	108	118	85	82	42	46	2,96
Вишњићево	607	151	156	110	105	50	35	2,77
Гибарац	320	60	87	50	67	21	35	3,09
Ердевик	1079	296	304	232	147	67	33	2,53

Илинци	303	90	79	47	39	35	13	2,65
Јамена	369	120	98	52	50	22	27	2,57
Кукујевци	652	104	196	119	124	66	43	3,00
Љуба	159	39	36	36	27	11	10	2,81
Моловин	74	26	19	12	5	7	5	2,64
Моровић	669	149	211	119	133	35	22	2,65
Привина Глава	63	18	19	8	5	3	10	2,89
Сот	250	68	67	39	39	23	14	2,72

Табела 5 Домаћинства према броју чланова и изворима прихода

Град општина	Укупно	Извори прихода домаћинства						
		зарада или друга примања на основу рада		остали приходи			мешовити приходи	без прихода
		пољопривреда	непољопривреда	пензија	социјална примања	друге врсте прихода		
Шид	12331	660	3161	3488	324	845	3474	379
Број чланова домаћинства								
1	2887	131	352	1669	115	312	75	233
2	3299	167	585	1458	75	222	710	82
3	2368	138	922	236	48	166	821	37
4	2252	140	1016	79	55	99	844	19
5	879	45	192	28	18	29	562	5
6 и више чланова	646	39	94	18	13	17	462	3
Градска	5322	40	1882	1552	91	244	1396	117
Број чланова домаћинства								
1	1133	7	205	730	25	75	21	70
2	1415	9	359	651	22	68	283	23
3	1115	8	575	119	17	56	328	12
4	1076	13	598	32	18	32	375	8
5	344	3	103	9	3	7	217	2
6 и више чланова	239	-	42	11	6	6	172	2
Остала	7009	620	1279	1936	233	601	2078	262
Број чланова домаћинства								
1	1754	124	147	939	90	237	54	163
2	1884	158	226	807	53	154	427	59
3	1253	130	347	117	31	110	493	25
4	1176	127	418	47	37	67	469	11
5	535	42	89	19	15	22	345	3
6 и више чланова	407	39	52	7	7	11	290	1

Шид	Пол	Укупно	Пољопривреда, шумарство, рибарство		Рударство		Прерађивачка индустрија		Снабдевање електричном енергијом, гасом, паром и климатизација		Снабдевање водом; управљање отпадним водама контролисање процеса уклањања отпада и сличне активности		Грађевинарство		Трговина на велико и трговина на мало; поправка моторних возила и мотоцикала		Саобраћај и складиштење		Услуге смештаја и исхране		Информисање и комуникације		Финансијске делатности и делатност осигурања		Пословање некретнинама		Стручне, научне, иновационе и техничке делатности		Административне и помоћне услужне делатности		Државна управа и одбрана; обавезно социјално осигурање		Образовање		Здравствена и социјална заштита		Уметност; забава и рекреација		Остале услужне делатности		Делатност домаћинства као послодавца; делатност домаћинства која производе робу и услуге за сопствене потребе		Делатност екстериторијалних организација и тела		Непознато	
			М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж	М	Ж						
	М	6355	1975	3	1213	497	5	25	162	364	616	629	114	134	89	65	-	123	57	499	132	81	75	68	1	-	-	-	2	-	60							60								
	Ж	3433	412	-	497	5	47	36	710	114	134	89	65	-	137	23	322	372	334	44	82	2	-	-	2	-	-	31									31									
15-24	М	492	153	-	108	1	3	27	50	34	50	31	4	4	4	9	-	20	1	81	13	19	7	24	1	-	-	13										13								
15-24	Ж	283	26	-	40	-	4	75	9	19	3	5	-	4	16	1	31	12	16	3	4	8	16	1	-	-	7										7									
25-34	М	1494	292	-	342	6	28	87	205	169	31	19	16	-	24	23	159	18	14	22	25	-	-	-	-	-	14										14									
25-34	Ж	2316	354	-	460	8	34	92	420	201	62	32	35	-	57	27	249	89	91	28	59	1	-	-	-	-	17										17									
35-44	М	1571	465	1	295	7	38	89	167	192	25	31	14	-	31	16	118	27	8	16	19	-	-	-	-	-	12										12									
35-44	Ж	958	93	-	146	1	14	16	226	39	31	18	29	-	22	3	91	107	81	18	16	16	-	-	-	-	7										7									
45-54	М	1707	573	1	315	9	62	100	128	177	19	26	17	-	35	8	110	46	32	19	9	-	-	1	-	-	27										27									
45-54	Ж	2780	727	1	473	10	85	109	296	208	61	38	45	-	94	22	201	170	160	33	19	19	-	-	1	-	27											27								

Табела 6 Економски активно становништво (2011.)

Процена угрожености општине Шид од елементарних непогода и других несрећа

	Ж	1073	154	-	158	1	23	9	168	31	42	12	28	-	59	14	91	124	128	14	10	1	-	6
55-64	С	1287	489	1	182	3	35	60	90	59	23	10	17	-	34	11	81	95	55	17	12	-	-	13
	М	1010	426	1	149	2	31	58	64	56	12	9	14	-	28	10	62	39	23	14	6	-	-	6
	Ж	277	63	-	33	1	4	2	26	3	11	1	3	-	6	1	19	56	32	3	6	-	-	7
65 више	И С	101	80	-	6	-	-	3	2	1	-	-	-	-	2	-	-	3	1	-	1	-	-	2
	М	31	66	-	4	-	-	3	2	1	-	-	-	-	1	-	-	1	1	-	1	-	-	1
	Ж	20	14	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	2	-	-	-	-	-	1

Табела 7 Станови према опремљености (2011.)

Град општина	Укупно	Станови са инсталацијама											Станови без инсталација											
		водовода			канализације		електричне енергије		централно/етажног грејања		гасовода													
		јавни водовод	сеоски/ месни водовод	хидрофор сл.	јавна канализација	септичка јама и друго	број	површина у хиљ.м ²	број	површина у хиљ.м ²	број	површина у хиљ.м ²												
Шид																								
Станови укупно	14991	10397	2209	672	5374	7905	14667	1149	3366	335	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	128
Настањени станови	11803	9036	1862	481	4743	6637	11775	964	2642	279	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	27
Ненастањени станови	2244	1247	319	145	601	1107	2098	149	648	51	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	68
Станови који се користе повремено	909	86	26	45	10	150	759	33	68	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	33
Станови који се користе само за обављање делатности	35	28	2	1	20	11	35	3	8	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Градска																								
Станови укупно	6094	5743	5	35	5374	413	6066	498	1903	198	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	28
Настањени станови	5098	5062	5	14	4743	339	5095	435	1610	173	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
Ненастањени станови	694	649	-	21	601	69	691	53	284	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3

Станови који се користе повремено	281	11	-	-	10	4	259	9	2	-	-	-	22
Станови који се користе само за обављање делатности	21	21	-	-	20	1	21	2	7	-	-	-	-
Остала													
Станови укупно	8897	4654	2204	637	-	7492	8601	651	1463	137	-	-	100
Настањени станови	6705	3974	1857	467	-	6298	6680	529	1032	106	-	-	24
Ненастањени станови	1550	598	319	124	-	1038	1407	97	364	27	-	-	65
Станови који се користе повремено	628	75	26	45	-	146	500	24	66	4	-	-	11
Станови који се користе само за обављање делатности	14	7	2	1	-	10	14	1	1	-	-	-	-

Табела 8 Опремљеност станова инсталацијама и помоћним просторијама (2011.)

Град општина	Укупно	Опремљеност инсталацијама					Помоћне просторије						
		централно/етажног грејања, водовода, канализације и ел. енергије	гасовода, водовода, канализације и ел. енергије	водовода, канализације и ел. енергије	само ел. енергије	без инстал.	кухиња	купатило	нужник на испирање	без испирања			
Шид													
Број станова укупно	14991	3351	-	9921	1183	128	14870	12241	12224	408			
Површина станова укупно m ²	1163058	333853	-	747657	53645	4844	1161359	1027691	1024778	23167			
Број настањених станова	11803	2637	-	8742	366	27	11791	10644	10608	333			
Површина настањених станова m ²	965110	278306	-	664163	19419	1132	964943	903937	900434	19031			

Градска										
Број станова укупно	6094	1902	-	3881	279	28	6038	5660	5656	76
Површина станова укупно m ²	498595	197815	-	290544	9406	686	497829	481827	481156	4522
Број настањених станова	5098	1609	-	3472	13	3	5093	4996	4995	50
Површина настањених станова m ²	434909	172713	-	261484	551	121	434847	429662	429178	3055
Остала										
Број станова укупно	8897	1449	-	6040	904	100	8832	6581	6568	332
Површина станова укупно m ²	664463	136038	-	457113	44239	4158	663530	545864	543622	18645
Број настањених станова	6705	1028	-	5270	353	24	6698	5648	5613	283
Површина настањених станова m ²	530201	105593	-	402679	18868	1011	530096	474275	471256	15976

С обзиром на приказане карактеристике, може се одредити осетљивост становништва на ванредне ситуације.

Табела 9 Осетљивост становништва на ванредне ситуације

Становништво	Одлике	Подручје од посебног значаја	Угроженост
Просечна старост (2011)	Велика: 42,6 година	Територија општине	Старо становништво теже се спашава и мање може допринети заштити од непогода
Старије од 65 година (2011)	Велики проценат 5759 (16,83%)		
Величина домаћинства (2011)	Веома мала: 2,77	Територија општине	Мале старачке породице којима нема ко да помогне у непогодама
Пензионери (2011)	Велики број: 6658 (19,46%)	Територија општине	1/5 становника са мало средстава за опоравак након непогода
Домаћинства без прихода (2011)	379 + преко 1.000 социјална примања и накнаде	Територија општине	Преко 3% становника без могућности финансирања штете
Станови од нетврдог материјала (2011)	Велики број: 2.530	Територија општине, нарочито сеоска насеља	16,86% кућа врло осетљиво на елементарне непогоде
Станови грађени пре 1970. године (2011)	5.355 + 2.774 (непозната година, вероватно старије)	Територија општине, нарочито сеоска насеља	Преко 1/2 кућа због старости осетљиво на непогоде
Ненастањени и станови који се користе повремено (2011)	Велики број: 3.188 (21,25 %)	Територија општине, нарочито сеоска и викенд насеља	Преко 1/5 кућа без заштите у току елементарних непогода
Радно способни, од 20 до 65 година (2011)	Преко 22.000 (око 65%)	Територија општине	Повољно за спровођење мера заштите и спасавања

5. Материјална и културна добра и животна средина

1 Култура и уметност

Народна библиотека "Симеон Пишчевић" – Шид основана је 1849. године. Библиотека располаже књижним фондом од око 35.000 књига. Рад се реализује кроз четири одељења:

1. одељење за одрасле;
2. одељење за децу;
3. научно одељење;
4. завичајна збирка.

Библиотека има три огранка којима пружа стручну помоћ и води рачуна о обнови књижног фонда. Она сарађује са одговарајућим локалним и регионалним организацијама, уступа простор за културне активности, организује културне

програме и води рачуна да културна интересовања буду заступљена у библиотечкој грађи. Обезбеђује се грађа на различитим језицима и пружа подршка културној традицији. Омогућен је и слободан јавни приступ Интернету. Библиотека се налази у новој згради површине $500 m^2$. Изградњом нове зграде добијена су развојена

одељења: читаоница, интернет сала, простор за радионице са децом школског узраста, простор за чување завичајне грађе, сала за одржавање промоција и књижевних вечери. Набављена је и нова опрема: полице према библиотечким стандардима, читаонички столови, панои, радни и компјутерски столови, столице, ормари, застакљене витрине итд. Створени су услови за развој савременог библиотекарства у општини.

Галерија слика "Сава Шумановић" – Шид је основана 1952. године. Даровним уговором Персида Шумановић је поклонила граду Шиду 417 слика свог сина и кућу у којој су оне изложене. Уметнички фонд галерије броји 350 уља на платну и 67 цртежа, акварела и пастела. О овој уметничкој збирци воде рачуна један историчар уметности и један вајар. Изложбени простор обухвата површину

од $600 m^2$ У непосредној близини Галерије налази се спомен кућа Саве Шумановића, која је од 1989. године отворена за посетиоце у радно време Галерије. У њој је сачуван уметников атеље. Кућа је под заштитом Завода за заштиту споменика културе. У Галерији је смештен материјал са археолошког локалитета Градина на Босуту, познатог у светској литератури под називом босутска култура. У дворишту Галерије је изложен римски саркофаг из четвртог века, пронађен на периферији Шида. Побољшани су технички услови Галерије, делимично је обезбеђен и видео надзор. На годишњем нивоу обележавају се два датума, рођендан и годишњица смрти Саве Шумановића. Сваке треће године се одржава манифестација Меморијал Саве Шумановића. У току године, Галерију посети око 5.000 посетилаца.

Меморијална кућа "Сава Шумановић" кућа у којој је живео, радио и из које је 28. августа 1942. године одведен Сава Шумановић саграђена је 1861. године. Од 1989. године, у радно време Галерије, кућа је отворена за посетиоце. У унутрашњости куће налази се аутентичан намештај у бидермајер стилу који је Шумановић користио, као и његов атеље. Адаптирана је и обновљена 1997. године. Кућа је под заштитом Завода за заштиту споменика културе Сремска Митровица.

Музеј наивне уметности "Илијанум" - Шид је легат наивног уметника Илије Башичевића Босиља који је 1970. године поклатио свом родном граду око 300 својих радова и тридесетак радова других наивних уметника из земље и иностранства. Музеј у свом фонду има збирку од 338 уметничких дела, од којих су 287 слике самог дародавца, а 51 дело (49 слика и 2 скулптуре у дрвету) је дело других аутора. Илија Башичевић Босиљ је 2007. године уврштен у 50 најзначајнијих уметника наивне уметности у свету. У току године, Музеј посети од

1. до 5.000 посетилаца. Музеј располаже својом зградом и налази се поред галерије слика "Сава Шумановић". Галерија је Музеју уступила део изложбеног простора, део просторије за смештај депоа и канцеларију. У току године, Музеј посети од 2 до 3 хиљаде људи. У питању су претежно организоване групе школске омладине, пензионера, планинарских и извиђачких удружења.

Шидски биоскоп ради од 1926. године и није никада реновиран.

Затворени спортски објекти су у Шиду (5) и по један објекат у Ердевику, Бачинцима, Кукујевцима, Соту (није у функцији), Моровићу и Адашевцима (не одговара ни минималним стандардима).

1 Јавно информисање

ЈП "Радио Шид" за радиодифузну, новинску и издавачку делатност је основано 1969. године, а програм се емитује од 6. децембра 1969. године. Од Републичке радиодифузне агенције 2008. године добија нову фреквенцију и региструје се као регионална радио станица која сигналом покрива подручја општина Шид и Сремска Митровица. Од 2000. године програм се емитује 24 часа дневно на српском, словачком и русинском језику. Од августа 2015. године ово предузеће је приватизовано.

У оквиру Радио Шида ради и кабловска телевизијска мрежа. У оквиру кабловског дистрибутивног система Радио Шид има свој информативни канал на којем емитује информације у писаном облику. У плану је да се овај канал прилагоди емитовању живог програма локалног карактера. Путем кабловског дистрибутивног система у граду се емитује око 50 телевизијских програма. Планира се проширење система на нека од суседних насеља, за која то дозвољавају техничке могућности. Тренутно, број корисника кабловског система прелази 3.200.

2 Образовне институције

Установа за предшколско васпитање и образовање "Јелица Станивуковић Шиља" је самостална установа са седиштем у Шиду организована у неколико организационих јединица. Установа има два наменски грађена објекта у Шиду за целодневни смештај деце, као и 21 прилагођену просторију за 4-часовни рад са предшколцима. У Шиду су то две просторије у Руском двору и једна просторија у ОШ "Бранко Радичевић". У свакој сеоској школи, осим у Привиној глави где нема деце, опремљена је по једна учионица за рад са децом. У Ердевику су за рад са предшколцима опремљене две учионице. Изузетак представља Беркасово у коме се користи прилагођена просторија Месне заједнице. Предшколска установа има капацитете за пријем и боравак око 750 деце предшколског узраста.

У ОШ "Сремски фронт", поред матичне школе чије је седиште у Шиду, настава се организује и у издвојеним одељењима у следећим насељима: Беркасово, Бикић До, Сот и Моловин са укупно око 45 одељења.

У ОШ "Бранко Радичевић" настава је организована у матичној школи у Шиду и издвојеним одељењима у насељима Гибарац, Бачинци и Кукујевци са укупно око 50 одељења.

У основној школи "Сава Шумановић" настава се реализује на српском и словачком наставном језику у око 20 одељења.

У основној школи "Вук Караџић" у Адашевцима настава се реализује на српском језику у око 20 одељења.

Основна школа "Јован Јовановић Змај" Шид је специјална школа - ресурсни центар за примену инклузивног образовања на територији општине Шид. Школу похађају деца са комбинованим сметњама у развоју и умерено ментално ометена деца.

У основној школи „Филип Вишњић“ настава је организована у око 20 одељења.

У Гимназији "Сава Шумановић" у Шиду настава је организована у 12 одељења.

У техничкој школи "Никола Тесла" у Шиду у око 15 одељења заступљени су следећи образовни профили: пољопривреда, производња и прерада хране; машинство и обрада метала; електротехника; текстилство и кожарство.

3 Животна средина и заштићена природна добра

На територији општине Шид издваја се неколико појаса биљног и животињског света. Фрушкогорска област се дели на три биогеографска појаса: планински појас, појас лесне заравни и појас долинских равни. Планински појас је представљен листопадним шумама (храст, цер, липа, багрем), док се четинари (оморика, јела) јављају на малим површинама. На мањим нагибима су виногради и воћњаци. Животињски свет чине дивље свиње, срне, фазани итд. Представници орнитофауне су орао крсташ, кос, царић, славуј, сеница и др.

Река Сава је све сиромашнија рибом, што је последица погоршања квалитета воде и смањења рибљег фонда.

Воде Босута су изузетно богате рибом, а принос је око двадесет пута већи него на осталим војвођанским рекама. У водама Босута живи 32 врсте риба, а доминантне су: штука, шаран, бодорка, клен, буцов, караш, смуђ, сом, бели толстолобик и амур. Природни услови за развој риболова су на читавом току кроз нашу земљу истоветни због особености затворене воде који има ова река. О структури рибљег фонда на реци најбоље говоре подаци о излову рибе: сребрни караш (25%), бела риба (50%), штука (20%), шаран (5%), смуђ (4%).

Језеро Сот је богато рибом: шаран, амур, толстолобик, као и капиталним примерцима сома. Леп природни амбијент и порибљавање племенитом рибом језера Мохарач пружају услове за развој туризма и риболова. На језеру се окупља велики број дивљих патака и гусака.

Иницијална вегетација општине Шид била је степска панонска вегетација, али је она углавном замењена разноврсним културним биљем. Доминирају жита, индустријско и крмно биље, воће и поврће. Нису утврђене оштре границе између биљног света терасе и алувијалне равни. Овде су типични представници фауне домаће животиње и ситна дивљач, као што су препелице, јаребице, зечеви и др. Самоникла биљна вегетација се задржала поред путева и канала, у мањим депресијама, барама и на слатинастим површинама. Чине је штир, чичак, коприва, зубача, булка, хајдучка трава, трскот, паламида, камилица и др. На мањим слатинастим површинама заступљене су ниске траве и коровске биљке. Барску вегетацију у влажнијим пределима општине и поред већих водених токова представљају локвањи, љутићи, сита, рогоз, шевар, дрезга, трска и друге. Алувијална раван Саве је највећим делом покривена листопадним шумама (храст, граб, јасен, брест и други меки лишћари).

Квалитет животне средине у општини Шид је у одређеној мери деградиран услед неадекватног коришћења природних ресурса. Територија општине Шид одликује се релативно ниским степеном комуналне опремљености свих насеља, изузев насеља Шид.

Општина Шид располаже само неким видовима индустријских загађивача, те није простор који је типичан са аспекта угрожавања животне средине. Интензивна урбанизација и погранични карактер, а донекле и економска нестабилност општине, проузрокују низ негативних појава са аспекта животне средине, које је неопходно санирати.

На подручју општине Шид, а посебно насеља Шид, постоје привредни субјекти који својим производним процесом делимично или у значајној мери угрожавају квалитет природних елемената. Постојање низа нерешених проблема интензивног саобраћаја такође директно или индиректно оптерећују стање животне средине.

Према подацима Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој за територију општине не постоји израђен јединствени катастар загађивача, тако да се не могу тачно сагледавати утицаји производних комплекса, саобраћајне инфраструктуре и других деградационих пунктова околине на стање животне средине.

Проблеми загађивања ваздуха се у насељеним местима јављају као последица емисије неких индустријских загађивача и као последица комуналног загушења у периоду ложења, пошто у општини Шид није урађена гасификација.

Низ ових проблема се употпуњује комплексним проблемима саобраћаја. Емисије аерозагађења и буке у седишту општине, али и у другим насељима су последице локалног и транзитног саобраћаја чији велики интензитет изазива чињеница да преко општине пролазе међународни аутопут Београд-Загреб, 3 регионална и 2 магистрална пута, као и близина граничних прелаза. Засад није покренут пројекат изградње обилазнице око насеља Шид ради разрешења овог комплексног проблема.

На територији општине Шид се не води перманентни мониторинг за праћење квалитета ваздуха, али је у припреми Предлог за мерење квалитета ваздуха (имисије), као и буке на подручју града Шид. Аерозагађење се прати код предузећа и других правних лица и по потреби се обавља мониторинг емисије аерозагађивача, као и мерење имисије у зони утицаја и то:

4. АД "Имлек" Београд, млекара Шид, ул. Ђуре Јакшића 29
5. "Срем-Шид", ул. Гибарички пут бб, Шид
6. "VICTORIAOIL" А.Д. Шид, ул. Бранка Ерића 2
7. "Big-Bull" Бачинци, Сремска бр. 36
8. "Тим изолирка" Д.О.О. Шид, ул. Бранка Ерића 7.

У зависности од врсте индустријског загађивања и на основу Закона о заштити животне средине предузимају се техничко-технолошке мере заштите увођењем одговарајућих врста филтера и уређаја за пречишћавање загађујућих гасова. У "VICTORIAOIL" А.Д. Шид постављен је електростатички филтер мерења емисије загађујућих материја. У осталим индустријским објектима (котларницама) као гориво се користи мазут.

Градска депонија у Шиду налази се западно од насеља на удаљености од око 1.500 m на површини од око 7 ha. Депоније је попуњена око 70%. Дневно депонована количина комуналног отпада износи 100 m³, што се неконтролисано одлаже и свакодневно равна. Са депонованим материјалом се депонује и течни отпад (употребљене технолошке воде из индустрије, из септичких јама итд.), а од потенцијалних секундарних сировина одлаже се метални отпад и отпад од амбалаже, старе отпадне гуме, индустријска отпад. Нема података о томе колики је проценат опасних отпадака.

Опремљеност (инфраструктура) депоније је скромна: постоји рампа на улазу депоније, чуварска служба, кућица, насип око депоније и један булдозер за равнање терена. Негативни утицај на околину представља прашина коју ветар подиже са површине депоније, воде од падавина и вода из тела депоније, загађивање подземних вода, депонијски гас (метан), опасност од пожара, експлозије, дима, прашине, глодара и инсеката. Нема санационих радњи, праћење стања животне средине не постоји.

На територији општине су идентификоване дивље депоније (31), на релативно малим површинама и са релативно малим висинама отпада. Површине

ових дивљих депонија се крећу између 0,03 - 6,73 ha, дубина отпада између 0,1–1 m, а запремине 80 - 67.300 m³. Већина ових депонија се налази близу насеља и поред тога што загађује земљиште и подземне воде нарушава и пејзажну хармонију које је у овој општини веома драгоцен елемент средине.

Градска депонија у Шиду налази се западно од насеља на удаљености од око 700 m, на површини од око 7 ha. Депоније ја попуњена око 70%. Дневно депонована количина комуналног отпада износи 100 m³, што се неконтролисано одлаже и свакодневно равна. Са депонованим материјалом се депонује и течни отпад, а од потенцијалних секундарних сировина одлаже се метални отпад и отпад од амбалаже, старе отпадне гуме, индустријски отпад. Нема података о томе колики је проценат опасних отпадака.

Табела 10 Подаци о депонијама у општини Шид

Насеље	Бр. депонија (и дивљих)	Површина депонија у ha (укупно у насељу)	Дубина отпада	Запремина отпада (m ³)
Шид	2	8,35	1	73780
Вашица	3	0,83	0.4-0.6	3540
Адашевци	1	0,2	0.2	2420
Батровци	1	0,2	0.2	480
Моровић	2	0,88	0.5-1	8500
Вишњићево	2	0,66	0.2-05	2700
Јамена	1	0,2	0.5	1000
Моловин	3	0,17	0.2-1.5	1130
Беркасово	1	2,02	0.2	4040
Сот	4	0,34	0.1-0.4	800
Бикић До	2	0,18	0.2	360
Привина Глава	2	0,28	0.3	840
Гибарац	1	1,43	0.3	4290
Ердевик	1	4,19	0.5	3010
Бингула	2	0,58	0.2	3290
Кукујевци	1	2,65	0.1	2650
Бачинци	1	4,86	0.2	9720
Љуба	1	0,12	0.2	240
УКУПНО		28,54	0.2-1.5	122.790

1. Водоснабдевање

Квалитет воде Саве је у директној вези са узводним загађивачима и протоком воде, односно могућношћу реке да се самопречисти. Вода реке Сава је III категорије и може се користити као индустријска вода или вода за наводњавање у пољопривреди, уз сталну проверу квалитета и спречавања опасности од акцидената.

Босут у недостатку протичаја у летњем периоду, постаје бара у којој долази до појаве цветања воде, потрошња кисеоника порасте, појављује се трулење те долази до ослобађања метана и амонијака, а квалитет воде нагло опада са II на IV категорију.

Језеро Сот или Сотско језеро налази се на водотоку Шидина, десетак километара од Шида, на магистралном путу Шид-Илок, на самом излазу из села.

Језеро Мохарач налази се у месту Ердевик. На потоку Мохарач, који протиче кроз источни део села, завршени су 1981. године радови на подизању бране високе 13 метара, а дуге 270 метара. Узводно од бране створено је вештачко језеро које је од села удаљено око 2 *km* и повезано асфалтним путем.

Површина

језера износи 66 *ha*, дужине 2,7 *km*, ширине 600 *m*, а максимална дубина 10 *m*. У њему је акумулирано око 3,4 милиона m^3 воде. Основна намена овог језера је снижење поплавног таласа услед бујице, али се истовремено може користити за наводњавање винограда и воћњака у непосредној близини.

Језеро Брује, уређено 1990. године, налази се такође у месту Ердевик. Површина језера износи 15 *ha*. Дужина је око 1.000 *m*, ширине око 350 *m*, а дубина код бране је 7,5 *m*. Капацитет воде износи 750.000 m^3 . Око целог језера налази се асфалтни пут који је са десне стране у дужини од 1600 *m*, а са леве стране у дужини од 950 *m*. Језеро се налази у средини између изворишта Бања и базена.

У јужном делу општине простире се веома разграната каналска мрежа. Канали служе искључиво за одводњавање и деле се према класификацији на главне канале II, III и IV реда.

Шидина у свом горњем току има долину ширине од неколико десетина метара до неколико стотина метара, а извођењем неколико каскада (степеница) и проширењем корита, омогућен је већи протицај. Основна функција ове реке је да прими атмосферске воде са сливне површине, као и отпадне воде насеља кроз које пролази.

"Шидина" као мелиорациони канал требало би да има воду II категорије, међутим после улива фекалне канализације Шида, низводно од пруге Београд- Хрватска, канал постаје колектор отпадних вода у којем нема живог света. Због малог протока, моћ самопречишћавања не постоји, а вода је IV категорије квалитета, готово без кисеоника са анаеробним процесима.

Вода овако лошег квалитета изазива и оштећења на водопривредним објектима који се налазе на самом каналу. Оштећују се метални и бетонски елементи на црпној станици "Шидина" у К.О. Адашевци. Због велике количине нутријената на косинама је изражена појава пораста коровског и дрвенастог биља (багремца, штира, амброзије), као и емерзних корова (трска, палацка). Ове биљне врсте отежавају одржавање каналске мреже, пошто захтевају континуиране радове током целе године што је готово немогуће.

Ово загађење отежава одржавање канала, јер измуљени материјал није могуће депоновати на обали, него га треба одвозити на посебно уређене депоније где неће утицати на квалитет подземних вода. Загађене воде скраћују век функционисања црпних станица "Шидина" у Адашевцима и "Липац" у Јамени, као и амортизациони век канала. То је директна штета, а индиректна је далеко већа.

На територији општине не постоји квалитетан реципијент за (пречишћене) отпадне воде мада је у насељу Шид изграђена канализација, те се отпадне воде без пречишћавања одводе у поток Шидина одакле се даље уливају у реку Босут. Инсталиран је мерач протока отпадних вода помоћу којег се контролише динамика и интензитет улива отпадних вода у реципијент.

Вода за пиће добија се из бушених бунара и путем централизованог водоводног система у Шиду и водовода у насељима дистрибуира до потрошача.

Канализација отпадних вода постоји једино у средишту општине, где је покривеност канализацијом 95%, а количина отпадних вода је око 20-30 литара по секунди. У општини не постоји постројење за пречишћавање отпадних вода те се отпадне воде из канализационог система Шида директно без пречишћавања изливају у Шидину.

У Адашевцима постоје услови за изградњу фабрике за пречишћавање отпадних вода, а постоји и идејно решење за пречишћавање отпадних вода помоћу лагуна.

Евакуација отпадних вода у осталим насељима општине из домаћинства и индустријских комплекса се и даље врши преко непрописно изведених септичких јама и нужника, чиме се непосредно угрожава животна средина и здравље људи.

Одвођење атмосферских вода у Шиду решено је делимично зацељеном канализационом мрежом, а делимично отвореним каналима. Постоје два колектора за одвођење атмосферских вода у Шиду:

7 Ф 1000 *mm* од потока Шидине улицама Светог Саве и Цара Душана до улице 1.маја

8 Ф 1000 *mm* од потока Шидина у простору између фабрике боја и лакова "Хемпро", Шид и пружног појаса.

У осталим насељима атмосферска вода се одводи отвореним каналима положеним уз уличне саобраћајнице са уливом у најближе реципијенте, водотоке, депресије на периферији насеља или непосредно у мелиоративне канале. Канали углавном не врше своју функцију због неодржавања, па су неретко засути и тада постају "упојни канали".

2. Пољопривредне површине

1 Рељеф

Данашњи изглед рељефа општине Шид је последица утицаја унутрашњих и спољашњих сила. Унутрашње силе су утицале на стварање макрорељефа издизањем појединих делова и спуштањем других. То се пре свега односи на предео захваћен падинама Фрушке Горе. Спољашње силе, еолском и флувијалном ерозијом и акумулацијом, теже да изравнају постојеће висинске разлике.

На територији општине Шид јасно се издвајају лесне заравни и лесна тераса, као и алувијална раван. У погледу изражености рељефа, највећу надморску висину имају падине Фрушке горе од 240 до 294 *m* (тригонометријска тачка Лиске). Оне се протежу правцем исток-запад на дужини око 20 *km* северним делом општине.

Од пет површи констатованих на Фрушкој Гори, на територији општине Шид се налазе две најниже. Виша се простире од 240 до 270 *m*, а нижа од 200 до 220 *m* надморске висине. Сремска лесна зараван се јавља на висинама од 130 до 150 *m* северозападно од Шида и око Ердевика и од 110 до 120 *m* западно и југозападно од Ердевика и у близини Шида. Нижа лесна зараван је препозната јужно од више. Поред сурдука и вододерина, које највише проблема праве у сеоском насељу Љуба, у зони лесних заравни јављају се клизишта, а најпознатија се налазе у атару сеоског насеља Сот. Јужно од лесних заравни налази се лесна тераса, која се, јављајући се у фрагментима, протеже целом ширином општине све до алувијалне равни. Она је на

10 до 20 *m* нижој надморској висини од лесне заравни. Најстарија насеља су настајала на овом геоморфолошком елементу, јер није спадао у плављена подручја, а пружао је добре услове за развој земљорадње. Алувијална раван, хипсометријски најниже земљиште у општини, захвата остатак површине општине. Високе подземне воде и мноштво површинских токова снажно утичу на прилике на алувијалној равни у општини Шид.

2

Педолошки састав земљишта

На територији Шид разликује се тринаест врста земљишта, а на педолошким картама установљено је преко тридесет типова, подтипова и варијетета земљишта.

Топографску површину општине Шид изграђују земљишта настала распадањем седиментних стена, леса и алувијалних наноса. У планинском делу, на лесној подлози, заступљени су деградирани чернозем, гајњача, смеђа карбонатна земљишта понегде еродирана, чернозем заруђени карбонатни и др. На лесној заравни фромирао се чернозем карбонатни и безкарбонатни и чернозем са знацима ранијег забаривања. На лесној тераси присутни су чернозем карбонатни и бескарбонатни, ливадска црница карбонатна, ливадска црница са знацима заслањивања, а према Босуту и Сави јављају се ритске црнице, ливадска црница бескарбонатна, ливадска црница огајњачена, мочварно глејно земљиште, алувијална земљишта различитог састава и др.

Изузимајући поједине типове чернозема и ливадске црнице, доста општинског земљишта је врло скромне продуктивности. Томе је допринео недовољно регулисан режим вода. Осим отежане обраде ових земљишта, проблем су и честа забаривања површинских вода, као и висок ниво подземних вода, нарочито дуж токова Саве и Босута. На основу педолошке карте, рејони највеће ратарске производње налазе се на земљиштима лесне заравни и лесне терасе.

Мочварно глејно земљиште између Босута и Студве због нерегулисаног водног режима не може се користити као оранична површине, већ се углавном користи за рибњаке. Плавна подручја између Моровића и Јамене под храстовим шумама представљају посебне земљишне целине које припадају псеудоглеју и под утицајем су повреме стагнирајуће воде.

3

Пољопривредно земљиште

Општина Шид располаже повољним природним условима (земљиште, клима, водни ресурси) за пољопривредну производњу, као и значајним капацитетима за прераду пољопривредних производа.

Табела 11 Структура земљишта према катастарским категоријама (2004. год.)

	Катастарске категорије земљишта	Општина Шид	
		површина у ha	% учешће у укупном
A	Пољопривредно	41.033,49	59,73
A ₁	Обрадиво	39.684,88	57,76
A ₂	Необрадиво	1.348,61	1,96
B	Шумско	21.675,78	31,55
A+B	Плодно	62.709,27	91,28
B	Неплодно	5.993,82	8,72
A+B+B	Укупно	68.703,09	100

И поред релативно повољне сетвене структуре, са значајним учешћем индустријског биља, крмног биља и поврћа и релативно високом заступљеношћу

сточарства за војвођанске прилике, расположиви потенцијали нису у довољној мери искоришћени. Тренутно стање пољопривредног земљишта у општини Шид:

- укупна површина пољопривредног земљишта у општини Шид износи преко 41.000 *ha* земљишта погодног за пољопривредну производњу,
- непостојањем ветрозаштитних појасева пољопривредно земљиште је изложено утицају ветрова, односно еолској ерозији,
- употреба хемијских материја у пољопривреди је све интензивнија и највећа опасност по околин у прети од нестручне и прекомерне употребе опасних материја,
- употреба минералних ђубрива без претходних детаљних хемијских и педолошких анализа представља потенцијалну опасност по животну средину нарочито у регионима где је интензивна повртарска производња у заштићеном простору (фолије),
- употреба воде за наводњавање без анализа хемијског састава воде,
- у околини фабрика постоји опасност од загађења земљишта опасним и штетним материјама,
- постојање дивљих депонија смећа које се налазе у непосредној близини обрадивих површина.

Пољопривредна производња је интензивна (у односу на војвођански просек) по начину коришћења земљишта (мало учешће воћњака и винограда), по структури ратарске производње (велико учешће индустријског биља, нарочито соје) и по приносима (углавном знатно виши од просека Војводине).

Удео пољопривредног становништва у општини је висок, што је у дужем временском периоду карактеристично за Општину. Дobar квалитет земљишта и недостатак снажније индустријске производње, осим прерађивачке, принудило је локално становништво да се определи за пољопривредну производњу. Општина је претежно рурална средина, удео пољопривредног становништва у укупном је изнад 17%. Највећи број индивидуалних пољопривредних газдинстава, преко 76%, располаже поседом до 5 *ha*. У оквиру приватног сектора пољопривредне производње, јавља се група комерцијалних газдинстава, која производе преваходно за потребе тржишта. Међу овим произвођачима издвајају се две посебне групе: прва група се састоји од оних пољопривредника који поседују велика газдинства и преваходно су оријентисани ка екстензивној пољопривредној производњи – суво ратарење, а друга група се састоји од оних који поседују мале површине које искоришћавају за интензивну производњу поврћа и воћа високог квалитета.

Значајне су производње кукуруза, соје, и пшенице, које чине око 80 % ораничних површина Општине. Мало је коришћење водних ресурса за наводњавање, а тиме и коришћења земљишних површина за пострну и накнадну сетву. У сточарству значајнија је концентрација свиња и живине.

3. Објекти за склањање, збрињавање и здравствено обезбеђење

1 Склонишни капацитети

У Шиду постоје три склоништа, а за потребе склањања користиле би се и подрумске просторије у јавним, индивидуалним и објектима за колективно становање.

Табела 12 Преглед склоништа на територији општине Шид

Р. бр.	Локација МЗ, насеље	Тип склоништа	Капацитет	Обим заштите	Мирнодопска намена
1	Зграда општине Шид	подземно	115	основна	подрум
2	Зграда Поште	подземно	50	основна	подрум
3	Viktoriaoil	надземно	300	основна	магацин

2 Постељни капацитети здравствених установа

Здравствене установе на подручју општине Шид чине Дом здравља који се налази у Шиду и амбуланте које су лоциране у околним насељима: Адашевци, Моровић, Вишњићево, Јамена, Вашица, Ердевик, Кукујевци, Батровци, Илинци, Сот, Беркасово, Моловин, Љуба, Бингула, Бачинци, Гибарац, Бикић До, Привина Глава. На подручју Општине нема постељних капацитета за медицинско збрињавање повређених и оболелих.

4. Саобраћајно-технолошка инфраструктура

Као носилац развоја општине у делатностима становања, грађевинског земљишта, путева и комуналних делатности, Јавно предузеће за стамбене услуге и грађевинско земљиште општине Шид и његови претходници су за протекле две деценије изградили више од 800 станова, преко 70 km локалних путева, два моста преко реке Босут и више од десет километара путева у насељеним местима.

Делатност ЈП за стамбене услуге и грађевинско земљиште:

- уређивање и давање грађевинског земљишта у закуп,
- инвестирање у израду геодетске, урбанистичке и пројектно-техничке документације,
- комунално опремање јавног и осталог грађевинског земљишта (изградња саобраћајница, пословно-стамбених објеката, електроенергетских објеката и јавне расвете).

1 Путни саобраћај

Данас се најзначајнији саобраћај у региону одвија путевима, па је стога важно познавати основе стања путева у општини Шид, на општинском и регионалном нивоу.

На територији општине Шид изграђено је 187,5 км путева различитих категорија и то:

1. 18,9 *km* државног пута првог реда (аутопута),
2. 29,6 *km* државног пута првог реда (магистрални путни правци),
3. 69,8 *km* државног пута другог реда (регионални путни правци) и
4. 69,2 *km* општинског пута (локални путни правци).

У односу на површину или број становника укупна дужина путева у општини Шид је у просеку Војводине, док је удео магистралних или регионалних путева у укупној дужини изнад просека.

Битне карактеристике путне мреже у општини Шид:

- у односу на површину и број становника у општини Шид, дужина путева се може сматрати задовољавајућом,
- категорије и квалитет путева нису у потпуности задовољавајући,
- неки локални путеви су у лошем стању,
- магистрални саобраћај пролази кроз центар града Шид,
- нису решени прелази преко железничке пруге.

Постојеће трасе магистралних путева пролазе кроз насеља. Својим капацитетом углавном задовољавају све захтеве на високом нивоу саобраћајне услуге и проточности саобраћаја у условима стабилног саобраћајног тока, али пролазе кроз насеље Шид и ремете одвијање насељских токова, као и стање животне средине.

Јавни међумесни саобраћај на простору општине одржава предузеће "Шидтранс" из Шида, "Сремекспрес" из Сремске Митровице и "Руматранс" из Руме.

1 Железнички саобраћај

Шид има функцију железничког транзитног центра. Железничка повезаност са највећим емитивним центрима у земљи, Београдом и Новим Садам, као и Сремском Митровицом и Шапцом, представља значајан потенцијал за развој Општине.

Преко територије општине Шид пролази магистрална пруга дуплог колосека Београд - Загреб у дужини од 38 *km* и пруга Шид - Бијељина у дужини од 44 *km* са седам пружних прелаза. На магистралној прузи се налазе насеља: Шид, Гибарац, Бачинци и Кукујевци, а на прузи Шид - Бијељина: Шид, Адашевци, Моровић и Вишњићево. Међународни железнички саобраћај се одвија преко граничних прелаза: Шид - Товарник и Сремска Рача. Пруга Шид-Бијељина привремено не саобраћа за железнички путни саобраћај, а за теретни се користи по потреби.

2 Водни саобраћај

Мада река Сава делимично протиче територијом општине Шид и представља пловни пут, водни саобраћај за сада нема већег значаја и удела у укупном саобраћају од значаја за Општину.

Реке Босут и Студва због карактеристика корита нису пловни пут.

3

Комуникациона инфраструктура

У општини Шид сва насеља имају пошту. Стање функционисања фиксне телефоније је у сталном успону. Уочено је да су некадашње сметње у одвијању телефонског саобраћаја све мање изражене. Мобилна телефонија функционише преко провајдера Телеком, Теленор и ВИП.

Развој кабловске телевизије и праћење сателитских телевизијских станица је изнад просека у Покрајини и Републици, што се објашњава чињеницом да се општина Шид налази на граници према Хрватској и донекле је изолована од центара у Србији релативно сложене конфигурацијом терена Фрушке горе.

2.10**Индустријска зона**

Уз пољопривреду, индустрија је друга битна компонента привреде општине Шид. Пошто се Шид налази на пољопривредном подручју, на овим просторима је увек преовладала прерађивачка индустрија пољопривредних производа, а заступљени су и хемијска, дрвна, металопрерађивачка и текстилна индустрија и производња сточне хране.

Већина индустријских објеката се налази у Шиду и у мањој мери у Ердевику и Бачинцима.

Прерађивачка индустрија општине Шид у потпуности је приватизована.

Од терцијарних делатности најзаступљенија је трговина, а мрежа трговинских радњи у свим насељеним местима углавном задовољава свакодневне потребе становништва.

5. Процена критичне инфраструктуре са становишта угрожености од елементарних непогода и других несрећа

1. Производња и дистрибуција електричне енергије

На територији општине Шид нема објеката за производњу електричне енергије. Електрификација домаћинства је висока и креће се на нивоу од скоро 100%. Међутим, квалитет испоруке електричне енергије није задовољавајући, јер се често појављују несташице или нестабилан напон, што утиче на квалитет живота и поузданост рада електричних уређаја и индустријских постројења.

На територије општине Шид, постоји изграђена преносна и дистрибутивна мрежа, коју је у циљу квалитетног и сигурног снабдевања електричном енергијом потрошача потребно ревитализовати и обезбедити двострано напајање потрошача. Према поставкама планског решења, насеља и површине у околини насеља, намењени су туристичко-рекреативним активностима и изградњи кућа за одмор. Сходно томе, предвиђа се пораст потрошње електричне енергије у сваком од појединих насеља, туристичким локалитетима и викенд зонама. Повећањем потрошње електричне енергије постојећих потрошача, домаћинства и индустрије, и изградњом предвиђених туристичко-рекреативних садржаја и кућа за одмор, повећаће се оптерећење постојећих дистрибутивних трафостаница. Зато ће бити потребно повећати инсталисане снаге трафостаница реконструкцијом постојећих и изградњом нових трафостаница. Од посебне је важности предвидети све потребе у инсталисаној снази и обезбедити их благовремено, како не би дошло до преоптерећења дела мреже и појединих трафостаница и самим тим до кварова и прекида у снабдевању електричном енергијом. Процењује се да ће годишња потрошња електричне енергије до краја 2015. године за све потрошаче бити око 183 GWh, а вршна снага око 45,82 MW.

Према констатацијама у Просторном плану општине Шид из децембра 2010. године, напајање електричном енергијом на простору Општине обезбедиће се из трафостанице 110/20 kV, "Шид", са инсталираним капацитетима енергетских трафоа од 2 x 31,5 MVA. Напајање насеља вршиће се са 20 kV напонског нивоа, преко дистрибутивних трафостаница и 20 kV преносне мреже. ТС 35/10 kV "Кузмин" ће се задржати као 20 kV разводно постројење. Од ТС 110/20 kV "Шид" планирају се 20 kV надземни водови за Бачинце и Беркасово. Такође, потребно је формирати нови извод 20 kV који ће снабдевати планирану радну зону у блоку 49а и који ће формирати будући прстен 20 kV са изводом 20 kV "Хладњача". Планирана је изградња следећих 20 kV водова: - далековод 20 kV ТС110/20 kV "Шид" - ТС 35/10 kV "Кузмин"- прикључни далековод 20 kV за Гибарац - прикључни далековод 20 kV за Бачинце - далековод 20 kV ТС35/10 kV "Кузмин" - Ердвик - далековод 20 kV ЦС Сремска Рача - Вишњићево - далековод 20 kV од Бачинаца до Кукујеваца - далековод 20 kV од ТС 35/10 kV "Кузмин" до Кукујеваца. Изградњом нових трафостаница 20/0,4 kV напонског преноса и реконструкцијом постојећих зиданих, обезбеђују се довољни капацитети за све потрошаче. Нисконапонску мрежу у појединим насељима општине Шид потребно је реконструисати.

2. Снабдевање енергентима (мрежа дистрибуције енергената)

У току је гасификација у општини Шид која обухвата око 250 *km* дистрибутивног гасовода. Радови на изградњи мреже ниског и средњег притиска извршени су у неким насељеним местима, а у другима су у току. Гасовод се пружа дуж аутопута Е-70 до уласка у општину на раскрсници путева М18 и Р103. Одатле је главна дистрибутивна мрежа изведена до града Шида и даље ка осталим насељима општине, као и до неких индустријских постројења.

На простору обухвата Просторног плана општине Шид не планира се изградња нафтовода. Са аспекта експлоатације енергетских извора (нафте, природног гаса и термоминералних вода), предметни простор потребно је планирати за истражне бушотине, јер посматрани простор спада у одобрени истражни простор који обухвата површину од 3141,60 *km*². Евентуална изградња објеката који прате експлоатацију нафте и гаса (сабирни системи, приступни путеви и сл.), вршиће се на овом истражном, односно експлоатационом простору.

3. Снабдевање водом

ЈКП "Водовод" Шид основано је 1984. године од стране СО Шид као самостално предузеће које данас запошљава преко 80 радника и лоцирано је на локацијама: извориште Батровци, пумпне станице "Шид" и "Кузмин", управна зграда – Шид Светог Саве 40. Газдује системом водоснабдевања насељених места Шид, Батровци, Илинци, Вашица, Беркасово, Гибарац, Бачинци, Кукујевци, Ердвик и Бингула, укупне дужине око 85 *km*, као и канализационом мрежом дужине око 45 *km*. Систем водоснабдевања обухвата око 11.000 прикључака на

водовод, као и проузводњу и дистрибуцију око 2,5 милиона *m*³ воде годишње. Вода коју пију грађани из водовода спада у ред квалитетнијих вода у Војводини.

Квалитет воде прати се редовном анализом воде које врши Завод за заштиту здравља из Сремске Митровице (30 анализа месечно).

Табела 13 Носиоци водоснабдевања на територијама јединица локалне самоуправе ШИД

ОПШТИНА ШИД	
Носилац водоснабдевања територији града –општине	ЈКП "ВОДОВОД" – Шид, ул. Св. Саве бр. 40.
Тип изворишта	Локални Извориште "Батровци" - јужно од аутопута Београд-Загреб (ЦЦ – 500 <i>m</i> од аутопута)
Тип водозахвата	Бушени бунари 115 <i>l/s</i>
Да ли постоји изграђено постројење за припрему воде за пиће	НЕ
Могућност алтернативног водоснабдевања насеља водом за пиће	НЕ
Расположиви капацитети за дистрибуцијом воде за пиће	Постоје 3 (три) црпне станице које гурају воду у мрежу.

	У оквиру главне црпне станице налази се арм.бет. резервоар запремине $3.150 m^3$, а у насељу Шид водоторањ запремине $200 m^3$.
Могућност ангажовања додатних капацитета	1 камионска цистерна за техничку воду капацитета 4.000 литара, од стране Ватрогасно спасилачке јединице Шид 1 камионска цистерна за техничку воду капацитета 4.000 литара, од стране "ДВД ЕРДЕВИК"
Напомена	У овим околностима (бр.потрошача и оптимални временски услови) општина Шид располаже довољном количином воде. Основни проблем је што се у подземној води налази више амонијака него што је дозвољено. У реакцији са хлором за дезинфекцију, долази до појаве нитрата и нитрита и то је разлог повремене појаве хемијске неисправности узорковане воде. У појединим бунарима повремено се јавља и арсен у траговима. Проблем се може решити само изградњом фабрике за припрему воде за пиће, али ЈКП и Општинска управа, на основу својих расположивих средстава, не могу сами решити тај проблем.

На систем водоснабдевања који се храни са изворишта "Батровци", прикључена су насеља: Батровци, Шид, Вашица, Беркасово, Гибарац, Бачинци, Ердевик, Бингула и Кукујевци. Извориште "Батровци" чини 12 бушених бунара, а вода се каптира из водоносних слојева на дубинама од 100 m, 150 m и 200 m. Појединачни капацитети бунара се крећу од 5-30 l/s, а укупни капацитет изворишта износи приближно 95 l/s. Насеља која имају свој индивидуални водовод, а којима газдује ЈКП "Водовод" су Илинци и Батровци. У Адашевцима, Моровићу, Вишњићеву и Јамени постоје индивидуални водоводи, а у надлежности су месних заједница.

Табела 14 Аутономни системи за водоснабдевање у насељеним местима општине Шид

Месна заједница (побројати М.З. територији јединице локалне самоуправе)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Адашевци-ИМА	Моровић-ИМА	Вишњићево-ИМА	Јамена-ИМА	Шид-ИМА	Илинци-ИМА	Батровци-ИМА	Гибарац-ИМА	Бачинци-ИМА	Кукујевци-ИМА	Ердевик-ИМА	Бингула-ИМА	Вашица-ИМА	Беркасово-ИМА	Бикић До-НЕ	Пр. Глава-НЕ	Сот-НЕ	Моловин-НЕ	ГЕ, али има бунар	Љубаба	
КО управља сеоским водоводом на тер. МЗ	ЈАВНО КОМУНАЛНО ПРЕДУЗЕЋЕ "ВОДОВОД" ШИД																			
Тип Изворишта	Лок. Водовод Адашевци	Лок. Водовод Моровић	Лок. Водовод Вишњићево	Лок. Водовод. Јамена	Општ. извор.	Општ. извор.	Лок. Водовод Батровци	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.	Општ. извор.
Тип Водозахват а	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушен бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушен бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 10 l/s	бушени бунар 2 л/с
НАПОМЕНА	Све МЗ које се водом снабдевају из локалног изворишта, располажу довољном количином воде.																			

За потрошаче који се водом снабдевају из општинског изворишта, ЈКП "Водовод" располаже са довољном количином воде, али ако се повећа број потрошача – било да се ради о повећању броја становника или доласком нових-већих инвеститора, биће изражен дефицит.
За време дужег периода високих летњих температура и ненаменског трошења воде, дешавају се кварови на цевоводу (пуцање постављених цеви), али се исти у року од неколико сати санирају.
У спровођењу мера против ненаменског трошења воде, укључена је и општинска комунална инспекција.
Не постоји могућност алтернативног снабдевања водом за пиће са резервног изворишта.
Не постоје расположиви капацитети за превоз и дистрибуцију воде.

Сировој води се додаје хлор за дезинфекцију из санитарних разлога. Вода са изворишта се транспортује до резервоара запремине 3150 m^3 у близини Шида, одакле се црпном станицом потискује у дистрибутивну мрежу. Одређени делови водоводне инфраструктуре су застарели, па врло често долази до хаварије.

Табела 15 Прикључена домаћинства на водовод (% по насељима)

Насеље	Укупно домаћинства	Број прикључених домаћинстава на водоводну мрежу	Процент прикључених домаћинстава на водовод
Шид	5837	5613	96,16 %
Вашица	569	месни водовод 569	100 %
Адашевци	738	месни водовод 730	98,91 %
Батровци	167	187	89,30%
Моровић	800	месни водовод 600	75%
Вишњићево	650	месни водовод 650	100 %
Јамена	460	месни водовод 521	98,30 %
Моловин	90	нема водоводне	-
Беркасово	490	460	93,88 %
Сот	324	нема водоводне	-
Бикић До	110	нема водоводне	-
Привина Глава	82	нема водоводне	-
Гибарац	370	366	98,92 %
Ердевик	1235	1205	97,57%
Бингула	315	305	96,82 %
Кукујевци	696	месни водовод 666	95,68%
Бачинци	500	479	95,80%
Илинци	302	месни водовод 302	100 %
Љуба	200	нема водоводне	бунар као јавна чесма

Не постоји могућност снабдевања водом из алтернативних изворишта.

4. Снабдевање становништва храном (производња, складиштење и дистрибуција)

Биљна производња у Општини Шид обавља се просечно на око 41.400 ha пољопривредних површина. Од тога, око 37.900 ha (преко 91%) чине оранице. Интензивни начини коришћења земљишта заступљени су са 1,8% (730 ha), а воћњаци и виногради са око 2% (830 ha).

У структури ораница и башти најзаступљенија је производња жита са 53% (око 22.000 *ha*). На другом месту је производња индустријског биља (око 30%) на просечно око 12.400 *ha*. Затим следе поврће са око 5% (2.000 *ha*) и крмно биље са око 3% (1.260 *ha*). У Општини Шид има и око 430 *ha* ливада и преко 1.000 *ha* пашњака.

Годинама се производња хлебног жита - пшенице обавља на просечно скоро

1. *ha*, што чини око 16% ораничних површина Општине. Просечна годишња производња пшенице у Општини Шид износи око 23.300 *t*.

У Општини Шид, кукуруз је најзаступљенија биљна врста. Просечно се производи на 16.100 *ha*, што чини око 43% ораничних површина Општине. Просечна годишња производња кукуруза у Општини Шид износи око 90.900 *t*.

Шећерна репа се просечно гаји на 3.100 *ha*, што чини 8,2% ораница Општине. У сетвеној структури шећерна репа је учествовала просечно са око 25% у површинама под индустријским биљем. Просечан принос шећерне репе износи око 43 *t/ha*.

Соја је најзначајнија индустријска биљка у Општини Шид. Са просечних 7.725 хектар површина, соја учествује са 20,4% у ораничним површинама, односно са чак 62,4% у површинама под индустријским биљем. Просечан принос соје је око 2,6 *t/ha*. Укупна годишња производња соје износи око 20.200 *t*.

Сунцокрет је индустријска биљка која није значајније заступљена у Општини Шид. Са просечних 936 *ha* површина, сунцокрет учествује са 7,6% површине под индустријским биљем. Просечан принос сунцокрета износи око 2 *t/ha*, а просечна годишња производња је око 1.900 *t*.

Пасуљ је значајан усев за сељачка газдинства у Општини Шид. Он се просечно гаји на 360 *ha*. Просечан принос пасуља је око 1,30 *t/ha*, а производња пасуља просечно износи 467 *t* годишње.

Сточарска производња у општини Шид је такође заступљена. Просечан број говеда износи око 3.000 грла годишње, основно стадо свиња просечно износи око 41.000 грла, а просечан број оваца је око 3.500. Просечан број живине износи око 156.000 грла.

Број говеда на 100 *ha* обрадивих површина у Општини Шид у просеку износи 9 грла. Просечан број свиња на 100 *ha* ораничних површина је око 105, просечан број оваца на 100 *ha* пољопривредних површина износи 8 грла, а просечан број живине на 100 *ha* ораничних површина је 410.

Поред бројних пољопривредних предузећа и земљорадничких задруга, које се баве примарном пољопривредном производњом, у Општини Шид постоје и значајни капацитети за прераду пољопривредних производа. Од 13 предузећа која се баве прерадом, 2 су велика предузећа (Viktoriaoil и Big Bull), 3 су средња (Срем- Шид, Агро-Папук и Млинтест), 7 је малих и једно је огранак великог предузећа (Имлек). Производњом и прерадом меса се бави 5 предузећа, од којих је једно специјализовано за живинско и зечије месо. Производњом млинских производа бави се 2 предузећа, сточном храном 3, производњом уља и масти 2 и производњом млечних производа једно предузеће. Ова предузећа располажу довољним складишним капацитетима.

Табела 16 Складштини капацитети прехрамбених производа

Ред. бр.	Назив привредног друштва и другог правног лица (власник или корисник силоса и хладњача)	Силос				Хладњача			
		Врста	Број	Капацитет (t)	Слободан капацитет (t)	Врста	Број	Капацитет (t)	Слободан капацитет (t)
1	2	3	4	5	6	11	12	13	14
1	"СРЕМ" МИ Шид у стечају					месо, воће	1	10.000	
2	ПД "АГРОПОТЕЗ" ДОО	кукуруз, соја	1	5.000					
3	"ПОРТ ХОЛДИНГ" ДОО	пшеница, соја, кукуруз и сунцокрет	1	25.000					
4	"Д – Д" ДОО Предузеће за производњу и промет Шид	кукуруз	1	5.000					
5	"Млинтест" ДОО	пшеница, кукуруз	1	25.000					
6	ПТП "АЛБАТРОС ММ" ДОО	пшеница, соја, кукуруз	2	30.000					
7	"VICTORIA OIL" АД Шид	сунцокрет, соја	2	88.000					
8	ЗЗ "ГРАНИЧАР" Шид	кукуруз, пшеница, јечам, соја	1	12.000					
9	ЗЗ "МЕДОШ" - Ердевик	пшеница, соја, кукуруз	1	5.100					
10	ЗЗ "ЛИБЕЛУЛА" Шид	пшеница, соја, сунцокрет	2	5.000					
УКУПНО			12	200.100			1	10.000	

Прерадом пољопривредних производа у Општини Шид се бави и 9 предузетничких радњи. Од тога је 6 у области производње и прераде меса (кланице-месаре) и по једна за производњу млинских производа, сирових уља и масти и прераду кафе и чаја.

1. Здравствена заштита

У оквиру Дома здравља Шид запослено је око 250 радника, од чега је готово 200 медицинских и око 50 немедицинских радника. Од укупног броја медицинских радника око 30% има високу школску спрему - лекари опште медицине, специјалисти, зубни лекари и фармацеути. Дом здравља Шид не располаже постелјним капацитетима, а на територији општине Шид нема других медицинских установа болничког типа за смештај и лечење повређених и оболелих у случају ванредних ситуација.

Служба за здравствену заштиту жена је смештена у оквиру Дома здравља "Шид". На располагању има две ординације, превијалиште, собу за интервенције, ултразвук, пријемно одељење са чекаоницом. Служба је опремљена цитолошком лабораторијом и саветовалиштем за репродуктивно здравље. У служби раде два лекара гинеколога и пет бабица.

Служба за здравствену заштиту предшколске деце је смештена у одвојеним просторијама Дома здравља "Шид" и има посебан улаз. На располагању има две ординације, саветовалиште за мајку и дете, просторију за ултразвук кукова и вакцинацију, а брине се о здравственом стању преко 2.600 предшколске деце.

У Служби за здравствену заштиту школске деце и омладине школског узраста постоје две ординације, превијалиште, пријемно одељење и чекаоница, а прати се здравствено стање око 9.900 деце школског узраста.

2. Материјална и културна добра и животна средина

1 Заштићена културна добра

У зависности од значаја непокретно културно наслеђе може бити разврстано разврстан у категорије: културно добро од изузетног значаја, културно добро од великог значаја и културно добро.

Подручје општине Шид богато је непокретним културним добрима. Анализа расположивог градитељског наслеђа указала је да у структури наслеђа преовлађују сакрални објекти, објекти градске и етно-архитектуре, примери "древне" архитектуре амбара, затим специфични примери утврђења, као и већи број целина које формирају објекти разноврсне структуре и намене.

На подручју општине Шид утврђена су као културна добра од изузетног значаја два манастирска комплекса - Ђипша и Привина Глава, 29 споменика културе и 2 археолошка локалитета - "Градина на Босуту" и "Бељњача".

Дела са споменичким и уметничким својствима

Манастир Привина Глава вероватно је најстарији на Фрушкој Гори. Црква са конацима остала је неоштећена у Другом светском рату, а ризница са библиотеком и архивом је однесена и делом спаљена. Конзерваторско - рестаураторски радови су започети 1988. године.

Православна црква Светог Николе у Шиду датира од краја XVIII века и под заштитом је Завода за заштиту споменика културе. Црква Светог Николе је велика једнобродна грађевина која се са источне стране завршава полукружном олтарском апсидом, а на западној страни барокним звоником. У селу Моловин налази се црква Светог Архангела Михајла која се спомиње 1756. године, али је нова црква саграђена 1788. године. Као културно - историјски споменик је под заштитом Завода за заштиту споменика културе.

У близини насеља Моровић, на гробљу, налази се црква Свете Марије, која је један од најстаријих сачуваних архитектонских споменика Срема.

Меморијални комплекс "Сремски фронт" подигнут је у част погинулих бораца приликом пробоја Сремског фронта 1945. године и налази се 9 *km* јужно од Шида, у непосредној близини магистралног пута Е - 70. Целокупан споменички комплекс простире се на површини од 28 *ha* и постављен је правцем којим се одвијао пробој фронта.

У знак сећања на слепог гуслара, Филипа Вишњића, на његовом гробу у селу Вишњићеву (тада село Грк), подигнут је 1887. године споменик у виду високе танке пирамиде од гранита.

Археолошка налазишта

Археолошки локалитет Градина налази се у Градини, које је насеље обалског типа, на левој обали Босута, између Вашице и Батроваца. Од великог броја пронађених и конзервираних предмета у Шиду је изложено само 250 (пехари, лонци, тањери, секире, зделе и златни накит). Археолошка поставка носи назив "Градина на Босуту" и смештена је у истој згради у којој се налази Галерија слика "Сава Шумановић".

Археолошки локалитет Беркасово налази се Североисточно од Шида где су откривени трагови насеља из млађег каменог доба, као и остаци римских гробова, керамике и накита. На месту Телек су 1955. године откривене две позлаћене римске кациге, са натписима и драгим камењем. Овај најзначајнији археолошки налаз шидске општине, и један од најзначајнијих открића у Војводини, потиче из 9. века наше ере.

У близини поменутог локалитета нађени су остаци грађевина који потичу из средњег века. На локалитету "Турски шешир", оивичен дубоким шанцем, сместио се град Деспотовац, који је као утврђење саграђен у 15. веку.

Утврђење у Моровићу - остаци града Моровића леже у истоименом селу на ушћу Студве у Босут, на 8 km јужно од Шида. Насеље су саградили Угри 1154. године. Град је имао облик неправилног четвороугла, а тврђава је била опкољена водом. Од овог града очувани су остаци зидина.

2 Заштићена природна добра

На основу ППНП Фрушка гора у циљу заштите, очувања и унапређења просторних целина са значајним природним вредностима и појавама, на подручју Националног парка "Фрушка гора" који припада територији општине Шид, као природног добра I категорије, утврђени су режими II и III степена заштите.

У II степену заштите се налазе "Бања Кулина" код Љубе и долина потока Велешки који се истичу као биодиверзитетске вредности и значајна станишта угрожених врста инсеката. "Бања Кулина" је локалитет са очуваним састојинама семенског порекла лужњака, граба и цера са липама. Локалитет "Велешки" обухвата долину потока Велешки који се улива у акумулацију Сот. Вегетацију чине хрст лужњак, граб и цер и вештачки подигнуте састојине белог јасена и лужњака. На овим локалитетима су издвојене две врсте осоликих мува.

У III степену заштите су појединачна стабла и групе стабала (групе стабала црног ораха на пределу Косача, стабло букве код предела Бања, састојина гвозденог дрвета у шуми Маруша, састојина црног ораха у шуми Маруша), као и биодиверзитетске вредности - акумулација Сот и ловни резерват Ворово.

Под заштитом су:

3. Споменик природе: "2 стабла храста лужњака у Гибарцу",
4. Споменик природе: "Бела топола у Кукујевцима",
5. Споменик природе: "Липа код Цркве Света Петка"
6. Строги природни резерват "Рађеновци"
7. Строги природни резерват "Варош".

На територији Општине су одређене целине као подручја предложена за заштиту која представљају станишта угрожених биљних и животињских врста - природних реткости за које је Уредбом о заштити природних реткости одређен најстрожи режим заштите. Фрушка гора од 1998. године представља међународно значајно станиште птица (ИВА подручје), а од 2000. године, поред простора Националног парка, ИВА подручје на територији општине Шид чине станишта очуваних шумских комплекса Балиша и Кордош и акумулације Сот, Брује и Мохарач.

1. Телекомуникације

Телекомуникациона инфраструктура на територији општине Шид по квалитету и капацитету није на задовољавајућем нивоу. Велики део приступне мреже је надземни и недовољног капацитета. За квалитетно одвијање телекомуникационог саобраћаја потребно је изградити квалитетне спојне путеве оптичким кабловским везама, уз све главне и локалне путне правце. Локална (секундарна) ТТ мрежа у већини насеља је још увек надземна. Систем преноса треба да се одвија преко дигиталних аутоматских телефонских централа довољног капацитета, које треба поставити у свим насељима. Дигитализација телефонске мреже подразумева увођење дигиталних комутационих центара и дигиталних система преноса у свим равнима мреже. Ово подразумева и полагање каблова са оптичким влакнима као медијумом преноса на свим нивоима међумесне мреже, са перспективом увођења оптичких каблова и у месне мреже. Оптички каблови омогућују рад више система преноса великог домета са различитим дигиталним протоком, који се коришћењем нових техника мултиплексирања и модерних оптоелектронских компонената могу даље повећавати до веома великих капацитета.

У појединим деловима насеља, потребно је изградити примарну и секундарну кабловску мрежу. Планом су обухваћене све постојеће и планиране локације базних радио-станица и радио-релејних станица имаоца система веза. Изградњом антенских система и базних станица мобилне телефоније у КО Шид, КО Вашица, КО Ердвик, КО Бингула, КО Моровић, КО Илинци, КО Јамена, КО Вишњићево, КО Сот, КО Бачинци, КО Адашевци, КО Ћипша, КО Беркасово, КО Батровци, КО Моловин, КО Вашица, КО Привина Глава по плановима развоја надлежних предузећа, омогућен је рад овог система телекомуникација на целом планском подручју шидске општине.

2. Саобраћај

За општину Шид примарни значај има друмски саобраћај, док се железнички саобраћај користи у међународном путничком и теретном саобраћају. Основна веза општине Шид са субрегионима је ауто-пут Е-70 који својим капацитетима обезбеђује квалитетну повезаност свих насеља са окружењем, уз одговарајући ниво безбедности и саобраћајне услуге која одговара рангу пута.

Друмски саобраћај

Густина саобраћајне мреже у општини Шид је различита и зависи пре свега од природних услова. Уочава се да већина путева у основи има меридијански правац пружања који је у функцији посредовања у повезивању Бачке са Сремом.

Магистрални путни правци:

1. Државни I првог реда (аутопут Е 70): Београд - Сремска Митровица - Батровци (Гранични прелаз са Р. Хрватском);
2. Државни пут I реда (магистрални путни правац М 18.1): Бачка Паланка - Илок - Шид - Адашевци - пут Е-70;
3. Државни пут I реда (магистрални путни правац М 18): Ердевик - Кузмин - Сремска Рача (Гранични прелаз са Р. Српском)

Регионални путни правци:

1. Државни пут II реда Р 103: Товарник (гранични прелаз са Р.Хрватском) - Шид - Кукујевци – граница К.О. Шид (Кузмин)
2. Државни пут II реда Р 128: Адашевци (пут Е-70) - Моровић - Јамена - Рачиновци (Гранични прелаз са Р. Хрватском)
3. Државни пут II реда Р 106: Љуба - Ердевик - Бингула - Чалма
4. Државни пут II реда Р 103.1: Кукујевци - Пут М 18 (раскрсница код водне станице) - Чалма

Табела 17 Општински путеви (локални путни правци)

Редни број	Путни правци на територији општине Шид	Дужина пута (km)	Ширина пута (m)
1.	Моровић - Вишњићево - Босут	14,3	6
2.	Шид - Вашица - Батровци	11,1	6
3.	Батровци - Липовац (граница са Р. Хрватском)	2,5	6
4.	Вашица - Адашевци	3,3	6
5.	Беркасово - Бапска (граница са Р. Хрватском)	3,7	6
6.	Бикић До - Привина Глава	2,0	3
7.	Кукујевци – Ердевик	7,0	6
8.	Вашица - Илинци	4,5	6
9.	Зараван - Моловин	2,8	6
10.	Моровић - Кузмин	8,0 (макадам)	3 до 4
11.	Јамена - Дреновци (граница са Р. Хрватском)	5,0 (шљунак)	3 до 4
12.	Илинци - Нијемци (граница са Р. Хрватском)	3,0 (шљунак)	3 до 4
13.	Јамена - река Сава (граница са Р. Српском)	2,0 (макадам)	3 до 4
Укупна дужина општинских путева		69,2	

Друмске саобраћајнице на простору општине Шид су углавном у лошем или веома лошем стању, изузев пута Е – 70.

Нарочито лоше саобраћајне прилике у овом делу Срема наступиле су од 1995. године, односно падом Републике Српске Крајине, када је прекинута комуникација која преко Илока води ка Бачкој Паланци. У наредном периоду успостављени су међународни друмски гранични прелазни: Батровци - Липовац, на путу Е - 70, Сот - Илок и Љуба - Илок. У току НАТО агресије 1999. године, оштећен је мост на Дунаву код Бачке Паланке, преко којег саобраћају теретна моторна возила.

Према Републици Српској, односно Босни и Херцеговини, успостављен је међународни друмски гранични прелаз код Сремске Раче, као и водни прелаз на Сави код Јамене са дотрајалим приступним макадамским путем.

Табела 18 Дужина путева у општини Шид 2009. године

Укупно	Савремени коловоз	Магистрални		Регионални		Локални	
		свега	савремени коловоз	свега	савремени коловоз	свега	савремени коловоз
191	156	54	48	68	63	69	51

Железнички саобраћај

У наредном планском периоду железнички саобраћај би требало да заузме одговарајуће место у подели транспортног рада и да буде квалитетна алтернатива друмском саобраћају, као основном виду саобраћаја, узимајући у обзир положај и капацитете који се налазе на територији општине Шид.

Табела 19 Пружни правци у општини Шид 2009. године

Железнички саобраћај	Магистрална пруга бр.1 (Е-70)	Београд – Стара Пазова - Шид – државна граница – (Товарник)
	Локална пруга бр. 14	Шид – Сремска Рача Нова – државна граница – (Бијељина)

Положај и капацитети посебно двоколосечне електрифициране пруге, Београд – Шид – државна граница, у оквиру коридора 10, биће у наредном периоду искоришћени у међународном и регионалном путничком и теретном саобраћају. Модернизацијом и реконструкцијом свих железничких капацитета (пограничне станице Шид, станица Кукујевци и станичних објеката) и оспособљавањем пруга за брзине до 160 km/h, железнички саобраћај ће допринети укупном развоју, не само у транспортном, већ и у привредном сектору.

Водни саобраћај

Превазилажење до сада готово занемарене улоге овог вида саобраћаја се мора реализовати изградњом претоварно-манипулативних капацитета у виду товаришта. Ово стратешко одређење је постављено ради афирмације овог вида превоза због снижавања трошкова транспорта, као и афирмације интегралног транспорта на овом простору. За имплементацију потребних садржаја у Јамени, у оквиру обале Саве постоје одговарајући просторни и хидролошки услови и приступни макадамски пут дужине 2 km који је неопходно ревитализовати.

1. Транспорт опасних материја

С обзиром да територијом општине пролазе значајни међународни магистрални друмски и железнички путеви, којима се одвија и транспорт опасних материја, постоји могућност догађања саобраћајних несрећа са опасним материјама.

Табела 20 Путеве за превоз опасних материја

Начин превоза	Угрожени	Правци превоза
Друмски саобраћај	Општина (путеви)	Државни пут I реда (аутопут Е 70) Београд - Сремска Митровица - Батровци (Гранични прелаз са Р. Хрватском) Државни пут I реда (магистрални путни правац М 18.1) Бацка Папанка - Илок - Шид - Адашевици - пут Е-70 Државни пут I реда (магистрални путни правац М 18) Ердевик - Кузмин - Сремска Рача (Гранични прелаз са Р. Слпском) Државни пут II реда Р 103 Товарник (гранични прелаз са Р.Хрватском) - Шид - Кукујевици – граница К.О. Шид (Кузмин) Државни пут II реда Р 128 Адашевици (пут Е-70) - Моровић - Јамена - Рачиновици (Гранични прелаз са Р. Хрватском) Државни пут II реда Р 106 Љуба - Ердевик - Бингула - Чапма Државни пут II реда Р 103.1 Кукујевици - Пут М 18 (раскрсница код водне станице) - Чапма
	Шид и друга насељена места (улице)	Улице на правцима државних путева I и II реда
Железнички саобраћај	Железничке пруге	Магистрална пруга бр.1 (Е-70), Београд – Стара Пазова - Шид – државна граница – (Товарник) Локална пруга бр. 14, Шид – Сремска Рача Нова – државна граница – (Бијељина) Железничка станица Шид: привремени смештај вагона са опасним и штетним материјама
Речни саобраћај	Река Сава (16 km)	Бродови са нафтом, течним горивима и другим опасним и штетним материјама које могу угрозити Саву и живи свет у њој.
Угроженост природе	Заштићена природна добра	Заштићена природна добра могу у мањој мери бити угрожена саобраћајним несрећама са опасним материјама.
	Земљиште, вода и ваздух уз копнене саобраћајнице	Околина путне и железничке саобраћајне инфраструктуре на правцима превоза опасних и штетних материја.

Услед саобраћајне несреће током превозења, опасне и штетне материје могу бити неконтролисано ослобођене и изазвати пожар и експлозију, тровање људи, биљног и животињског света, загађење ваздуха, земљишта, површинских и подземних вода.

5. Идентификација опасности и процена ризика од елементарних непогода и других несрећа

Територија Републике Србије изложена је опасностима од елементарних непогода и других несрећа. Степен угрожености је различит у зависности од врсте непогоде или удеса, али довољан да може изазвати знатне последице, угрозити здравље и животе људи и проузроковати штету већег обима на материјалним добрима и у животној средини. Планирање и уређење простора са становишта обезбеђења заштите од елементарних непогода и других несрећа представља саставни део планирања, уређења и заштите простора. Имајући у виду географски положај и природне карактеристике територије, као најважнији потенцијални ризици од катастрофа изазваних природним и антропогеним факторима, детерминисани су литосферски (земљотрес), атмосферски (олујно-градоносне непогоде, суша, снежне мећаве и наноси), хидролошки (поплаве - изливање водотокова, подземне воде, интензивне атмосферске падавине), биолошки (епидемије, епизоотије и биљне болести) и ризици техничко-технолошког порекла.

Тренутно стање карактерише непотпуност и недоступност информација о ризицима од могућих елементарних непогода и технолошких несрећа, као и о последицама које оне могу изазвати. Посебно се издваја недовољан капацитет органа локалне самоуправе, стручних служби и консултаната за савремени приступ управљању ризицима од природних непогода и технолошких удеса, као и неадекватан мониторинг природних, природно-антропогених и антропогених процеса у циљу заштите од природних непогода и технолошких удеса. Тренутно стање карактерише и недостатак одговарајућих законских и техничких регулатива, као и непостојање јединствене базе података о просторном размештају одређених природних непогода и акцидената, односно детерминисање потенцијално критичних зона (катастри клизишта, бујичних токова, загађивача,...). Законска регулатива у погледу контроле технолошких удеса у Србији није хармонизирана са прописима ЕУ, а такође није усклађена између појединих ресора унутар нашег законодавства и надлежности.

Слика 2 Мапа иштићених вредности на територији Сремског округа

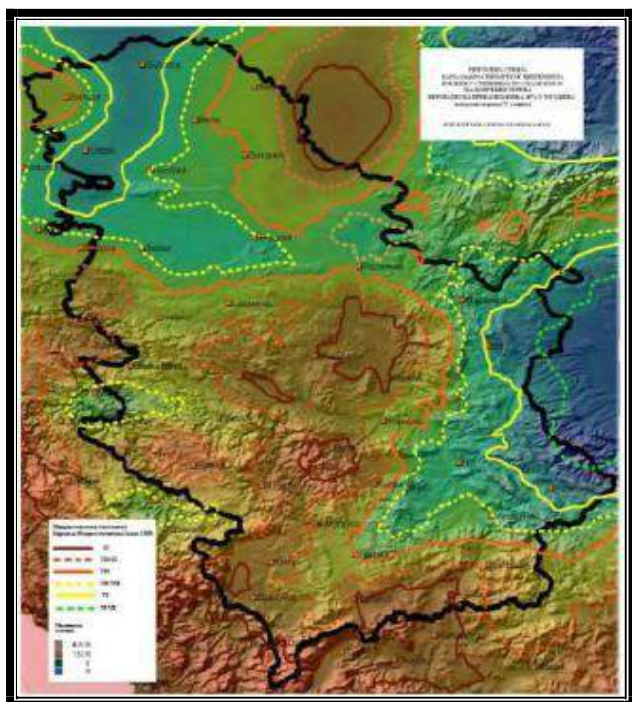
4.1**Земљотрес****1 Опис и идентификација потенцијалних опасности**

Земљотреси имају утицај на све сегменте живота у сеизмички активним просторима и својим догађањем могу проузроковати велике губитке у људским животима и материјалним добрима. Санирање последица је дуготрајно уз велике финансијске трошкове.

Сеизмолошка мрежа Србије обезбеђује континуирана сеизмолошка мерења чији је резултат аутоматски и рутински лоциран земљотрес са дефинисаном магнитудом (осетљивост на магнитуде испод 1) и процењеним интензитетом. Ти подаци се непосредно по дефинисању публикују на интернету са одговарајућим графичким и текстуалним прилозима. Цео процес од догађања земљотреса, обављања свих потребних мерења, на простору који обухвата више хиљада километара, обраде, преноса сигнала, прорачуна и извештавања одвија се по унапред дефинисаним процедурама и завршава извештавањем надлежних и публикавањем података за јавност у року од 10 минута.

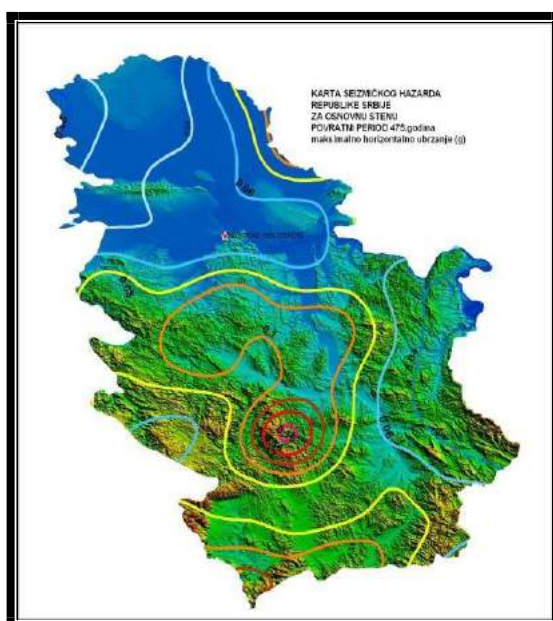
Функција сеизмичког аларма, која захтева хитну реакцију после јаких земљотреса, намењена је првенствено функцији заштите становништва која је смештена у Сектору за ванредне ситуације и издаје се са циљем ублажавања социјалних и економских последица од оштећења изазваних јаким земљотресом. Рано упозоравање је један од примарних захтева друштва које улаже у развој сеизмолошких мрежа. Листа за информисање је примерена јачини земљотреса и саставља се на основу критеријума величине магнитуде и географског положаја епицентра.

Сеизмички hazard је евентуална опасност од земљотреса који представља квантификацију различитих ефеката терена на одређеном месту изазваних земљотресом, и вероватноћу да ће ови ефекти премашити одређени ниво. Сеизмички hazard специфичан је за одређену локацију, зависи од терена и својстава тла, па је самим тим различит на појединачној локацији. Карте сеизмичког hazard су основна подлога за инжењере, урбанисте и друге стручњаке за активности смањења, односно управљање сеизмички ризиком.

Слика 3 Карта сеизмичког хазарда - основа за планирање у ванредним ситуацијама

Укупни сеизмички хазард на локацији који се реално манифестује као очекивани макросеизмички интензитет на конкретној локацији зависи у великој мери од квалитета самог тла од кога је изграђен терен.

Убрзање:
 до 0.05 g је интензитет VI
 од 0.05 g до 0.10 g је интензитет VII
 од 0.10 g до 0.20 g је интензитет VIII

Слика 4 Карта сеизмичког хазарда Републике Србије за основну стену повратни период 475. година максимално хоризонтално убрзање (g)

Анализом је утврђено да до највећег пораста утицаја земљотреса и до $+2^{\circ}$ долази на локалном тлу, које је изграђено углавном од седимената различитих генетских типова - шљункови, пескови и глине. Физичко-механичке карактеристике ових седимената условљене су њиховим саставом, односно присуством

прашинастог и глиновитог материјала који су неконсолидовани, јако до средње стишљиви, порозни и засићени водом, што доводи до увећања макросеизмичког интензитета. Овакви терени често су угрожени високим подземним водама и локалном нестабилношћу терена.

Слика 5 Карта сеизмичког хазарда на територији Сремског управног округа

За потребе планирања заштите и спасавања у ванредним ситуацијама конструисана је карта сеизмичког хазарда за физичку површину терена по параметру макросеизмичког интензитета применом савремених нумеричких метода. Како су ове методе засноване применом емпиријских релација на утицај локалног тла и на повећање сеизмичког интензитета, њихов садржај се мора третирати као оквирно очекиван.

Процена је, са вероватноћом догађања до 90% у периоду од 50 година, да се на територији општине Шид могу догодити земљотреси интензитета VI - VII степена на површини терена.

Слика 6 Карта епицентара на територији Сремског управног округа

С обзиром на геолошки и педолошки састав земљишта, локално тло не може битно утицати на повећање очекиваног сеизмичког интензитета на територији општине Шид.

Слика 7 Карта пројектног хазарда

Догађање јаког земљотреса не подразумева да ће сви угрожени простори једновремено бити захваћени земљотресом. При најнеповољнијим условима догађања максималног земљотреса разликовао би се интензитет на одређеним растојањима од епицентра:

Табела 21 Интензитет земљотреса у степенима МКС и радијусима

Интензитет степенима	у	9	8	7	6	5	4	3
Радијус (km)		7	17	37	75	153	312	634

Ако се има у виду да су штетне последице од земљотреса на објекте ограничене на просторе са макросеизмичким интензитетом од VI степена па навише, онда је то простор у максималном радијусу од 75 km.

Будући да се повредљивост тешко може квантификовати, она се дефинише преко типа објекта.

Табела 22 EMC-98 подела објеката у класе повредљивости

	Тип објекта	Класа повредљивости					
		A	B	C	D	E	F
Зидане конструкције	ломљени камен M1	O					
	непечена опека M2	O	xxxx				
	обичан камен M3	I----	O				
	масиван камен M4		xxxx	O	xxxx		
	неармирана опека/бетонски блокови M5	I----	O	----I			
	неармирани зидови са армираном међуспратном конструкцијом M6		xxxx	O	xxxx		
	армирана или везана зидана конструкција M7			I----	O	xxxx	
Армирано бетонске	рамови без асеизмичке градње RC 1	I----	-----	O	xxxx		
	рамови уз умерен степен асеизмичке градње		I----	-----	O	xxxx	
	рамови уз висок степен асеизмичке градње			I----	-----	O	xxxx
	зидови без асеизмичке градње RC2		I----	O	xxxx		
	зидови уз умерен степен асеизмичке градње			I----	O	xxxx	
	зидови уз висок степен асеизмичке градње				I----	O	xxxx
	челични објекти S			I----	-----	O	xxxx
објекти од дрвене грађе W		I----	-----	O	xxxx		
O		Највероватнија класа повредљивости					
xxxx		Вероватни распон					
----I		Распон мање вероватних, изузетних случајева					

Приликом израде карте повредљивости узета је у обзир и чињеница да повредљивост, укључујући и оштећења од земљотреса, а у крајњој линији штета, зависе и од других фактора, као што су степен оронутости, квалитет градње, неправилност облика и врло значајне карактеристике локалног тла.

Табела 23 Класе повредљивости

Класа повредљивости	A	B	C	D	E
Период	до 1961	1961-1975	1976-1990	1991-2001	после 2002
Типови објеката који преовлађују	M1	M2	M4	M7	RC3
	M2	M3	M5	RC1	RC4
		M5	M6	RC2	S
		M6	RC1	S	

Број оштећених објеката и степен оштећења после земљотреса на основу изнетих критеријума могуће је дефинисати процентуално према укупном броју објеката одређене класе и у зависности од догођеног или очекиваног

макроеизмичког интензитета, па се користе матрице вероватноће оштећења од земљотреса које приказује вероватноћу да објекат одређене класе повредљивости претрпи оштећења одређеног степена при земљотресу задатих интензитета.

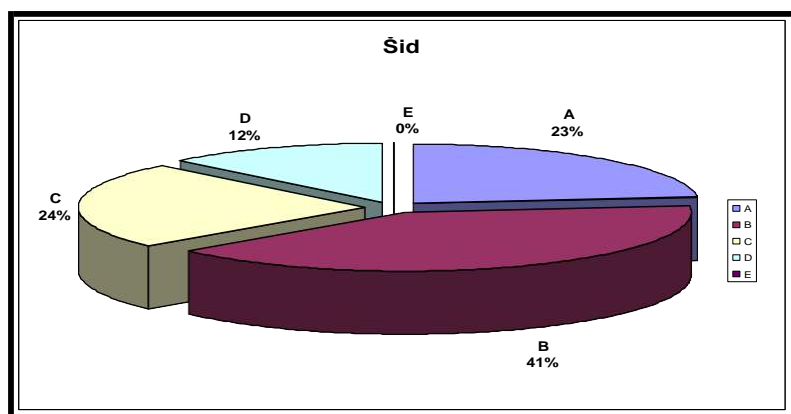
Табела 24 Матрица оштећења објекта класе повредљивости В

Класа повредљивости В		Тип објекта М5			Неармирана опека/бетонски блокови			
Степен оштећења	Поправка оштећења од вредности објекта (%)	EMS Интензитет земљотреса						
		V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
0	0	81	60	33	10	2	0	0
1	5	17	32	41	29	9	1	0
2	25	2	7	20	34	24	7	1
3	39	0	1	5	20	34	24	9
4	91	0	0	1	6	24	41	35
5	100	0	0	0	1	7	27	55

Табела 25 Матрица оштећења објекта класе повредљивости С

Класа повредљивости С		Тип објекта RC1			Неармирана опека/бетонски блокови			
Степен оштећења	Поправка оштећења од вредности објекта (%)	EMS Интензитет земљотреса						
		V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
0	0	91	80	61	33	10	2	0
1	5	8	18	31	41	29	9	1
2	25	1	2	7	20	34	24	7
3	39	0	0	1	5	20	34	25
4	91	0	0	0	1	6	24	40
5	100	0	0	0	0	1	7	27

По доношењу прописа о противтрусном пројектовању, после скопског земљотреса (1963. године), у свим градовима приликом прорачуна објекта примењиване су методе које су обезбедиле да ови објекти буду класификовани као објекти повредљивости С типа RC1.

Графикон 1 Заступљеност објекта по класама повређивости у општини Шид

При истом очекиваном максималном макросеизмичком интензитету последице сеизмичког хазарда по становништво су највеће у урбаним срединама, због густине насељености и проблема неконтролисане урбанизације.

Степен оштећења 1 (ДГ 1) - Лака оштећења: Занемарљиво мало до једва осетно оштећење (без оштећења носеће конструкције); "једва видљиве прслине на врло малом броју зидова; опадање малтера само на малим површинама. Падање неvezаног камена са горњих делова зграда само у врло малом броју случајева".

Степен оштећења 2 (ДГ 2) - Умерено оштећење (мало оштећење носеће, умерено оштећење неносеће конструкције); "прслине на многим зидовима; опадање малтера са прилично великих површина; одваљивање делова димњака".

Степен оштећења 3 (ДГ 3) - Знатно до јако оштећење (умерено оштећење носеће, јако оштећење неносеће конструкције). "велике и дугачке пукотине на већини зидова; оребрени црепови и црепови од шкриљца померају се и падају; димњаци се ломе на нивоу крова; долази до лома појединих елемената неносеће конструкције".

Степен оштећења 4 (ДГ 4) - Врло јако оштећење (тешко оштећење носеће, врло тешко оштећење неносеће конструкције); "озбиљни ломови на зидовима, делимично рушење носеће конструкције";

Степен оштећења 5 (ДГ 5) - Разарање (врло јако оштећење носеће конструкције) "потпуно или скоро потпуно рушење"

Табела 26 Очекивана оштећења прама макросеизмичкој скали интензитета

ИНТЕНЗИТЕТ VII	Степен оштећења					
	Процент заступљености оштећења					
Класа повређивости објекта	0	1	2	3	4	5
A	14	34	32	16	4	-
B	33	41	20	5	1	-
Ц	47	38	12	3	-	-

Потенцијални ризик (штета) од земљотреса не зависи само од утврђеног сеизмичког хазарда, већ и од повредивости објеката (врста и намена објекта, материјал и квалитет градње, старост), а број жртава зависи од густине насељености и доба дана догађања земљотреса.

Табела 27 Станови према години изградње, врсти зграде, материјалу спољних зидова, настањености и типу насеља (2011)

Град општина	Укупно	Површина станова, m ²	Станови изграђени									Непозната година
			пре 1919	1919–1945	1946–1960	1961–1970	1971–1980	1981–1990	1991–2000	2001–2005	2006 или касније	
Шид												
Станови укупно	14991	1163058	861	1117	1681	1696	2534	2200	1131	459	538	2774
Стамбене зграде са станом	113043	1047532	826	1067	1513	1451	2041	1753	998	373	343	2678
Стамбене зграде са стана	2478	33454	19	24	57	73	101	49	44	36	23	52
Стамбене зграде са 3 и више станова	1451	80855	12	24	108	171	391	398	87	50	172	38
Остале стамбене зграде	2	182	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Нестамбене зграде	17	1035	4	2	3	1	1	-	2	-	-	4
Станови у зградама од тврдог материјала	12461	1011404	245	455	1219	1511	2470	2176	1124	452	530	2279
Настањени станови	11803	965110	707	904	1438	1549	2292	1958	1024	401	375	1155
Стамбене зграде са станом	110167	867706	676	862	1297	1337	1856	1554	906	332	261	1086
Стамбене зграде са стана	2426	29853	17	22	54	67	96	43	42	27	19	39
Стамбене зграде са 3 и више станова	1203	67153	12	20	85	145	339	361	74	42	95	30
Нестамбене зграде	7	398	2	-	2	-	1	-	2	-	-	-
Настањени станови у зградама од тврдог материјала	9925	849100	219	377	1044	1382	2243	1938	1018	394	368	942
Градска												
Станови укупно	6094	498595	135	250	585	895	1292	992	513	176	295	961
Стамбене зграде са станом	14490	405014	120	218	466	695	856	583	399	125	115	913
Стамбене зграде са стана	2280	20180	10	13	41	54	72	27	26	7	8	22
Стамбене зграде са 3 и више станова	1319	73087	5	17	78	146	364	382	87	44	172	24
Остале стамбене зграде	2	182	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2
Нестамбене зграде	3	132	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-
Станови у зградама од тврдог	5533	462173	44	128	465	799	1276	990	512	175	294	850

материјала												
Настањени станови	5098	434909	115	209	540	842	1218	926	485	153	204	406
Стамбене зграде са станом	13735	354942	100	184	434	667	832	553	384	111	102	368
Стамбене зграде са стана	2267	19178	10	12	39	51	69	27	26	6	7	20
Стамбене зграде са 3 и више станова	1095	60767	5	13	67	124	317	346	74	36	95	18
Нестамбене зграде	1	22	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Настањени станови у зградама од тврдог материјала	4652	405399	41	111	429	752	1202	924	484	152	203	354
Остала												
Станови укупно	8897	664463	726	867	1096	801	1242	1208	618	283	243	1813
Стамбене зграде са станом	18553	642518	706	849	1047	756	1185	1170	599	248	228	1765
Стамбене зграде са стана	2198	13274	9	11	16	19	29	22	18	29	15	30
Стамбене зграде са 3 и више станова	132	7768	7	7	30	25	27	16	-	6	-	14
Нестамбене зграде	14	903	4	-	3	1	1	-	1	-	-	4
Станови у зградама од тврдог материјала	6928	549231	201	327	754	712	1194	1186	612	277	236	1429
Настањени станови	6705	530201	592	695	898	707	1074	1032	539	248	171	749
Стамбене зграде са станом	16432	512764	576	678	863	670	1024	1001	522	221	159	718
Стамбене зграде са стана	2159	10675	7	10	15	16	27	16	16	21	12	19
Стамбене зграде са 3 и више станова	108	6386	7	7	18	21	22	15	-	6	-	12
Нестамбене зграде	6	376	2	-	2	-	1	-	1	-	-	-
Настањени станови у зградама од тврдог материјала	5273	443701	178	266	615	630	1041	1014	534	242	165	588

При очекиваном максималном макросеизмичком интензитету, последице земљотреса су највеће у урбаним срединама, због веће густине насељености.

Према броју становника, густини насељености и сеизмичком хазарду угроженији је простор градског језгра у Шиду од приградских и сеоских насеља.

Табела 28 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од земљотреса

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Постојање пот. оп.	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према процењеној величини потенцијалне опасности	Величина потен. опасн.	Могуће последице поштићене вредности
1	2				

1. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ЗЕМЉОТРЕСА (ПН-1)				
1.1	Постојање докумената планског мониторинга	постоји	Постоји карта хазарда (потенцијалних опасности), прогнозна карта, карта сеизмичког зонирања територије и врши се геодинамички мониторинг. Документа су потпуна, израђена у складу са важећим стандардима и прописима и ажурна. Постоји урбанистички план, али није извршено зонирање према типовима објеката.	1
1.2	Постојање система за идентификацију, рану најаву и обавештавање	постоји	На нивоу Републике Србије постоје системи за идентификацију земљотреса, рану најаву и обавештавање становништва, системи су технички исправни, врши се редовна контрола и провера рада од стране овлашћених лица, води се уредна документација. Постоје особе, на посебним радним местима, оспособљене за руковање системима. Подаци се одмах прослеђују свим оперативним центрима и средствима јавног информисања, који обавештавају становништво ради благовременог реаговања.	1
1.3	Постојање система мониторинга и евиденције	постоји	Преко сеизмолошких станица успостављен је мониторинг. Постоји неажурна евиденција важних објеката у општини Шид осетљивих на јаке потресе, постоје планови за предузимање мера за заштиту становништва и добара, као и за реаговање у случају јаких потреса.	2
1.4	Густина насељености и величина животињског фонда	постоји	Према броју становника и сеизмичком хазарду, најугроженији су градско урбано језгро у Шиду са густином насељености преко 1.000 становника по km^2 и сеоска стамбена подручја са густином насељености преко 500 становника по km^2 . Такође су угрожени објекти у којима привремено борави већи број људи - школе, обданишта, здравствене установе, привредни објекти, као и трговински центри, културни и спортски објекти затвореног	4

-Земљотреси могу изазвати последице по живот и здравље људи и животиња, материјална и културна добра. - Последице утичу на све сегменте живота и рада, изазивају велике финансијске губитке и трошкове, поремећај функционисања редовних делатности и дуго се отклањају. - Ефекти земљотреса могу изазвати и дугорочне последице по животну средину.

			типа. Мања је угроженост неурбаних насеља са густином насељености од 100 до 300 становника по km ² и сточним фондом од 700-900 грла по km ² .		
1.5	Могућност генерисања других опасности	постоји	Настанак техничко технолошких несрећа (хемијских удеса) и појава заразних болести. Може се десити истовремено са опасностима од неповољних метеоролошких услова.	2	

2

Анализа и оцена ризика

Процена је да земљотреси очекиваног интензитета у општини Шид не би изазвали теже последице по живот и здравље људи, већ би се првенствено одразили на објекте.

Табела 29 Приказ броја становника, географске локације и интензитета потенцијалне сеизмолошка активности по насељеним местима општине Шид

Место	Број становника	Географска ширина	Географска дужина	Интензитет
Бикић До	269	45.0911	19.1725	VII
Вишњићево	1683	44.9663	19.2904	VII
Јамена	950	44.8837	19.0634	VII
Адашевци	1919	45.0825	19.2222	VI
Батровци	259	45.0534	19.1321	VI
Бачинци	1180	45.0805	19.3076	VI
Беркасово	1115	45.1522	19.2527	VI
Бингула	732	45.1014	19.4473	VI
Вашица	1424	45.0948	19.1853	VI
Гибарац	989	45.1062	19.2665	VI
Ердвик	2736	45.1168	19.4081	VI
Илинци	804	45.1111	19.1014	VI
Кукујевци	1955	45.0703	19.3406	VI
Љуба	446	45.1566	19.3893	VI
Моловин	195	45.1835	19.3109	VI
Моровић	1774	45.0098	19.2176	VI
Привина Глава	186	45.1548	19.2895	VI
Сот	679	45.1599	19.3164	VI
Шид	14893	45.1298	19.2278	VI

Табела 30 Број угрожених објеката у општини Шид

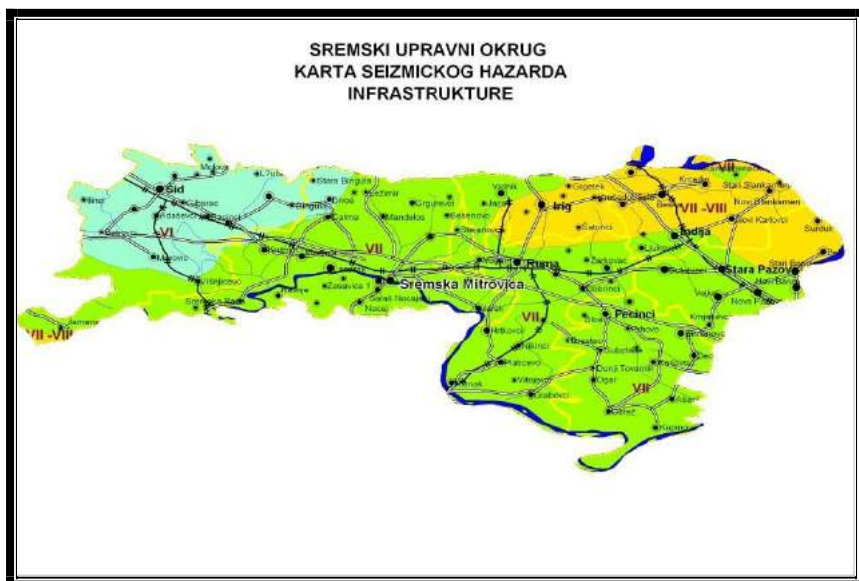
ШИД	Стамбени	Помоћни	Остали	Укупно	Укупно оштећених објеката при максимално очекиваној сеизмичкој активности на територији локалне самоуправе
	13.137	12.492	6.892	32.543	

Табела 31 Приказ броја оштећених објеката при максималној сеизмичкој активности на територији општине Шид

ИНТЕНЗИТЕТ СЕИЗМИЧКЕ ОПАСНОСТИ - VI СТЕПЕН МКС СКАЛЕ				
Класе објеката	Број објеката	Број угрожених објеката према класи припадности		Опис оштећења
А	7.485	Степен оштећења (ДГ2)	21.198	Прслине на многим зидовима; опадање малтера са прилично великих површина; одваљивање делова димњака.
		Степен оштећења (ДГ3)	3299	Велике и дугачке пукотине на већини зидова; оребрени црепови и црепови од шкриљца померају се и падају. Димњаци се ломе на нивоу крова; долази до лома појединих елемената неносеће конструкције.
Б	13.343	Степен оштећења (ДГ2)	2934	Прслине на многим зидовима; опадање малтера са прилично великих површина; одваљивање делова димњака.
		Степен оштећења (ДГ3)	3133	Велике и дугачке пукотине на већини зидова; оребрени црепови и црепови од шкриљца померају се и падају. Димњаци се ломе на нивоу крова; долази до лома појединих елемената неносеће конструкције.
Ц	7.810	Степен оштећења (ДГ2)	2156	Једва видљиве прслине на стубовима и гредама; опадање малтера на спојевима висећих зидних оквира; прслине на преградним зидовима; опадање малтера и кртих облога са неких делова зидова.
Д	3.905			
Е				
Укупан број оштећених кућа		2.721		

У случају земљотреса, у општини Шид могуће је само делимично рушење приземних зграда од меког материјала, просечне висине $H = 6 \text{ m}$, домет обрушеног материјала $D = \frac{1}{2} H = 3 \text{ m}$ и потребна ширина улице без рушевина за једносмерни саобраћај од 3 m , укупно $3 + 3 + 3 = 9 \text{ m}$. Улице уже од 9 m могле би бити делимично непроходне за саобраћај и отежавале би приступ екипама за спасавање из рушевина.

Од инфраструктурних објеката осетљивији на земљотрес су надвожњаци, електродистрибутивна и водоводна мрежа.

Слика 8 Карта сеизмичког хазарда инфраструктуре

На основу расположивих података може се проценити ризик од земљотреса.

Табела 32 Процена ризика од земљотреса

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. РИЗИЦИ ОД ЗЕМЉОТРЕСА												
1.1	Постојање докумената планског мониторинга	1	2	3	2	3	2	4	8	3	прихватљив	- Спровођење превентивних мера при изградњи објеката и инфраструктуре
1.2	Постојање система за идентификацију, рану најаву и обавештавање	1	2	3	2	3	2	4	8	3	прихватљив	- Израда процене и планских докумената заштите и спасавања
1.3	Постојање система мониторинга и евиденције	2	2	3	2	3	2	4	8	3	прихватљив	- Образовање, опремање и оспособљавање снага заштите и спасавања
1.4	Густина насељености и величина животињског фонда	4	2	3	2	3	2	4	8	3	прихватљив	(специјалистички тимови, јединице ЦЗ, привредна и друга оспособљена правна лица).
1.5	Могућност генерисања других опасности	2	2	3	2	1	4	1	2	2	прихватљив	

На основу показатеља процењује се да је величина **учесталости** појаве земљотреса у општини Шид - повремено, односно да је степен учесталости 2.

Постоје одређене мере заштита које се примењују на средњем нивоу. На основу ових показатеља процењује се да је у односу на земљотрес величина **рањивости** - средња, а степен рањивости 3.

На основу показатеља, величина **вероватноће** - невероватно, а степен вероватноће 2, односно вероватноћа је изнад 1%.

На основу приказаних података процењено је да могућа штета прелази 5% националног дохотка оствареног на територији општине Шид, односно да је величина **штете** средња, а степен штете 3.

Угроженост штићених вредности субјекта је таква да долази до озбиљног нарушавања безбедности и функционисања живота и рада, потребна су озбиљна допунска средства. Процењено је да је величина **критичности** велика, степен критичности је 2.

Последице на угроженом подручју у односу на:

1. **људе**: 3-50 погинулих и/или несталих људи; Лакше повређених 20- 100, тешко повређених 11-80; Знатно нарушени услови за живот у смислу нестанка енергената до 10 дана, нарушено снабдевање храном, водом и хигијенским средствима до 10 дана, евентуално дуже, има оштећених стамбених и привредних објеката, до 50% од укупног броја, постоји потреба за склањањем једног броја људи, 25-50% од укупног броја.

2. **животиње**: величина последица - Мале, степен последица 2: До 5% угинулих животиња једне врсте услед повреда и нарочито опасних заразних болести; До 20% лакше повређених животиња или до 5% оболелих животиња од нарочито опасних заразних болести у једној епизоотиолошкој јединици; Наружени услови за живот, нарушено снабдевање храном и водом до један дан, нема примера срушених или оштећених објеката за смештај животиња, нема потреба за евакуацијом.

3. **економију и екологију**: величина последица - Озбиљне, степен последица 4: Због постојања лакших повреда код великог броја људи, неопходно је коришћење великих количина лекова и материјалних здравствених средстава, до 50% случајева на болничком збрињавању до 30 дана; Постоји потреба помоћи у свим артиклима до 75% становника; Оштећења на јавним зградама велика, отпали делови зидова и кровова, попуцали скоро сви прозори, потребна процена безбедности зграда и рестаурација, лакше оштећено 50 % зграда, до 3.000 потребна санација. Прекид у функционисању јавног превоза до 30 дана, путеви су са великим оштећењима, има већих препрека, постоји хитна потреба за рашчишћавањем путева, прекид снабдевања струјом и енергентима до 30 дана, прекид рада комуналног система до 30 дана, постоји хитна потреба за алтернативним снабдевањем водом; Оштећено до 50% фонда културног наслеђа; Оштећено до 50% имовине грађана и привреде, нарушена безбедност објеката и потребна хитна процена, потребне значајне интервенције на појединим објектима, а већи део је неупотребљив, испуцали зидови, на више места одваљени делова зидова, пад кровова, озбиљна оштећења, потпуно пуцање стакала; Доспевање опасних материја у животну средину у великим количинама, могућност избијања

непогода на ширем подручју, неопходна је озбиљна процена и интервенција свим расположивим снагама; Еколошки трошкови до 1.000.000 динара; Нарушене економске активности до 30 дана, снабдевање енергентима и основним намирницама нарушено до 30 дана; Осигурање нормално функционише, штета минимална или је нема; Индиректни трошкови по економију до 5% буџета; Други директни и индиректни трошкови до 1.000.000 динара.

4. **друштвено-политичку ситуацију** - величина последица је мала, а степен последица 2. Могуће последице: Спорадични случајеви јавног насиља, ситне пљачке и крађе, проблеме решавају редовне полицијске патроле. Догађаји имају утицаја на међународну позицију земље у смислу реаговања невладиних организација. Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете у складу са законом. Сиромашни слојеви становништва долазе у још тежи положај. Ситни случајеви ремећења јавног реда и мира, безбедност становништва није нарушена, довољно је ангажовање редовних полицијских патрола и снага ангажованих на отклањању последица. Поједини политички лидери дају изјаве и оптужују органе власти и других партија, негативне реакције појединих чланова партија. Штета до 25% од укупног фонда културних вредности. Медији из граничних земаља преносе вест о догађајима, али се не очекују други прекогранични ефекти.

1 Ниво, категорија и прихватљивост ризика

На основу израчунатих величина вероватноће и последица, за општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика 8**, ризик је умерени, а категорија ризика је 3 (трећа). То значи да је **ризик од земљотреса прихватљив**, али да **постоји потреба и могућност за предузимање мера за даље смањење ризика**.

Закључак

Питање	Закључак
Најугроженији реони	Гушће насељени делови Шида
Интензитет опасности	У југоисточним деловима општине Шид веома јак земљотрес: 7° MCS У осталом делу јак земљотрес: 6° MCS
Могући број жртава у људству	До 100 теже и 200 лакше повређених Није искључена могућност 3-5 погинулих
Могућа материјална штета	Рушење или тешко оштећење до 200 кућа Пукотине у зидовима до 3.000 објеката, лакша оштећења до 50% свих објеката
Објективни услови за спречавање опасности	Земљотрес није могуће спречити, али је спровођењем прописа и превентивних мера могуће смањити последице земљотреса.
Снаге и средства за ублажавање и отклањање непосредних последица	У општини постоје снаге и средства за отклањање већине последица земљотреса.
Потреба за тражењем помоћи	Потребна помоћ Ватрогасно-спасилачких јединица суседних општина и финансијска помоћ за обнову оштећених објеката.

4.2

Клизишта, одрони и ерозије

1 Опис и идентификација потенцијалних опасности

Клизишта

Клизиште је део терена који се транслаторно или ротационо помера преко стабилне подлоге или терен у коме су сачувана структурна и морфолошка својства створена процесом клизања. Због постојања морфолошких услова и површинских водотокова са вертикалном ерозивном компонентом, на подручју општине Шид је могућ настанак и развој клизишта, али на малом броју места на обронцима Фрушке горе и на ограниченем простору. Ова појава до сад је била најизраженија у зони лесних заравна, у атару села Сот.

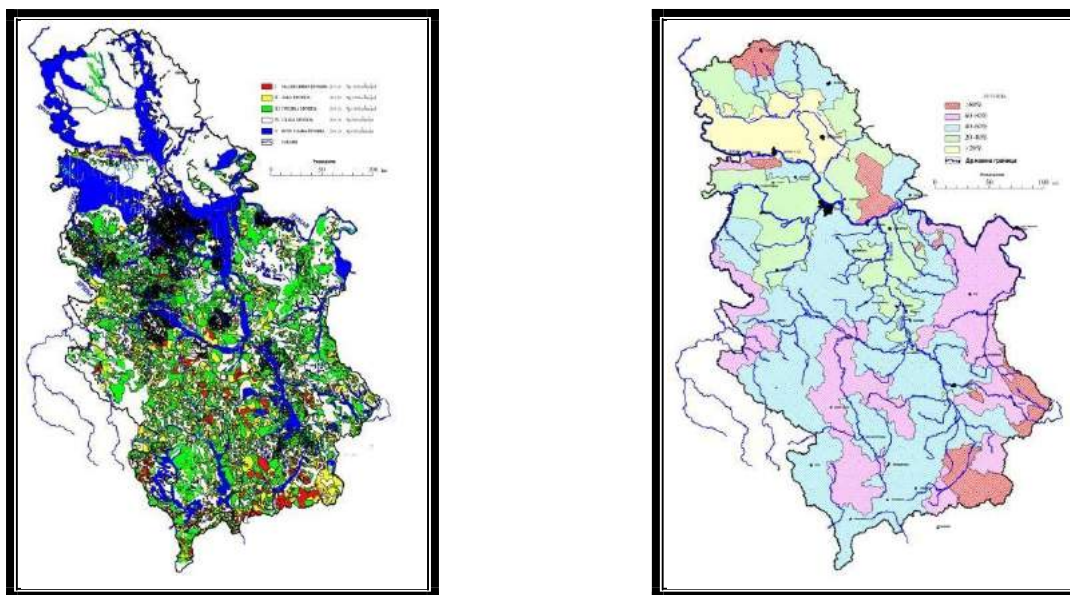
Одрони

Одрони настају падањем стенских маса са природних или вештачких одсека. Процес кретања је јако кратак и састоји се из транслаторног или ређе ротационог кретања блокова. За формирање одрона главни услови су велики нагиб топографске површине ($>70^\circ$) и дисконтинуитет у оквиру стенске масе који је сагласан са нагибом топографске површине. То су клисуре (кањони) и лесни одсеци.

Одрони формирани у лесу припадају групи „земљаних” одрона. Ова врста одрона може се појавити на ивицама лесних тераса на подручју општине Шид, али су могућа захваћена површина, одроњена маса и штетне последице занемарљиви.

Ерозије

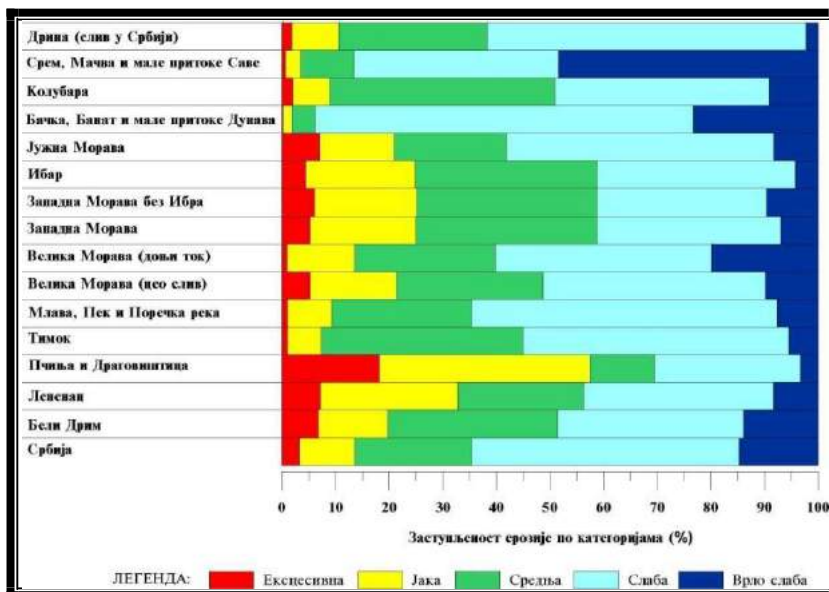
Ерозиона подручја су површине на којима не мора бити развијен процес ерозије, али које то могу постати и приказују се на картама. Ерозионе зоне су површине захваћене разним класама и категоријама ерозије, разврстане према одговарајућим методама картирања ерозионих процеса. Природна предиспозиција конкретног терена за развој ерозионих процеса је карактеристика која је непромењива.

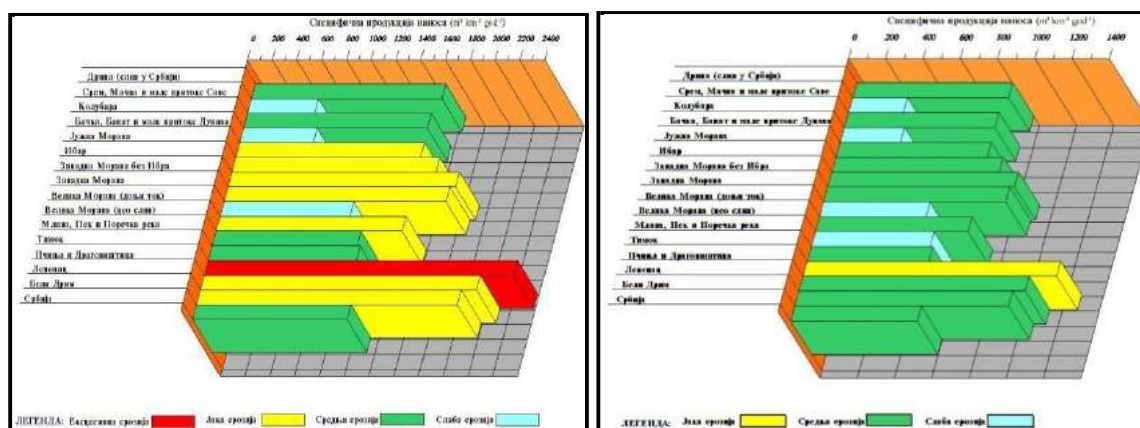
Слика 9 Карта ерозије Републике Србије и процентуална заступљеност ерозионих подручја

Поређење стања ерозије, продукције наноса и планирање потребних радова захтева поделу анализираних територија. Слинови су природна основа за наведена поређења и анализе. Под продукцијом ерозионих наноса подразумева се запремина материјала, који је деловањем климатских чинилаца на површински слој земљишта покренут и однет.

Слика 10 Процентуална заступљеност ерозије по категоријама у Србији

Општина Шид се налази на подручју у којем је око 85% површине у категорији слабе и врло слабе ерозије и претежно се односи на речну ерозију. Обимним вишедеценијским противерозионим уређењем смањена је продукција ерозионих наноса за преко 40%. Ерозијом су угроженији северни делови територије на обронцима Фрушке горе, где је на неким падинама подложно ерозији и до 80% површине.

Графикон 2 Специфична продукција ерозионих наноса за поједине сливне целине пре 50 година и специфична продукција ерозионих наноса за поједине сливне целине - садашње стање

Неодржавањем постојећег система противерозионе заштите и избегавањем примене административних мера на ерозионом подручју, интензивирају се ерозиони процеси са свим проблемима који их прате. Свака неопрезна промена стања на сливу може да узрокује нагло интензивирање ерозије и брз повратак на стање пре изведених противерозионих радова.

Табела 33 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од одрона, клизишта и ерозија

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Постојање потен. опасн.	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према процењеној величини потенцијалне опасности	Вел. потен. опасности	Могуће последице поштићене вредности
1	2	3	4	5	6
2. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ОДРОНА, КЛИЗИШТА И ЕРОЗИЈЕ (ПН-2)					
2.1	Постојање планске и пројектне документације	не постоји	Постоји планска документација одбране од поплава.		
2.2	Параметри карактер одрона, клизишта и ерозивног подручја	постоји	Регистрована 3 клизишта са угрожавањем објеката током поплава 2014. године. Нису регистроване појаве одрона са штетама, а ерозиона подручја су на обронцима Фрушке горе и у приобаљу већих река при високом водостају.	1	Последице по инфраструктурне објекте (објекте заштите од поплава) незнатне у односу на укупно функционисање и снабдевање.
2.3	Површина карактеристике угроженог подручја	постоји	Ерозијом могу бити угрожени насипи и други водозащитни објекти. У дугом временском периоду може доћи до угрожавања пољопривредног земљишта.	1	
2.4	Густина насељености	не постоји	Ерозија је ван насељених подручја.		
2.5	Густина инфраструктурних и привредних објеката	постоји	У угроженим подручјима нема значајнијих инфраструктурних и привредних објеката	1	
2.6	Могућност	постоји	Ерозија може слабењем	1	

генерисања других опасности	насипа допринети појави поплаве.		
-----------------------------	----------------------------------	--	--

2

Анализа и оцена ризика

Табела 34 Процена ризика од одрона, клизишта и ерозија

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2. РИЗИЦИ ОД ОДРОНА, КЛИЗИШТА И ЕРОЗИЈА												
2.1	Постојање пројектне и планске и пројектне-документације											
2.2	Параметри и карактер одрона, клизишта и ерозивног подручја	1	1	5	1	1	5	1	1	1	прихватљив	Спровођење превентивних мера при одржавању објеката заштите од поплава
2.3	Површина и карактеристике угроженог подручја	1	1	5	1	1	5	1	1	1	прихватљив	
2.4	Густина насељености											
2.5	Густина инфраструктурних и привредних објеката	1	1	5	1	1	5	1	1	1	прихватљив	
2.6	Могућност генерисања других опасности	1	1	5	1	1	5	1	1	1	прихватљив	

На основу ових показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве одрона, клизишта и ерозија на територији општине Шид - врло ретко, а степен учесталости 1.

Постоји потпуна заштита, оптимално пројектована и изведена према процени угрожености. На основу ових показатеља процењује се да је величина **рањивости** - врло мала, а степен рањивости 5.

На основу ових показатеља, појава одрона, клизишта и ерозија са штетом је величине вероватноће - немогуће, а степена вероватноће 1, односно **вероватноћа** је да се може десити само у екстремним случајевима.

На основу приказаних података процењено је да могућа штета од ерозије не може прећи 1% националног дохотка, односно да је величина **штете** врло мала, а степен штете 1.

Угроженост штићених вредности због које настају проблеми у функционисању који се решавају у ходу, редовним активностима и средствима. Процењено је да је величина **критичности** минимална, степен критичности је 5.

У општини Шид величина **последица** од ерозије је минимална, а степен последица је 1.

Могуће последице на угроженом подручју у односу на:

1. **људе:** нема
2. **животиње:** нема
3. **економију и екологију:** величина последица - Минималне, степен последица 1. Нема прекида функционисања комуналног система нити других пратећих штетних последица, а штете на инфраструктурним објектима се отклањају редовним одржавањем.
4. **друштвено-политичку ситуацију:** нема

1 **Ниво, категорија и прихватљивост ризика**

На основу израчунатих величина вероватноће и последица у општини Шид одређена је вредност за **ниво ризика** 1, величина ризика је врло мали, а категорија ризика је 1 (прва). То значи да је **ризик од одрона, клизишта и ерозија прихватљив**.

4.3

Поплава

1 **Опис и идентификација потенцијалних опасности**

Поплава је привремена покривеност водом земљишта, које обично није покривено водом и подразумева поплаве од река, планинских бујица повремених водотокова и подизања нивоа подземних вода. Глобалне климатске промене ће према садашњим прогнозама, изазвати у будућности веће и дуже суше, али и чешће и веће велике воде.

Штетно дејство вода се не испољава само при великим водама, већ практично при свим протицајима. Штетни процеси доводе до деформација речних корита, угрожавања стабилности и поузданости приобалних насипа, стварања наноса и смањења пропусне моћи корита. Све ово доводи до тога да се поплаве могу јавити и при мањим протицајима и тамо где их није раније било. С обзиром на ово, заштита од поплава се најчешће разматра и решава заједно са проблематиком уређења речних корита.

Заштита од штетног дејства вода обухвата мере и радове за заштиту од поплава спољним и унутрашњим водама и од леда, заштиту од ерозије и бујица и отклањање последица таквог деловања вода. Ради заштите од поплава обезбеђује се планирање, изградња, одржавање и управљање водним објектима за заштиту од поплава, уређење водотока и извођење других радова и мера, спровођење одбране од поплава и санација последица поплава.

Према висини подизања нивоа вода у рекама, димензијама површине поплављеног подручја и величини нанете штете речне поплаве деле се на четири категорије:

1. Ниске (мале) поплаве запајају се на равничарским рекама и дешавају се на сваких 5-10 година. Ове поплаве будући да вода плави мање од 10% пољопривредног земљишта не наносе значајнији материјалну штету и скоро уопште не нарушавају ритам живота у насељима.
2. Високе поплаве праћене су плављењем сразмерно већих делова речних долина и понекад битно нарушавају привредне делатности и комунални начин живота. У густо насељеним областима високе поплаве неретко намећу потребу делимичне евакуације људи и наносе осетне материјалне и моралне штете. Дешавају се сваких 20-25 година и плаве 10-15% пољопривредног земљишта.
3. Изванредне (велике) поплаве захватају цели речни базен. Оне паралишу привредну делатност и знатно нарушавају комунални начин живота, наносе велике материјалне и моралне штете. За време изванредних поплава обилно се јавља потреба за масовном евакуацијом становништва, материјалних и културних добара из насеља као и потреба за заштитом најзначајнијих привредних објеката. Ове поплаве јављају се на сваких 50-100 година, плаве 50-70% пољопривредног земљишта и почињу да плаве насељена места.
4. Катастрофалне поплаве изазивају плављења огромних територија у областима једног или неколико речних система. При томе је у зони плављења у потпуности парализована привредна делатност и привремено се мења начин живота у насељима. Ове поплаве праћене су великим материјалним штетама и губицима људских живота а дешавају се једном у 100-200 година или ређе. Плаве више од 70% пољопривредног земљишта, насељена места, комуникације и индустријске објекте.

Поплавама су осим имовине физичких лица угрожени и инфраструктура, привредни објекти и пољопривредне површине, као и објекти културног наслеђа, потенцијални извори загађења и заштићена подручја. Штете од поплава се према важности и областима утицаја могу груписати:

1. број утопљених, рањених или оболелих лица,
2. штете у насељима-градским и сеоским: број, врсте и вредност уништених или оштећених стамбених зграда, заједно са кућним инвентаром,
3. штете на индустријским и пословним објектима: број, врсте и вредност уништених или оштећених индустријских и пословних објеката, заједно са покретном и непокретном опремом и инвентаром, материјалима, сировинама и производима,
4. штете у пољопривреди, сточарству, рибарству: зграде, покретна и непокретна производна средства, стока, живина, складишта, величина и вредност поплављених пољопривредних површина, укључујући вредност поплављених култура и других добара,
5. трошкови санације инфраструктурних објеката:
 1. саобраћајница: путева, железничких пруга, аеродрома итд.
 2. разних мрежа (оштећења и прекиди): телефонске линије, електрична мрежа, водоводна мрежа, гасовод, канализација, систем даљинског грејања, РТВ, станице за пречишћавање отпадних вода јавних, културних, историјских и уметничких објеката и добара.

3. заштитних објеката: брана, насипа и др.
6. трошкови оперативне одбране од поплава,
7. трошкови цивилне заштите, укључујући трошкове организовања евентуалне евакуације становништва и добара са угрожених подручја, као и друге трошкове учињене пре, у току и после поплаве,
8. друге штете (психолошке и моралне) и
9. индиректне штете, које настају због повезаности привредних и других активности на подручјима погођеним поплавама са широм заједницом, као и због опште рецесије у економском животу погођеног подручја; у ову категорију улази губитак прихода услед потпуног прекида или смањења производње (због ангажовања радне снаге и механизације у одбрани од поплава, прекида саобраћаја, евакуације...).

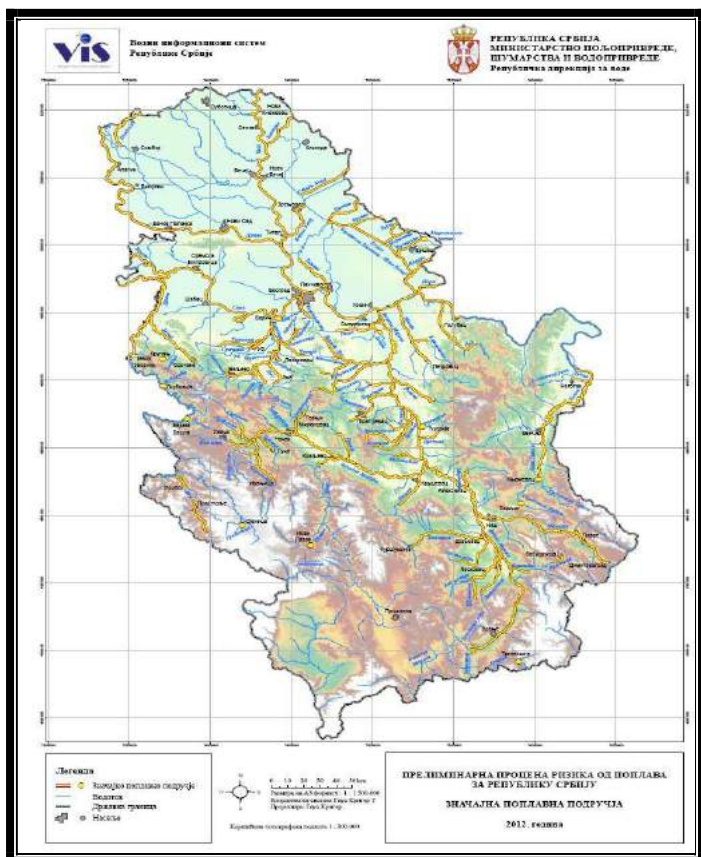
У економско-техничким анализама се неке од поменутих врста штета не могу прогнозирати (стање складишта, покретна опрема, стока, оштећења објеката заштите и др.). Са друге стране, људске жртве не могу бити предмет економских анализа, јер се начелно све мора предузети да њих не буде.

Утврђивање индиректних штета се спроводи на основу специфичних техничко-економских анализа, а понекад се користе и емпиријски установљени односи између вредности индиректних и директних веза. На угроженом делу територије општине Шид може бити поплављено плодно земљиште, воћњаци, виногради и викендице које нису легализоване, као и водозахват Север.

У циљу припреме за одбрану од поплава, спроводе се превентивне мере и радови који подразумевају израду различитих планских докумената и карата угрожениости и ризика, у складу са Европским директивама и Законом о водама. Управљање водама је у надлежности Републике Србије, а остварује се преко надлежних министарстава, органа аутономне покрајине, органа јединица локалне самоуправе и јавног водопривредног предузећа.

Прелиминарна процена ризика од поплава за Републику Србију, израђена 2012. године, разматра значајне поплаве из прошлости, могуће штетне последице будућих поплава уз коришћење података о топографији, хидрографији, начину коришћења земљишта, насељеним местима, границама водних подручја, мелиорационих подручја и сливова, административним границама. Преиспитивање, а по потреби новелирање, прелиминарне процене ризика од поплава врши се по истеку шест година од дана њене израде.

На основу израђене прелиминарне процене ризика од поплава реке Сава и Босут су од ушћа до границе са Хрватском утврђене као значајна поплавна подручја. Значајно поплавно подручје је поплавно подручје на коме је забележена значајна поплава из прошлости и/или за које се процењује да постоји ризик од значајне могуће будуће поплаве.

Слика 11 Значајна поплавна подручја за територију Републике Србије

Поплава је најопаснија природна опасност, односно елементарна непогода која, са високим степеном вероватноће, може задесити територију општине Шид, имајући у виду статистичке показатеље о историјским поплавама на основу којих се поплаве на овом подручју догађају периодично на сваких 5 до 10 година. Извор поплаве су реке Сава и Дунав, подземне воде и бујичне воде са Фрушке горе, у условима обилних падавина киша, а посебно када су обилне падавине кише удружене са наглим отапањем снега на планинама у сливу реке. Подземне воде на територији Сремског округа јављају се током године, а нарочито после већих атмосферских падавина, као што су кише, град и снег.

Опасност од поплава на територији општине Шид може настати:

1. изливањем великих вода изван корита река Сава и Босут, и канала при повишеним водостајима, преливањем водних објеката за заштиту од поплава у брањено подручје услед превазилажења степена заштите или изливање воде у брањено подручје услед продора/рушења заштитног водног објекта (спољне воде);
2. од сувишних атмосферских и подземних вода (унутрашње воде);
3. као хидраулички ефекат леда на реци који се манифестује повишењем нивоа воде; величина успора од леда зависи од стања ледених појава и хидрауличких карактеристика водотока, где на Сави успор леда може достићи 3 m, а на реци Босут не би требало да прелази 1-2 m;
4. у случају пуцања или рушења бране на акумулацијама Сот, Мохарач и Бруја, обале на природној акумулацији Бања и насипа на обалама Саве и Босута изазваних природним утицајима (земљотрес, талас великих вода, лед и

др.) и људским (тероризам, ратни сукоби, неадекватно управљање и др.) које својим акумулацијама представљају потенцијалну опасност; угрожавањем стабилности бране и њеним евентуалним рушењем настао би неконтролисани поплазни талас, чији је разорни ефекат условљен количином воде у акумулацији, односно опасност би се пропорционално смањивала, уз благовремено смањење нивоа воде у акумулацији.

Водоток Саве у Србији према својим поплазним карактеристикама спада у велике равничарске реке које карактерише велика осцилација водостаја, спор раст, дуго трајање великих вода и време подизања таласа дуже од 7 дана. Велике воде се јављају најчешће крајем пролећа и почетком лета као последица киша и топљења снега. Бележи се коинциденција појаве великих вода на Дунаву и његовим великим притокама или услед појаве ледених баријера.

Табела 35 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од поплава

ЗАХТЕВИ ПРОЦЕНУ РИЗИКА	ЗА	Постојање потен. опасн.	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према процењеној величини потенцијалне опасности	Вел. потен. опасности	Могуће последике по штићене вредности
1	2	3	4	5	6
ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ПОПЛАВА (ПН-3)					
3.1	Карактеристике поплаве	постоји	Поплаве изливањем воде из корита река Сава и Босут. Спор раст, дуго трајање великих вода и време подизања водостаја дуже од 7 дана, висина поплаве до 5 m. Велике воде се јављају најчешће крајем пролећа и почетком лета као последица киша и топљења снега, што може коинцидирати појави великих вода на Дунаву или услед појаве ледених баријера. Постоји могућност пробијања насипа и појаве бујичног таласа у приобаљу. У вишим деловима територије могуће су бујичне поплаве мањих размера. Постоји мала могућност изливања постојећих акумулација.	4	1. Угрожени су живот и здравље људи, имовина становништва, пољопривредне површине, заштићена природна подручја.
3.2	Израђеност система заштите од поплаве	постоји	Израђени системи заштите од великих вода који се одржавају, али има слабих тачака. Израђена каналска мрежа за одводњавање. Планови заштите постоје, редовно се годишње ажурирају.	2	- Смањење биљног фонда, смањење годишњег приноса прехранбених биљних култура.
3.3	Густина насељеност и величина животињског фонда, количина културних и материјалних добара	постоји	Поплавом би била угрожена насељена места са малом густином насељености, без великих стамбених и привредних комплекса. Животињски фонд је средњи и углавном је распоређен на индивидуална газдинства. Културна и природна добра нису угрожена у већој мери.	4	2. Последике се одражавају и на животну средину и уништавање плодног тла услед наноса.
3.4	Могућност генерисања других опасности	постоји	Као последица дуготрајне поплаве и изливања фекалних вода може доћи до појаве заразних болести код људи, животиња и биљака и до деградације плодног пољопривредног земљишта.	4	

1

Анализа и оцена ризика

Највећи значај има река Сава која прима 90% површинских и подземних вода са територије општине Шид. Дужина тока Саве кроз општину је око 16 *km*, ширина корита реке на том потесу износи од 200 до 400 *m*, различите дубине и до неколико метара. На овом делу тока река транспортује велике количине еродираниг материјала из горњег тока и од својих притока, те је због тога корито Саве у сталном "покрету".

Због висине терена, којим теку остали водотоци ка Сави, и насипа, гравитационо отицање у Саву је мало, па је то регулисано изградњом црпних станица различитог капацитета.

Водостаји Саве карактеришу два максимума и два минимума. Периоди високих вода трају од марта до маја, са максимумом у априлу (у 2014. год. максимум је био средином маја) и од новембра до децембра. Периоди малих водостаја су од јула до септембра, са минимумом у августу, и од јануара до фебруара. Због малог пада, брзина протицања је око 0,8 *m/s* на овом подручју. Проток се у току године креће од минимално 700 *m³/s* до максимално 1700 *m³/s*, најнижи у августу – септембру, а највиши у априлу – мају. Иначе апсолутни минимум досад забележен је 212 *m³/s*, а максимум протока 6500 *m³/s*. Температура воде се креће у зависности од годишњег доба и величине протока. Просек је 0,7⁰ C у јануару до 25⁰ C у јулу и августу. До ледостаја долази јако ретко.

Река Босут се улива у Саву преко устава „Босут“, која је лоцирана на *km* 145,8 левообалног савског насипа. Устава има функцију регулације водостаја Босута, осим у условима великих вода Саве, када мора бити затворена (око 3/4 слива Босута је ниже од нивоа велике воде Саве). У том периоду, вода Босута се препумпава преко црпне станице „Босут“.

На подручју општине Шид, на реци Сави од границе са Р. Хрватском постоји више водопривредних објеката, чуварнице Богаз и Липац и црпне станице Липац I и II, преко којих се сувишне воде из система Липац површине око 6.695 *ha* пребацују у Саву и регулишу режим вода у брањеном подручју, као и паралелна грађевина (одбрамбени насип). Изграђеним насипом на левој обали реке Саве штити се насеље Јамена и пољопривредно земљиште ове К.О. Сремска Рача - Јамена од *km* 160+100 до 180+710 реконструисана је на рачунски стогодишњи водостај чија се кота круне креће од 85,34 до 85,90 *cm*. На овој деоници се током досадашњих одбрана појавио већи број слабих места и то пуцање и слегање насипа у дужини од 1.000 *m*. Код Буилове рампе на *km* 177+000 дошло је до слегања насипа где је испливала бетонска противфилтрациона завеса.

Небрањени део има површину од 875 *ha* и интересантан је због експлоатације дрвета (меки лишћар).

И поред наведених и других мера заштите, за време обилних падавина у мају 2014. год. дошло је до изливања реке Саве, али у Р. Хрватској (пробијањем насипа) и та вода је "иза леђа" стигла до Јамене, потопила је насеље и проузроковала велике штете.

Одбрана од поплава од спољних вода и одбрана од нагомилавања леда, организује се према Оперативном плану одбране од поплава, који доноси Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде за сваку годину, а с проводи преко овлашћеног водопривредног предузећа "Сава".

На делу територије општине Шид уређена је детаљна каналска мрежа. Изграђено је осам сливова преко којих се вода (атмосферска и подземна) одводњава у реку Босут, гравитационо и преко црпних станица. Потпуно гравитационо се одводњава четири слива, а четири слива гравитационо и преко црпних станица.

Назив слива система за одводњавање – површина слива (*ha*)

1. "Босут" - 18.384

2. "Ширина" - 17.456

3. "Липац" - 7.570

1. "Борис Блато"-7.838 (канал се од Илинаца директно улива у Босут – треба црпна станица и устава)

2. "Вртич" 7.982- (Кузмин – општина Сремска Митровица)

3. "Источно Ободни" – 7.578 (захвата део Ердевичког атара и прелази у Митровачку општину)

4. "Вагант" - 620 (К.О. Моровић и Вишњићево)

5. "Ђепуш" - 1.230 (прима воду из Адашевачког атара и креће се од пруге Шид-Бијељина и улива директно у Босут код "Спомен обележја").

Укупна дужина наведених водотокова кроз општину Шид је око 120 *km*. Црпне станице се налазе на сливовима Ширина, Липац, Вагант и Вртич. У току целе године доток воде имају канали: Ширина, Липац, Вагант, Борис-блато, Вртич и Источно-ободни, а количина воде зависи од количине распореда атмосферских падавина у току године.

Постојећа каналска мрежа (укупно 1.200 *km*, са 68.000 *ha*) са изграђеним акумулацијама и црпним станицама може да обезбеди ефикасну заштиту од поплава.

Одржавање каналске мреже и објеката на њој у функционалном стању, према Правилнику о одржавању мелирационих система и објеката, доприноси потпуној заштити од поплава на територији општине Шид.

При екстремно високим водостајима реке Саве и великим количинама падавина, појављују се и високе подземне воде које плаве пољопривредно земљиште на нижим деловима територије општине Шид. Међутим, опасност од њиховог плављења и наношења штете на стамбеним и инфраструктурним објектима постоји, али је минимална.

У низијском делу територије општине уређени су сливови: Липац, Вагант и Ширина. На њима су изграђене црпне станице Липац капацитета 1,5 m^3/s , Вагант 0,5 m^3/s и Ширина 1,15 m^3/s . Црпна станица Липац у потпуности задовољава потребе одводњавања сувишних вода са свог подручја, док црпне станице Ширина и Вагант, у време великих вода, не могу савладати високи водостај због некомплетности пројектованог капацитета. (у недостатку материјалних средстава уграђена су 2 уместо 4 мотора на црпној станици Ширина).

На каналу Ширина у К.О. Вишњићево, на путу Моровић-Вишњићево, постоји црпна станица "Шаркудин" која није у функцији и постоји велика опасност да се у време велике воде реке Босут вода из канала Шаркудин излива по околном пољопривредном земљишту, јер се водостај не може регулисати природним уливањем. Проблем је настао када је доток воде у каналу постао већи од капацитета пумпи. Реконструкција канала је започета, али је због недостатка средстава прекинута на осмом километру. Изградњом црпне станице на уливу Ширине у

Босут, капацитета $4-5 \text{ m}^3/\text{s}$, решио би се проблем плављења пољопривредног земљишта у делу атара села Адашевци, Моровић и Вишњићево, који се јавља изливањем Шидине за време високих водостаја. Насип је подигнут почевши од стационаже $9+600 \text{ km}$, па до $14+185 \text{ km}$.

Одбрамбене насипе поред канала Шидина, треба подићи почевши од стационаже $0+000 \text{ km}$, па до $15+000 \text{ km}$. Тиме би се повећала запремина канала, а самим тим и његов проток, што би допринело успешном одводњавању са мелирационог система Ш-4 и спречавања плављења пољопривредног земљишта у К.О. Адашевци. У договору са ВП "Хидросрем" из Ср. Митровице, треба испумпавати воду из реке Босут преко црпне станице "Босут" и одржавати водостај у Босуту на коти која не условљава плављење околног земљишта и не ствара успор у каналима који се уливају у њега.

Уколико је то могуће, приликом наилаaska великих вода, предузима се изградња насипа, црпљење воде из угрожених подручја и скретање токова воде због чувања стамбених објеката и имовине.

Изградња локализационих насипа, летњих насипа и грудобрана, вршила би се према потребама у ванредним случајевима, јер се изградња правих насипа не би економски исплатила на местима где су поплаване површине мале. У месним заједницама је, углавном, спроведена акција на уређењу и одржавању шљунчаних путева кроз атар, а из разлога лакшг и бржег доласка до места настанка проблема и отклањања истог.

У сврху заустављања поплавног таласа, спречавања поплава и ерозије, на бујичним потоцима су насуте хомогене земљане бране и формиране акумулације Сот, Мохарач и Бруја, а постоји и природна акумулација Баракут.

1. Акумулација "Сот" у К.О. Сот, изграђена је 1979 године за заштиту од поплава бујичних вода токова Шидина. Запремина акумулационог простора износи 880.000 m^3 ;
2. Акумулација "Мохарач" у К.О. Ердевик, изграђена је 1982 године за заштиту од поплава бујичних токова Мохарач. Запремина акумулационог простора износи $2.343.370 \text{ m}^3$,
3. Акумулација "Бруја" у К.О. Ердевик, коју је, за своје потребе, изградило ПП "Ердевик". Запремина акумулационог простора износи 350.000 m^3 .
4. Акумулација "Баракут" за потребе наводњавања хмељарника у Ердевику. Ова акумулација је у природној депресији са изграђеном ниском браном. У овом тренутку због замуљености више личи на бару.

Табела 36 Велике бране у општини Шид са главним карактеристикама

Назив система бране акумулације	Год. изградње	Водоток	Слив	Најближе насељено место	Тип бране	Висина бране (m)	Дужина бране у круни (m)	Запрем. тела бране (103m ³)	Запрем. акумул. (106m ³)	Намена акумулације	Власник (Корисник)
Сот	1979	Шидина	Сава	Сот, Шид	насута	15.6	185.0	50.00	0.88	заштита од поплава	ДВП „Хидросрем“, Срemsка Митровица
Мохарач	1982	Мохарач		Ердевик, Шид	хомогена	15.8	268.5	94.00	2.30		

У случају пуцања бране акумулације "Сот", поплазни талас би се разлио по природним депресијама око канала Шидина и тиме изгубио своју снагу и запремину. Талас би причинио штете околном пољопривредном земљишту,

пољским путевима, захватио би неколико стамбених објеката у селима Сот, Бикић До и Беркасово и зауставио би се код дела Шида на тзв. "Бељњачи", плавећи неколико стамбених објеката у околини, али без рушилачког дејства.

Одбрана од поплавног таласа услед рушења бране "Сот", организује се према Оперативном плану одбране од поплава, који доноси Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде.

Одбрана од поплава за акумулацију "Мохарач", организује се према Оперативном плану одбране од поплава, који доноси Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде за сваку годину, а проводи преко овлашћеног водопривредног предузећа "Сава".

Талас из акумулације "Бруја" потопио би пут Ердвик-Љуба и околно пољопривредно земљиште. Рушилачког дејства на стамбене објекте не би било.

На територији општине Шид, могућа је опасност од ледених поплава на реци Сави, док код осталих водотока опасност није велика због њихове величине.

Опасност од оштећења нанетих ледом постоји на бранама "Сот" и "Мохарач".

Опасност од бујица, се јавља на бујичним токовима на обронцима Фрушке горе који припадају општини Шид, а као последица наглог топљења снега или за време великих летњих пљускова. Бујични токови јављају се у местима: Сот, Љуба, Моловин, Бикић До, Ердвик, Бингула Бачинци, Гибарац и Привина Глава. За план одбране и спровођење мера, брине се ВП "Шидина" које је низом антиерозивних мера и радова на уређењу бујичних токова уредило то подручје, изградивши камене каскаде, таложнике, решетке, камене облоге од бетона или поломљеног камена по целом профилу канала и на местима где је то било потребно. Обале језера, бране се од литоралне ерозије затрпавањем и сађењем дрвећа (врбе, тополе).

И поред тога, а у највећој мери због неуређених уличних канала и пропуста на њима (одговорне су МЗ и сами грађани), у току 2014. године је дошло до бујичног плављења управо у наведеним месним заједницама, али без већих штетних последица.

На основу Закона о водама, одбрану од поплава на водама I реда и на системима за одводњавање у јавној својини, организује и спроводи јавно водопривредно предузеће, а на водама II реда јединица локалне самоуправе, у складу са Оперативним планом за одбрану од поплава општине Шид који се доноси за сваку годину.

На територији општине Шид, угрожене зоне су насеља поред водотока и то:

1. **Јамена** – опасност од великих вода реке Саве и неуређеног канала Обошница;
2. **Ердвик** – опасност од великих вода потока Мохарач који угрожава источни део насеља и вода које се могу појавити пуцањем бране Мохарач, а сама акумулација Бруја угрожава пут Ердвик – Љуба;
3. **Кукујевци** – Кукујевачки канал тече кроз село и бујични карактер угрожава саобраћајнице, куће и баште. У току 2013. године канал је очишћен и измуљен, те је угрожавање сведено на минимум;
4. **Шид** – могућа је угроженост поред потока Шидина;

5. **Сот, Бикић До и Беркасово** – опасност постоји од изливања Шидине приликом бујичних вода или пуцања бране;
6. **Адашевци** – изграђен је одбрамбени насип на каналу Шидина у дужини од 4,5 *km*;
7. **Моровић** – постоји опасност од изливања Босуца и Студве. Опасност од изливања Ваганта је мала;
8. **Вишњићево** – присутна је опасност од изливања Босуца и Шидине;
9. **Батровци** – могућност угрожавања од Босуца веома је мала, али постоји;
10. **Вашица и Илинци** – опасност од изливања канала који протичу око села, веома је мала.

Подаци о поплавама у мају 2014. године

11. Број порушених кућа: 12
 12. Број кућа онеспособљених за становање: 164
 13. Број становника који је остао без стамбених објеката: 20
 14. Површина поплављеног пољопривредног земљишта 2.344 *ha*, од чега је 1.875,2 *ha* обрадиво земљиште
 15. Уклоњено угинулих животиња 4.177 *t* и 13.823 *t* меса из замрзивача и фрижидера
 16. Број клизишта која угрожавају стамбене и инфраструктурне објекте: 3
 17. Село Моровић - дужина сачињеног привременог одбрамбеног бедема 10,338 *km*
 18. Село Вишњићево - дужина сачињеног привременог одбрамбеног бедема 7,200 *km*.
 19. Укупно изграђено привремених насипа 17.558 *km*.
 20. Висина насипа од цакова (процењена или просечна) - 80 *cm*,
 21. Дужина насипа од цакова (процењена или просечна) - 1.850 *km*,
 22. Укупно је утрошено 130.000 ком. цакова, од тога обичних 120.000 ком. и цамбо 1.000 ком.
 23. Ангажовано људи у Шиду - водопривредна предузећа 120, други 140
 24. Ангажовано машина у Шиду - водопривредна предузећа 30, други 30
 25. Укупан број основаних прихватних центара - 13 објеката;
 26. Укупан број места за прихват лица - 470 места;
 27. Број евакуисаних лица: - Јамена 469
 1. Моровић 700
 2. Вишњићево 800
- Укупно: 1969 лица
28. Број евакуисаних грла стоке: - Јамена 2370
 1. Моровић 300
 2. Вишњићево 4.000 Укупно: 6.670 грла

Табела 37 Процена ризика од поплава

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Посебнице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2. РИЗИЦИ ОД ПОПЛАВА												
3.1	Карактеристике поплаве	4	3	3	3	3	3	3	9	3	прихватљив	1. Образовање, опремање и оспособљавање снага заштите и спасавања (специјалистички тимови, јединице ЦЗ, привредна и друга оспособљена правна лица).
3.2	Изграђеност система заштите од поплаве	2	3	3	3	3	3	3	9	3	прихватљив	- Редовно одржавање изграђених водних објеката на системима за одбрану од унутрашњих и спољних вода по годишњим програмима редовног одржавања водопривредних организација, као и на водотоковима другог реда.
3.3	Густина насељености и величина животињског фонда, количина културних и материјалних добара	4	3	3	3	3	3	3	9	3	прихватљив	2. Предузимање урбанистичко-техничких и превентивних мера и дефинисање задатака субјектима заштите и спасавања.
3.4	Могућност генерисања других опасности	4	3	3	3	3	3	3	9	3	прихватљив	

На основу ових показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве поплава у општини Шид - често, односно да је степен учесталости 3.

Постоје одређене мере заштите, примењују се мере заштите на средњем нивоу. На основу ових показатеља процењује се да је величина **рањивости** - средња, а степен рањивости 3.

На основу показатеља, појава поплава са штетом је величине **вероватноће** - вероватно, а степена вероватноће 3, односно вероватноћа је могло би се десити у граници "једном у години".

На основу приказаних података процењено је да могућа штета од поплава прелази 5% националног дохотка оствареног на територији општине Шид, односно да је величина **штете** средња, а степен штете 3.

Угроженостштићених вредности субјекта због које долази до озбиљног нарушавања безбедности и функционисања, потребна озбиљна допунска средства. Процењено је да је величина **критичности** средња, степен критичности је 3.

Укупно за општину Шид величина **последица** је средња, а степен последица је 3.

Последице на угроженом подручју у односу на:

1. **људе**: величина последица Умерене, степен последица 3: 3-5 погинулих и/или несталих људи; Лакше повређених 20-100, тешко повређених 11-80; Знатно нарушени услови за живот у смислу нестанка енергената до 10 дана, нарушено снабдевање храном, водом и хигијенским средствима до 10 дана, има појава оштећених стамбених и привредних објеката, до 25% од укупног броја, постоји потреба за склањањем једног броја људи, до 25% од укупног броја.

1. **животиње**: величина последица - Умерене, степен последица 3: 5-10% угинулих животиња једне врсте услед повреда и нарочито опасних заразних болести; До 30% лакше повређених и тешко повређених до 10% животиња или до 10% оболелих животиња од нарочито опасних заразних болести у више епизоотиолошких јединица; Знатно нарушени услови за живот, нарушено снабдевање храном и водом до 10 дана, има појава оштећених смештајних и привредних објеката, до 25% од укупног броја, постоји потреба за склањањем једног броја животиња, 25% од укупног броја.

2. **на економију и екологију**: величина последица - Умерене, степен последица 3: Због постојања лакших повреда код већег броја људи, неопходно је повећано коришћење лекова и материјалних здравствених средстава, до 25% случајева на болничком збрињавању до три дана; Постоји потреба помоћи у свим артиклима до 25% становника; Оштећења на јавним зградама су велика, доста напукли зидови на више места, попуцали прозори, потребна процена безбедности зграда и озбиљне поправке, оштећено до 25% јавних зграда; Прекид у функционисању јавног превоза до 10 дана, путеви су са оштећењима, има препрека, постоји потреба за рашчишћавањем путева, прекид снабдевања струјом и енергентима до 10 дана, прекид рада комуналног система до 10 дана, постоји потреба за алтернативним снабдевањем водом; Оштећено до 25% фонда културног наслеђа; Оштећено до 25% имовине грађана и привреде, има нарушавања безбедности објеката, потребна процена, потребне интервенције на појединим објектима, испуцали зидови на више места, попуцала стакла; Видљива оштећења на привредним објектима са великом могућности доспевања опасних материја у животну средину, могућност избијања непогода на ширем подручју, неопходна је озбиљна процена и интервенција; Еколошки трошкови до 500.000 динара; Нарушене економске активности до 10 дана, снабдевање енергентима и основним намирницама нарушено до 10 дана; Осигурање не исплаћује до 25% премија; Индиректни трошкови по економију до 1% буџета; Други директни и индиректни трошкови 500.000 динара.

3. **друштвено-политичку ситуацију**: величина последица - Минималне, степен последица 2. Могуће последице: Спорадични случајеви јавног насиља, ситне пљачке и нереди, проблеме решавају редовне полицијске патроле; Догађаји имају утицаја на међународну позицију земље у смислу реаговања невладиних организација; Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете у складу са законом; Сиромашни слојеви становништва долазе у још лошији положај; Ситни случајеви ремећења јавног реда и мира, безбедност

становништва није нарушена, ангажовање редовних полицијских патрола; Поједини политички лидери дају изјаве и оптужују органе власти и других партија; Негативне реакције појединих чланова партија; Штета од неколико процената од укупног фонда културних вредности; Медији из граничних земаља преносе вест о догађајима, али се не очекују други прекогранични ефекти.

1 **Ниво, категорија и прихватљивост ризика**

На основу израчунатих величина вероватноће и последица, за општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика** 9, ризик је умерен, степен 3, а категорија ризика је 3 (трећа). То значи да је **ризик од поплава прихватљив**, али да **постоји потреба и могућност за предузимање мера за даље смањење ризика**.

4.4 **Олујни ветрови**

1 **Опис и идентификација потенцијалних опасности**

Ветар је дефинисан као хоризонтално струјање ваздуха. То је векторска величина тако да је у потпуности одређена правцем, смером и интензитетом. Иако је брзина струјања ваздуха величина одређена са три вредности, уобичајено је да се под „брзином“ подразумева интензитет.

Поред интензитета ветра, постоји и јачина ветра која представља ефекат ветра одређене брзине на објекте у окружењу. Јединица јачине ветра је Бофор или степен Бофорове скале (Vf). Бофоровом скалом **олујни ветар** дефинисан је као ветар јачине 8 Vf, односно као ветар интензитета у опсегу 17,2 - 20,7 m/s и назива се олујним ветром у ужем смислу. Олујни ветар у ширем смислу је сваки ветар јачине веће или једнаке 8 Vf, односно интензитета већег или једнаког 17,2 m/s.

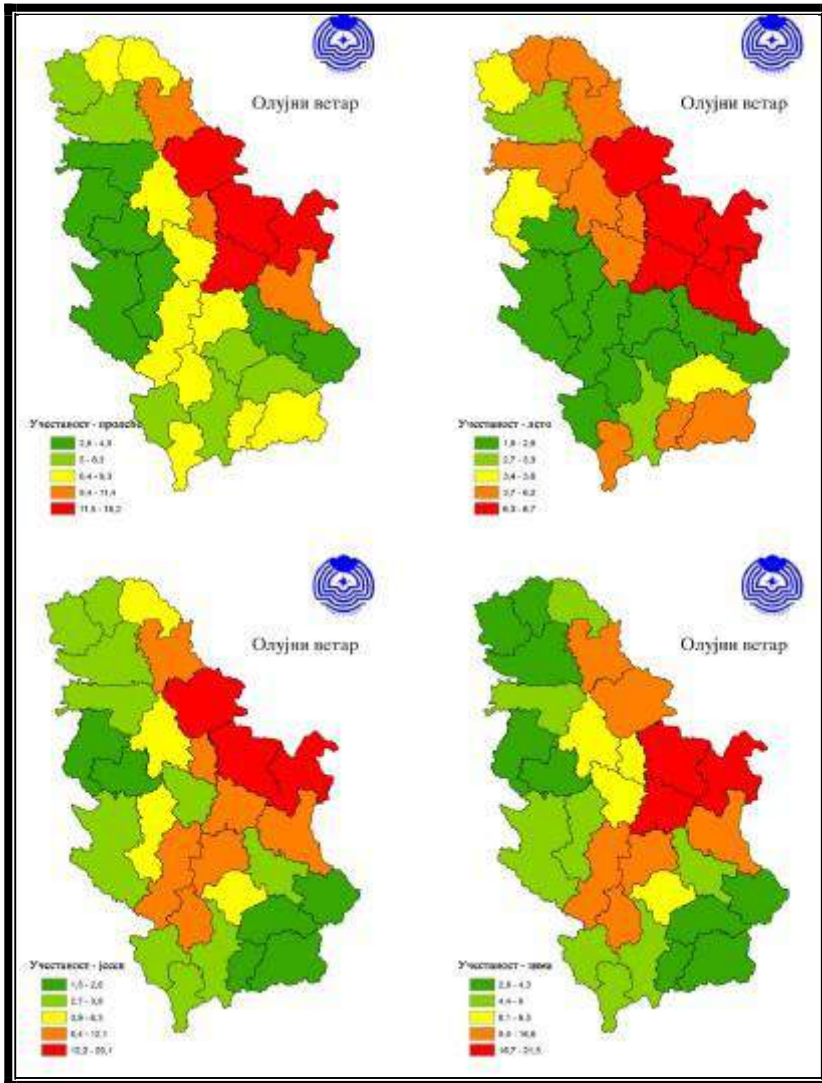
Табела 38 Бофорова скала

степен (Bf)	јачина	средња брзина		интервал брзине	обележје
		m/s	km/h	m/s	
0	тишина	0	0,0	0,0	потпуно тихо, дим се диже усправно
1	лахор	0,9	3	0.3 – 1.5	дим се диже готово усправно
2	поветарац	2,4	9	1.6 – 3.3	повремено креће лишће на дрвећу
3	лаган ветар	4,4	16	3.4 – 5.4	покреће заставе на јарболима и лишће дрвећа у доста непрекидно кретање
4	умерен ветар	6,7	26	5.5 – 7.9	лепрша заставом, повија границе
5	умерено јак ветар	9,3	34	8.0 – 10.7	повија веће гране, постаје нелагодан за чула, баца таласе на стајачим водама
6	јак ветар	12,3	44	10.8 – 13.8	чује се како хуји изнад кућа и других чврстих предмета, креће тање дрвеће, на стајаћим водама баца таласе од који се неки запенуше
7	врло јак ветар	15,5	55	13.9 – 17.1	повија тања стабла, на стајаћим водама пребацује таласе који се запенуше
8	олујни ветар	18,9	68	17.2 – 20.7	повија цела јача стабла, ломи гране, осетно задржава човека који корача у правцу ветра
9	олуја	22,6	82	20.8 – 24.4	ломи веће и јаче гране, наноси штету крововима
10	жестока олуја	26,4	96	24.5 – 28.4	обара и ломи дрвеће, обара слабе димњаке, наноси знатне штете зградама
11	вихор	30,5	110	28.5 – 32.6	тешка разарајућа дејства, рушење кровова на зградама
12	оркан	>34,8	>125	32.7 – 36.9 и више	уништавајуће дејство

За анализу ветра као метеоролошког елемента и као потенцијалне опасности која може условити штетне последице по људе, објекте и живи свет коришћена су следећа метеоролошка обележја:

4. максимални дневни удар ветра,
5. појава олујног ветра и
6. десетоминутна средња вредност ветра у климатолошким терминима. Просечан број олујних ветрова током године на територији Срема је 12,75.
Укупан број дана са олујним ветром кретао се од 2 дана у 2010. години до 34 у 1998. години.

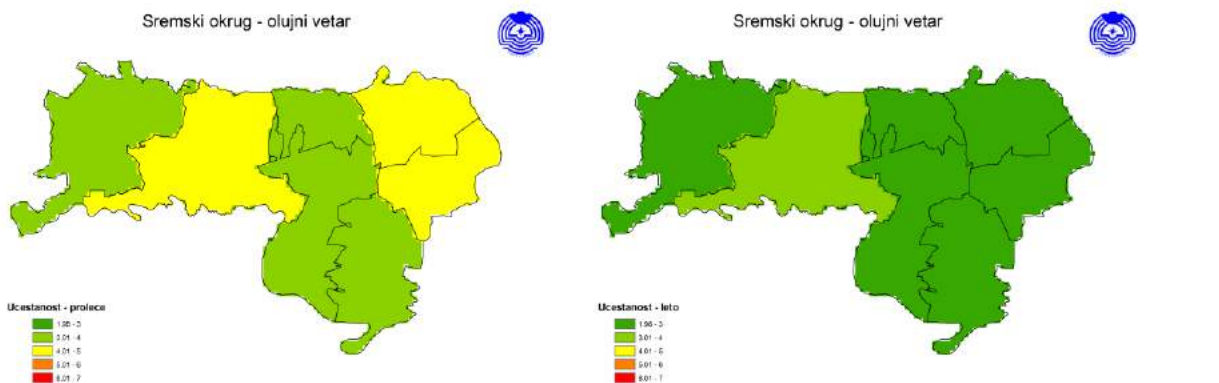
На следећим сликама представљене су честине појаве олујног ветра за Републику Србију и Сремски округ по општинама за годину и по сезонама, при чему сезоне обухватају следеће периоде: пролеће – март, април и мај, лето – јуни, јули и август, јесен – септембар, октобар и новембар, зима – децембар, јануар и фебруар. Већа учесталост појаве олујног ветра јавља се у пролеће и зиму.

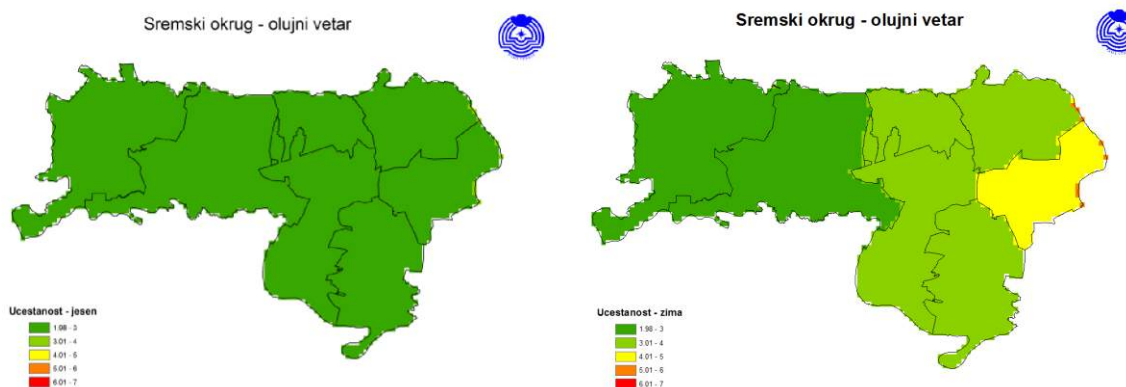
Слика 12 Учесталост олујног ветра за пролећну, летњу, јесењу и зимску сезону

Слика 13 Просторна расподела учесталости олујног ветра за Сремски округ по општинама

Просторна расподела учесталости олујног ветра за Сремски округ по општинама за пролеће *Просторна расподела учесталости олујног ветра за Сремски округ по општинама за лето*

Просторна расподела учесталости олујног ветра за Сремски округ по општинама за јесен *Просторна расподела учесталости олујног ветра за Сремски округ по општинама за зиму*

Слика 14 *Просторна расподела учесталости олујног ветра за Сремски округ по годишњим добима*

Карактеристично је да је олујни ветар најчешће последица локалне непогоде коју још карактеришу и пљусковите падавине и град. Ове три метеоролошке појаве најчешће се дешавају заједно и често је веома тешко да се идентификује услед које од њих је настала одређена штета.

Табела 39 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од олујних ветрова

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Постојање потенцијалне опасн.	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према процењеној величини потенцијалне опасности	Вел. потенцијалне опасности	Могуће последице по штитење вредности
1	2	3	4	5	6
4. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ОЛУЈНИХ ВЕТРОВА (ПН-4)					
4.1	Карактеристике подручја	постоји	Насељена подручја ниске градње, пољопривредне области, појединачни далеководи.	3	- Може доћи до лакших повреда људи и животиња због пада поломљених грана, стабала, делова објеката.
4.2	Интензитет олујних ветрова, правац и смер струјања	постоји	Најчешћи интензитети олујних удара су око 17,1 m/s (7 Vf), југоисточног и северозападног правца. Удари могу да обору или сломају стабла, оштете кровове, слабије димњаке и старије објекте.	2	- Угрожена дистрибуција електричне енергије, телекомуникације, материјална добра. - Речни саобраћај, превртање чамаца, кидања везова или судара у пристаништу.
4.3	Густина инфраструктурних и привредних објеката на подручју	постоји	Електродистрибутивна постројења и опрема, грађевински кранови и друге дизалице, пољопривредне површине под културама.	3	- Оштећење кровних конструкција привредних и стамбених објеката, евентуално онеспособљавање инфраструктурних објеката.
4.4	Могућност генерисања других опасности	постоји	Истовремено настајање опасности од града, мањих поплава или ТТ удеса.	3	

1 Анализа и оцена ризика

Анализом максималног дневног удара ветра могуће је утврдити расподелу годишњих учесталости олујних удара по интервалима брзина. На територији општине Шид најчешћи су југоисточни (236 %) и северозападни (208 %) ветрови интензитета 3-7 Vf, најчешће брзине 3,4 m/s, а олујни удари могу достићи 7 Vf (17,1 m/s). Услови за олујни ветар просечно постоје током више преко 25 дана годишње.

Олујни ветар као метеоролошка опасност угрожава инфраструктуру:

1. производњу и дистрибуцију електричне енергије,
2. телекомуникације,
3. саобраћај и
4. материјална добра.

Олујни ветар посебно угрожава дистрибуцију електричне енергије и представља опасност за све високе и витке грађевине и структуре. Далеководни стубови управо одговарају овом опису и приликом јаких удара ветра може да дође

до њиховог обарања. Проблем код далеководних стубова је што један срушен стуб често узрокује рушење и других стубова, а као крајња последица може да буде рушење читавог сегмента далеководних стубова за чију је поправку потребно и неколико дана.

Телекомуникациона опрема коју чине високи примопредајници, антенски стубови, сателитски уређаји и слично, може бити оштећена услед јаких удара олујног ветра.

Копнени саобраћај угрожен је олујним ветром услед обарања стабала и грана које могу директно оштетити паркирана или возила у покрету, као и застојима (за краћи или дужи период) на путевима и пругама због оборених стабала и грана. На железничкој прузи, поред физичког спречавања кретања возова због оборених стабала, долази и до кидања електро-инсталационе мреже, што још више отежава и успорава поправак и успостављање нормалног саобраћаја. Речни саобраћај може бити угрожен услед таласа које олујни ветар генерише на воденој површини. Том приликом може доћи до превртања чамаца, кидања везова или судара у пристаништу.

Јак олујни ветар има утицај на материјална добра, у првом реду на кровне конструкције. Посебно су угрожени алуминијумски кровови који се често могу наћи на индустријским постројењима и халама јер су лагани и једноделни, па се понашају као крило. Такође, дотрајали и стари црепни кровови могу бити срушени.

Под рушилачким налетима ветра многе стамбене зграде остају без црепа, па чак и читаве кровне конструкције, а одређени број страда од рушења оближњих стабала. Оштећењима су посебно изложени и објекти са великим стакленим површинама као што су школе, обданишта, здравствене установе, пословне зграде, хотели, спортске хале, тржни центри са великим стакленим површинама и често са крововима од разних материјала (попут лимова, ПВЦ материјала и слично) који прекривају веће површине.

Табела 40 Процена ризика од олујних ветрова

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
2. РИЗИЦИ ОД ОЛУЈНИХ ВЕТРОВА												
4.1	Карактеристике подручја	3	2	3	2	2	5	1	2	1	прихватљив	1. Образовање, опремање и оспособљавање снага заштите и спасавања за интервенције на инфраструктурним објектима. 2. Спровођење превентивних мера при
4.2	Интензитет олујних ветрова, правац и смер струјања	2	2	3	2	2	5	1	2	1	прихватљив	
4.3	Густина инфраструктурних и привредних објеката на подручју	3	2		2	2		1	2	1	прихватљив	

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
4.4	Могућност генерисања опасности других	3	2	3	2	2	5	1	2	1	прихватљив	изградњи и одржавању објеката инфраструктуре, изградња ветробрана, шумљавање.

На основу ових показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве олујних ветрова на територији општине Шид - повремено, односно да је степен учесталости 2.

Постоје одређене мере заштите, примењују се на средњем нивоу. На основу ових показатеља процењује се да је величина **рањивости** - средња, а степен рањивости 3.

На основу показатеља, појава олујних ветрова са штетом је величине **вероватноће** - невероватно, а степена вероватноће 2, односно вероватноћа је изнад 1% - могло би се десити у граници "понеки случај у десет година".

На основу приказаних података процењено је да могућа штета од олујних ветрова не прелази 1% националног дохотка оствареног на територији општине Шид, односно да је величина **штете** мала, а степен штете 2.

Угроженост штићених вредности субјеката због које настају проблеми у функционисању који се решавају у ходу, редовним активностима и средствима. Процењено је да је величина **критичности** минимална, степен критичности је 5.

Укупно за општину Шид величина **последица** је минимална, а степен последица је 1.

Последице на угроженом подручју у односу на:

- људе:** величина последица - Минималне, степен последица 1. Процена је да неће бити појава погинулих, несталих и теже повређених, могу се појавити ретки случајеви лакшег повређивања, минимално и краткотрајно нарушених услова за нормалан живот.
- животиње:** величина последица - Минималне, степен последица 1. Процена је да се може појавити до 1% уинулих животиња једне врсте, вероватно перади, до 10% лакше повређених и краткотрајно нарушени услови за нормалан живот.
- економију и екологију:** величина последица - Минималне, степен последица 1. Због постојања малог броја повреда, минимална потреба за утрошком лекова и медицинских средстава, нема потребе за болничким збрињавањем. Нема потребе за трајним мерама. Оштећења на јавним зградама, стамбеним објектима саобраћајним возилима су минимална, потребне ситне поправке. Краткотрајан прекид функционисања јавног превоза због срушених стабала. Пuteви су без

оштећења, мањи број препрека. Могуће потребе за рашчишћавањем путева. Прекид снабдевања струјом до 1 дан. Мања оштећења на привредним објектима. Минимална могућност доспевања опасних материја у животну средину. Могућност истовремене појаве града, мањих локалних поплава и ТТ удеса. Еколошки трошкови занемарљиви. Могућност да осигурање не исплаћује премије. Постоји могућност других мањих индиректних трошкова.

4. **друштвено-политичку ситуацију:** величина последица - Минимална, степен последица 1. Нема случајева јавног насиља или је у редовним границама. Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете како треба у складу са законом. Нема негативног психолошког утицаја на друштво или је у границама просека. Нема ремећења јавног реда и безбедности становништва. Политичка ситуација је у границама редовних догађања. Нема штете по културне вредности.

1 **Ниво, категорија и прихватљивост ризика**

На основу израчунатих величина вероватноће и последица, за општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика 2**, величина ризика врло мали, степен 1, а категорија ризика је 1 (прва). То значи да је **ризик од олујних ветрова прихватљив**, али да постоји потреба и могућност за предузимање мера за даље смањење ризика.

4.5 **Град**

1 **Опис и идентификација потенцијалних опасности**

Град је врста падавина у чврстом стању код кога је пречник зрна већи од 5 mm, док је суградица чврста падавина код које је пречник зрна мањи од 5 mm. Везана је за олујно грмљавинске облаке - кумулонибусе чије су димензије од неколико километара до неколико десетина километара.

Овакве непогоде развијају се нагло, често мењају правац и брзину кретања и при томе захватају релативно уске рејоне узрокујући велике штете, нагло престају, а затим се неочекивано јаве појаве на неком другом месту. Могу се појавити у било које доба дана у топлијем периоду године, а најчешће у другој половини дана.

Дијаметар зрна града у максималној вредности се креће од 6-8 cm, мада су познати случајеви падања зрна града и преко 10 cm. У највећем броју случајева зрна града су са пречником од 1-2 cm. Брзина падања зрна града, у средњој вредности не прелази 15-20 m/s, при условима без ветра. Међутим, како је врло честа појава да падање града прате и олујни ветрови, то брзина падања града износи и 30-40 m/s.

Дужина временских интервала падања града у датој тачки је веома неуједначена и креће се од неколико секунди до 1,5 час. Међутим, у највећем броју осматраних случајева тај интервал се креће од 5-10 минута.

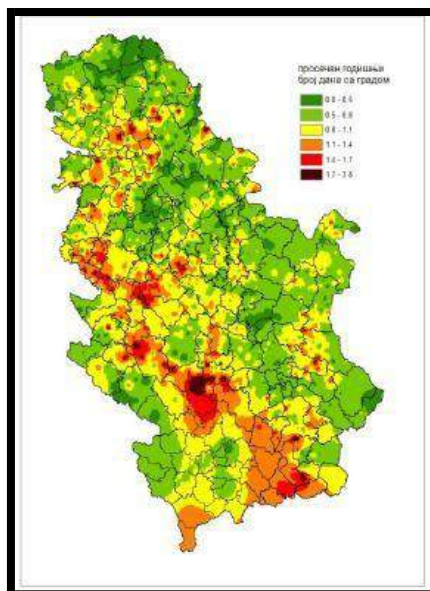
Дебљина слоја палог града на површини земље је различита. У екстремним случајевима дебљина слоја града на тлу је измерена и од 30-50 cm. Према истраживањима и мерењима на нашим подручјима, висина слоја воде од истопљених зрна града, у највећем броју случајева, се кретала од 10-20 mm при густини зрна града од 0,6-0,8 g/cm³.

С обзиром на начин формирања градоносног облака његов развој и даље кретање, појавом града могу бити обухваћене велике површине. Површине захваћене градом најчешће имају облик „трага“ или „тресе“ чија дужина може износити и до 400 km, мада су најчешће дужине од 10-30 km. Ширина „трага“ односно појаса градом захваћене површине је најчешћа од 2-4 km мада су познате ширине и до 30 km.

Размера, односно обим непогоде која захвата неко подручје је веома неуједначена, посматрано са аспекта временске расподеле појаве града.

У подручјима са развијеном пољопривредном производњом изражене су штете од града које се јављају при величини зрна града већој од 0,5 cm, изузев када се град појави у време цветања воћа и винове лозе, где и мање величине зрна наносе одређена оштећања.

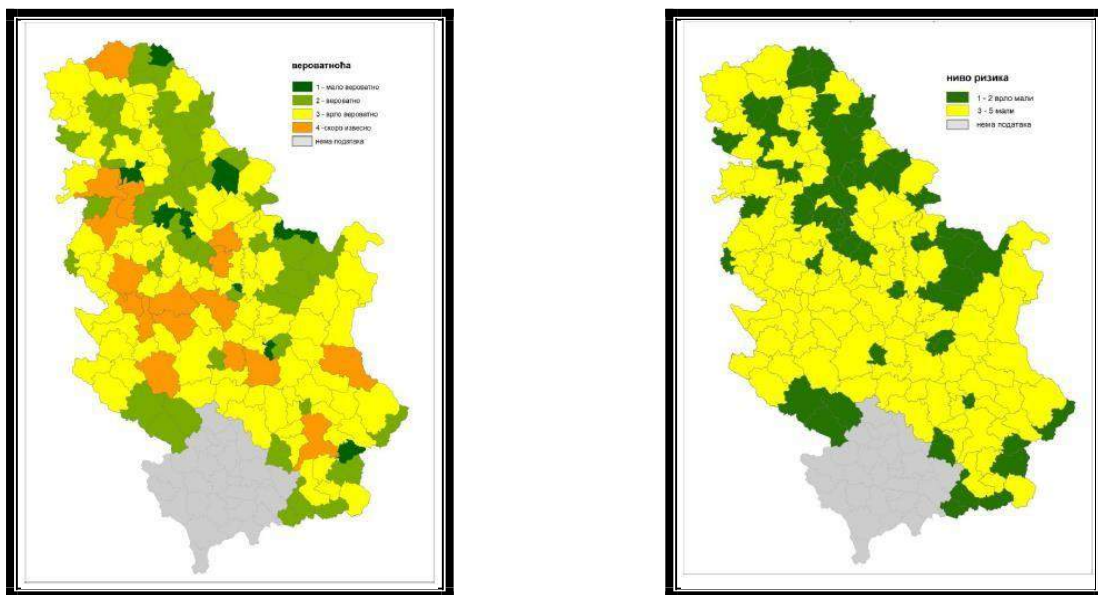
Поред пољопривреде, у случају појаве града, нарочито јачег интензитета и величине, угрожени су и грађевински објекти (стакла, ролетне, кровови...), возила, као и функционисање разних делатности и активности (саобраћај, спортске и културне активности на отвореном...). Суградица може бити јачег интензитета и дужег трајања, а самим тим нанети велике штете осетљивим пољопривредним културама (воће, поврће, винова лоза и друге).

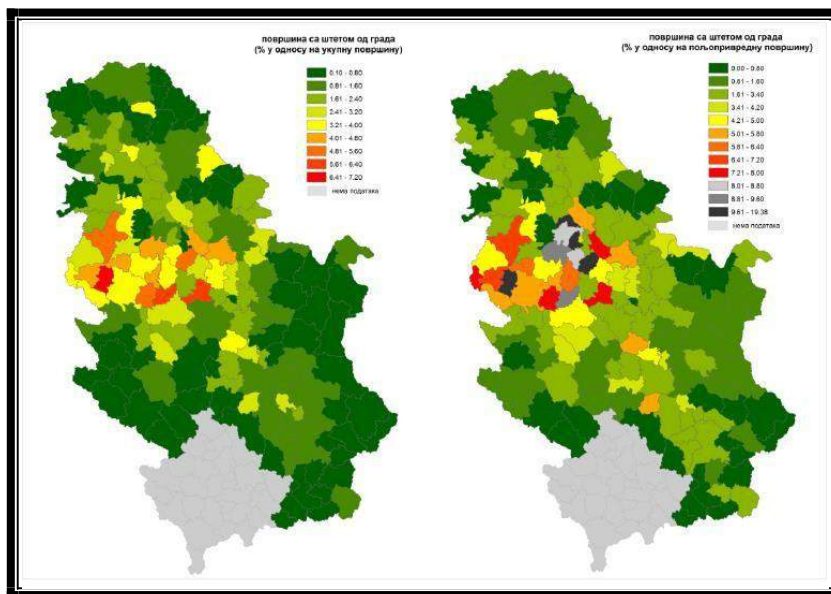
Слика 15 Просечан годишњи број дана са градом у Србији за период 1981 – 2010.

Област Срема и Фрушке горе спада у подручја најугроженија од појаве града. Према тридесетогодишњој статистици, општина Шид се налази у области са просечно 1 до 2 дана са градом годишње, што због особине неконинуалности ове појаве, не значи да у једној години не може бити више дана са градом. Учесталост појаве града и суградице највећа је у другој половини маја и првој половини јуна.

Појава града није увек праћена истом штетом, па је величина штете од града најважнији показатељ угрожености одређене области од града.

Слика 16 Мапа вероватноће појаве штете и нивоа ризика од града на територији Србије Број дана са штетом од града и величина површине захваћене градом, гледајући по годинама, нису у директној корелацији, па је било година када је забележен мали број дана са штетом од града, али је укупна оштећена површина велика.

Слика 17 Расподела површина са штетама од града по општинама у Србији за период 1981 - 2012. година (А-процент у односу на укупну површину; Б-процент у односу на пољопривредну површину општине) Просечна годишња површина са штетом од града у Србији је 1,8% у односу на површину Србије или 2,4% у односу на пољопривредну површину. На нивоу општине, просечна величина територије са штетом од града износи од 0,1 до чак 6,4% (Осечина) у односу на површину посматране општине. Уочавају се и области са површинама са штетама од града изнад просека где спада и део Сремског округа.

Систем одбране од града у општини Шид ради у периоду 15.04.-15.10. текуће године када је учесталост појава градоносно-олујних система највећи. У свом раду користи радар као основно средство и противградне ракете. У оквиру система одбране од града, на територији општине Шид изграђено је 15 противградних станица са по два обучена ракеташа. ПГС су опремљене одговарајућим лансерима и одређеним бројем ракета средњег (до 6 km) и великог домета (до 10 km).

Табела 41 Противградне станице на територији општине Шид

Шид		
1	Беркасово	лансер КРЛ 94
2	Сот (Зараван)	
3	Љуба	
4	Илинци	лансер КРЛ 94
5	Вашица	лансер ИКЛ
6	Батровци	лансер КРЛ 94
7	Адашевци	лансер САВИКО
8	Бачинци	лансер КРЛ 94
9	Ердевик (Ердевик 1)	лансер КРЛ 94
10	Бингула	лансер КРЛ 94
11	Ердевик 2 (Срем. Борач)	лансер КРЛ 94
12	Моровић	лансер КРЛ 94
13	Вишњићево	лансер КРЛ 94
14	Јамена	
15	Добрња	

Противградне станице су грађене као типски објекат, простор димензија 10,00 x 10,00 m на бетонским стубовима 10/10 cm висине 1,50 m ограђен је жичаном оградом (бодљикавом жицом). Бетонски стубови су на размаку од 2,00 m, а на ограђени простор противградне станице се улази преко металне капије ширине 90 cm уграђене између стубова ограде.

На парцели ПГС су постављене две типске армирано-бетонске кућице (зидови и раван кров) димензија 2,00x2,00x2,40 m, са металним вратима. Једна кућица служи као остава ракета, а друга за склањање стрелца за време испаливања противградних ракета. У простору противградне станице су изливена два бетонска темеља-анкера за постављање и причвршћивање лансера.

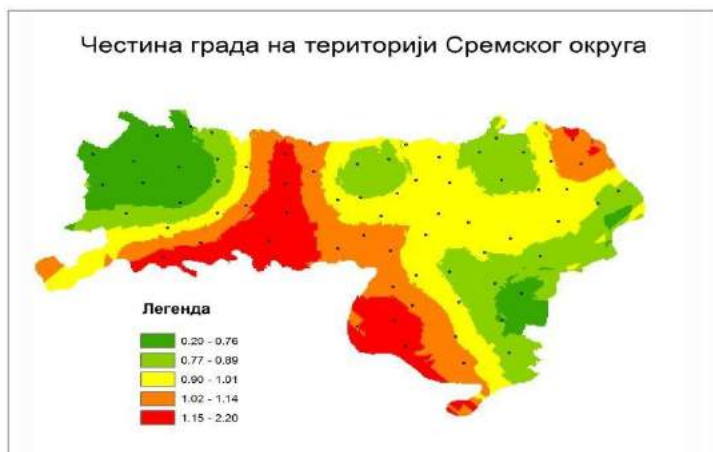
Програмом заштите, уређења и коришћења пољопривредног земљишта општине Шид у 2015. години за уређење и опремање противградне службе предвиђено је 3.000.000,00 динара.

Табела 42 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од града

1	2	3	4	5	6
5. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ГРАДА (ПН-5)					
5.1	Карактеристике појаве града	постоји	Град се појављује 2-5 пута годишње на мање од 20 % територије и углавном не проузрокује већа оштећења на пољопривредним културама и материјалним добрима	2	Оштећење непокретне и покретне имовине, биљних култура
5.3	Карактеристике градом оштећених површина	постоји	Градом су оштећене мале површине са процентом оштећења мањим од 20%	1	1. Краткорочно отежан саобраћај
5.3	Правци наиласка градоопасних области Београда	постоји	Подручје се налази на правцу наилазак градоопасних непогода	2	2. Индиректни друштвени трошкови по економију због смањеног приноса пољопривредних култура
5.4	Карактеристике критичних површина и објеката	постоји	На делу подручја су заступљене културе и објекти који су веома осетљиви на појаву града	3	3. Психолошки утицај на пољопривредне произвођаче
5.5	Осетљивост пољопривредних култура на појаву града, посебно у одређеним фенофазама	постоји	Пољопривредне културе су веома осетљиве на појаву града, посебно у периодима године у којима се јавља ова појава.	4	
5.6	Постојање активне заштите од града	постоји	Постоји одбрана на целокупној територији, оптимално пројектована, са мањим проблемима у функционисању	2	
5.7	Могућност генерисања других опасности	постоји	Истовремено уз град настајање опасности од олујних ветрова и поплава мањег обима.	1	

1 Анализа и оцена ризика

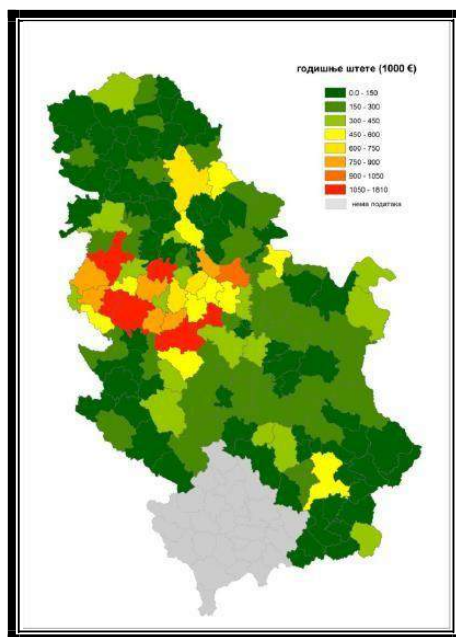
С обзиром на то да је општина Шид претежно аграрно подручје, град је опасна метеоролошка појава која сваке године прави штету пољопривредним културама и због тога је од значаја са аспекта процене ризика и угрожености.

Слика 18 Мапа честине града (просечан годишњи број дана са градом) на територији Сремског округа

На основу тридесетогодишњих података, настанак штете од појаве града у општини Шид је вероватан, али су мали обим и висина штете, односно ризик од града је веома мали.

У општина Шид, у тридесетогодишњем периоду штете од града настајале су на испод 0,8% укупне и 1% пољопривредне површине. Површина са штетама од града не садржи процену величине штете која може бити од занемарљиве (неколико процената) до тоталне (100%) на одређеној површини. За приказ штета од града установљена је претпоставка да стопроцентно оштећење на 1 ha износи око 1.000 €.

Слика 19 Средње годишње штете од града изражене у еврима по општинама за период 1981 - 2012. година

Према овим прорачунима заснованим на тридесетогодишњим појавама града, годишња штета у општини Шид је од 0 до 150.000 €, а максимална штета (100%) на максимално захваћеном пољопривредном земљишту (1 % - 410 ha) може бити 410.000 €.

Табела 43 Процена ризика од града

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РИЗИЦИ ОД ГРАДА												
5.1	Карактеристике појаве града	2	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	Предузимање превентивних мера, набавка ракета и ангажовање стрелаца. Подстаћи стимулативним мерама набавку противградних мрежа и осигуравање усева.
5.3	Карактеристике градом оштећених површина	1	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	
5.3	Правци наилаaska градоопасних облачних ћелија	2	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	
5.4	Карактеристике критичних површина и објеката	3	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	
5.5	Осетљивост пољопривредних култура на појаву града, посебно одређеним фено- фазама	4	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	
5.6	Постојање активне заштите од града	2	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	
5.7	Могућност генерисања других опасности	1	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	

На основу ових показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве града на територији општине Шид - повремено, 2 до 5 пута годишње, односно да је степен учесталости 2.

Постоје одређене мере заштита, примењују се мере заштите на средњем нивоу. На основу ових показатеља процењује се да је величина **рањивости** - средња, а степен рањивости 3.

На основу показатеља, појава града са штетом је величине **вероватноће** - невероватно, а степен вероватноће 2, односно вероватноћа је понеки случај у 10 година.

На основу приказаних података процењено је да могућа штета не прелази 1% националног дохотка оствареног у општини Шид, односно да је величина **штете** врло мала, а степен штете 1.

Угроженост штићених вредности субјеката због које су могући поремећаји функционисања. Процењено је да је величина **критичности** мала, степен критичности је 4.

Укупно у општини Шид величина **последица** од града је минимална, а степен последица је 1.

Последице на угроженом подручју у односу на:

1. **људе**: величина последица - Минималне, степен последица 1. Процена је да неће бити појава погинулих, насталих и теже повређених, могу се појавити ретки случајеви лакшег повређивања, минимално и краткотрајно нарушених услова за нормалан живот.

2. **животиње**: величина последица - Минималне, степен последица 1: До 1% угинулих животиња једне врсте услед повреда и незаразних болести; До 10% лакше повређених животиња или оболелих од незаразних болести; Минимално нарушени услови за нормалан живот, поремећаја нема или се нису ни осетили код већине животиња.

3. **економију и екологију**: величина последица - Мале, степен последица 2: Због постојања лакших повреда код мањег броја људи, неопходно је коришћење лекова и материјалних здравствених средстава, нема потребе за болничким збрињавањем; Постоји потреба за помоћ у специфичним артиклима за децу, старе и болесне до 5% становника; Оштећења на јавним зградама су мала, раубијена стакла и црепови, потребне ситне поправке, оштећено до 10% јавних зграда. Незнатан прекид и функционисању јавног превоза од неколико сати, путеви су без оштећења, мањи број препрека, нема потребе за рашчишћавањем путева, прекид снабдевања струјом и енергентима до 1 дан, прекид рада комуналног система до 1 дан, нема потребе за алтернативним снабдевањем водом; Оштећено мањи део имовине грађана и привреде, нема нарушавања безбедности објеката, потребне мање интервенције, поправка кровова и прозора; Мања оштећења на привредним објектима са незнатном могућности доспевања опасних материја у животну средину, није неопходна санација, већ мање интервенције, могућност избијања непогода локалног карактера; Еколошки трошкови до 100.000 динара; Нарушене економске активности до један дан, снабдевање енергентима и основним намирницама нарушено до један дан; Осигурање не исплаћује до 50% премија; Индиректни друштвени трошкови по економију до 0,5% буџета; Други директни и индиректни трошкови до 100.000 динара.

4. **друштвено-политичку ситуацију**: величина последица - Мале, степен последица 2. Нема случајева јавног насиља или је у редовним границама. Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете како треба у складу са законом. Сиромашни слојеви становништва којима су уништени усеви долазе у још лошији положај. Нема негативног психолошког утицаја на друштво или је у границама просека. Нема ремећења

јавног реда и безбедности становништва. Поједини политички лидери дају изјаве и оптужују органе власти и других партија. Нема штете по културне вредности.

1 Ниво, категорија и прихватљивост ризика

На основу израчунатих величина вероватноће и последица, за општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика 2**, величина ризика - врло мали, степен 1, а категорија ризика је 1 (прва). То значи да је **ризик од града прихватљив**, али да постоји потреба и могућност за предузимање мера за даље смањење ризика.

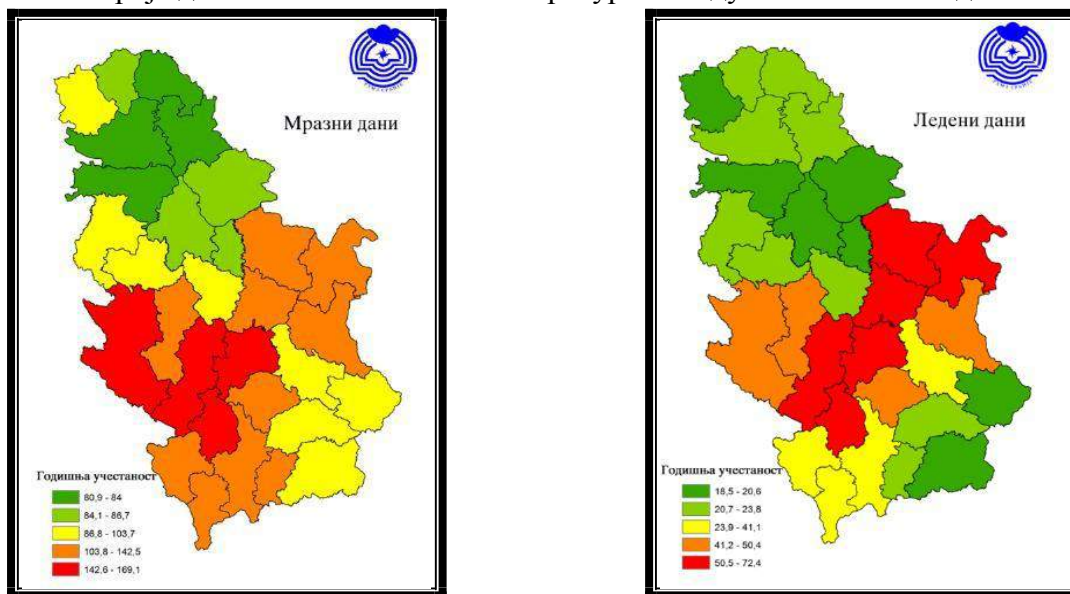
2. Снежне мећаве, наноси и поледица

1 Опис и идентификација потенцијалних опасности

Зимска сезона у умереним географским ширинама карактерише се ниским температурама и снежним падавинама. Поред овога, могуће су појаве снежних мећава, наноса и поледице. У питању су три по природи различите појаве, па ће у наставку тако бити и представљене.

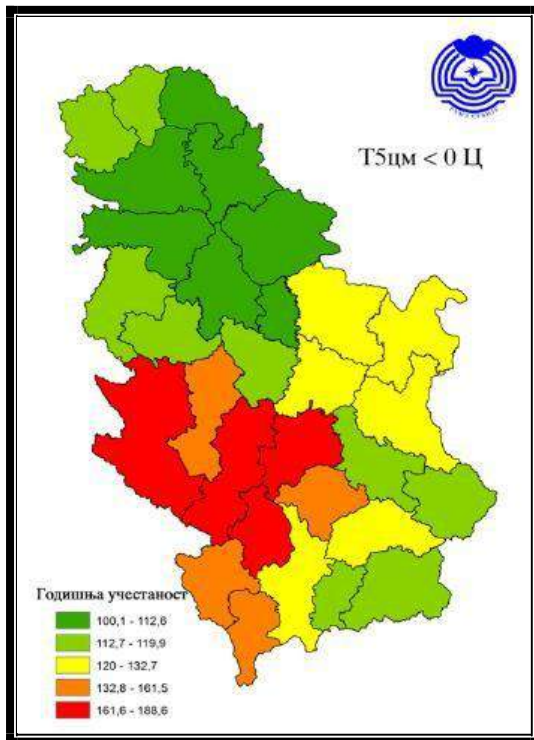
Будући да је опасност од ових појава сложена и да се састоји од три различита метеоролошка елемента, климатолошка анализа је спроведена утврђивањем просторних расподела следећих метеоролошких обележја:

1. броја мразних дана,
2. броја ледених дана и
3. броја дана са минималном температуром ваздуха на 5 cm испод 0°C.

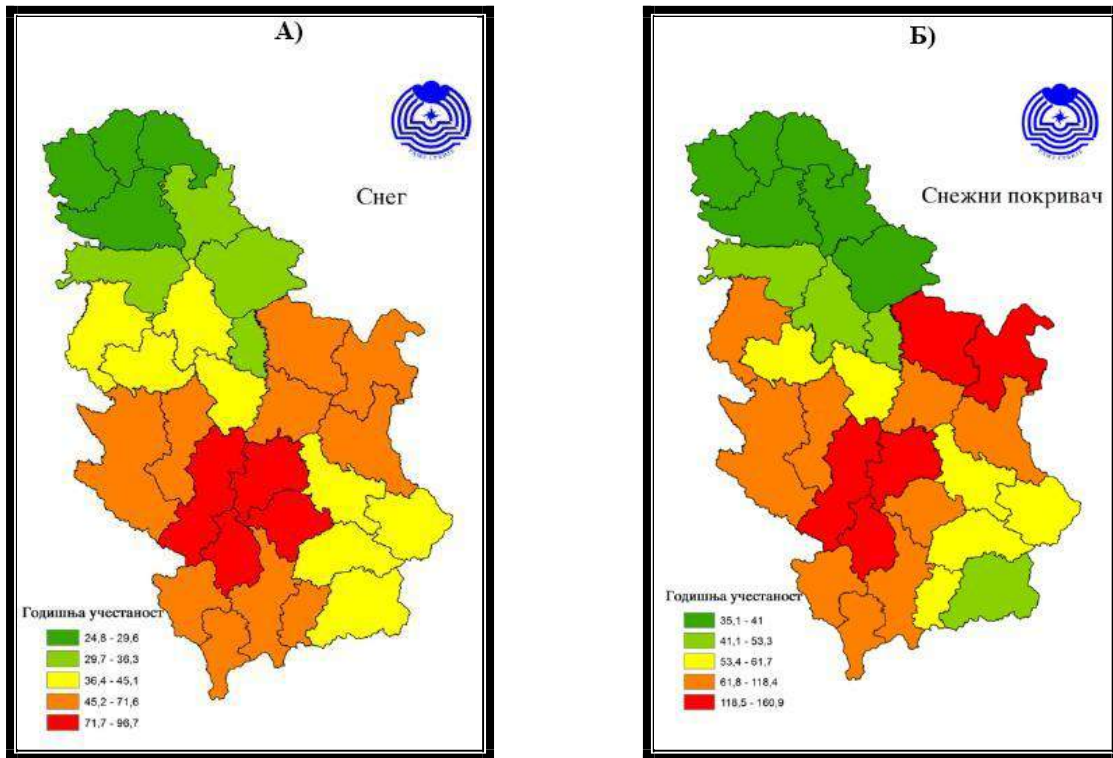
Слика 20 Учесталост мразних (А) и ледених дана (Б)

Мразни дан је дан у којем је минимална дневна температура испод 0°C. Ледени дан је дан у којем је максимална дневна температура испод 0°C. Сразмерно географском положају и карактеристикама рељефа, општина Шид у просеку годишње има око 100 дана са минималном температуром ваздуха на висини од 5 cm испод 0°C и око 80 мразних дана, укључујући и 20 ледених.

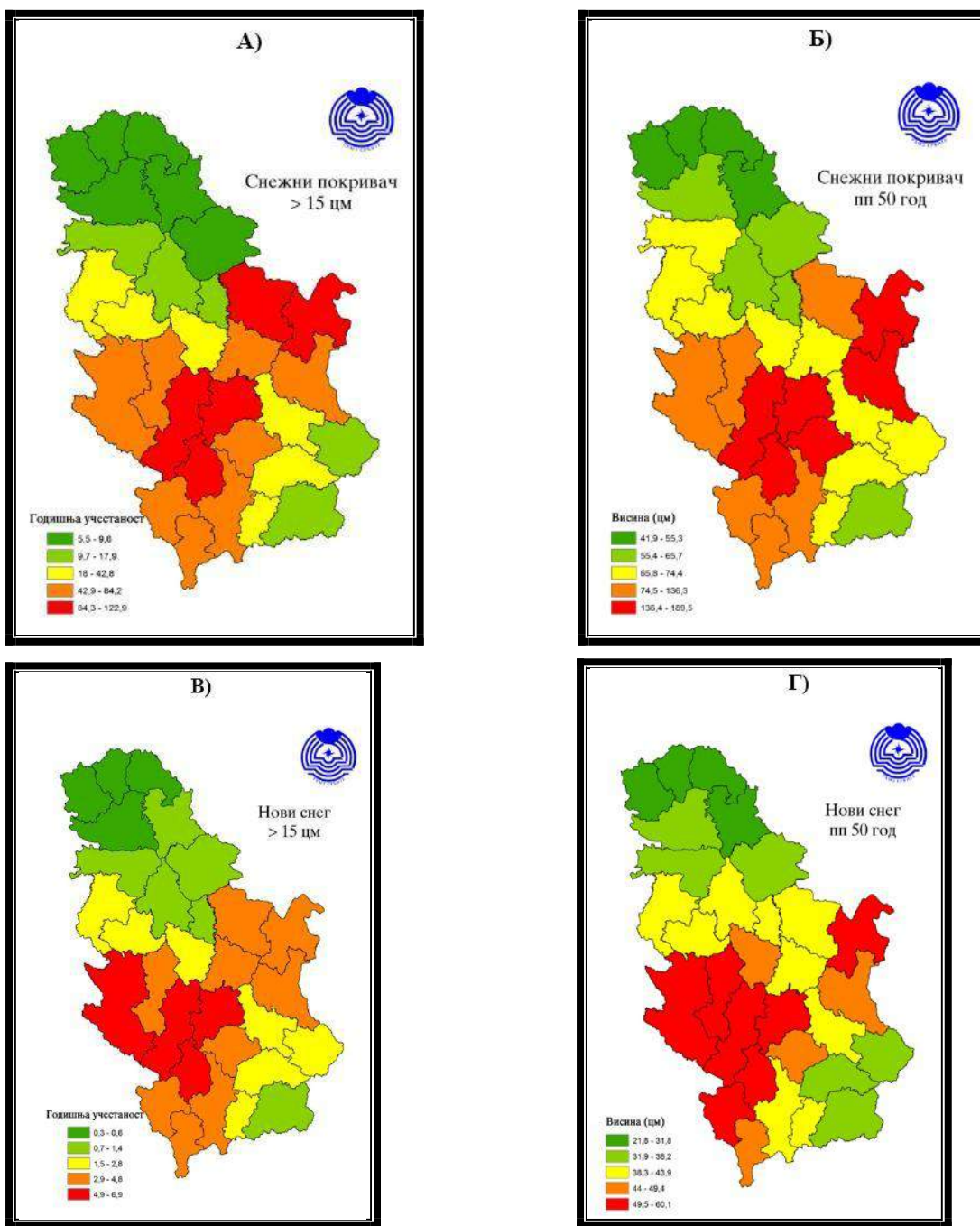
Слика 21 Учесталост дана са минималном температуром на висини од 5 ст нижом од 0°C

Снег је падавина у чврстом стању у форми снежних пахуља и кристала леда. Снег при тлу могућ је само при ниским температурама ваздуха. Дан са снегом је сваки дан у којем су регистроване снежне падавине, без обзира на то да ли се снег задржао на тлу или се одмах истопио. Са друге стране, дан са снежним покривачем је сваки дан у којем постоји снег на тлу, без обзира на то да ли је тог дана било снежних падавина или не. Уочава се корелација између две појаве, што значи да се области са повећаним бројем дана са снегом углавном поклапају са областима са повећаним бројем дана са снежним покривачем. У нижим равничарским пределима снег је ређа појава и краће се задржава него у планинским.

Слика 22 Учесталост снежних падавина (А) и снежног покривача (Б)

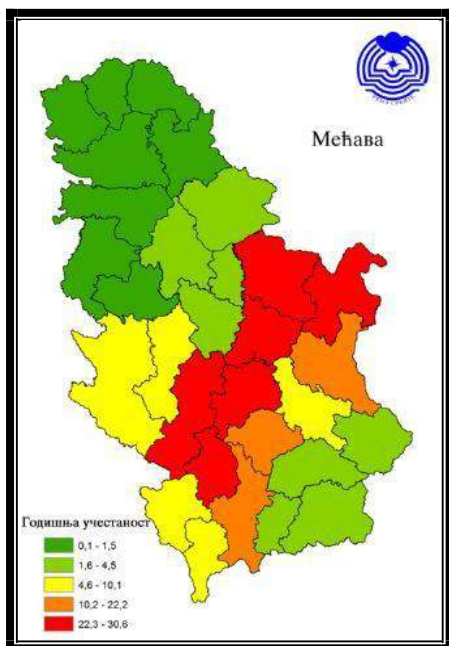
Снежни нанос је локализована појава када је снег наталожен ветром на препреку или неравнину на тлу. Снежни нанос може да настане као последица мећаве, али и не мора, јер се таложење растреситог снега може вршити поступно, чак и при лаганом ветру.

Слика 23 Просторне расподеле просечног броја дана у којима је висина снежног покривача преко 15 ст (А), висина снежног покривача за повратни период од 50 година (Б), висина новог снега преко 15 ст (В) и висина новог снега за повратни период од 50 година (Г)

Мећава је снег са тла ношен и усковитлан ветром. Да би мећава била могућа неопходно је да постоје растресит снежни покривач и јак ветар. Главна карактеристика мећаве је смањена видљивост.

Појава мећаве расте са надморском висином, тако да се мећаве на подручју општине Шид у просеку јављају 1-2 дана годишње.

Слика 24 Учесталост мећаве

Поледица је глатка приземна ледена превлака, како на водоравним (укључујући тло), тако и на нагнутим површинама, која настаје слеђивањем прехлађених капљица кише или росуље при додиру са чврстим предметима. Поледица настаје независно од постојања снежног покривача и представља категоријску променљиву. Учесталост поледице не расте са висином, већ обратно, она се чешће јавља у нижим пределима, па је и подручје Шида изложено овој појави у просеку 3 до 4 дана годишње, односно на средњем нивоу у односу на целу Републику.

Слика 25 Учесталост поледице

Мећаве, снежни наноси и поледице релативно су честе и уобичајене снежне појаве и као такве не представљају елементарну непогоду. Оно што представља озбиљну опасност су продужени хладни таласи који чине да све наведене појаве

трају дуже и буду распрострањеније. Последњи пут такав хладан талас погодио је Србију у фебруару 2012. године.

Мећава, снежни нанос и поледица, као једна метеоролошка опасност, угрожавају:

1. производњу и дистрибуцију електричне енергије,
2. здравствену заштиту,
3. материјална добра и
4. саобраћај.

Три наведене метеоролошке појаве не угрожавају директно производњу и дистрибуцију електричне енергије, али хладан талас који их чини екстремним узрокује појачану потрошњу електричне енергије. Уколико тај талас дуго траје електроенергетски систем може бити преоптерећен до отказа. Додатну неприлику могу да представљају наноси и снежне падавине које знатно отежавају кретање, саобраћај и поправке на терену. Не сме се изоставити ни могућност кидања далековода услед тежине наталоженог снега и леда.

Током поледице и мећаве знатно су учесталији убоји, уганућа или преломи екстремитета услед падова или судара у саобраћају. Последица је појачан притисак на систем здравствене заштите. Посебно рањива категорија су немоћна и стара лица која могу бити завејана и до којих није могуће брзо доћи у случају потребе пружања здравствене помоћи.

Велике наслаге снега и леда могу угрозити материјална добра, у првом реду дотрајале фабричке хале и старије стамбене објекте.

Копнени саобраћај је угрожен мећавама, снежним наносима и поледицама на неколико начина. У првом реду, поледица која се ствара на путу отежава безбедно управљање возилом. Услед јаке мећаве возови и моторна возила могу бити завејани, а такође је повећана и опасност од судара због смањене видљивости. Проблеми у копненом саобраћају могу отежати или за извесно време прекинути редовно снабдевање становништва храном.

Табела 44 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од снежних мећава, наноса и поледице

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Постојање потенцијалне опасности	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према процењеној величини потенцијалне опасности	Величина потенцијалне опасности	Могуће последице поштићене вредности
1	2	3	4	5	6
6.	ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД СНЕЖНИХ МЕЋАВА, НАНОСА И ПОЛЕДИЦЕ (ПН-6)				
6.1	Подручја на којима се појављује опасности	постоји	Већим делом низијска област надморске висине од 110-270 m са доста водених површина, изложена југоисточним и северозападним олујним ветровима. У том смислу изложенија је појави поледице и таложењу растреситог снега, чак и при лаганом ветру, односно стварању снежних наноса.	3	- Угрожено је здравље људи услед уганућа и прелома због падова или саобраћајних удесима. - Угрожене саобраћајна и електроенергетска инфраструктура

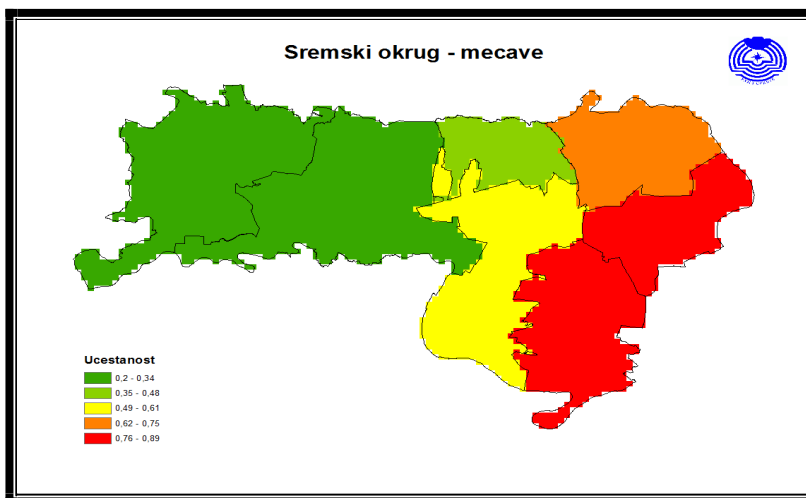
6.2	Време појављивања и време трајања опасности	постоји	Снежна мећава, наноси: децембар-фебруар, поледица: новембар-март; време трајања 1 до 3 дана. Просечан број дана са снежним покривачем у општини Шид је 40-50 дана.	4	које могу довести до поремећаја у снабдевању храном и електричном енергијом. - Возови и моторна возила могу бити завејани, а такође је повећана и опасност од судара због смањене видљивости. - Као последица техничко-технолошког удеса у транспорту опасних материја, може доћи до појаве људских жртава, уништавања материјалних ресурса и загађења животне средине.
6.3	Активности угрожене појавом опасности	постоји	У мањој мери саобраћај, снабдевање становништва основним животним намирницама и електричном енергијом, онемогућено или отежано кретања становништва и обављања свакодневних послова, онемогућено или отежано функционисање хитних служби, онемогућено или отежано обављање копненог и речног саобраћаја. Прекид рада школа.	2	
6.4	Могућност генерисања других опасности	постоји	Истовремено настајање опасности од техничко-технолошког удеса у транспорту опасних материја и епидемија мањег обима.	2	

1

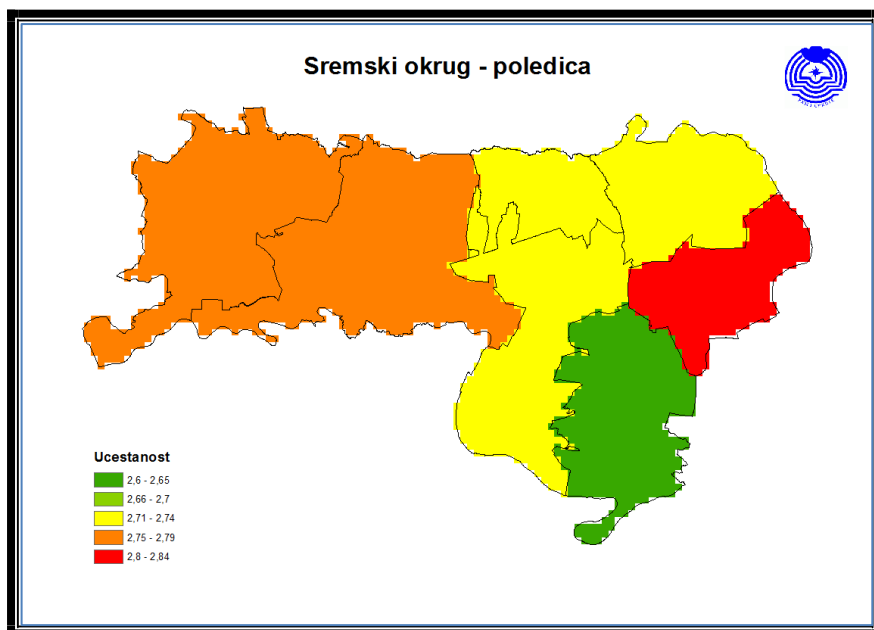
Анализа и оцена ризика

Подручје општине Шид је по броју учесталости снежних падавина, учесталости формирања снежног покривача, учесталости појаве висине снежног покривача изнад 15 *cm*, као и учесталости новог снежног покривача у зони мале угрожености у Србији. Граница висине снежног покривача од преко 15 *cm* узета је као висина снежног покривача преко које настају потешкоће у функционисању саобраћаја и свакодневном кретању. У општини Шид годишње у просеку има око 15 дана са снежним покривачем преко 15 *cm*.

Слика 26 Просторна расподела учесталости мећаве за Сремски округ по

општинама

Слика 27 Просторна расподела учесталости поледице за Сремски округ по општинама

Снежним мећавама, наносима и поледицама више су угрожене стари, болесни и особе социјално угрожене, посебно оне које живе саме. У општини Шид у овим категоријама има преко 900 становника. Такође може бити угрожено становништво које живи у удаљеним насељима или издвојеним објектима ван насеља, због отежаног снабдевања и доступности здравствене заштите.

Табела 45 Анализа угрожености од снежних наноса и поледица

	Месна заједница, насељено место, засеок	Број евентуално угроженог становништва по структури (стари, болесни и сл.)	Преглед планираних мера	Угроженост становништва и сточног фонда
1.	Адашевци	Центар за соц. рад - стари и болесни 5 Црвени крст Шид 75 Укупно 80		На територији општине има око 1.230 лица која припадају категорији "угроженог становништва". У Канцеларији за пољопривреду при ОУ Шид, процењују да, без обзира на временске услове, сточни фонд није угрожен.
2.	Батровци	Центар за соц. рад - стари и болесни 2 Црвени крст Шид 17 Укупно 19	Смештај у прихватил иште, дом	
3.	Беркасово	Центар за соц. рад - стари и болесни 1 Црвени крст Шид 38 Укупно 39	Смештај у здравствене установе	
4.	Бикић До	Црвени крст Шид 20 Укупно 20	Обезбеђење хране,	
5.	Вишњићев о	Центар за соц. рад - стари и болесни 8 Црвени крст Шид 62 Укупно 70	огрева, лекова, одеће, обуће, воде,	
6.	Јамена	Центар за соц. рад - стари и болесни 9 Црвени крст Шид 14 Укупно 23	превоза	
7.	Моровић	Центар за соц. рад - стари и болесни 4 Црвени крст Шид 45 Укупно 49		
	Илинци	Центар за соц. рад - стари и болесни 8		

8.		Црвени крст Шид 58 Укупно 66		
9.	Вашица	Црвени крст Шид..... 17		
10.	Ердевик	Центар за соц. рад - стари и болесни 2 Црвени крст Шид 105 Укупно 107		
11.	Кукујевци	Центар за соц. рад - стари и болесни 3 Црвени крст Шид 51 Укупно 54		
12.	Бачинци	Центар за соц. рад - стари и болесни 1 Црвени крст Шид 39 Укупно 40		
13.	Бингула	Центар за соц. рад - стари и болесни 4 Црвени крст Шид 60 Укупно 64		
14.	Гибарац	Црвени крст Шид..... 21		
15.	Сот	Центар за соц. рад - стари и болесни 1 Црвени крст Шид 27 Укупно 28		
16.	Привина Глава	Центар за соц. рад - стари и болесни 2 Црвени крст Шид 33 Укупно 35		
17.	Моловин	Црвени крст Шид..... 35		
18.	Љуба	Центар за соц. рад - стари и болесни 1 Црвени крст Шид 15 Укупно 16		
19.	Шид	Центар за соц. рад - стари и болесни 6 Црвени крст Шид 131 Укупно 137		
20.	Сремски Борац	Црвени крст Шид..... 2		

Рањиви на појаву међаве и снежних наноса су државни путеви I реда (аутопут 18,9 km, магистрални путеви 25,59 km), државни путеви II реда (69,80 km) и локални путеви (69,20 km). Највише су угрожене комуникације ка сеоским насељима на ободу Фрушке горе, као и делови основног саобраћајног капацитета територије општине Шид, тј. ауто-пута Е-70 (Паневропски коридор X):

1. гранични прелаз – хотел „Адашевци“ km 0+000 - km 12+600,
2. надвожњак Шид km 8+200 - km 9 +500.

Табела 46 Процена ризика од снежних међава, наноса и поледице

ЗАХТЕВИ ПРОЦЕНУ РИЗИКА		ЗА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
РИЗИЦИ ОД СНЕЖНИХ МЕЂАВА, НАНОСА И ПОЛЕДИЦЕ														

ЗАХТЕВИ ПРОЦЕНУ РИЗИКА		ЗА							Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9				
		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Поседице				
6.1	Подручја којима се појављује опасности	3	2	3	2	1	3	1	2	1	прихватљив	- Образовање, опремање и оспособљавање снага заштите и спасавања (специјалистички тимови, јединице ЦЗ, привредна и друга оспособљена правна лица).
6.2	Време појављивања и време трајања опасности	4	2	3	2	1	3	1	2	1	прихватљив	- Изградња ветробрана, садња дрвореда дуж путних коридора.
6.3	Активности угрожене појавом опасности	2	2	3	2	1	3	1	2	1	прихватљив	
6.4	Могућност генерисања других опасности	2	2	3	2	1	3	1	2	1	прихватљив	

На основу показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве снежне мећаве, наноса и поледице на територији општине Шид - повремено, степен учесталости 2.

Постоје одређене мере заштите и примењују се на средњем нивоу. На основу ових показатеља процењује се да је величина **рањивости** - средња, а степен рањивости 3.

На основу показатеља, појава снежне мећаве, наноса и поледице са штетом је величине **вероватноће** - невероватно, а степена вероватноће 2, односно вероватноћа је да се може десити неколико пута у 10 година.

На основу приказаних података процењено је да могућа штета од снежне мећаве, наноса и поледице не прелази 1% националног дохотка оствареног у општини Шид, односно да је величина **штете** врло мала, а степен штете 1.

Угроженостштићених вредности субјеката таква да дозвољава функционисање уз повећане напоре и допунска средства. Процењено је да је величина **критичности** средња, степен критичности је 3.

Укупно за све три метеоролошке појаве на територији општине Шид величина **последница** је минимална, а степен последница је 1.

Последице на угроженом подручју у односу на:

1. **људе**: величина последница - Минималне, степен последница 1: Процена је да неће бити појава погинулих и несталих, могу се појавити случајеви

лакшег повређивања и евентуално прелома костију екстремитета. Минимално и краткотрајно нарушени услови за нормалан живот.

2. **животиње:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Процена је да се може појавити до 1% угинулих животиња једне врсте, до 10% лакше повређених или оболелих од незаразних болести и краткотрајно нарушени услови за нормалан живот.

3. **економију и екологију:** величина последица - Мале, степен последица 2. Због постојања малог броја повреда, потребно је коришћење лекова и материјалних здравствених средстава, евентуално мање потребе за болничким збрињавањем. Оштећења на јавним зградама су мала, потребне ситне поправке. Могућа штета испод 1% националног дохотка оствареног на територији општине Шид. Незнатан прекид функционисања јавног превоза од неколико сати, евентуално дуже. Путеви су без оштећења, мањи број препрека. Има потребе за хитним мерама. Могуће потребе за рашчишћавањем путева. Прекид снабдевања струјом и енергентима до 1 дан, евентуално дуже. Прекид рада комуналног система до 1 дан, евентуално дуже на ограниченом подручју. Нема потребе за алтернативним снабдевањем водом. Појединачни случајеви оштећене имовине грађана и привреде на ограниченом подручју, потребне ситније поправке на објектима, нема нарушавања безбедности објеката. Мала могућност доспевања опасних материја у животну средину, мање интервенције, евентуално санација. Могућност истовремене појаве ТТ удеса са опасним материјама у транспорту. Еколошки трошкови занемарљиви. Могуће нарушавање радних активности, снабдевања енергентима и основним намирницама до један дан. Могућност да осигурање не исплаћује премије. Постоји могућност других мањих индиректних трошкова.

4. **друштвено-политичку ситуацију:** величина последица - Минималне, степен последица 1Н Нема случајева јавног насиља или је у редовним границама. Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете како треба у складу са законом. Нема негативног психолошког утицаја на друштво или је у границама просека. Нема ремећења јавног реда и безбедности становништва. Политичка ситуација је у границама редовних догађања. Нема штете по културне вредности.

1 Ниво, категорија и прихватљивост ризика

На основу израчунатих величина вероватноће и последица за општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика 2**, величина ризика врло мали, степен 1, а категорија ризика је 1 (прва). То значи да је **ризик од снежне мећаве, наноса и поледице прихватљив**, али да постоји потреба и могућност за предузимање мера за даље смањење ризика.

4.7

Суша

1 Опис и идентификација потенцијалних опасности

Суша је природна карактеристика варијабилности климе, јавља се у свим регионима и узрокује бројне негативне последице у сектору пољопривреде, водоснабдевања, енергетике, здравља, животне средине и другим областима.

Суша је дефинисана као природни феномен који настаје када падавине и температуре ваздуха значајно одступају од нормалних вредности за дато подручје и доба године. Изазивају озбиљне промене у хидролошком билансу које штетно утичу на земљишне продукционе системе. Из тога произилазе следећи типови суше:

1. метеоролошка суша - представља одступање количине падавина од просечних за одређено подручје и доба године;
2. пољопривредна суша - услед недостатка влаге у земљишту долази до нарушавања водног биланса биљака и поремећаја у расту и развићу пољопривредних култура;
3. хидролошка суша - карактеришу је ниски нивои воде у водним акумулацијама, језерима и рекама, као и пад нивоа подземних вода који настају као последица дефицита падавина;
4. социоекономска суша - догађа се када су животи људи и економија под утицајем недостатка у снабдевању водом насталог због неповољних временских услова.

Слика 28 Веза између различитих врста суше

Пошто се ради о комплексној појави, показатељи и критеријуми који се користе за квантитативно одређивање суше су бројни и разноврсни. Величине које се саме или у комбинацији најчешће користе за ближе квантитативно одређивање суше су: количина и распоред падавина, водостај и ниво подземних вода, отицај, температура ваздуха, влажност ваздуха, ветар, испаравање са слободне водене површине, евапотранспирација и влажност земљишта.

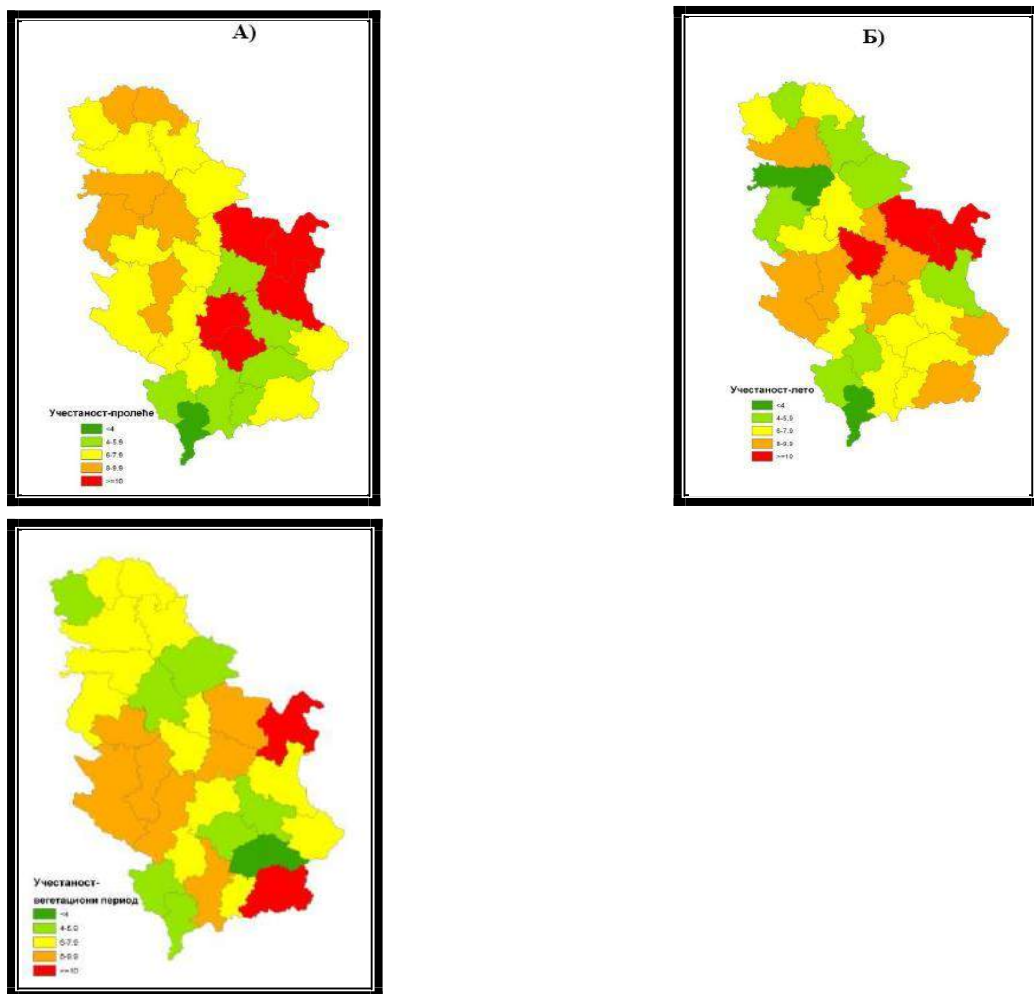
За анализу суше коришћен је међународно прихваћени Стандардизовани падавински индекс (СПИ) који квантификује дефицит падавина за различите

временске скале (1, 2, 3, 6, 9, 12 и више месеци) које одражавају утицај суше на расположивост влаге у различитим водним ресурсима.

Табела 47 Категоризација суше на основу СПИ индекса

СПИ вредност	Услови влажности
-0.524 - 0.524	Нормални услови влажности
-0.935 - -0.524	Сушно
-1.282 - -0.935	Умерена суша
-1.645 - -1.282	Јака суша
-2.326 - -1.645	Екстремна суша
< -2.326	Изузетна суша

За сагледавање утицаја учесталости и јачине суше на пољопривреду, коришћен је тромесечни индекс за мај и август, чиме су покривени критични месеци у развоју пољопривредних култура, као и шестомесечни индекс за септембар који обухвата анализу услова влажности у вегетационом периоду.

Слика 29 Учесталост пролећне суше (А), летње суше (Б) и суше током вегетационог периода

Међу економским утицајима, на првом месту је утицај суше на пољопривреду, која је највише изложена штетама од суше. Поред тога, суша има директне штетне ефекте на управљање водама. Дугорочна несташица воде директно утиче на водне ресурсе региона, ремети услове водног баланса и ствара тешкоће у водоснабдевању. Суша има утицаја на индустрију, пре свега на прехранбену која може да изгуби знатан део својих сировина за прераду које добија од пољопривреде. То може да проузрокује врло нестабилну ситуацију у различитим гранама прераде хране. Суша негативно утиче и на туризам и енергетику.

У погледу утицаја суше на социјалну ситуацију изражени су и ефекти на здравље људи. За време суше се може уочити пораст кардиоваскуларних болести, алергија и респираторних инфекција.

Један од најопаснијих и најштетнијих ефеката суше се одражава на животну средину, на природне ресурсе, екосистеме. Овај проблем захтева изузетно велику пажњу, јер друштво практично не може ништа учинити за замену опустошених или изумрлих екосистема. У овим случајевима једина ефикасна мера је примена превентивних метода за заштиту природних ресурса и екосистема.

С обзиром на заступљеност пољопривредног земљишта, пољопривредне производње и удео пољопривредног становништва у општини Шид, могу се

разликовати три главне групе утицаја суше: економски, социјални и штетни утицаји на животну средину.

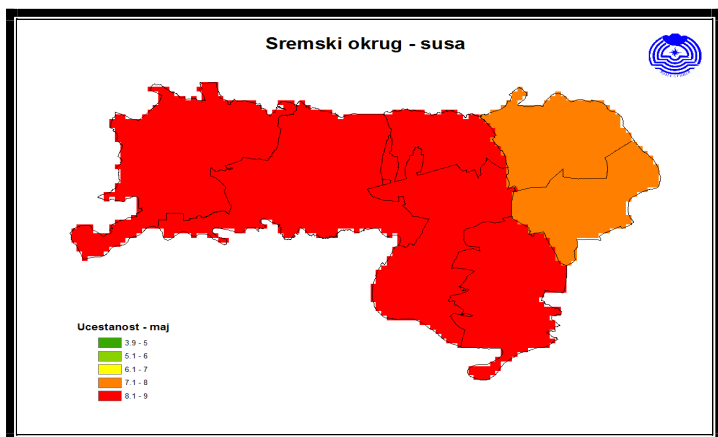
Табела 48 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од суша

ЗАХТЕВИ ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Постојање потен. опасности	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према процењеној величини потенцијалне опасности	Величина потен. опасности	Могуће последице поштићене вредности
1	2	3	4	5	6
7.	ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД СУША (ПН-7)				
7.1	Класификација јачине суше помоћу СПИ* и могући утицаји	постој и	СПИ ≤ -1.645 велике штете у пољопривреди; висок ризик од пожара, проблеми у водоснабдевању.	4	1. Угрожени су живот и здравље људи, све гране пољопривреде, прехранбена индустрија, енергетика и туризам, укупна економија и финансије, екосистеми и укупна животна средина. 2. Могу настати директни штетни ефекти на управљање водама (смањење водних ресурса, поремећај водног баланса и тешкоће у водоснабдевању). 3. Последице на оранице и баште, воћњаке, винограде, ливаде и пашњаке (умањење приноса). - Пожари на отвореном простору, заразне болести.
7.2	Време појаве и трајања опасности	постој и	Један до два месеца у вегетационој сезони уз појаву високих температура ваздуха (до 5 дана). У 30 година на територији општине Шид, пролећна суша се јавља 8-10 година, суша у току лета 4 године и током целог вегетационог периода 6-7 година.	3	
7.3	Површина и карактеристике угроженог подручја	постој и	Изразито пољопривредно подручје са културама осетљивим на сушу, посебно у вегетационом периоду. Захваћено подручје 25-75% од 41.000 <i>ha</i> пољопривредног земљишта; Смањење приноса у пољопривреди од 25% до 50%; У урбаним срединама проблеми у водоснабдевању; Штетни утицају на сточарство и биолошку разноврсност	4	
7.4	Могућности наводњавања (расположивост воде за наводњавање)	постој и	Изграђени систем за наводњавање, али се наводњава мање од 15% пољопривредних површина (око 3.200 <i>ha</i>). Приступачно од 70% до 90% расположиве воде	2	
7.5	Могућност генерисања других опасности	постој и	Истовремено уз суше настајање опасности од пожара на отвореном (површине под биљним културама), хемијског удеса са опасним материјама у транспорту, епидемија, епизотија и биљних заразних болести мањег обима.	3	

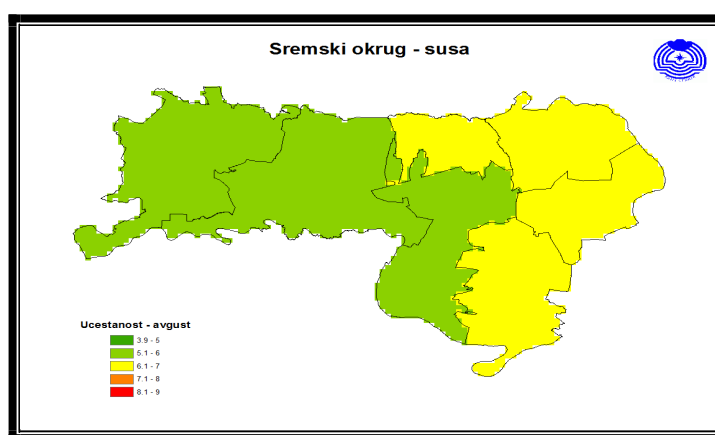
1

Анализа и оцена ризика

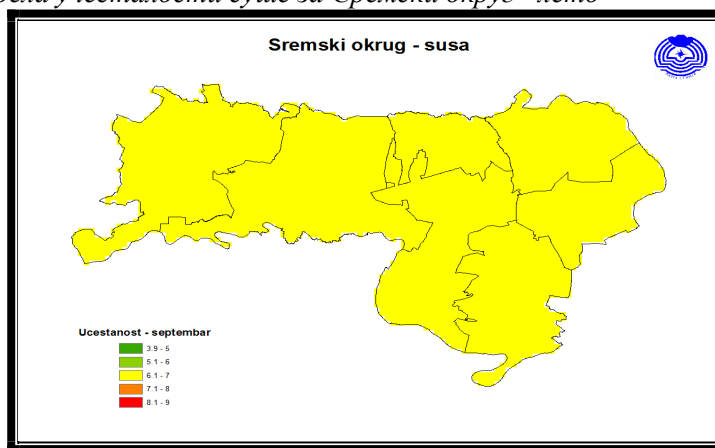
За сагледавање учесталости и јачине суше на територији локалних самоуправа Сремског управног округа коришћени су подаци репрезентативне метеоролошке станица за град Сремска Митровица, а то је Главна метеоролошка станица Сремска Митровица.

Слика 30 Просторна расподела учесталости суше за Сремски округ – пролеће

Слика 31 Просторна расподела учесталости суше за Сремски округ - лето

Слика 32 Просторна расподела учесталости суше за Сремски округ – вегетациони период У табели су приказане честина и вероватноћа појаве суше различитог интензитета (СПИЗ $\leq - 0.935$, СПИЗ $\leq - 1.282$), према утврђеним вредностима Стандардизованог индекса падавина за 3 месеца. За процену ризика суше у Сремском округу узете су у обзир све три категорије суше: умерена, јака и екстремна (СПИЗ $\leq - 0.935$). Такође, иако су приказани подаци по месецима за тромесечни периода, анализа ризика је урађена за пролеће и лето.

Табела 49 Учесталост суше према вредности стандардизованог индекса падавина СПИ-3 за Сремску Митровицу

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
СУША ПРЕМА ВРЕДНОСТИ СТАНДАРДИЗОВАНОГ ИНДЕКСА ПАДАВИНА СПИ-3												
Учест.	7	8	6	6	8	5	4	2	4	1	5	7
Веров.	0.208	0.234	0.181	0.181	0.234	0.154	0.125	0.064	0.125	0.033	0.154	0.208
Учест.	3	6	4	5	4	2	2	1	3	0	4	5
Веров.	0.095	0.181	0.125	0.154	0.125	0.064	0.064	0.033	0.095	0.000	0.125	0.154

Подаци у табели показују да се у погледу учесталости 3-месечних СПИ, које обухватају умерене, јаке и екстремне суше, посебно издваја пролећни период (колона V) са 8 догађаја суше. У току лета забележена су само 2 догађаја. Када су у питању само јаке и екстремне суше, у Сремској Митровици је током пролећа било 4 случаја, јака у 1993. и екстремне суше у 1992., 2000. и 2003. години. Насупрот пролећа, у летњем периоду забележена је само 1 суша у 2000. години, која је попримила екстремна обележја.

У табели приказани су резултати утврђених вредности Стандардизованог индекса падавина за 6 месеци (СПИ6), њихова честина и вероватноћа појаве суше различитог интензитета (СПИ6 \leq - 0.935, SPI6 \leq - 1.282). За процену ризика суше у Сремској Митровици узете су у обзир све три категорије суше: умерена, јака и екстремна. Такође, иако су приказани подаци по месецима за 6-месечних периода, анализа ризика је урађена за вегетациони период (април-септембар) и хладни период (октобар-март).

Табела 50 Учесталост суше према вредности стандардизованог индекса падавина СПИ-6 за Сремску Митровицу

Месец	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
СУША ПРЕМА ВРЕДНОСТИ СТАНДАРДИЗОВАНОГ ИНДЕКСА ПАДАВИНА СПИ-6												
Учест.	4	5	5	7	8	6	8	4	6	2	2	2
Веров.	0.125	0.154	0.154	0.208	0.234	0.181	0.234	0.125	0.181	0.064	0.064	0.064
Учест.	1	2	3	4	5	5	4	3	2	2	1	2
Веров.	0.033	0.064	0.095	0.125	0.154	0.154	0.125	0.095	0.064	0.064	0.033	0.064

Подаци у табели показују да се у погледу учесталости 6-месечних СПИ, које обухватају умерене, јаке и екстремне суше, издвајају 6-месечни периоди који се завршавају у мају и јулу. Од укупног броја година (30), вегетациони период април- септембар био је изложен суши током 6 година, што одговара вероватноћи од 18.1%. Учесталост суше у хладном делу године (октобар-март), која је од значаја са хидролошког аспекта, је била нешто мања од претходне (колонија III). Када се у периоду април-септембар изоставе умерене суше, број јаких и екстремних суша које су нанеле велике штете у пољопривреди и другим секторима привреде се знатно смањује, на 2 суше: јака 1992. и екстремна 2000. године. У Сремској Митровици, у периоду октобар-март, поред две умерене суше, забележена је и једна јака суша (1990. године) и две екстремне суше, 1989. и 2002. године.

СПИ \leq -1.645: могуће штете у пољопривреди, умерен ризик од пожара, мањи проблеми у водоснабдевању;

2. Јављају се два до три месеца у вегетационој сезони, односно један до два месеца уз појаву краћих таласа високих температура ваздуха (5 до 10 дана);
3. Захваћено подручје: 25-75%;
4. Штете на пољопривреди од 25% до 50%;
5. Рестрикције у потрошњи воде;
6. Смањење водостаја и нивоа воде у акумулацијама испод угрожавајућег нивоа;
7. Штетни утицаји на сточарство и биолошку разноврсност.

Табела 51 Процена ризика од суша

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
7. РИЗИЦИ ОД СУША												
7.1	Класификација јачине суше помоћу СПИ* и могући утицаји	4	3	3	3	3	3	3	9	3	прихватљив	- Даља изградња система за наводњавање. - Повећање

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
7.2	Време појаве и трајања опасности	3	3	3	3	3	3	3	9	3	прихватљив	пољопривредних површина које се наводњавају.
7.3	Површина и карактеристике угроженог подручја	4	3	3	3	3	3	3	9	3	прихватљив	1. Избор сорти пољопривредних култура отпорнијих на сушу.
7.4	Могућности наводњавања (расположивост воде за наводњавање)	2	3	3	3	3	3	3	9	3	прихватљив	- Примена агротехничких мера.
7.5	Могућност генерисања других опасности	3	1	3	1	3	3	3	3	2	прихватљив	2. Осигурање летине.

На основу ових показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве суше на територије општине Шид - често, односно да је степен учесталости 3.

Постоје одређене мере заштите, примењују се мере заштите на средњем нивоу. На основу ових показатеља процењује се да је величина **рањивости** - средња, а степен рањивости 3.

На основу показатеља, појава суше са штетом је величине **вероватноће** - вероватно, а степена вероватноће 3, могло би се десити у граници "једном у години".

На основу приказаних података процењено је да могућа штета од суше прелази 5% националног дохотка оствареног на територији општине Шид у претходној години, односно да је величина **штете** средња, а степен штете 3.

Угроженост штићених вредности субјекта која дозвољава функционисање уз повећане напоре и допунска средства. Процењено је да је величина **критичности** средња, степен критичности је 3.

Укупно на територији општине Шид величина **последница** је умерене, а степен последница је 3.

Последице на угроженом подручју у односу на:

- **људе**: величина последница - Минималне, степен последница 1: Процена је да неће бити појава погинулих, несталих и теже повређених, могу се појавити случајеви краткотрајних здравствених проблема, минимално и краткотрајно нарушени услова за нормалан живот.

1. **животиње:** величина последица - Миималне, степен последица 1: Процена је да се може појавити до 1% угинулих животиња једне врсте, вероватно перади, до 10% оболелих од заразних болести и краткотрајно нарушени услови за нормалан живот.

2. **економију и екологију:** величина последица - Умерене, степен последица 3: Није потребно повећано коришћење лекова и материјалних здравствених средстава; Постоји потреба помоћи у неким артиклима до 25% становника; Оштећења на јавним зградама нема; Нема прекида у функционисању Могућ прекид рада водоводног система до 10 дана, постоји потреба за алтернативним снабдевањем водом; Могућа мања оштећења имовине грађана и привреде; Еколошки трошкови до 500.000 динара; Нарушене економске активности до 10 дана; Осигурање не исплаћује до 25% премија; Индиректни трошкови по економију до 1% буџета; Други директни и индиректни трошкови 500.000 динара.

3. **друштвено-политичку ситуацију:** величина последица - Минималне, а степен последица 1. Нема случајева јавног насиља или је у редовним границама. Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете како треба у складу са законом. Сиромашни слојеви становништва у руралним срединама долазе у још лошији положај. Нема ремећења јавног реда и безбедности становништва. Политичка ситуација је у границама редовних догађања. Нема штете по културне вредности.

4 **Ниво, категорија и прихватљивост ризика**

На основу израчунатих величина вероватноће и последица за општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика 9**, величина ризика умерени, степен 3, а категорија ризика је 3 (трећа). То значи да је **ризик од суше прихватљив**, али да се **могу предузети мере за даље смањење ризика**.

4.8**Епидемије****1 Опис и идентификација потенцијалних опасности**

Епидемија је појава случајева заразне болести у броју већем у односу на очекивани, у дефинисаној заједници, географском подручју и временском периоду и као таква захтева ванредне мере контроле. Велика расељавања угроженог становништва су кључни фактор који доприноси ширењу заразних болести, нарочито у сиромашним популационим групама са израженом немогућношћу обезбеђивања основних потреба, као што су храна, склоништа, хигијенски исправна вода за пиће, санитација, доступност здравствене службе и контрола вектора. У основи постоје четири механизма за пренос обољења: капљични, фекалноорални, преношење путем вектора и контактом.

Највећи пандемијски потенцијал имају заразне болести чији се изазивачи преносе путем ваздуха (капљичним и/или аерогеним путем), као што су грип и вирусне осипне грознице (варичела, морбили, вариола, ...). У данашње време су то птичји грип и САРС (тежак акутни респираторни синдром). Епидемије птичјег и свињског грипа представљају константну претњу по јавно здравље, а актуелна епидемија од значаја по јавно здравље је епидемија еболе, вирусног обољења у Западној Африци.

У свету се приближно једном годишње деси нова инфекција. Последњих 25 година, појавило се 30 нових заразних болести. Инфекције као што су сида, туберкулоза, маларија, антракс се сматрају од глобалне важности по здравље. Друге болести као што су хеморагична грозница, нова варијанта Creutzfeld-Jakobs болесити (вирус лудих крава) показали су се као нови агенси који изазивају смрт. Поред потребе да се спрече нове болести, инфраструктуре јавног здравља су додатно оптерећене потребом за спречавањем ширења старијих болести, као што су маларија, куга, туберкулоза и жута грозница. Биолошки напад на неко подручје може да буде исто тако катастрофалан, као и напад атомском бомбом. Дејство напада биолошким агенсима не мора да се испољи одмах по нападу због дужег периода инкубације или раних неспецифичних симптома. Микроорганизми могу да се инкубирају у наизглед здравим особама, да се скривају у храни, животињама и пртљагу.

У општини Шид најчешће заразне болести које се јављају су грип, жутица, стомачне вирусне инфекције, менингитис и сл., али су мањег обима и немају епидемиолошки карактер.

Искуство показује да ризик од повећања броја заразних болести и смртности могу бити ублажене раним увођењем поштреног надзора над оболевањем, спремношћу за случај појаве епидемије, ефикасним мерама превенције и контроле укључујући и управљање ванредном ситуацијом. Рана детекција, пријава и ефикасан одговор су од виталне важности за ограничавање ширења заразних болести и појаву епидемија. На основу досадашњих искустава у Србији, посебно током и након поплавног таласа у мају 2014. године, утврђено је да је епидемијска појава заразних болести на подручјима угроженим елементарном непогодом ретка. Томе доприноси чињеница да постоји добро разрађен алгоритам поступања у таквим ситуацијама, који подразумева успостављање поштреног епидемиолошког надзора, односно АЛЕРТ система за рано откривање епидемијске појаве цревних и других заразних болести.

Елементарне непогоде и друге несреће доводе до поремећаја у равнотежи животне средине и екосистема, што за последицу може имати епидемијску појаву заразних болести. Цело подручје захваћено елементарном непогодом или другом несрећом је зона са повећаним санитарно-хигијенским и епидемиолошким ризиком и захтева појачани епидемиолошки надзор, надзор над производњом и дистрибуцијом воде за пиће и намирница, асанацију терена и обезбеђивање свих других неопходних услова за безбедан повратак и боравак становништва. Заразне болести могу бити не само могућа последица, већ и узрок ванредне ситуације, с обзиром да људи све више путују, повећавајући на тај начин потенцијал брзог ширења.

Могућност појаве заразне болести се повећава у условима и као последица ванредне ситуације изазване другим опасностима. Најчешће се јављају дијареална обољења, акутне респираторне инфекције и мале богиње, а могућа је и епидемијска појава менингококне болести, туберкулозе и болести које се преносе векторима (комарцима, крпељима, мишевима). Неопходно је успоставити епидемиолошки надзор над заразним болестима у објектима за колективни смештај евакуисаних, који подразумева процену капацитета и структуре објекта; број смештених лица, старосну структуру и густину смештаја; организацију, начин и контролу исхране; организацију и начин одржавања личне и хигијене просторија; надзор над заразним болестима; праћење бројности могућих вектора заразних болести; предлог мера и процену епидемиолошке ситуације.

Здравствену заштита у центрима за колективни смештај спроводе Домови здравља, службе хитне медицинске помоћи, АТД и она подразумева тријажу на уласку у колективни центар, успостављено ординирање редовне терапије за оболеле од хроничних болести, стално присуство медицинских екипа. Постоје и препоруке за дистрибуцију хране у колективним смештајима, које се односе на избор хране и начин њеног чувања, одржавање хигијене и дезинфекције простора, опреме и посуђа.

Све количине вода за водоснабдевање у општини Шид су подземне. Готово сви типови елементарних непогода, несрећа и акцидената могу непосредно или посредно да проузрокују поремећај водоснабдевања - у смислу уништавања инфраструктурних објеката (прекид водоснабдевања) и нарушавања квалитета и здравствене исправности воде за пиће. Грађевинско-техничко стање постојећих објеката јавног водоснабдевања, изграђених пре више деценија, представља фактор који и у редовним приликама, а нарочито у ванредним ситуацијама, повећава здравствене и еколошке ризике. Стриктно поштовање прописаних режима у зонама санитарне заштите објеката водоснабдевања, као и изградња већих резервоарских капацитета, могу да ублаже штетне последице ванредних ситуација на водоснабдевање.

Свега око 40 % становника и домаћинства у општини Шид је обухваћено системом јавне канализације изграђеним у средишту општине. Због непостојања уређаја за пречишћавање, сва отпадна вода из овог система се непречишћена излива у поток Шидину и даље у реку Босут. У другим насељеним местима не постоји канализациона мрежа, па се сва отпадна вода из углавном непрописно изведених септичких јама и нужника неконтролисано одлива.

Уклањање чврстог комуналног отпада није решено на задовољавајући начин. Градска депонија постоји само у Шиду, а на територији општине

регистровано је преко 30 такозваних дивљих, неконтролисаних и неправилно изведених депонија. Ови објекти представљају потенцијални здравствени и еколошки ризик и у редовним приликама, а нарочито у ванредним ситуацијама.

Табела 52 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од епидемија

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Постојање потен. опасности	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према величини потенцијалне опасности	Величина потен. опасности	Могуће последице поштићене вредности
1	2	3	4	5	6
8. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ЕПИДЕМИЈА (ПН-8)					
8.1	Угроженост подручја епидемијама насталим без повезаности са другим појавама	постоји	Епидемије птичјег и свињског грипа представљају константну претњу по јавно здравље. Редовно се спроводе инспекцијске контроле епидемиолошких жаришта и спроводи имунизација.	1	
8.2	Типови епидемија капљично-респираторне	постоји	Највећи пандемијски потенцијал имају заразне болести чији се изазивачи преносе путем ваздуха (капљичним и/или аерогеним путем), као што су грип и вирусне осипне грознице (варичела, морбили, вариола, ...). У данашње време су то птичји грип и САРС. У периоду јесен-зима, 20-25% вулнерабилне популације, појава обољења са високом инциденцијом и ниским леталитетом; недовољно дефинисан епидемиолошки надзор; дефинисан систем раног упозоравања и реаговања.	3	1. Директно су угрожени здравље и живот људи. 2. Поремећај снабдевања фармацеутски м
8.3	Типови епидемија хидричне	постоји	Сви типови елементарних непогода, несрећа и акцидената могу непосредно или посредно да проузрокују поремећај водоснабдевања - у смислу уништавања инфраструктурних објеката (прекид водоснабдевања) и нарушавања здравствене исправности воде за пиће. Око 20 % становника пије воду чија здравствена исправност није под редовном контролом. У току ванредних ситуација ово становништво је под додатно повећаним ризиком. Пропуст у редовној контроли система централног водоснабдевања, немогућност снабдевања здравствено исправном водом за пиће и неправовремено информисање становништва, могу да доведу до повећаног броја оболелих лица, па чак и смртних исхода.	2	производима. 3. Повећани трошкови лечења. 4. Губици у привреди због одсуства запослених на боловању.
8.4	Типови епидемија –	постоји	Алиментарне интоксикације су тровања храном узрокована	2	

	алиментарне		ентеротоксинима бактерија. Узроковане су микробиолошком неисправношћу намерница и недовољно дефинисаним надзором над намерницама у промету, као и неблаговременим упозоравањем становништва. Епидемије су чешће лети и јављају се након кратке инкубације.		
8.5	Типови епидемија контактне	постоји	Директан контакт (полни однос, спавање у истом кревету, љубљење, руковање). Индијектан контакт - узрочници заразних болести с клицоноша или болесника доспеју на околне предмете (рубље, посуђе, пешкире, књиге, четкице за зубе, бријаће апарате и сл). Ова група болести карактеристична је за низак хигијенски стандард. Нису експлозивне, постепено се и тихо шире - временски су развучене - трају више недеља или месеци - број оболелих обично није велики - размак између појединих случајева одговара периоду инкубације. Овако се обично шире цревне заразне болести укључујући хепатитис А, коњунктивитис, полне заразне болести и неке паразитозе (свраб, вашљивост главе и тела, стидне ваши).	2	
8.6	Санитарно-хигијенско стање објеката и инфраструктурних инсталација	постоји	Само један правилно пројектована и изведена санитарна депонија, истовремено постојање дивљих, неконтролисаних и неправилно изведених депонија. Грађевинско-техничко стање постојећих објеката (депонија, као и објеката индивидуалног водоснабдевања) није добро и представља фактор који и у редовним приликама, а нарочито у ванредним ситуацијама, повећава здравствене и еколошке ризике. Пропусти у контролисању индивидуалних водних објеката или снабдевања водом за пиће, као и појединачни пропусти у контроли квалитета, организованог сакупљања и одвођења отпадних вода и чврстог отпада, чине да ови објекти представљају потенцијални здравствени и еколошки ризик и у редовним приликама, а посебно у ванредним ситуацијама.	3	
8.7	Здравствени и други капацитети у функцији збрињавања, смештаја, транспорта и друго	постоји	Капацитети углавном задовољавају у погледу покривености кадровима и транспорта, али не постоје болнички смештајни капацитети. Лична заштитна опрема, лекови и друга медицинска средства до 30 дана. Недовољно успостављање епидемиолошког надзора над заразним болестима у објектима за колективни смештај евакуисаних.	2	

			Такође, непридржавање препорука за дистрибуцију хране у колективним смештајима, које се односе на избор хране и начин њеног чувања, одржавање хигијене и дезинфекције простора, опреме и посуђа.		
8.8	Могућност генерисања других опасности	постоји	Епизоотије могу довести до опасности од настанка епидемија. Могу се јавити као последица поплава, или у случају колективног збрињавања у ванредној ситуацији. Повећан број оболелих лица који може довести до појаве људских жртава.	2	

1 Анализа и оцена ризика

У општини Шид преко 95% становника користи водовод, у насељима у којима је изграђена водоводна инфраструктура. Подручја без безбедног водоснабдевања и канализације су Моловин, Сот, Бикић до, Привина глава и Љуба

На појаву и ширење заразних болести, поред болесних и социјално угрожених, ризичне група и биолошки осетљиве групације су деца и млади до 19 година (око 7.000), као и око 6.000 старијих од 65 година.

Табела 53 Процена ризика од епидемија

ЗАХТЕВИ ПРОЦЕНУ РИЗИКА		3А		Величина опасности	Учесталост (У1 или 2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
8. РИЗИЦИ ОД ЕПИДЕМИЈА														
8.1	Угроженост подручја епидемијама насталим повезаности са другим појавама	1	2	4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	-	Образовање, опремање и оспособљавање снага заштите и спасавања (специјалистички тимови, здравствене установе).	
8.2	Типови епидемија-капљично-респираторне	3		4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	-	Појачано праћење стања код појаве епидемија и размена информација са светском здравственом организацијом.	
8.3	Типови епидемија-хидричне	2		4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	-	Појачано праћење стања код појаве епидемија и размена информација са светском здравственом организацијом.	
8.4	Типови епидемија-алиментарне	2		4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	-	Појачано праћење стања код појаве епидемија и размена информација са светском здравственом организацијом.	
8.5	Типови епидемија-контактне	2		4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	-	Појачано праћење стања код појаве епидемија и размена информација са светском здравственом организацијом.	

ЗАХТЕВИ ПРОЦЕНУ РИЗИКА		ЗА		Величина опасности	Учесталост (У1 или 2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13		
8.6	Санитарно хигијенско стање објеката инфраструктурних инсталација	3	2	4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	- Израда процене на свим нивоима, у циљу сагледавања потенцијалних опасности, предузимања превентивних мера и дефинисања задатака субјектима заштите и спасавања.		
8.7	Здравствени и други капацитети у функцији збрињавања, смештаја, транспорта и друго	2	2	4	2	1	5	1	2	1	прихватљив			
8.8	Могућност генерисања других опасности	2	2	4	2	1	5	1	2	1	прихватљив			

На основу ових показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве епидемија у општини Шид - повремено, односно да је степен учесталости 2.

Постоји већи број примењених мера заштите. На основу показатеља процењује се да је величина **рањивости** - мала, степен рањивости 4.

На основу показатеља, појава епидемија са штетом је величине **вероватноће** - невероватно, а степена вероватноће 2, вероватноћа изнад 1%, могло би се десити у граници "понеки случај у десет година".

На основу приказаних података процењено је да могућа штета од епидемија не прелази 1% националног дохотка оствареног на територији општине Шид, односно да је величина **штете** врло мала, а степен штете 1.

Угроженост штићених вредности субјеката због које настају проблеми у функционисању који се решавају у ходу, редовним активностима и средствима. Процењено је да је величина **критичности** минимална, степен критичности је 5.

Укупно на нивоу општине Шид величина **последница** је минимална, а степен последница је 1.

Последице на угроженом подручју у односу на:

1. **људе**: величина последница - Мале, степен последница 2: зависно од заразне болести, може се очекивати смртни исход код мањег броја оболелих и неколико десетина лакше и теже оболелих на болничком лечењу. Краткотрајно нарушени услови за нормалан живот.

2. **економију и екологију**: величина последница - Мале, а степен последница 2: Потребно је болничко збрињавање и коришћење лекова и материјалних здравствених средстава. Постоји потреба за хитним мерама. Могућа

штета испод 1% националног дохотка оствареног на територији општине Шид. Има потребе за алтернативним снабдевањем водом. Могућност истовремене појаве мањег обима поплава, епизоотија и биљних заразних болести. Могуће нарушавање радних активности и отежаног пословања због одсуства оболелих са посла. Постоји могућност других мањих индиректних трошкова.

- **друштвено-политичку ситуацију:** величина последица - Мале, степен последица 2: Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете како треба у складу са законом. Страх код становништва. Догађаји имају утицаја на међународну позицију земље у смислу реаговања других држава и ограничења путовања у иностранство. Нема ремећења јавног реда и безбедности становништва. Политичка ситуација је у границама редовних догађања.

1 **Ниво, категорија и прихватљивост ризика**

На основу израчунатих величина вероватноће и последица, за општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика 2**, величина ризика врло мали, степен 1, а категорија ризика је 1 (прва). То значи да је **ризик од епидемија прихватљив**, али да постоји потреба и могућност за предузимање мера за даље смањење ризика.

4.9 **Епизоотије**

1 **Опис и идентификација потенцијалних опасности**

Ради спречавања појаве, раног откривања, ширења, праћења, сузбијања или искорењивања заразних болести животиња, спроводе се мере које обухватају краткорочне и дугорочне програме контроле и мониторинга, спровођења дијагностичких испитивања, вакцинације, као и мере брзог реаговања у случају појаве тзв. нарочито опасних заразних болести. Врши се континуирана здравствена заштита и контрола здравственог стања домаћих и дивљих животиња и праћење епидемиолошке (епизоотиолошке) ситуације чији је циљ спречавање епизоотија и смањење могућности изненадне појаве заразних болести. Обележавањем животиња и регистрацијом пољопривредних газдинстава врши се контрола кретања животиња, у смислу следљивости и издавања потребне ветеринарске документације, која прати животиње у промету, чиме се спречава нелегални промет и ширење болести, а у складу са захтевима за међународни промет и извоз животиња, меса и производа животињског порекла. Као резултат континуираног праћења, поједине заразне болести које су некада биле карактеристичне за одређена подручја, као што су леукоза говеда у јужном Банату, крећу се последњих година у границама општег просека и углавном у оквиру спорадичних појављивања. Анаеробне и кластридијалне инфекције могу се очекивати у нехигијенским условима, мочварним пределима и после поплава. Код појаве већег броја случајева болести, Министарство пољопривреде, односно Управа за ветерину, може одређено подручје прогласити дистриктом и у њему превентивно спровести вакцинацију. Код појаве бедренице (антракса), спроводе се посебне мере закопавања лешева животиња и уништавања спора узрочника, а подручје на ком се појавила болест проглашава се за наредних двадесет година дистриктом у којем се може спроводити заштитна вакцинација. Од заразних болести животиња које су у 2014. години биле

присутне на нашем подручју и земљама у региону, нарочито је значајна болест плавог језика код говеда и оваца, која је изазвала велике губитке и материјалне штете и коју због карактеристика брзог ширења и преношења путем инсеката- комараца, можемо очекивати у већој мери и у наредном периоду.

Класична куга свиња је болест која се контролише заштитном вакцинацијом домаћих свиња. У складу са програмом ерадикације класичне куге свиња, планиран је престанак вакцинације у наредном периоду.

Болести које се у континуитету појављују на нашем подручју углавном немају карактеристике контагиозних заразних болести. Заразне болести животиња, чији су узрочници вируси који су присутни или могу бити присутни на овим просторима и које могу попримити облике епизоотије, су болест плавог језика и класична куга свиња, као и атипична куга живине и авијарна инфлуенца. У групи нарочито опасних заразних болести животиња, које су присутне у Европи, због карактеристика брзог ширења и могуће појаве у региону и у нашој земљи, од великог су значаја афричка куга свиња у Италији, Литванији, Летонији, Естонији, Русији и Пољској и слинавка и шап, као изузетно контагиозна заразна болест која је код говеда и оваца већ дуже време присутна у Турској. Остале болести које су под сталним надзором и мониторингом, а од великог значаја као зоонозе, су беснило, болест западног Нила и TSE/BSE (трансмисивне спонгиоформне енцефалопатије- болест лудих крава). Салмонелоза, листериоза, трихинелоза и друге болести, које се преносе храном, заузимају посебно битно место у ланцу исхране од фармске производње до контроле производа животињског порекла. Већина других болести животиња нису ендемског карактера или се не може предвидети њихово појављивање, односно појава епизоотије.

Табела 54 Кретање заразних болести животиња у 2014. години у Србији

Годишње за све болести	Случајева	Угинућа
	274.530	3048
Годишње по болестима	Случајева	Угинућа
A090 - Болест плавог језика	1.769	218
B051 - Бедреница	1	0
B053 - Ехинококоза (hidatidoza)	17	0
B056 - Лептоспироза	3	2
B057 - Q-грозница	33	1
B058 - Беснило	16	1
B062 - Трихинелоза	66	0
B102 - Бабезиоза говеда	1	1
B103 - Бруцелоза говеда	17	0
B105 - Туберкулоза говеда (Mycobacterium bovis)	25	0
B108 - Ензоотска леукоза говеда	62	0
B110 - IBR/IPV (Infektivni rinotraheitis /infektivni pustulozni vulvovagnitis goveda	1	0
B152 - Бруцелоза оваца и коза (Brucella melitensis)	187	2
B153 - Артритис и енцефалитис коза	6	0
B205 - Инфективна анемија копитара	3	1
B253 - Бруцелоза свиња (Brucella suis)	31	0
B257 - Репродуктивни и респираторни синдром у свиња	5	0
B303 - Туберкулоза живине	29	0
B307 - Богиње живине	930	930
B310 - Марјекова болест	6.724	0
Ц614 - Шуштавац	2	2

Ц616 - Друге клостридијалне инфекције	3	3
Ц617 - Друге пастерелозе	15	6
Ц701 - Заразни ектим оваца	11	0
Ц704 - Ентеротоксемија оваца / дизентерија јањаци	753	167
Ц855 - Салмонелоза птица	14.830	8
Е002 - Салмонелоза	14.964	429
Х001 - Салмонелоза - инфекција S.enteritidis i S. typhymurium	233.025	1.246
Х004 - Листерิโอza	13	7
Х007 - Ензоотски маститис говеда	48	0
Х009 - Трихофитоза говеда	5	0
Б402 - Заразна некроза гуштераче	100	0
Б452 - Америчка куга пчелињег легла	225	12
Б454 - Ноземоза пчела	595	3
Б455 - Варооза пчела	15	9

На територији општине Шид редовно се примењују превентивне мере: спровођење прописа, обавезне опште мере, посебне мере, рано откривање и дијагностика заразних болести, карантин за животиње, ветеринарско-санитарна контрола, рад зоохигијенске службе, контрола дивљачи, заштита животне средине, информисање, едукација. Могућност појаве епизоотија повећава се у условима ванредних ситуација изазваних другим опасностима и отежаног обављања редовних активности и спровођења санитарно-хигијенских мера.

Табела 55 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од епизоотија

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Постојање потенцијалне опасности	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према процењеној величини потенцијалне опасности	Величина потенцијалне опасности	Могуће последице поштићене вредности
1	2	3	4	5	6
9. ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ЕПИЗООТИЈА (ПН-9)					
9.1	Параметри и карактер опасности	Постоји	Болести које се у континуитету појављују на нашем подручју углавном немају карактеристике контагиозних заразних болести. Заразне болести животиња чији су узрочници вируси који су присутни или могу бити присутни на овим просторима и које могу попримити облике епизоотије, су болест плавог језика и класична куга свиња, као и атипична куга живине и авијарна инфлуенца.	2	- Појава заразне болести са листе нарочито опасних заразних болести ОИЕ које се преносе директним контактом или храном, могу изазвати велике материјалне губитке и штете у сточном фонду. - Преношење заразе на људе, болест
9.2	Површина и карактеристике угроженог подручја	Постоји	Код појаве већег броја случајева болести, Министарство, односно Управа за ветерину може одређено подручје прогласити дистриктом и у њему превентивно спровести вакцинацију. Непостојање природних или вештачких баријера за ширење заразних болести, контагиозне заразне болести, угрожава више животињских врста и људе, захвата једну епизоотиолошку јединицу, захтева формирање зараженог, али не угроженог подручја.	2	

9.3	Густина животињског фонда	постоји	Сразмерно пољопривредној површини и броју становника. Главне гране сточарства су свињогојство, говедарство, овчарство и живинарство. Присутне фарме и индивидуални сточари. мала густина насељености животиња. Слабо насељена подручја врстом животиња која је угрожена од нарочито опасне заразне болести.	2	услед конзумирања зараженог меса. 1. Проблеми обезбеђивања сировина за прехранбену индустрију. 2. Поремећај снабдевања становништва одређеним врстама меса и месних прерађевина.
9.4	Израђеност система заштите од епизоотија	Постоји	Постоји план заштите од епизоотија. Ради спречавања појаве, раног откривања, ширења, праћења, сузбијања или искорењивања заразних болести животиња, спроводе се мере које обухватају краткорочне и дугорочне програме контроле и мониторинга, спровођења дијагностичких испитивања, вакцинације, као и мере брзог реаговања у случају појаве тзв. нарочито опасних заразних болести. Континуирана здравствена заштита и контрола здравственог стања домаћих и дивљих животиња и праћење епидемиолошке (епизоотиолошке) ситуације у земљи и региону има за циљ спречавање епизоотија и смањује могућност изненадне појаве заразних болести. Обележавањем животиња и регистрацијом газдинстава врши се контрола кретања животиња, у смислу следљивости и издавања потребне ветеринарске документације, која прати животиње у промету, чиме се спречава нелегални промет и ширење болести, а у складу са захтевима за међународни промет и извоз животиња, меса и производа животињског порекла. Потоје сопствени капацитети за склањање и збрињавање болесних људи и животиња. Доступна помоћ здравствено санитарних служби на малој удаљености. Постоји план збрињавања угрожених од епизоотија и посвећује се пажња оспособљености. Постоје исправни и употребљиви уређаји, опрема и средства за заштиту од епизоотија у складу са законом. Постоји програм основне обуке из области заштите од епизоотија. Постоје евиденције о обучености запослених за заштиту од епизоотија. Постоји сагласност надлежне службе и докази о извршеном надзору надлежне инспекције.	1	
9.5	Могућност генерисања других опасности	Постоји	Истовремено уз поплаву опасност од епизоотије или епидемије	2	

1 **Анализа и оцена ризика**

Нарочито опасне заразне болести животиња које су се досад јављале на територији општине Шид, а које могу представљати ризик за становнике ове локалне самоуправе су:

1. Q грозница,
2. Бруцелоза,
3. Трихинелоза,
4. Свињска куга.

Табела 56 Процена ризика од епизоотија

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
9. РИЗИЦИ ОД ЕПИЗООТИЈА												
9.1	Параметри и карактер опасности	2	2	4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	Образовање, опремање и оспособљавање снага заштите и спасавања (службе, фарме, привредна и друга правна лица, индивидуални сточари).
9.2	Површина и карактеристике угроженог подручја	2	2	4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	Појачано праћење стања код појаве епизоотија, праћење епидемиолошке ситуације у земљама региона.
9.3	Густина животињског фонда	2	2	4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	
9.4	Израђеност система заштите од епизоотија	1	2	4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	
9.5	Могућност генерисања других опасности	2	2	4	2	1	5	1	2	1	прихватљив	

На основу ових показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве епизоотија у општини Шид - повремено, односно да је степен учесталости 2.

Постоји већи број примењених мера заштите. На основу показатеља процењује се да је величина **рањивости** - мала, степен рањивости 4.

На основу показатеља, појава епизоотија са штетом је величине **вероватноће** - невероватно, а степена вероватноће 2, вероватноћа изнад 1%, могло би се десити у граници "понеки случај у десет година".

На основу приказаних података процењено је да могућа штета од епизоотија не прелази 1% националног дохотка оствареног на територији општине Шид, односно да је величина **штете** врло мала, а степен штете 1.

Угроженост штићених вредности субјеката због које настају проблеми у функционисању који се решавају у ходу, редовним активностима и средствима. Процењено је да је величина **критичности** минимална, степен критичности 5.

Укупно на нивоу општине Шид величина **последица** је минимална, а степен последица је 1.

Последице на угроженом подручју у односу на:

1. **људе:** величина последица - Минималне, степен последица 1: могу се појавити случајеви преноса заразних болести са животиња на људе и тровања зараженом храном.

2. **животиње:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Зависно од врсте болести, процена је да се може појавити до 1% уинулих животиња једне врсте, до 10% заражених од заразних болести.

3. **економију и екологију:** величина последица - Минималне, степен последица 1: потребно је повећано коришћење лекова и материјалних здравствених средстава. Постоји потреба за хитним мерама. Могућа штета прелази 1% националног дохотка оствареног на територији општине Шид. Има потребе за алтернативним снабдевањем водом. Могућност истовремене појаве мањег обима поплава, епидемија и биљних заразних болести. Отежано снабдевање становништва месом и месним прерађевинама, отежано обезбеђивање сировина за прехрамбену индустрију.

4. **друштвено-политичку ситуацију:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Нема случајева јавног насиља или је у редовним границама. Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете како треба у складу са законом. Догађаји имају утицаја на међународну позицију земље у смислу реаговања других држава на трговинску размену. Сиromaшни слојеви становништва у руралним срединама долазе у још лошији положај. Нема ремећења јавног реда и безбедности становништва. Политичка ситуација је у границама редовних догађања.

1 **Ниво, категорија и прихватљивост ризика**

На основу израчунатих величина вероватноће и последица, за општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика** 2, величина ризика врло мали, степен 1, а категорија ризика је 1 (прва). То значи да је **ризик од епизоотија прихватљив** и спровођењем редовних мера може се држати под контролом.

2 **Биљне болести**

У Републици Србији је до сада регистровано преко 4.400 сорти пољопривредног биља, од чега је око 1.000 сорти воћа и око 500 сорти винове лозе. Евидентан проблем је ишчезавања и нестанак великог броја биљних врста.

За правовремено откривање штетних организама, извештавање о појави, ширењу и њиховом сузбијању, надлежни су органи државне управе, правна лица с јавним овлашћењима. У обавези су да спроводе стални надзор над биљем, биљним

производима, земљиштем, објектима, погонима за прераду, складиштењем и чувањем биља и биљних производа, као и средствима којима се они превозе. О свакој новој и неуобичајеној појави штетних организама, правна и физичка лица обавезна су да одмах, обавесте надлежног инспектора, који даље извештава надлежно министарство.

Поседници биља и биљних производа, обавезни су да врше преглед биље које узгајају, укључујући обрађене површине, слободнорастуће биље, погоне за прераду, складиштење и чување, средства за превоз биља, биљних производа и других контролисаних предмета, било да су њихови власници или их на други начин употребљавају и поступају с њима, ради откривања појаве и спречавања ширења штетних организама.

Процена утицаја климатских промена на појаву биљних болести и штеточина један је од најзахтевнијих задатака у оквиру процене утицаја климатских промена на пољопривредну производњу. Ефекат климатских промена повећава број непознатих у систему биљка - штетни организам - животна средина. Очекује се померање зоне термофилних инсеката Централне Европе према већим надморским висинама и пораст броја јединки по генерацији, док се за разлику од Централне Европе у јужним регионима очекује њихово смањење услед недостатка влаге, као последице очекиваних промена климе. Ово би требало да доведе до померања станишта штетних организама према северу.

Процене које се односе на промену просторне и временске дистрибуције штетних организама базиране су на симулацијама, изведеним коришћењем климатских сценарија. Тренутно знање, базирано на осматрањима, очекиваним трендовима и симулацијама о утицају климатских промена на појаву штетних организама и болести за неке од најзначајнијих пољопривредних култура у Србији, сумиран је у наставку.

Стрна жита. Поред уобичајног утицаја температуре и влажности на појаву болести и штеточина стрних жита, неопходно је узети у обзир и утицај озона, CO₂ и на могуће интензивирање појаве гљивичних болести до краја XXI века. Према актуелним сценаријима, климатске промене би могле да доведу до доминације патогена за чији развој су неопходне више температуре или патогена који могу брзо да се адаптирају на сушне услове. Управо је то разлог, што је већ уочена појава и доминације гљиве из рода *Septoria* spp., која проузрокује знатне штете.

Шећерна репа. Производња шећерне репе до 2030. године, према очекиваном тренду температуре и падавина, биће под ударом штетних организама, посебно патогена, којима пријају топлији услови животне средине. Високе температуре и изостанак падавина у другом делу вегетационог периода могу створити повољне услове за интензивну појаву репине коренове ваши (*Pemphigus fuscicornis* Koch.) и репиног мољца (*Scrobipalpa ocellatella* Boyd.), који могу довести до озбиљних штета. Шећерна репа ће у условима високих температура и дефицита влаге бити под сталним ризиком од појаве патогених гљивичних болести. На првом месту очекује се наглашеније присуство пепелница (*Erysiphe betae*) и пегавости листа шећерне репе (*Cercospora beticola* Sacc), штетних организама који су изразито деструктивни и доводе до труљења корена у сушним условима (*Macrophomina phaseolina* конидијски стадијум гљиве *Sc. bataticola* Taub. Butl).

Грожђе. Резултати истраживања Процене утицаја климатских промена на појаву пламењаче грожђа у Србији за период 2011-2040. и 2041-2070. година,

показују велике разлике у просторној дистрибуцији. На целој територији земље уочава се редукција метеоролошких периода погодних за развој пламењаче. Овај тренд је повезан са смањењем количине падавина и очекиваним сушним периодима у будућности. Наизраженије смањење броја инкубационих периода је карактеристично за јужни регион земље (Ниш, Димитровград), док се у централним и северним деловима земље ово смањење креће у опсегу до 10% за период 2011- 2040. година и до 20% за период 2031-2050. година.

Очекивани трендови појаве болести и штеточина најзначајнијих пољопривредних култура у Србији

Сценарији климатских промена за период 2011-2040. година и 2041-2070. година, као и до сада уочени трендови болести и штеточина најзначајнијих пољопривредних култура у Србији, били су основа за израду процене о очекиваном утицају климатских промена на тренд појаве штетних организама у будућности.

Шећерна репа. У наступајућим декадама очекује се умерено повећање појаве *Bothynoderes punctiventris* i *Agriotes* spp., као и значајне појаве *Scrobipalpa ocelatella*, *Cercospora beticola* i *Pemphicus fuscicornis* у регионима Новог Сада и Сомбора. У случају *Aphis* spp., *Rhizoctonia* spp i *Macrophomina phaseolina* очекује се умерено интензивирање појаве у последњим деценијама XXI века.

Кукуруз. Очекује се мало повећање појаве *Cicadelidae* вектора фитоплазме, *Aphids*, *Fusarium* spp i *Diabrotica virgifera*. Регионална варијабилност и девијације интензитета појаве предвиђене су у случају *Ostrinia nubilalis* (Нови Сад - умерено, Сомбор - значајно), *Helicoverpa armigera* i *Aspergillus* spp. (Нови Сад и Сомбор - умерено). Појава свих анализираних болести и штеточина карактеристична је по израженој регионалној варијабилности, нарочито у случају *Ostrinia nubilalis* i *Helicoverpa armigera*.

Јабука. Очекује се релативно мала регионална варијабилност. У случају *Carposapsa pomonella* очекује се умерено повећање појаве, док се код *Venturia inaequalis* не очекује повећање интензитета заразе. Појава *Podosphaera leucotricha* и *Asarinaeae* ће се благо повећати до 2030. године (осим у Туприји, Нишу и Зајечару) док се у другој половини XXI века очекује интензивнија појава разматраних штетних организама у свим регионима. Када се ради о *Aphididae*, мало повећање појаве се очекује у Смедерево периоду од 30 година, а средње за период од 50 година, за све регионе осим јужног дела Србије (Врање - умерено до значајно).

Грожђе. У периоду од 30 година очекује се униформно смањење напада *Plasmopara viticola* и умерено повећање појаве *Cicadelidae* и *Asarinaeae* на целој територији Србије. У јужним деловима земље очекује се умерено повећање појаве *Aphididae*, за разлику од остатка земље где се очекује мало повећање. У случају *Uncinula necator* и *Lobesia botrana* очекују се извесне разлике међу регионима у погледу интензитета појаве и то: 1) мало повећање у регионима Новог Сада, Сомбора, Пожеге, Крагујевца и Туприје и 2) умерено повећање у регионима Крушевца, Ниша, Димитровграда и Врања. У периоду од 50 година ће утицај климатских промена бити израженији, па би сви ефекти требало да се појачају, што би довело до пораста малог у умерено и умереног у значајно повећање интензитета појаве.

Кромпир. Сматра се да ће очекиване климатске промене смањити осетљивост производње кромпира, смањујући могућност појаве *Phytophthora*

infestans, једне од најчешћих болести које нападају кромпир. Очекивано мало повећање *Leptinotarsa decemlineata* је у северном региону Србије, а умерено у осталим деловима. Временом, у другој половини XXI века, умерено повећање појаве биће замењено значајним. У случају *Aphididae* и *Alternaria* spp. очекује се умерени пораст у јужном делу земље (Врање) и мали пораст на остатку територије. Тренд пораста појаве треба да се одржи код *Aphidae* у свим регионима, док се код *Alternaria* spp. значајно повећава осетљивост у регионима Крагујевца, Крушевца, Ниша, Зајечара и Димитровграда. Очекује се да ће до 2030. године појава *Photorimea operculella* бити много чешћа, варирајући између умереног и значајног, зависно од региона. У другој половини XXI века практично нестају разлике међу регионима и остаје да се очекује значајно повећање појаве *Photorimea operculella* на целој територији земље осим у околини Сомбора, где ће умерени тренд бити задржан. У посматраном периоду очекује се и мало повећање интензитета појаве *Fusarium* spp. у северном делу земље и нешто интензивније у јужном и источном делу Србије.

Парадајз. У првој половини XXI века очекује се смањење осетљивости на *Phytophthora infestans*. Мало повећање појаве *Alternaria* spp у периоду од 30 година и умерено до значајно за период од 50 година, очекује се уз значајну просторну варијабилност. Наглашеније присуство штетних организама као што су *Tuta absoluta* и *Helicoverpa armigera* очекује се током целокупног посматраног периода уз значајну просторну варијабилност. Умерено повећање интензитета појаве *Nematode* очекује се у околини Новог Сада и Сомбора.

Паприка. *Helicoverpa armigera*, *Ostrinia nubilalis*, *Aphididae* и *Thrips* су идентификоване као најзначајније болести и штеточине који нападају паприку. За периоде од 30 и 50 година, карактеристичан је пораст осетљивости на наведене штеточине у Србији. Када се ради о појави *Ostrinia nubilalis* и *Aphididae* посебно рањиви су региони у околини Новог Сада, Сомбора и Врања, док је околина Димитровграда рањива појавом *Helicoverpa armigera*. Код појаве *Thrips* очекује се значајна просторна варијабилност.

Купус. На основу очекиваних трендова климе у целокупном посматраном периоду осетљивост на *Peronospora parasitica* требала би да се смањи униформно у свим регионима, док се у исто време очекује повећање осетљивости на *Aleyrodes proletella*, *Plutella maculipennis* и *Delia radicum* уз значајну просторну варијабилност. До 2030. године очекује се мало повећање у околини Туприје, Пожеге, Крагујевца и умерено повећање у околини Новог Сада, Сомбора и Врања. У наредним деценијама очекује се још израженији тренд појаве набројаних штетних организама.

Црни лук. Узимајући у обзир агроклиматске услове у прошлости и будућности, *Peronospora destructor*, *Bactericera tremblayi* и *Thrips* су издвојени као најзначајније болести које нападају црни лук. У току целог периода од интереса очекује се мало смањење осетљивости биљке на *Peronospora destructor* у Србији. Климатске промене погодују развоју *Bactericera tremblayi* и делом развоју *Thrips*. У случају *Bactericera tremblayi* очекује се благо повећање појаве у свим регионима, осим у северном и јужном, где се интензивирање зараза очекује средином XXI века. У околини Новог Сада, Сомбора Крушевца, Ниша и Врања, очекује се повећана појава *Thrips*, више него што би то требао да буде случај у осталим деловима земље у предстојећим деценијама.

Резиме утицаја климатских промена на пољопривредну производњу у Србији:

1. Отопљавање као једно од обележја климатских промена ће повећати дужину вегетационог периода и померити почетак вегетације према ранијим датумима, што ће у великој мери утицати на планирање производње и време обављања радова у пољу. Просторна померања агроклиматских услова битно ће утицати на услове гајења пољопривредних култура и избор одговарајућих сорти. Утицаће и на фенологију биљака, доводећи до бржег развоја. Последица тога огледаће се у смањењу приноса, изузев ако се сорте не прилагоде присуству високих температура.
2. Климатске промене ће довести до смањења појаве падавина у току летњих месеци и повећања евапотранспирације, што доводи до појаве озбиљних пољопривредних суша током лета. Суви периоди ће највише да утичу на принос јарих усева који се не наводњавају. Код земљишта са малим водним капацитетом потенцијални принос ће бити смањен.
3. Појаве топлотних таласа ће повећати ризик производње и смањити ратарску и сточарску производњу. Термички стрес негативно утиче на плодност појединих култура (нпр. кукуруза), као и на здравствено стање и производњу стоке, као и на одговарајуће санитарне услове (млеко и месо). Наравно, секундарни фактори, као што је утицај озона на принос би с временом могли да добију на значају.
4. Дугорочно, ефекти екстремних временских прилика могу смањити плодност зељишта и нарушити његове функције.

Одређене промене ареала, као и промена у времену и интензитету појаве болести и штеточина се очекују на основу предвиђених промена климе у Србији. Посебан изазов за заштиту биља у наредним деценијама биће борба против гљивичних обољења и штеточина, као и одговарајућих вирусних болести.

Идентификација најрањивијих региона према климатским сценаријима за изабране пољопривредне културе

Рањивост и специфичне жаришне тачке у Србији према сценаријима климатских промена могу да се сумирају на следећи начин:

1. повећање броја стресних ситуација у току вегетационог периода и убрзана вегетација услед повећања температуре;
2. повећање интензитета и фреквенције екстремних временских прилика, као што је суша, сув и топао ветар, интензивне падавине, мраз, топлотни и хладни таласи, као типичних одлика континенталне климе;
3. сви региони јесу и биће захваћени променама агроклиматских услова, посебно када се ради о повећању температуре и смањењу количине падавина у летњим месецима, што ће довести до смањења потенцијалног приноса усева, уколико се не примене мере адаптације;
4. повећана рањивост услед летњих суша очекује се код ненаводњаваних усева у регионима Новог Сада, Крагујевца, Крушевца, Тхуприје, Зајечара и посебно у регионима Врања и Ниша, према климатском сценарију до 2100. године;

5. слично, сви усеви (озими и јари) биће подложни утицају болести и штеточина у свим регионима услед промене температуре и промена у количини падавина, уз повећање укупне рањивости на штеточине (термофилни инсекти). Наравно, ризици и осетљивост су везани за специфичност усева, присуство одређеног усева у региону, менаџмент и ротацију усева (нпр. кукуруз у Војводини и Мачви, шећерна репа у Војводини и у околини Крушевца, воћњаци у Војводини, али и у остатку земље осим у планинским подручјима);

6. рањивост услед температурног стреса за јаре усеве и стоку изражена је у равници и у најтоплијим регијама Србије и

7. рањивост услед водне ерозије изражена је у планинским пределима.

Мере адаптације

Стрна жита. Развој нових генотипова са адаптивношћу на абиотичке и биотичке факторе или адаптација постојећих генотипова на будуће услове. За развој ових особина користи се гермплазма са географски удаљених региона у којима су посматране особине доминантне. Наравно, ова гермплазма обично има и непожељне особине - најчешће осетљивост на патогене. Детаљна процена ризика базирана на метеоролошким и биолошким осматрањима у широком региону неопходна је за превенцију појаве болести и епидемија у посматраној области.

Грожђе и воће. Приликом подизања нових воћњака и винограда, неопходно је узети у обзир очекиване агроклиматске услове и смањити присуство фактора повољних за развој штетних организама. Краткорочна прилагођавања и дугорочне мере адаптације на климатске промене усмерене су у два правца. Први правац везан је за унапређење „физиолошких услова“ целе биљке применом правовременог ђубрења, наводњавања, противградних мрежа, контроле корова, сталног орезивања. С обзиром да оспоре могу да презиме у опалом лишћу, њиховим уклањањем се може смањити количина инокулума присутна у виноградима. Ове мере доводе до смањења појаве болести у наредним сезонама. Други правац се фокусира на избегавање и/или смањење штетних ефеката екстремних временских прилика.

Шећерна репа. Успорено клијање услед недовољне количине падавина може се избећи ранијом сетвом. У прилог померању датума сетве иде и чињеница да се очекује опадајући тренд броја мразних дана, који иначе негативно утиче на процес клијања и наноси штете тек изниклим биљкама. Негативан утицај тропских ноћи на синтезу шећера у корену може се ублажити одлагањем вађења репе, што представља продужење продукције и излагање биљке спољашњим условима за још најмање месец дана. Најефикаснија мера ублажавања и адаптације јесте наводњавање. Наводњавањем би се избегли проблеми клијања и уравнотеженог раста и развоја биљке до краја вегетационог периода. Наводњавана шећерна репа у условима повећане температуре ће бити више под утицајем гљивичних обољења као што је пегавост лишћа (*Cercospora beticola* Sacc) и труљења корена чији узрок је *Rhizoctonia solani*. Велики проблеми у производњи шећерне репе јављају се у јуну, када је врло честа појава труљења корена због падавина у периоду мај-јул. Селекција толерантних хибрида и утврђивање региона у којима владају повољни услови за гајење шећерне репе неке су од најважнијих мера.

Кукуруз. Специфичне мере које могу смањити осетљивост производње кукуруза на очекиване климатске промене су: промена датума сетве, селекција толерантних хибрида и наводњавање у циљу смањења укупног стреса. У

будућности ће бити потребно да се утроши више воде за наводњавање на већим површинама него до сада. С обзиром на продужени период раста, препоручљиво је актуелне сорте заменити онима које касније сазревају. Повећан температурни стрес захтева сетву сорти које су отпорне на више температуре. Очекивано повећање интензитета напада штетних организама може се ублажити ротацијом усева. Мониторинг појаве болести и штеточина као и прогноза ојачавају ефикасну заштиту усева и смањују ризик од пропадања.

Табела 57 *Анализиране мере адаптације, које би могле да се примене у пољопривредној производњи у општини Шид*

Смањење ризика	<ol style="list-style-type: none"> 1. Промена времена извођења радова у пољу 2. Правовремено обављање обраде земљишта и сетве 3. Рационална и ефикасна употреба ђубрива 4. Одржавање доброг физиолошког стања усева, рецимо, путем оптимизације ђубрења 5. Оптимална густина сетве 6. Селекција и увођење у производњу сорти отпорних на сушу и високе температуре 7. Гајење сорти ранијег зрења у регионима са израженим сушним летом и без наводњавања 8. Гајење приноснијих сорти (као што су Ц-4 биљке) 9. Ротацијом обезбедити више усева годишње како би се искористило продужење вегетационог периода 10. Унапређење ефикасног коришћења водних ресурса 11. Унапређење ефикасности наводњавања и коришћења воде за добијање одговарајућег приноса оптимизацијом техника и метода наводњавања 12. Повећање заступљености озимих усева 13. Употреба широког спектра крмног биља у ротацији усева, укључујући алфалфа 14. Адаптација у ротацији усева (нпр. сетва кукуруза после житарица) 15. Заоравање биљних остатака у земљишту 16. Заоравање биљних остатака биљака у комбинацији са применом азота у циљу побољшања и убрзавања процеса разлагања 17. Адаптација на интегралну производњу воћа 18. Повећање органског садржаја у земљишту 19. Увођење алтернативних, раних и стоних сорти 20. Значајнија употреба противградних мрежа 21. Ефикаснија примена техника заштите винове лозе од раних јесењих и касних пролећних мразева 22. Увођење мера заштите од ветра 23. Увођење система пољозаштитних појасева који онемогућују формирање снежних наноса 24. Употреба заштитних ограда од снега 25. Унапређење метода заштите од водне ерозије унапређивањем техника за акумулацију воде у земљишту (унапређење структуре земљишта и инфилтрационог капацитета да би се смањило степен ерозије изазване екстремно великом количином падавина)
Развој капацитета и свести	<ol style="list-style-type: none"> 1. Едукација пољопривредника везана за нове технологије и менаџмент 2. Потпора и савети за директан маркетинг за произвођаче 3. Осигурати доступност саветодавних служби за све 4. Пружање атрактивних могућности едукације за млађе произвођаче 5. Спајање малих фарми у средња и велика газдинства, формирање задруга 6. Одржавање баланса између ратарске и сточарске производње да би се избегло повећање садржаја гасова стаклене баште на локалном, а потом и на глобалном нивоу.

1. Пожари и експлозије

1 Опис и идентификација потенцијалних опасности

На територији општине Шид има 32.543 стамбених, јавних, пословних, привредних и помоћних објеката уписаних у земљишне књиге.

Табела 58 Број и врста објеката у општини Шид

Локална самоуправа	Стамбени објекти	Помоћни објекти	Остали објекти	Укупно објеката
ШИД	13.137	12.492	6.892	32.543

Мали је број објеката у првој категорији угрожености, у складу са критеријумима из Уредбе о категоризацији објеката угрожености од пожара.

У другој категорији су објекти углавном за јавне намене из области: културе, спорта, угоститељске делатности, образовања, здравства као и објекти органа локалне самоуправе; објекти који припадају индустријским предузећима; објекти друмског и железничког саобраћаја; објекти за производњу и испоруку топлотне енергије за даљинско грејање; објекти за производњу и дистрибуцију воде и већи пољопривредни комплекси.

Стамбени објекти су у трећој категорији угрожености од пожара, односно објекти са извесним ризиком од пожара. Међутим, статистика пожара показује да се највећи број пожара догађа у стамбеним зградама. Проблем је израженији у урбаним деловима Шида са већом густином насељености јер постоје зграде старије градње са дотрајалим електричним инсталацијама, које су најчешћа места настанка пожара. Знатно су угрожене и заједничке просторије (подруми, тавани и сл.) јер се у њима држе запаљиви предмети и запаљиве течности (огревни материјал, лож уље и друго).

Присутан је и проблем неодржавања или непоседовања апарата за почетно гашење пожара, као и непоседовање потребне хидрантске опреме-ватрогасних црева, рукохвата и хидрантских вентила на инсталацијама за гашење водом.

Пожари на отвореном најчешће настају као последица људског фактора, али не треба занемарити ни ударе грома. С обзиром на површину под биљним културама, на територији општине Шид могући су шумски, као и пожари на пољопривредном земљишту изазвани спаљивањем корова и отпада у летњем и јесењем периоду. Посебно су осетљиве ратарске културе и воћњаци.

Пожари у индустријским комплексима, посебно оном делу који у технолошком поступку користи опасне материје, могу представљати озбиљан безбедносни ризик за животе и здравље људи, материјална и културна добра и животну средину.

Пожари у транспорту опасних материја на територији општине Шид би представљали ризик по безбедност људи и животне средине, али они могу бити мањег обима, са ограниченим ефектима штетног дејства и уз могућност да се брзо санирају. Могу се издвојити пожари код железничког транспорта у којем се у једном тренутку налазе веће количине опасних материја, што отвара могућност појаве пожара већег обима и са већим последицама.

Табела 59 Капацитети бензинских станица

ОПШТИНА ШИД									
Д.О.О "Пан-промет" Гибарачки пут бб, Шид	Бензин			Дизел			Лож уље	ТНГ (м ³)	Боце за ТНГ или преносиви резервоари
	МБ -95	БМБ -95	БМБ -98	Д-2	Евро дизел	Д-2			
Капацитет резервоарима по	Р-1	Р-3	Р-5	Р-2	Р-4	Р-6	Р-7	Р-8	1000
	51.921	19.965	19.466	29.831	30.161	48.410	49.477	25	1000
"Октан-промет УУ" Д.О.О Ауто-пут Адашеви бб	Бензин			Дизел			Лож уље	ТНГ (м ³)	Боце за ТНГ или преносиви резервоари
	МБ -95	БМБ -95		Д-2		Евро дизел			
Капацитет резервоарима по	Р-1	Р-2		Р-3		Р-4	/	Р-5	/
	100.000	100.000		100.000		100.000	/	30	/
Д.О.О "Агропетрол" Српских Владара бб, Кукујевци	Бензин			Дизел			Лож уље	ТНГ (м ³)	Боце за ТНГ или преносиви резервоари
	БМБ -95			Д-2		Евро дизел			
Капацитет резервоарима по	Р-3			Р-1		Р-4	Р-2	/	/
	29.873			100.173		30.749	60.331	/	/
"Сале петрол" Д.О.О Петра Кочића бб, Шид Локација: Бранка Радичевића бб, Адашеви	Бензин			Дизел			Лож уље	ТНГ (м ³)	Боце за ТНГ или преносиви резервоари
	БМБ -95	Евро Премијум БМБ -95		Д-2	Евро дизел				
Капацитет резервоарима по	Р-5	Р-4	Р-2	Р-3		Р-6	Р-1	/	/
	30.494	20.845	50.779	20.768		30.578	50.785	/	/
Напомена: Бензинска станица отворена 12.04.2012.год.									
Д.О.О "Слобеск" Петра Кочића бб, Шид Локација: ЈНА бб Бачинци	Бензин		Дизел			Лож уље	ТНГ (м ³)	Боце за ТНГ или преносиви резервоари	
	БМБ -95		Д-2						
Капацитет резервоарима по	110		25					3000	
Напомена: Пумпа не ради, бензинска станица у лошем стању повађени апарати.									

Сектор за ванредне ситуације МУП РС је надлежна служба за послове заштите од неексплодираних убојних средстава (НУС) и обавља првенствено хитно уклањање и уништавање пронађених НУС од стране грађана приликом извођења грађевинских и пољопривредних радова или на неки други начин.

Табела 60 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од пожара и експлозија

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА	Постојање потенцијалних опасности	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према процењеној величини потенцијалне опасности	Величина потенцијалних опасности	Могуће последице по штитене вредности
1	2	3	4	5
10.	ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈА (ПН-10)			

10.1	Узрок и карактеристике настанка пожара и експлозија	постоји	Објекти са дотрајалим електричним инсталацијама; - пољопривредне површине и пожари изазвани спаљивањем корова и отпада; 1. индустријски удеси са опасним материјама; 2. саобраћајни удеси са опасним материјама - НУС.	2	
10.2	Изграђеност система заштите пожара и експлозија	одпостоји	Постоје планови заштите од пожара појединачних субјеката, али није урађен за територију општине Шид. Постоје сопствени скромни капацитети, ватрогасно-спасилачка јединица и ДВД. Постоји планска и урбанистичка документација. Запослени обучени из области заштите од пожара и експлозија. Врши се надзор противпожарне инспекције. Изграђена саобраћајна инфраструктура и пожарни путеви, али има уских грла у Шиду. Присутан је и проблем неодржавања или непоседовања мобилне опреме, апарата за почетно гашење пожара, у случају акцидентне ситуације, као и непоседовање потребне хидрантске опреме - ватрогасних цева, рукохвата, хидрантских вентила на инсталацијама за гашење водом. Мере заштите у пољопривреди, противпожарне осматрачнице пре и у току жетве.	1	1. Угрожени живот и здравље људи, материјална и културна добра и животна средина. 2. Директне штете на објектима, заштићеним природним добрима, шумама, пољопривредним површинама у вегетативном периоду и обухватају штете од изгубљеног приноса и еколошке штете. 3. У индустријским комплексима штете због заустављања или смањења обима производње.
10.3	Карактер и густина насељеност, величина животињског фонда, близина културних и материјалних добара	постоји	Урбана насеља са малом и средњом густином насељености претежно. Изграђеност, инфраструктуре (вода, струја, саобраћај...) Постојање обрадивих пољопривредних површина, претежно ратарске културе. Изграђеност фарми за узгој животињског фонда капацитета, до 1 000 јелинки	4	
10.4	Могућност генерисања других опасности	постоји	Истовремено уз пожар и експлозију настајање опасности од: техничко-технолошких удеса на постројењима са опасним материјама.	2	

1

Анализа и оцена ризика

У општини Шид 5.355 станова грађено је пре више од 45 година, а за 2.774 је непозната година (вероватно старије), што значи да више од половине свих стамбених објеката има повећану пожарну угроженост због дотрајалих инсталација. Преко 2.500 објеката (17%) је изграђено од нетврдог материјала. Новоизграђени објекти у погледу заштите од пожара у већој мери задовољавају критеријуме за превентивну заштиту од пожара.

Повољна је околност што је мали број вишеспратница и свега око 10% објеката са три или више стамбених јединица, па је у случају пожара мањи број људи изложен дејству.

Пожарима на отвореном изложено је 21.675,78 *ha* шумског земљишта (преко 31% укупне површине општине) и 41.033,49 *ha* пољопривредног земљишта под биљним културама. Пожаре овог типа у преко 95% случајева изазивају људи непажњом или паљењем осушеног корова и стрњике.

Водозахвати на територији општине Шид су реке Сава и Босут, акумулације Сот и Мохарач, као и мрежа канала. То је довољан ресурс у случају већих пожара, али нису довољно уређени прилазни путеви за прилаз ватрогасних возила.

Досадашњи пожари у општини Шид су били локалног карактера и мањих размера, с обзиром да су насељена места углавном са приземним објектима једнопородичног становања, са великим двориштима и широким улицама. Могући су и пожари у производним погонима предузећа-фабрика. Пожар у некадашњој касарни у Шиду 2012. и пожар у "Порт холдингу" у 2013. године су угашени пре ширења на суседне објекте.

Табела 61 Пожари у општини Шид у периоду 2012.-2014. године

Општина Шид		2012.	2013.	2014.
Пожар		172	81	78
Експлозија		0	0	0
Интервенције на грађевинским објектима	Површина захваћена пожарима (<i>m</i> ²)	1547	652	750
	Површина спашена од пожара (<i>m</i> ²)	973	322,5	233
Интервенције на отвореном простору	Површина захваћена пожарима (ари)	145,171	55.339,90	2155
	Површина спашена од пожара (ари)	94.790,20	32.393,20	1594

Табела 62 Повредивост и угроженост грађевинских реона насеља од пожара и експлозија

Елеменат угрожености	Шид	Сеоска насеља
Општа угроженост грађевинског реона	Већа угроженост, због развијене привреде са објектима у којима се користе материјали са високим пожарним оптерећењем	Мања угроженост, јер размештај насеља омогућује заштиту и спречавање ширења пожара
Угроженост насеља ван	41.033,49 <i>ha</i> пољопривредног земљишта под културама 21.675,78 <i>ha</i> шумског земљишта	
Број становника (2011)	14.893	19.295
Насељеност (ст./ <i>km</i> ²)	средња	мала
Станови грађени пре 1945. године у % (2011)	15% повољно	30% неповољно
Станови од чврстог мат. у % (2011)	92% повољно	80% средње

Станови према спратности (2011)	приземне, у центру до 4. спрата	углавном приземне куће
Положај кућа и зграда	У центру града куће су спојене у низу или близу једна другој - неповољно	Углавном куће удаљене једне од других - повољно
Централизација насеља	Само један центар града, где се укршта више саобраћајница - неповољно	Само један центар, али не утиче на угроженост
Раздвојеност зона становања од радних зона	Издвојене индустријске зоне - повољно	Пољопривредне економије ван насеља - повољно
Ширина и проходност улица за ватрогасна возила	Углавном довољне ширине. Проблеми: једносмерне улице, у центру града паркирана возила.	Углавном довољне ширине за приступ и маневрисање ватрогасних возила
Противпожарни и приступни путеви и пролази	Постојећи путеви и улице. У центру неки објекти немају приступ из дворишта.	Постојећи путеви и улице
Веће противпожарне препреке	Насип, железничке пруге, празни простори између града и индустријских зона и између фабрика. У центру неке улице нису препреке, због вишеспратница.	Већина улица довољне ширине, тако да представљају противпожарне препреке
Гасовод и нафтовод	нема, гасовод у изградњи	нема, гасовод у изградњи
Електромрежа	20 kV, 10 kV и нисконапонска мрежа, 6.066 станова са ел. инсталацијама	20 kV, 10 kV и нисконапонска мрежа 8.601 станова са ел. инсталацијама
Извори топлоте у становима	Пећи на лож уље, струју и чврсто гориво	Углавном пећи на чврсто гориво
Могућности снабдевања водом за гашење пожара	Број хидраната задовољава потребе. Довољно водозахватних ресурса, неууређен приступ.	Нема уличних хидраната
Постојеће ватрогасне јединице	ВСО Шид (11+1 ватрогасаца)	ДВД Ердевик (1 одељење) ДВД Јамена (1 одељење)
Опремљеност ватрогасних јединица	ВСО Шид: 3 ватрогасна возила	ДВД Ердевик 1 камионска цистерна ДВД Јамена 1 камионска цистерна
Степен обучености ватрогасних јединица	Све јединице успешно су савладале обуку у складу са законом о заштити од пожара	Све јединице успешно су савладале обуку у складу са законом
Опасност од пожара у пољопривреди	Складиштење житарица и сена у грађевинском и индустријском реону	Складиштење житарица и сена у насељима

Иако подручје Шида није посебно угрожено, опасност може представљати чињеница да се могу пронаћи неексплодирана убојна средства (НУС) различите конструкције, величине и порекла која потичу из различитих временских периода, од Балканских ратова, Првог и Другог светског рата до НАТО бомбардовања. Локација за уништавање НУС у Шиду је каменолом у селу Ердевик.

Табела 63 Процена ризика од пожара и експлозија

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
10. РИЗИЦИ ОД ПОЖАРА И ЕКСПЛОЗИЈА												
10.1	Узрок карактеристике настанка пожара експлозија	2	3	3	3	1	4	1	3	2	прихватљив	1. Образовање, опремање и оспособљавање снага заштите и спасавања (специјалистички тимови, јединице ЦЗ, привредна и друга оспособљена правна лица).
10.2	Изграђеност система заштите од пожара експлозија	1	3	3	3	1	4	1	3	2	прихватљив	2. Спровођење превентивних мера при изградњи објеката, спровођење мера ЗОП.
10.3	Карактер густина насељености, величина животињског фонда, близина културних материјалних добара	4	3	3	3	1	4	1	3	2	прихватљив	3. Придржавање прописане забране паљења ватре на пољопривредним површинама.
10.4	Могућност генерисања других опасности	2	3	3	3	1	4	1	3	2	прихватљив	- Израда процене и плана ЗОП у складу са Законом.

На основу показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве пожара и експлозија у општини Шид - дуга (изложеност претњи један до дванаест месеци), степен учесталости 3.

Постоје одређене мере заштите и примењују се на средњем нивоу. На основу показатеља процењује се да је величина **рањивости** - средња, а степен рањивости 3.

На основу показатеља, појава пожара и експлозија са штетом је величине **вероватноће** - вероватно, а степена вероватноће 3, односно вероватноћа је изнад 10%.

На основу приказаних података процењено је да могућа штета од пожара и експлозија не прелази 1% националног дохотка оствареног на територији општине Шид, односно да је величина **штете** врло мала, а степен штете 1.

Угроженост штићених вредности субјеката због које су могући поремећаји функционисања. Процењено је да је величина **критичности** мала, степен критичности је 4.

Укупно на нивоу општине Шид величина **последица** је минимална, а степен последица је 1.

Последице на угроженом подручју у односу на:

1. **људе:** величина последица - Мале, степен последица 2: Процена је да може бити 1-2 погинула и/или нестала човека, лакше повређених 11-20, тешко повређених до 10; Могућност срушених или оштећених стамбених и привредних објеката, могућа потреба за евакуацијом.

2. **животиње:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Процена је да се може појавити до 1% страдалих животиња једне врсте, до 10% лакше повређених или оболелих од незаразних болести и краткотрајно нарушени услови за нормалан живот.

3. **економију и екологију:** величина последица - Мале, степен последица 2: Због постојања повреда, потребно је коришћење лекова и материјалних здравствених средстава, потребе за болничким збрињавањем. Оштећења на јавним зградама су мала, потребне ситне поправке, оштећено испод 10% зграда. Могућа штета испод 1% националног дохотка. Незнатан прекид функционисања јавног превоза од неколико сати, евентуално дуже. Путеви су без оштећења, мањи број препрека. Има потребе за хитним мерама. Могуће потребе за рашчишћавањем путева. Прекид снабдевања струјом и енергентима до 1 дан, евентуално дуже. Прекид рада комуналног система до 1 дан, евентуално дуже на ограниченом подручју. Потребе за алтернативним снабдевањем водом. До 25% оштећене имовине грађана и привреде на ограниченом подручју, потребне ситније поправке на објектима, нема нарушавања безбедности објеката. Оштећења на привредним објектима, могућност доспевања опасних материја у животну средину, потребне интервенције, евентуално санација. Могућност истовремене појаве ТТ удеса. Постоје еколошки трошкови. Могуће нарушавање радних активности, снабдевања енергентима и основним намирницама до један дан. Могућност да осигурање не исплаћује премије. Постоји могућност других мањих индиректних трошкова.

4. **друштвено-политичку ситуацију:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Нема случајева јавног насиља или је у редовним границама. Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете како треба у складу са законом. Има негативног психолошког утицаја на друштво, али је у границама просека. Нема ремећења јавног реда и безбедности становништва. Политичка ситуација је у границама редовних догађања. Нема штете по културне вредности.

1 **Ниво, категорија и прихватљивост ризика**

На основу израчунатих величина вероватноће и последица, за општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика** 3, величина ризика мали, степен 2, а

категорија ризика је 2 (друга). То значи да је **ризик од пожара и експлозија прихватљив**, али да постоји потреба и могућност за предузимање мера за даље смањење ризика.

2. Техничко – технолошки удеси и терористички напади

1 Опис и идентификација потенцијалних опасности

Од 30 до 50% хемијских удеса догађа се током железничког и путног транспорта опасних материја, често у густо насељеним градским зонама. Територија Србије може бити угрожена прекограничним ефектима хемијских и нуклеарних удеса у суседним земљама (Румунији, Мађарској, Хрватској, Босни и Херцеговини).

Несреће у привредним - индустријским објектима

На територији општине Шид се налази производни комплекс "Viktoriaoil" који спада у групу СЕВЕСО постројења, а на територији Сремског округа са јужне стране Фрушке горе постоје СЕВЕСО постројења и у општинама Сремска Митровица, Инђија и Стара пазова.

Укупна количина опасних материја код СЕВЕСО оператера у Сремском управном округу је:

1. 88 t ТНГ
2. нафта и деривати нафте 12.000 t

У Сремском управном округу одређени број правних лица има обавезу израде Плана заштите од удеса због располагања одређеним количинама опасних материја, а у табели су приказане врсте и количине свих регистрованих опасних материја у општини Шид, по правним лицима која њима располажу.

Табела 64 Попис опасних материја на територији општине Шид

1.	2. Naziv pravnog lica	3. Hemijski naziv	4. CAS/UN	5. Naziv međunarodno priznatoj nomenklaturi IUPAC	6. Trivijalni-uobičajeni naziv opasne materije	7. Maksimalna količina			10. Primedba
						7. Proizvodnja	8. Skladište	9. Promet	
1	DOO "Hempro- color" Đure Jakšića 31, Šid	Smeša ugljovodonika	647-42-88/ 265-191-7		White spirit	400 lit.	25 tona		
		Dimetil benzol	1330-20-7/ 215-535-7		Ksilen	100 kg	5 tona		
		Dimetil keton	67-64-1/ 200-662-2		Aceton	20 kg	1 tona		
		Butil alkohol	71-36-3/ 200-751-6		N butanol	20 kg	1 tona		
		Izo propil alkohol	71-23-8/ 100-746-9		Izopropanol	5 kg	400 kg		
		Smeša viših ugljovodonika			Mazut	100 kg	25 tona		
		Metil benzol	108-88-3/ 103-625-9		Toluen	50 lit.	1 tona		
		N. butil acetat	123-86-4/ 204-658-1		Butil acetat	100 kg	2 tone		

2	"Tim izolirka" DOO Branka Erića 7, Šid	Toluen (toluol)	108-88-3/1294	Metilbenzen	Toluen (toluol)	7.3 tone	43 tone	-	-
		Bitumen	8052-42-4/ 1999	Bitumen	Bitumen	90 tona	340 tona	-	-
		Polistirenski polimerni granulat, ekspandirajući	9003-53-6/ 2211	Polistirenski polimerni granulat, ekspandirajući	Polistirenski polimerni granulat, ekspandirajući	3.3 tone	100 tona	-	-
		TNG (tečni naftni gas)	68476-85-7/ 1075	Propan-butan	Tečni naftni gas (auto plin)	2 tone	35 tona	-	-
3	"Pam-promet" DOO Gibarački put bb, Šid	Motorni benzin		E.P.BMB95 bezolovni benzin	Benzin		10.000	15.000	Promet na mesečnom nivou
		Euro dizel		Euro dizel	Euro dizel		15.000	30.000	
		Auto gas		Auto gas TNG	Auto gas		15.000	21.000	
4	PD "Big bull foods" Sremska 36, Bačinci	Natrijum-hipohlorit				1,5 kg			
		Tečni naftni gas				40 kg			
		Mazut				700 kg			
5	"Agro-papuk" DOO Cara Lazara 4, Kukujevci	Tečni gas			TNG	50 l	10000 l		
		Gasno ulje			Evro dizel	/	10000 l	400 l	
6	"Poly" DOO Matije Gupca 29, Šid	Biopol	55965-84-9		Konzervans	Max 0,04 lit.	Max 50 kg		Dodaje se 0,01% u odnosu na masu
		Natrijum hidroksid	1310-73-2		Masna soda	Max 0,48 kg	Max 50 kg		Koristi se 11% + rastvor
7	ZZ "Green group" Gibaračka bb, Šid	Glikol			Glikol				Rashladna tečnost u sistemu 1000 l
		Freon R404			Freon				Rashladna tečnost u sistemu 300 l
8	SZTR "Evrojug" Veljka Paunovića 3, Šid	White spirit 150- 200	CAS 64742-82- 1 UN 1268	Naphta (petroleum)	Benzin za lak	200 kg	9960 kg		
		Etanol	CAS 64-17-5 UN 1170	Ethanol	Etanol	160 kg	800 kg		
		Izopropanol	CAS 67-63-0 UN 1219	Propan-2-ol	Izopropanol	80 kg	800 kg		
		Metoksipropanol	CAS 107-98-2 UN 3092	1-methoxzpropan- ol	Metoksi propanol	50 kg	900 kg		
		Etilacetat	CAS 141-78-6 UN 1173	Ethyl acetate	Etil acetat	50 kg	200 kg		
		Toluen	CAS 108-88-3 UN 1294	Toluene	Toluol	100 kg	900 kg		
		85% fosforna kiselina	CAS 7664-38-2 UN 2626	Orthophosphoric acid	85% rastvor fosforne kiseline	50 kg	1680 kg		
		Sona kiselina	CAS 764-701-0 Un 2626	Hlorovodonična kiselina	Sona kiselina	50 kg	1200 kg		
		Alkidna smola	/	/	Alkidno vezivo	360 kg	6000 kg		
		Metiletiketoksim	CAS 96-29-7 UN 1993	Butanone oxime	Metil etil ketoksim	5 kg	200 kg		
		Ca sikativ	/	/	Sikativ Ca	10 kg	200 kg		
		PB sikativ	/	/	Sikativ Pb	10 kg	250 kg		
		Co sikativ	/	/	Sikativ Co	5 kg	200 kg		
		Preventol D-12	/	/	Konzervans	10 kg	1040 kg		
		Diizobutilftalat	CAS 84-69-5 UN 3082	Diisobutyl phthalate	Diizo butil ftalat	20 kg	1040 kg		
Kaustična soda	CAS 1310-73-2 UN 1823	Sodium hydroxide	Kaustika	50 kg	1000 kg				
Na-silikat tečan	CAS 6834-92-0 UN 3253	Disodium metasilicate	Vodeno staklo	100 kg	1340 kg				
9	JKP "Vodovod" Svetog Save 40, Šid	Hlor	1017		Gasni hlor	1 kg/dan	330 kg		
		Natrijum-hipohlorit	1791		Čajvelova voda	30 kg/dan	1000 lit.		
10	DOO "Todorović petrol", 12. Aprila 97, Šid								
11	SZTR "Janjić Dušan", S. Markovića 58, Šid								

1 2	DOO "Agropetrol", Srpskih vladara bb, Kukujevci								
1 3	Proizv. занатска трг. радња "Ecovital", Čapajeva 33, Bikić Do								
1 4	"Eurohemija" DOO, V. Paunovića 3, Šid								
1 5	L.A.B.B. GROUP DOO, Đ. Jakšića bb, Šid								

Техничких интервенција изазваних удесима у саобраћају са опасним материјама на територији општине Шид није било, али не може се искључити могућност да до њих дође, посебно у речном и железничком саобраћају.

Тероризам

Постоји могућност извођења терористичког акта. Поред објеката локалне самоуправе и других јавних објеката у којима борави већи број људи, предмет терористичког напада би могли бити привредни, водопривредни и објекти електро и саобраћајне инфраструктуре. Посебне штете би могло нанети оштећење хидроакумулационих објеката.

Табела 65 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од техничко-технолошких удеса и терористичких напада

ЗАХТЕВИ ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Постојање потен. опасности	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према процењеној величини потенцијалне опасности	Величина потен. опасности	Могуће последиче по штићене вредности
1	2	3	4	5	6
11.	ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИХ УДЕСА И ТЕРОРИСТИЧКИХ НАПАДА (ТТН-2)				
11.1	Положај и карактеристике територије	постоји	Хемијска постројења и објекти угрожени од терористичког напада се налазе у различитим окружењима: у близини стамбених и других повредивих објеката на малим растојањима. Могући неповољни климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте).	2	- Људске жртве из привредних, стамбених и јавних повредивих објеката у окружењу. - Еколошко загађење у зависности од врсте удеса и избора циља терористичког акта: реке, растресито земљиште, флора и фауна.
11.2	Саобраћајна инфраструктура	постоји	Постоји адекватна путна и железничка сигнализација, ранжирне станице, паркинг и зауставна места за опасан терет, али неадекватно уређена. Постоји контрола промета – транспорта опасним материјама	2	- Материјалне штете зависно од размере удеса и избора циља терориста: стамбени, инфраструктурни
11.3	Стање објеката, средстава опреме	постоји	Постројења су са делимично дотрајалим средствима, опремом и застарелом технологијом. Руковање опасним материјама унутар постројења нису свуда под контролом. Углавном се адекватно складишти и одржава опасан отпад. Неадекватни	3	- Материјалне штете зависно од размере удеса и избора циља терориста: стамбени, инфраструктурни

			системи за пречишћавање отпадних вода.		и привредни објекти, објекти државне управе.
11.4	Изграђеност система заштите и спасавања од удеса	постоји	Правно-нормативна документа израђена, али се не примењују у потпуности. Безбедносно- заштитни системи нису свуда уведени, делимично постоје одговарајући систем заштите од пожара. Нема система ране најаве и обавештавања. Делимично успостављена организација субјеката за реаговање. Организоване снаге за заштиту од удеса, без довољно одговарајуће опреме и средстава за заштиту. Делимично се спроводе превентивно-техничке мере заштите од удеса. Постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса, али се не реализује у довољној мери.	3	
11.5	Могућност генерисања других опасности	постоји	Истовремено уз техничко-технолошки удес настајање опасности од пожара и експлозије	2	

1 Анализа и оцена ризика

У случају хемијског удеса у производном комплексу "Viktoriaoil" и на хемијским постројењима и у складиштима опасних материја других правних лица у Шиду, штетним ефектима би могли бити изложени становници, материјална добра и животна средина на територији општине Шид. Време изложености дејству опасних материја би могло бити од неколико минута, до неколико дана у екстремним случајевима - загађен ваздух. Последице по људе би биле знатно израженије у кругу постројења него ван њега. Честа промена правца струјања ваздуха у великој мери би смањила штетне последице по људе. Материјална добра би била угрожена у кругу постројења.

Није израђен екстерни општински План заштите од удеса због постојања индустријских постројења са опасним материјама.

Тероризам

Сектор за ванредне ситуације израдом процена последица од тероризма, узимајући у обзир структуру, величину и процедуре оперативних снага за реаговање, омогућава адекватно реаговање током отклањања последица тероризма.

Објекти органа локалне самоуправе општине Шид су на листи објеката угрожених од терористичких активности (у складу са Правилником о врстама и количинама опасних материја, врстом и наменом објеката и другим критеријумима

од значаја за терористичке активности), али није израђен План заштите од удеса са аспекта заштите од терористичких напада.

Табела 66 Процена ризика од техничко-технолошких удеса и терористичких напада

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РИЗИЦИ ОД ТЕХНИЧКО-ТЕХНОЛОШКИХ УДЕСА И ТЕРОРИСТИЧКИХ НАПАДА												
11.1	Положај и карактеристике територије	2	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	1. Образовање, опремање и оспособљавање снага заштите и спасавања (специјалистички тимови, јединице ЦЗ, привредна и друга оспособљена правна лица); 2. Придржавање процедура у технолошким поступцима. - Одржавање опрема и инсталација у исправном стању. - Израда процене и планова у складу са Законом.
11.2	Саобраћајна инфраструктура	2	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	
11.3	Стање објеката, средстава и опреме	3	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	
11.4	Изграђеност система заштите и спасавања од удеса	3	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	
11.5	Могућност генерисања других опасности	2	2	3	2	1	4	1	2	1	прихватљив	

На основу показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве техничко-технолошких удеса и терористичких напада у општини Шид - повремено (два до пет штетних догађаја), степен учесталости 2.

Постоје одређене мере заштите и примењују се на средњем нивоу. На основу показатеља процењује се да је величина **рањивости** - средња, а степен рањивости 3.

На основу показатеља, појава техничко-технолошких удеса и терористичких напада са штетом је величине **вероватноће** - невероватно, степен вероватноће 2, није се догађало, али би се могло десити.

На основу приказаних података процењено је да могућа штета од техничко- технолошких удеса и терористичких напада не прелази 1% националног дохотка

оствареног на територији општине Шид, односно да је величина **штете** врло мала, а степен штете 1.

Угроженост штићених вредности субјекта због које су могући поремећаји функционисања. Процењено је да је величина **критичности** мала, степен критичности је 4.

Укупно на нивоу општине Шид величина **последица** је минимална, а степен последица је 1.

Последице на угроженом подручју у односу на:

1. **људе:** величина последица - Мале, степен последица 2: Процена је да може бити 1-2 погинула и/или нестала човека, лакше повређених 11-20, тешко повређених до 10; Ногућност срушених или оштећених стамбених и привредних објеката, потреба за евакуацијом.

2. **животиње:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Процена је да се може појавити до 1% страдалих животиња једне врсте, до 10% лакше повређених или оболелих од незаразних болести и краткотрајно нарушени услови за нормалан живот.

3. **економију и екологију:** величина последица - Мале, степен последица 2: Због постојања повреда, потребно је коришћење лекова и материјалних здравствених средстава, потребе за болничким збрињавањем. Оштећења на јавним зградама су мала, потребне ситне поправке, оштећено испод 10% зграда. Могућа штета испод 1% националног дохотка оствареног на територији општине Шид. Незнатан прекид функционисања јавног превоза од неколико сати, евентуално дуже. Пuteви су без оштећења, мањи број препрека. Има потребе за хитним мерама. Могуће потребе за рашчишћавањем путева. Прекид снабдевања струјом и енергентима до 1 дан, евентуално дуже. Прекид рада комуналног система до 1 дан, евентуално дуже на ограниченом подручју. Потребне за алтернативним снабдевањем водом. До 25% оштећења објеката привреде на ограниченом подручју. Могућност доспевања опасних материја у животну средину, потребне интервенције, евентуално санација. Могућност истовремене појаве пожара и експлозија. Постоје еколошки трошкови. Могуће нарушавање радних активности, снабдевања енергентима и основним намирницама до један дан. Могућност да осигурање не исплаћује премије. Постоји могућност других мањих индиректних трошкова.

4. **друштвено-политичку ситуацију:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Нема случајева јавног насиља или је у редовним границама. Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете како треба у складу са законом. Има негативног психолошког утицаја на друштво или је у границама просека. Нема ремећења јавног реда и безбедности становништва. Политичка ситуација је у границама редовних догађања.

1 **Ниво, категорија и прихватљивост ризика**

На основу израчунатих величина вероватноће и последица, за целу општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика 2**, величина ризика врло мали, степен 1, а категорија ризика је 1 (прва). То значи да је **ризик од техничко-технолошких**

удеса и терористичких напада прихватљив, али да постоји потреба и могућност за предузимање мера за даље смањење ризика.

2. Нуклеарни и радијациони акциденти

1 Опис и идентификација потенцијалних опасности

Нуклеарни објекти у Србији су: Винча - два истраживачка реактора, затворени рудник уранијума и складиште радиоактивног отпада. Сви ови објекти су на основу Одлуке о оснивању у надлежности Јавног предузећа „Нуклеарни објекти Србије“. Радијациони објекти су углавном присутни у неколико већих здравствених и индустријских објеката.

Врсте и категоризација радиолошких и нуклеарних претњи

Са циљем оптимизације акција и мера за смањење и уклањање последица нуклеарног или радиолошког акцидента, објекти у којима се врши нуклеарна активност или радијациона делатност, као и рад са изворима зрачења и нуклеарним материјалима се деле у пет категорија према комплексности и последицама акцидента који могу настати.

Табела 67 Категорије претњи повезаних са јонизујућим зрачењима

Категорија	Опис претње, односно могућег акцидента
I	Објекти у којима се налази радиоактивни материјал који може да се распрши у количинама које могу да доведу до озбиљних детерминистичких ефеката ван локација акцидента
II	Објекти у којима се налази радиоактивни материјал у количини која може, уколико се распрши у животну средину, да да дозу која захтева спровођење хитних заштитних мера ван локације. Не предвиђа се озбиљан детерминистички ефекат у широј околини.
III	Објекти у којима се налази радиоактивни материјал у количини која може, уколико се распрши у животну средину, да да дозу која захтева спровођење хитних заштитних мера на локацији. Не предвиђају се хитне заштитне мере у широј околини.
	Активности које би могле довести до пораста нуклеарне или радиолошке опасности која би могла захтевати хитне акције заштите на непредвидивој локацији.
IV	1. транспорт радиоактивног материјала у количинама које би биле опасне ако су ван контроле 2. објекти и локације где постоји велика вероватноћа да ће бити додир са опасним изворима ван контроле, као што су постројења за прераду секундарних металних сировина и гранични прелази 3. објекти са стационарним мерним инструментима који садрже опасне изворе у складу са Правилником о пријављивању и евидентирању извора јонизујућег зрачења
V	Активности које нормално не укључују изворе зрачења, али које могу дати производе који су врло вероватно контаминирани због догађаја из категорије I и II, укључујући таква постројења у другим државама. Подразумева правовремене рестрикције у коришћењу производа, сагласно међународним стандардима.

У циљу благовременог деловања у случају радијационог акцидента, ради избегавања и умањења штетних последица дејства јонизујућег зрачења по здравље

и животе људи и животну средину у Србији је успостављен континуални аутоматски Систем ране најаве радијационог акцидента.

Систем ране најаве састоји се из неколико подсистема - централног аквизиционог ИТ система лоцираног у Агенцији за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеану сигурност Србије и 9 подсистема аквизиције лоцираних у Београду, Новом Саду, Нишу, Врању, Палићу, Косовској Митровици, Златибору, Кладову и Винчи код Београда. Сваки подсистем састоји се од GSM/3G модема повезаног на мерни уређај са сондом за прикупљање података о јачини амбијенталног еквивалента дозе радиоактивности (детектором јонизујућег зрачења), који се у правилним временским интервалима (30 минута) прикупљају на централном систему аквизиције у Агенцији за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеану сигурност Србије и објављују на њеној веб страници у полусатном интервалу.

Успостављена је процедура извештавања о измереним повећаним вредностима зрачења и хитног реаговања, која укључује надлежне органе, организације, штабове за ванредне ситуације, специјалне снаге и привредна друштва од значаја за реаговање у случају радиоактивног и јонизујућег зрачења.

Заштитне мере се предузимају ради спречавања или смањења изложености изворима зрачења. Хитне заштитне мере се примењују неодложно, у року од неколико сати од наступања акцидента. Заштитне мере обухватају: евакуацију, деконтаминацију људи, склањање, заштиту респираторних органа, профилаксу стабилним јодом и ограничавање коришћења потенцијално контаминираних намирница и исти су разрађени у плановима. Заштитне мере у области пољопривреде и ограничавање уноса контаминиране хране и воде, су мере које се спроводе од неколико дана до неколико недеља за краткоживеће изотопе, а за дугоживеће период примене може бити знатно дужи.

Појачана контрола на граници је мера која се спроводи у случајевима основане сумње постојања контаминације роба и намирница из земаља које су биле изложене радиоактивним падавинама услед ослобађања већих количина радиоактивног материјала, приликом акцидента на нуклеарним постројењима у сопственој или суседним земљама. Ова мера може бити примењивана ограничено време или са одређених подручја на дуже - до потпуне забране увоза намирница из тих подручја. Одлуку о примени ове мере доноси Агенција у сарадњи са надлежним министарствима и Управом царина.

Мера ограничења приступа се примењује код радиолошких акцидента забраном физичког приступа контаминираној зони или зони са повишеним вредностима јачине дозе зрачења. Граничне вредности јачина амбијенталног еквивалента дозе, специфичних површинских активности контаминаната и растојања на којима се успостављају сигурносне зоне за различите акциденте.

Категорије радиолошких и нуклеарних хазарда у Србији

Категорије I и II - У Србији нема нуклеарних и радијационих објеката на којима могу да се десе акциденти категорије I и II који би захтевали евакуацију и склањање становништва у склоништа и примену стабилног јода. У земљама у окружењу се налазе три нуклеарне електране и то: НЕ Кршко у Словенији, НЕ Пакш у Мађарској и НЕ Козлодуј у Бугарској. Ова постројења су на довољној удаљености од границе Србије да се у случају акцидента не би захтевало спровођење евакуације и склањања и примену стабилног јода. У случају хаварије

или појачаног испуштања радиоактивних материјала у околину може доћи до контаминације хране и воде.

Категорија III - У Србији постоје нуклеарни и радијациони објекти категорије опасности III и то у ЈП „Нуклеани објекти Србије“, ИНН „Винча“, Институту за онкологију и радиологију КЦ Србије у Београду, Здравственом центру у Кладову, Клиничком центру у Нишу и у објектима у којима се обавља индустријска радиографија.

Акциденти са изворима за индустријску радиографију се често дешавају у свету, а 1982. године забележен је и акцидент у Србији.

Кроз систем лиценцирања нуклеарних активности и радијационих делатности који спроводи Агенција за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије проверавају се сигурност и безбедност извора јонизујућих зрачења, радиоактивног и нуклеарног материјала као мере деловања у случају ванредног догађаја и санирање њихових последица.

Категорија IV - Радијациони акциденти са изворима зрачења у категорији претњи IV се могу десити на местима које није увек могуће предвидети и могу се десити на било ком делу територије Србије. У акциденте са изворима у категорији претњи IV који се код нас могу десити се убрајају: Акциденти на радијационим објектима; Изгубљен, пронађен или украден извор зрачења; Повратак вештачког сателита са опасним извором; Транспорт радиоактивног материјала; Објекти за прераду металног отпада и Акциденти на граничним прелазима, увоз, извоз или транзит контаминираних робе или илегални промет извора зрачења.

Транспорт радиоактивних и нуклеарних материјала се врши према Европском споразуму о међународном транспорту опасног терета у друмском саобраћају (АДР). У случају акцидента, превозник извора предузима акције спасавања живота и прве помоћи без обзира на присуство контаминаната. Извор се изолује и обавештавају хитне службе. Они делују у складу са међународним ознакама пошиљке, обезбеђују место акцидента и пружају хитну медицинску помоћ. Обавештава се Агенција, која позива овлашћено правно лице, које врши мониторинг, процену ситуације, збрињавање извора и деконтаминацију.

У случају акцидента у транспорту одговором управља власник извора, односно превозник у првој фази, а касније командни тим, са командантом - руководиоцем ватрогасно спасилачке јединице.

Постоји 9 стационарних порталних монитора на граничним прелазима. Покривени су и друмски и железнички прелази. Према извору Управе царина, портални монитори се налазе на следећим локацијама: ЦА Суботица - 3 комада; ЦА Нови Сад - 1 комад; ЦА Вршац - 2 комада; ЦА Ниш - 2 комада и ЦА Димитровград

1. 1 комад.

Према сазнањима Агенције железара Смедерево поседује порталне мониторе. У овој категорији су и могућност терористичке претње или криминалне активности.

Категорија V - Нуклеарни и радијациони акциденти са изворима зрачења у категорији претњи V односе се на последице акцидента на објектима у категорији претњи I или II, а које се манифестују у другој земљи. У том случају може доћи до контаминације великих површина и пољопривредних производа таквог обима, да је потребно уводити рестрикције у конзумирању појединих врста намирница.

Нуклеарни акцидент у Србији

На територији Србије може доћи до нуклеарних акцидентата на истраживачком нуклеарном реактору РА који је трајно затворен и чија декомисија се планира, и на истраживачком нуклеарном реактору РБ чије коришћење је предвиђено, али који нема лиценцу за коришћење. Ови акциденти не би захтевали интервентне мере ван комплекса "Винча".

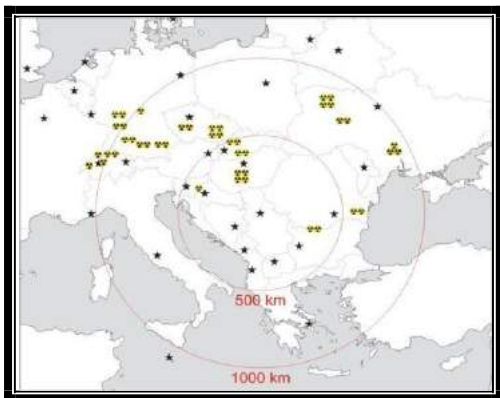
Нуклеарни акцидент у иностранству са последицама на територији Србије

Акцидент на нуклеарном објекту ван територије Србије може угрозити територију Србије. У радијусу од 1.000 *km* од границе Србије налази се 21 нуклеарна електрана са укупно 44 реактора, од тога је 6 нуклеарних електрана са 12 реактора у радијусу од 500 *km* од границе Србије. У најближем окружењу су нуклеарне електране у Бугарској (Козлодуј) и Мађарској (Пакш).

Табела 68 Преглед нуклеарних електрана у државама у окружењу

Држава	Нуклеарна електрана	Број реактора	Укупна снага (MW)	Удаљеност од границе Р. Србије (km)
Бугарска	Козлодуј	2	2000	90/95
Румунија	Чернавода	2	1400	420
Мађарска	Пакш	4	2000	70/65
Словенија	Кршко	1	700	250
Словачка	Моховце	2	1000	250
Словачка	Бохунице	2	1000	300
Чешка	Дуковани	4	2000	400
Чешка	Темелин	2	2000	500
Украјина	Јужна Украјина	3	3000	800
Украјина	Кмелнитски	2	2000	620
Немачка	ККИ	2	2400	570

Последица акцидента на свим наведеним нуклеарним електранама могло би бити испуштање радиоактивности у животну средину. У таквом случају и при одговарајућим временским условима могло би доћи до контаминације на деловима или на целој територији Србије. У специфичним временским условима могло би доћи и до значајне контаминације у местима изнад којих се налази радиоактивни облак. Ова контаминација могла би довести до пораста опасности по живот и здравље људи, биљни и животињски свет, као и животну средину у Србији.

Слика 33 Распоред нуклеарних електрана у државама у окружењу - на растојању 500 km и 1.000 km од Београда

Међународна агенција за атомску енергију донела је низ препорука за приправност и деловање у случају акцидента у којима је дала зоне у околини нуклеарне електране и мере које треба предузети у тим зонама у случају акцидента. Овом препоруком су за електране снаге веће од 1.000 MW дефинисане три зоне. Зона од 3 до 5 km од нуклеарне електране у којој је дошло до акцидента названа Зона предострожности (Precautionary action zone), зона полупречника 25 km названа Зона планирања примене хитних заштитних мера (Urgent protective action planning zone) и зона полупречника 300 km названа Зона у којој је могуће ограничење конзумирања хране и пољопривредних производа (Food restriction planning radius). Како се нуклеарне електране најближе територији Србије налазе на више од 25 km од границе са Србијом у случају акцидента, неће бити потребно примењивати мере предвиђене за прве две наведене зоне.

У зони до 300 km удаљености од нуклеарне електране у којој је дошло до акцидента предузимају се мере ограничавања конзумирања хране и пољопривредних производа. Зоне од 300 km у околини НЕ Козлодуј у Бугарској и НЕ Пакш у Мађарској захватају већину територије Србије из чега следи да у случају акцидента на једној од ове две електране постоји могућност да дође до контаминације на великом делу територије Србије. Остале нуклеарне електране су на таквој удаљености од граница Србије, да потенцијални акцидент на њима неће изазвати веће последице на територији Србије.

Преглед сценарија развоја нуклеарног акцидента

Нуклеарна електрана, без обзира на тип постројења, садржи велике количине радиоактивних материјала, па представља потенцијалну опасност по животну средину. Највећи део радиоактивности је везан за фисионе продукте који се налазе у језгру реактора. Свако неконтролисано испуштање радиоактивних материја из нуклеарне електране у околину, угрожава здравље и живот становништва и животну средину.

Употреба нуклеарног оружја била би погубна за ширу популацију, са дуготрајним последицама по здравље преживелих, као и на биљни и животињски свет у целини.

Радиолошке акциденте могу проузроковати радиоактивни извори и генератори јонизујућег зрачења. Акциденти везани за изворе могу бити: прекомерно озрачивање; изгубљени или пронађени извор; опасни мобилни извор; оштећење затвореног извора, које може довести до расипања радиоактивног

материјала; озрачивање или контаминација становништва; као и пад - повратак сателита на земљу са изворима енергије на нуклеарни погон.

Радиолошки акциденти се могу поделити у две основне групе:

1. радиолошке акциденте са изворима који су под регулаторном контролом и за које је позната активност и локација те је самим тим и акцидент ограничен на познато место,
2. радиолошке акциденте са изворима који су ван регулаторне контроле, односно за које не постоје основни подаци и овакви акциденти се могу догодити на било којој локацији и са последицама које се не могу унапред предвидети

Радиолошки акцидент може се десити на месту које није увек могуће предвидети услед чега мора постојати одређени степен спремности на реаговање на свим нивоима.

Радиоактивни извори (под контролом) су они извори који су пријављени и евидентирани код Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, а које корисници користе за обављање радијационе делатности за коју имају прибављену лиценцу. Акцидент са извором под контролом не би имао велики негативни утицај на шире становништво, већ само на лица која раде са извором у случају акцидента.

У Србији на дан 09.10.2013. године евидентирано је 266 извора који се примењују у медицини, индустрији, истраживањима и за калибрацију. Корисници ових извора имају сопствене планове за деловање у случају акцидента и у случају било каквог акцидента, последице би биле ограничене на мали број људи и на тачно одређену локацију.

Последица акцидента са јаким изворима зрачења који се примењују у медицини, индустрији или за истраживачке сврхе може бити прекомерно озрачивање. Узрок акцидента може бити квар на уређају, неисправан софтвер или људски фактор. Прекомерно озрачивање захтева брзо реаговање и упућивање у специјализоване медицинске установе.

Приликом увоза, извоза, транзита и транспорта уопште, организатор је дужан да сачини план безбедности транспорта у коме ће дати преглед потенцијалних акцидента и план деловања у случају да до њих дође. Акциденти приликом транспорта извора јонизујућег зрачења могу имати за последицу ослобађање радиоактивног материјала или губитак заштите извора.

Локације које су биле контаминирани осиромашеним уранијумом током деловања НАТО авијације 1999. године на подручју централне Србије стављене су под контролу и врши се редовно мерење садржаја радионуклида у животној средини на овим локацијама, у оквиру годишњег мониторинга.

Акциденти који укључују радиоактивни извори ван регулаторне контроле, могу бити прекомерно озрачивање радиоактивним извором или терористичка претња. За акциденте у којима је дошло до прекомерног озрачивања извором ван регулаторне контроле, често се сазнаје тек када се особа изложена зрачењу јави лекару због симптома радијационе болести, односно радијацијом изазваних оштећења - промена на ткиву, кожи или другим органима. Отежавајућа околност је и што у оваквим случајевима особа најчешће није ни свесна да је боравила у близини извора зрачења. Из овог разлога ризик који носи прекомерно озрачивање је

већи, јер више времена прође до правог дијагностиковања. Медицинско особље мора бити обучено за препознавање ових симптома.

Акцидент везан за терористичку претњу укључује претњу бомбом или саботажу, постављање уређаја са радиоактивним извором у циљу озрачивања или распршивања радиоактивног материјала. Могуће последице су контаминација и/или озраченост већег броја људи. Могуће је и да радиолошка опасност буде претпостављена, у случају претње, када су последице значајне са психолошког и економског становишта. У таквим ситуацијама је важно правовремено информисање, давање упутстава и задобијање поверења становништва.

Према незваничним подацима које Агенција поседује, а који су добијени од правних лица која су у претходним деценијама постављала и одржавала, а потом и демонтирала радиоактивне громобране, на територији Сремског управног округа има испод 100 РАГ из IV категорије.

Табела 69 Идентификација и прелиминарна анализа потенцијалних опасности од нуклеарних и/или радијационих акцидента

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Постојање потенцијалне опасности	Конкретан опис потенцијалне опасности у односу на затечено стање према процењеној величини потенцијалне опасности	Величина потенцијалне опасности	Могуће последице поштићене вредности
1	2	3	4	5	6
12.	ПОТЕНЦИЈАЛНЕ ОПАСНОСТИ ОД НУКЛЕАРНИХ И/ИЛИ РАДИЈАЦИОНИХ АКЦИДЕНАТА (ТТН-3)				
12.1	Положај и карактеристике територије	постоји	Објекат – постројење се налази на преко 4 km од: реке, акумулације за водоснабдевање, водоводне инфраструктуре, повредивих објеката (школа, вртића, болница..), објеката за производњу хране, близина насељеног места и стамбених објеката, националног парка и заштићеног подручја. Повољан климатски утицај (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте) са аспекта опасности. Акцидент у нуклеарној електрани ван територије Србије (у најближем окружењу нуклеарне електране у Бугарској – Козлодуј и Мађарској – Пакш) може значајно угрозити територију Србије. У случају нуклеарног акцидента при одговарајућим временским условима могло би доћи до контаминације на деловима или на целој територији Србије. У специфичним временским условима могло би доћи и до значајне контаминације у местима изнад којих се налази радиоактивни облак.	1	- У случају нуклеарног тј. радијационог дејства на угрожене објекте: људске жртве из стамбених и других повредивих објеката у окружењу од преко 4 km (ружа ветрова у односу на осетљиве објекте), или на много већим удаљеностима. - Контаминација људи изазвана уношењем радиоактивне супстанце у организам гутањем, удисањем аеросола, спољашњим зрачењем коже бета зрацима, континуираним излагањем коже. - Последица
12.2	Саобраћајна инфраструктура	постоји	Добра путна инфраструктура, мања дотрајалост сигнализације, путне и железничке мреже. Добре могућности приласка повредивим објектима. Транспорт радиоактивних и нуклеарних материјала се врши према Европском споразуму о међународном транспорту	2	

			опасног терета у друмском саобраћају-АДР.		акцидента са јаким изворима зрачења који се примењују у медицини, индустрији или за истраживачке сврхе може бити прекомерно
12.3	Стање објеката, средстава и опреме	постоји	ЈП „Нуклеарни објекти Србије“, Винча - Нуклеарни објекти у Србији су: два истраживачка реактора, затворени рудник уранијума и складиште радиоактивног отпада. Руковање нуклеарним отпадом унутар објеката – постројења, делимично под контролом. Адекватно се складишти и одржава нуклеарни отпад. Систем мерења радијације у фази изградње. Постоји опрема за заштиту, али у недовољној количини. У Србији на дан 09.10.2013. године евидентирано је 266 извора који се примењују у медицини, индустрији, истраживањима и за калибрацију.	3	озрачивање које утиче на пад имунолошког система људи, па су самим тим подложнији инфекцијама. 1. Еколошко загађење: контаминација воде и хране, река, земљишта, биљног и животињског света. 2. Дуготрајни финансијски трошкови деконтаминације и санирања последица.
12.4	Израђеност система заштите и спасавања од удеса	постоји	Правно-нормативна регулатива израђена. Безбедносно-заштитни систем израђен. Безбедносне мере су у складу са међународним стандардима МААЕ у области нуклеарне безбедности. У циљу благовременог деловања у случају радијационог акцидента, у Србији је успостављен континуални аутоматски Систем ране најаве радијационог акцидента. Успостављена организација субјеката за реаговање у случају удеса. Мониторинг радиоактивности у радној средини у објектима врши ЈП НОС, а у животној средини у околини нуклеарног објекта мониторинг врши независно овлашћено правно лице. Организоване снаге за заштиту од удеса са непотпуном опремом и средствима за заштиту од удеса. Обезбеђена Финансијска средства за набавку опреме и средстава, 60% од потребног. Спроводи се превентивне техничке мере заштите од удеса. Постоји план оспособљавања и реаговања запослених у случају удеса и реализује се. Ради избегавања и умањења штетних последица дејства јонизујућег зрачења по здравље и животе људи и животну средину, примењују се следеће мере: хитне заштитне мере неодложно, у року од неколико сати од наступања акцидента, обухватају: евакуацију, деконтаминацију људи, склањање, заштиту респираторних органа, профилаксу стабилним јодом и ограничавање коришћења потенцијално контаминираних намирница, разрађени у плановима; У области пољопривреде и ограничавања уноса контаминираних	2	

			хране и воде мере које се спроводе до неколико недеља за краткоживеће изотопе, а за дугоживеће период примене може бити знатно дужи.		
12.5	Могућност генерисања других опасности	постој и	Истовремено уз нуклеарни и/или радијациони акцидент настајање опасности од пожара и епидемије малих размера.	2	

1 Анализа и оцена ризика

Како се нуклеарне електране најближе територији Србије налазе на више од 25 km од границе са Србијом, у случају акцидента у општини Шид неће бити потребно примењивати мере предвиђене за прве две зоне угрожености.

У зони до 300 km удаљености од нуклеарне електране у којој је дошло до акцидента предузимају се мере ограничавања конзумирања хране и пољопривредних производа. Зоне од 300 km у околини НЕ Козлодуј у Бугарској и НЕ Пакш у Мађарској захватају већину територије Србије из чега следи да у случају акцидента на једној од ове две електране постоји могућност да дође до контаминације на великом делу територије Србије. Остале нуклеарне електране су на таквој удаљености од граница Србије, да потенцијални акцидент на њима неће изазвати веће последице на територији Србије.

Табела 70 Процена ризика од нуклеарних и/или радијационих акцидента

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
РИЗИЦИ ОД НУКЛЕАРНИХ И/ИЛИ РАДИЈАЦИОНИХ АКЦИДЕНАТ												
12.1	Положај и карактеристике територије	1	1	4	1	1	5	1	1	1	прихватљив	1. Образовање, опремање и оспособљавање снага заштите и спасавања (специјалистички тимови, јединице ЦЗ, привредна и друга оспособљена правна лица); спровођење превентивних мера при изградњи објеката.
12.2	Саобраћајна инфраструктура	2	1	4	1	1	5	1	1	1	прихватљив	1. Редован и процедура прописан мониторинг. 2. Одржавање
12.3	Стање објеката, средстава и опреме	3	1	4	1	1	5	1	1	1	прихватљив	1. Редован и процедура прописан мониторинг. 2. Одржавање

ЗАХТЕВИ ЗА ПРОЦЕНУ РИЗИКА		Величина опасности	Учесталост (У1 или У2)	Повредивост (рањивост)	Вероватноћа	Штета	Критичност	Последице	Ниво ризика	Категорија ризика	Прихватљивост	Мере за третман ризика
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
12.4	Изграђеност система заштите и спасавања од акцидентата	2	1	4	1	1	5	1	1	1	прихватљив	функционалности система обавештавања и узбуњивања и благовремено упозоравање јавности у случају повећаних вредности радијације.
12.5	Могућност генерисања других опасности	2	1	4	1	1	5	1	1	1	прихватљив	- Сарадња са земљама у окружењу у циљу добијања информација о потенцијалним удесима у нуклеарним и радијационим постројењима.

На основу показатеља, процењује се да је величина **учесталости** појаве нуклеарних и/или радијационих удеса на територији општине Шид - врло ретко (десио се један случај), степен учесталости 1.

Постоји већи број мера заштите примењених без процене угрожености. На основу показатеља процењује се да је величина **рањивости** - мала, а степен рањивости 4.

На основу показатеља, појава нуклеарних и/или радијационих удеса са штетом је величине **вероватноће** - немогуће, а степена вероватноће 1, вероватно само у екстремним случајевима или изузетно мало вероватно.

На основу приказаних података процењено је да могућа штета од нуклеарних и/или радијационих удеса не прелази 1% националног дохотка оствареног на територији општине Шид, односно да је величина **штете** врло мала, а степен штете 1.

Угроженост штићених вредности субјеката због које настају проблеми у функционисању који се решавају у ходу, редовним активностима и средствима. Процењено је да је величина **критичности** минимална, степен критичности 5.

Укупно у општини Шид величина **последица** је минимална, а степен последица је 1.

Последице на угроженом подручју у односу на:

- **људе:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Процена је да може бити лакше оболелих, изузетно и тешко оболелих, евентуално потреба за евакуацијом из контаминираних подручја.

1. **животиње:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Процена је да се може појавити до 10% лакше оболелих и краткотрајно нарушени услови за нормалан живот.

2. **економију и екологију:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Због постојања повреда, потребно је коришћење лекова и материјалних здравствених средстава, потребе за болничким збрињавањем. Могућа штета испод 1% националног прихода. Има потребе за хитним мерама. Потребне за алтернативним снабдевањем водом услед контаминације постојећих ресурса. Могућност доспевања опасних материја у животну средину, потребне интервенције, евентуално санација. Могућност истовремене појаве пожара и експлозија, евентуално епидемије малих размера. Постоје еколошки трошкови. Могуће нарушавање снабдевања водом и основним намирницима. Постоји могућност других мањих индиректних трошкова.

3. **друштвено-политичку ситуацију:** величина последица - Минималне, степен последица 1: Нема случајева јавног насиља или је у редовним границама. Због насталих догађаја постављају се питања у медијима да ли су све мере предузете како треба у складу са законом. Има негативног психолошког утицаја на друштво. Догађаји имају утицаја на међународну позицију земље. Нема ремећења јавног реда и безбедности становништва. Политичка ситуација је у границама редовних догађања. Медији из граничних земаља преносе вест о догађајима. Појава страха код становника у граничном појасу суседног подучја.

4 **Ниво, категорија и прихватљивост ризика**

На основу израчунатих величина вероватноће и последица, за општину Шид одређена је вредност за **ниво ризика 1**, величина ризика врло мали, степен 1, а категорија ризика је 1 (прва). То значи да је **ризик од нуклеарних и/или радијационих удеса прихватљив**.

2. Процена снага, средстава и превентивних мера за заштиту и спасавање

1. Процена сопствених снага и средстава

Штаб за ванредне ситуације

Скупштина општине формирала је Штаб за ванредне ситуације у складу са Законом о ванредним ситуацијама. У Штаб је, поред команданта, начелника и заменика команданта, именовано 12 чланова и за све чланове Штаба одређена су задужења по мерама заштите и спасавања и за друге задатке. Штаб је донео одлуке о формирању и именовано чланове Стручно- оперативних тимова за:

1. безбедност
2. евакуацију и збрињавање
3. заштиту и спасавање од пожара и експлозија
4. РХБ заштиту
5. заштиту и спасавање од техничко-технолошких несрећа
6. ветеринарску заштиту
7. извршавање задатака заштите и спасавања од поплава и несрећа на води и заштите и спасавања од клизишта
8. здравствену заштиту
9. функционисање општине у зимским условима

Чланови се оспособљавају у оквиру Националног тренинг центра и путем других облика оспособљавања које организује МУП - Сектор за ванредне ситуације. Штаб врло активно испуњава своју улогу, како у смислу превентивног ангажовања на координацији припрема субјеката за заштиту и спасавање и сарадње са другим штабовима, тако и случају ванредних догађаја и ситуација. Сваке године Скупштина општине разматра план рада и извештаје о раду Штаба.

Ватрогасно-спасилачке снаге

У Новом Саду су смештени Специјалистички регионални тим за рад и спасавање на води, састава 12 чланова са припадајућом специјалистичком опремом и чамцима, и Специјалистички регионални тим за спасавање из рушевина, са 24 члана опремљена специјалистичком опремом и псима обученим за проналажење затрпаних лица.

Ватрогасно спасилачке снаге Сремског округа смештене су у Сремској Митровици. ВСЈ у Шиду је попуњена са 12 припадника. Проблем представља непостојање одговарајуће хидрантске мреже у насељеним местима ван Шида, као и делимична неисправност хидраната у Шиду.

У селима Ердвик и Јамена постоје добровољна ватрогасна друштва.

Табела 71 Преглед ватрогасно-спасилачких јединица у Шиду

Јединица	Подаци	Карактеристике
МУП - Ватрогасно-спасилачко одељење	Број ватрогасаца	• 11+1
	Преглед ватрогасних возила и опреме	1. 3 ватрогасна возила 2. 2 пумпе за воду 3. 1 агрегат 2 kw 4. 1 камионска цистерна
ДВД Ердевик	Број ватрогасаца	1. 1 одељење
	Преглед ватрогасних возила и опреме	1. 1 цистерна за воду 4.000 /
ДВД Јамена	Број ватрогасаца	1. 1 одељење
	Преглед ватрогасних возила и опреме	1. 1 цистерна за воду 4.000 /

Цивилна заштита

Скупштина општине Шид донела је Одлуку о организацији и функционисању цивилне заштите на територији општине Шид. Цивилну заштиту на територији општине Шид организују, припремају и спроводе радни људи и грађани, органи локалне самоуправе, привредна друштва и друга правна лица, организације и службе ради учешћа у заштити и спасавању људи и материјалних и других добара од ратних разарања, елементарних непогода, техничко-технолошких несрећа и других опасности у миру и рату.

Изградњу и одржавање система за узбуњивање финансира општина, у складу са Процењом угрожености и законом о ванредним ситуацијама. На територији општине Шид, постављене су јавне сирене за узбуњивање на 17 локација од којих је 6 у Шиду, а 11 је распоређено по месним заједницама.

Цивилна заштита у општини Шид обухвата личну, узајамну и колективну заштиту, мере и задатке цивилне заштите, поверенике и заменике повереника цивилне заштите, јединице цивилне заштите, као и овлашћена и оспособљена правна лица, хуманитарне и друге организације од значаја за заштиту и спасавање у Општини. Лична, узајамна и колективна заштита обухватају мере и поступке за непосредну заштиту и спасавање радних људи и грађана у пословним и стамбеним зградама, у јавним и другим објектима и на свим другим местима где радни људи и грађани живе и раде. У спровођењу личне и узајамне заштите дужни су да учествују сва привредна друштва и друга правна лица, организације и службе и сви за то здравствено способни грађани у општини у складу са прописима.

У општини Шид, у складу са Процењом угрожености, образују се јединице цивилне заштите опште намене. Јединице цивилне заштите опште намене се могу образовати у насељима, деловима територије Општине, привредним друштвима и другим правним лицима, установама и другим организацијама. Јединице цивилне заштите које образује Општина ангажују се на задацима заштите и спасавања на основу одлуке Општинског штаба за ванредне ситуације, а у складу са плановима њихове употребе.

Привредна друштва и друга правна лица која су опремљена и оспособљена за заштиту и спасавање и баве се заштитом и спасавањем као редовном делатношћу не образују јединице цивилне заштите, већ се, у складу са одлуком Општинског штаба за ванредне ситуације, целокупном мирнодопском, а у рату ратном организацијом, укључују у заштиту и спасавање људи и материјалних и других добара. Именовани су повереници и заменици повереника ЦЗ за 19 месних заједница, укупно 38. Такође су именовани повереници и заменици повереника ЦЗ за 25 јавних предузећа и установа чији је оснивач општина Шид.

Према броју и територијалном распореду насеља и становника, процењено је да Одлуком Скупштине општине Шид треба формирати јединице Цивилне заштите опште намене са укупно 431 припадником, према следећој формацији:

1. 1 чета;
2. 14 водова са командиром и замеником командира, укупно 28 обвезника;
3. 38 одељења, са командиром замеником командира и по седам обвезника, укупно 342 обвезника.

Табела 72 Предлог за формирање јединица Цивилне заштите опште намене

	Намена	Јединица
1	Општина Шид (укупно)	чета са 2 вода и 6 одељења, укупно 61 припадник
2	МЗ Адашевци	вод са командиром, замеником и 3 одељења по 9 обвезника (укупно 29 припадника)
3	МЗ Моровић	вод са командиром, замеником и 3 одељења по 9 обвезника (укупно 29 припадника)
4	МЗ Вишњићево	вод са командиром, замеником и 3 одељења по 9 обвезника (укупно 29 припадника)
5	МЗ Јамена	вод са командиром, замеником и 3 одељења по 9 обвезника (укупно 29 припадника)
6	МЗ Кукујевци	вод са командиром, замеником и 3 одељења по 9 обвезника (укупно 29 припадника)
7	МЗ Ердвик	вод са командиром, замеником и 3 одељења по 9 обвезника (укупно 29 припадника)
8	МЗ Батровци	вод са командиром, замеником и 2 одељења по 9 обвезника (укупно 20 припадника)
9	МЗ Илинци	вод са командиром, замеником и 2 одељења по 9 обвезника (укупно 20 припадника)
10	МЗ Вашица	вод са командиром, замеником и 2 одељења по 9 обвезника (укупно 20 припадника)
11	МЗ Бачинци	вод са командиром, замеником и 2 одељења по 9 обвезника (укупно 20 припадника)
12	МЗ Љуба	вод са командиром, замеником и 2 одељења по 9 обвезника (укупно 20 припадника)
13	МЗ Бингула	вод са командиром, замеником и 2 одељења по 9 обвезника (укупно 20 припадника)
14	МЗ Беркасово	вод са командиром, замеником и 2 одељења по 9 обвезника (укупно 20 припадника)
15	МЗ Сот	вод са командиром, замеником и 2 одељења по 9 обвезника (укупно 20 припадника)
16	МЗ Гибарац	самостално одељење са командиром, замеником и 7 обвезника (укупно 9 припадника)

17	МЗ Бикић до	самостално одељење са командиром, замеником и 7 обвезника (укупно 9 припадника)
18	МЗ Привина глава	самостално одељење са командиром, замеником и 7 обвезника (укупно 9 припадника)
19	МЗ Моловин	самостално одељење са командиром, замеником и 7 обвезника (укупно 9 припадника)

По формирању извршити попуњавање људством, опремом и материјално- техничким средствима према нормативу за јединице ЦЗ.

Оспособљена правна лица

У зависности од делатности, оспособљености и опремљености, као и врсте и обима последица ванредних ситуација, овлашћена и оспособљена правна лица могу бити ангажована за различите задатке заштите и спасавања:

1. правна лица **грађевинске, путне и водопривредне делатности** у:
 1. изградњи секундарне линије одбране од поплава,
 2. ископавању канала за одвођење сувишних вода,
 3. рашчишћавању рушевина,
 4. отклањању опасности приликом спасавања из рушевина (подупирање нестабилних делова, рушење одређених делова, подизање и уклањање срушених грађевинских елемената и др.)
 5. изградњи противпожарних просека,
 6. рашчишћавању путева од снежних наноса,
 7. санацији клизишта и одрона;
2. правна лица **комуналне делатности** у:
 1. сакупљању отпадних материја и вода и одлагање на раније утврђене депоније,
 2. уклањању животињских лешева и контаминираних-заражених намирница животињског и биљног порекла (закопавањем или спаљивањем),
 3. учешћу у дезинфекцији, дезинсекцији и дератизацији угроженог подручја,
 4. деконтаминацији и спирању контаминираних површина,
 5. снабдевању водом за пиће становништва на угроженом подручју, коришћењем цистерни за воду,
 6. испумпавању воде из поплавлених објеката,
 7. ангажовању цистерни за дотур воде у рејоне где је избио пожар,
 8. рашчишћавању путева од снежних наноса,
 9. испитивању исправности пијаће воде;
3. правна лица **саобраћајне делатности** у:
 1. превозу угроженог становништва,
 2. транспорту материјалних и културних добара,
 3. хитном успостављању нарушене функције саобраћајне делатности;
4. правна лица **здравствене делатности** у:
 1. хитној медицинској помоћи,
 2. формирању привремених амбуланти за пружање медицинске помоћи на угроженом подручју.
 3. упућивању мобилних екипа медицинске помоћи на угрожено подручје;

5. правна лица *трговинске и угоститељске делатности*, у збрињавању угроженог и настрадалог становништва:

1. допремањем неопходних животних намирница,
2. допремањем воде за пиће,
3. припремом и расподелом obroka,
4. обезбеђењем смештаја и др.;
6. *савези, удружења и клубови* у:
 1. спасавању угроженог становништва на неприступачним теренима,
 2. гашењу шумских пожара,
 3. претраживању терена ради проналажења угрожених и настрадалих.

На основу тога, одређено је 11 оспособљених правна лица у општини Шид и сачињен списак и других правних лица која би се могла ангажовати за извршавање задатака заштите и спасавања.

Табела 73 Списак оспособљених и других правних лица од значаја за заштиту и спасавање

Ред.бр.	Назив правног лица	Седиште
КОМУНАЛНА ПРЕДУЗЕЋА – Шид		
1	ЈКП "СТАНДАРД" - <u>оспособљено ПЛ</u>	Шид, Светог Саве 80
2	ЈП за стамбене услуге и грађевинско земљиште	Шид, Ц. Лазара 7
3	ЈКП "ВОДОВОД" - <u>оспособљено ПЛ</u>	Шид, Св. Саве 40
ВОДОПРИВРЕДА – Шид		
1	ВП "ШИДИНА" - <u>оспособљено ПЛ</u>	Шид, Ђ. Јакшића бб
МУП РС СЕКТОР ЗА ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ – Шид		
1	Ватрогасно спасилачка јединица Шид	Шид, Ц. Лазара 11
ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА – Шид		
1	Дом здравља "Шид" - <u>оспособљено ПЛ</u>	Шид, Алексе Шантића 1
ИНФОРМИСАЊЕ		
1	ЈП "Радио Шид" - <u>оспособљено ПЛ</u>	Шид, Карађорђева 9/5
ГРАЂЕВИНАРСТВО И ПРОЈЕКТОВАЊЕ		
1	"Градитељ" ДОО - <u>оспособљено ПЛ</u>	Шид, В. Стајића 5
2	АД "ШИДПРОЈЕКТ"	Шид, Кнеза Милоша 2
3	"АГРАД" ДОО	Шид, Ј. Ћетковић 1
4	"ЗИДАР" РП ДОО	Шид, Ђ. Киша бб
ТРАНСПОРТНА ПРИВРЕДНА СРЕДСТВА		
1	"ШИДЕКСПРЕС" ДОО - <u>оспособљено ПЛ</u>	Шид, Јанка Веселиновића 19
СНАБДЕВАЊЕ ГРАЂАНА		
1	"Домаћа Пекара" ДОО - <u>оспособљено ПЛ</u>	Шид, Лазе Костића 2
2	Пекара "Марковић"	Вашица, Војвођанска 13
3	СЗР пекара "Лепињица"	Илинци, Змај Јовина 3
4	"Retkom trade" ДОО	Моровић, Босутска 44

5	"Агро-папук" ДОО - оспособљено ПЛ	Кукујевци, Цара Лазара 4
6	"Victoriaoii" - оспособљено ПЛ	Шид, Бранка Ерића 2
7	Самостална пекарска радња "Миле Пресечковић"	Шид, И. Л. Рибара 16
8	СЗР "Крнета"	Сот, Моше Пијаде 9
ВЕТЕРИНАРСКА ЗАШТИТА		
1	"АГРО КДН" ДОО	Вишњићево, Босутска 13
2	"СВС" ДОО	Шид, Николе Тесле 66
3	Ветеринарска станица "Кендришић" ДОО - оспособљено ПЛ	Шид, Саве Шумановића 9
4	Ветеринарска станица "ОВС" ДОО	Шид, Вука Караџића 4

Поред запослених у наведеним правним лицима, у случају потребе за спровођењем масовних акција, укупни потенцијал у општини Шид је око 13.500 радно способних становника.

Расположива механизација која може бити употребљена за рашчишћавање путева у случају снежних наноса и других ванредних ситуација.

Табела 74 Потис механизације од значаја за заштиту и спасавање

Назив средства	комага
1. камион са ножем	6
1. утоваривач за со	2
1. грејдер	1
1. камион са ножем и расипањем соли	6
1. утоваривач са кашиком и ножем	2
1. ралица за снег	3
1. расипач за со	3
1. УЛТ за утовар и чишћење	1
УКУПНО	24

Наведена механизација се налази у власништву ДОО "ГРАДИТЕЉ" Шид, ЗИДАР РП ДОО Шид, МНК КОМЕРЦ Шид, СЗТР "БЕТОНМИКС" Шид, "АГС" Адашевци, Дејан Аврамов, Шид.

Капацитети за медицинско збрињавање

Табела 75 Процена могућности за пружање медицинске помоћи

Потребе	Снаге и средства
Стручна медицинска помоћ	Организација: Дом здравља Шид и 17 амбуланти у насељима
	Број здравствених радника: 200, од тога лекара 60
	Нема опреме за развијање пољске болнице и амбулante
Санитетска материјална средства	Дом здравља располаже одређеним резервама, али то није у потпуности довољно за ванредне ситуације. Потребно је обезбедити општинске резерве из буџета општине, донација и других извора.
Прва медицинска	Јединице ЦЗ опште намене (када буду формиране)
	Екипе Црвеног крста за ПМП

помоћ (ПМП)	Запослени у предузећима оспособљени за ПМП
Материјална средства ЦЗ	Средства јединица ЦЗ: нису обезбеђена

Здравствене установе

Амбуланте у општини Шид

1. Шид, Алексе Шантића 1
2. Вашица, Матије Гупца бр. 6
3. Адашевци, Бранка Радичевића 21а
4. Ердевик, Пионирски парк 14
5. Моровић, ВукаКараџића бб
6. Вишњићево, Жељезничка 2
7. Јамена, Кнеза Лазара бр. 17
8. Кукујевци, Војводе Синђелића 4
9. Сот, Дунавска 1
10. Бачинци, Жељезничка 2
11. Беркасово, Војвођанска 56
12. Љуба, Војвођанска 33
13. Бингула, Стевана Шарца 1
14. Моловин, Бранка Радичевића бб
15. Гибарац, Карађорђева 1
16. Илинци, Пролетерска 2
17. Батровци, Матије Гупца 47 Апотеке

1. Шид
2. Ердевик
3. Моровић

За потребе у ванредним ситуацијама надлежан за медицинску помоћ је и Завод за јавно здравље Сремска Митровица који би се могао ангажовати ради:

1. процене и анализе здравственог стања становништва;
2. мерења и анализа фактора ризика с аспекта контаминиране воде;
3. испитивања физичко-хемијских показатеља хигијенске исправности намирница и воде;
4. испитивања квалитета ваздуха, и
5. спровођења хигијенско-епидемиолошких мера.

Смештајни капацитети за збрињавање

За смештај и збрињавање евакуисаних на подручју општине Шид на располагању су хотелски и ресторански капацитети. У хотелима и мотелима има укупно 225 лежајева.

Табела 76 Хотелски капацитети у општини Шид

Објект	Капацитет структура смештаја	и Ресторатерски део (исхрана)	Остало
НИС-Озоне АД Београд, Адашевци	60 лежаја, 10 соба са француским лежајем, 20 двокреветних соба	150 места	10 гаража, паркинг капацитета 55 места

Војна установа Моровић	32 лежаја и 16 кревета у бунгаловима	90 места	-
Свети Сава	39 лежаја у 16 соба	30-35 места	-
ДОО Пољоплод, Шид	18 лежаја	35 места	-
Мотел Зелен Гора Чубура	60 лежајева, 21 соба	250 места	-

Већина ресторанских објеката је у приватном власништву, али се капацитети могу искористити за припрему хране и колективну исхрану у случају ванредних ситуација.

Табела 77 Ресторански објекти у општини Шид

Назив објекта	Капацитет (број места)	Остало
Ресоран Сремски конак, Шид	80	-
Ресторан Гурман, Шид	70	-
Ресторан Витраж, Беркасово	80	-
Ресторан Алас	200	-
Ресторан Далас, Беркасово	600	10 двокреветних соба
Ресторан Слезан, Моровић	160	-
Национална кућа М&Т Моровић	60	3 двокреветне собе
ДОО Пољоплод	34	-
Рибљи ресторан Бане, Шид	40	-

За привремени и краткотрајни смештај могу се искористити и други јавни објекти.

Табела 78 Други објекти у општини Шид са смештајним капацитетима

	НАЗИВ ОБЈЕКТА	СМЕШТАЈНИ КАПАЦИТЕТИ
1.	Установа за физичку културу и спортску рекреацију "ПАРТИЗАН" Шид, Карађорђева бр. 90	Број места за смештај на душецима 50 Тоалета 2 Тушева 2
2.	Гимназија "Сава Шумановић" Шид, Лазе Костића 2	Број места за смештај на душецима 60 Тоалета 15 Тушева 4
3.	ОШ "Бранко Радичевић" Шид, Петра Кочића бб	Број места за смештај на душецима 100 Тоалета 20 Тушева 4 Могућност припреме хране – оброка ... 100
4.	ОШ "Сремски Фронт"	Број места за смештај на душецима 80

	Шид, Мајке Јевросиме 1	Тоалета 17 Тушева 4 Могућност припреме хране - оброка 80
5.	ЈП СПОРТСКИ ЦЕНТАР Шид, Матије Гупца 5	Број места за смештај на душецима 120 Тоалета 14 Тушева 12

Црвени крст

Општинска организација Црвеног крста Шид је добровољна, хуманитарна организација грађана са територије општине Шид, која остварује хуманитарне циљеве и учествује у организовању и пружању социјалне, здравствене и материјалне помоћи грађанима у случају разних несрећа, ванредних околности, као и у мирнодопским условима. Такође учествује у акцијама солидарности, организује хуманитарне акције. У извршавању својих циљева и задатака Општинска организација Црвеног крста Шид сарађује и са другим организацијама Црвеног крста, државним органима, удружењима грађана, политичким странкама. Општинску организацију чине основне организације које делују на територији општине Шид.

Општинска организације Црвеног крста је формирана као I оперативни ниво чији је задатак да одговори на најхитније потребе угрожених људи на својој територији и извршава задатке које им повери Штаб за ванредне ситуације. Општинска организација је оспособљена за брзу процену потреба угрожених људи, пружање прве помоћи, пружање основне психосоцијалне подршке, учешће у спровођењу евакуације, учешће у спровођењу збрињавања, бригу о лицима са сметњама у развоју, обављање послова службе тражења, учешће у пријему, ускладиштавању и дистрибуцији хуманитарне помоћи, стварање услова за прихват националних тимова.

У случају потребе, преко националних специјалистичких мобилних тимова може се брзо обезбедити помоћ у људству, средствима и опреми, а из регионалних магацинских резерви Црвеног крста, храна и основна опрема за збрињавање евакуисаних: ћебад, душеци, бидони за воду и кухињски сетови, храна и средства за личну и колективну хигијену; комплетни ранчеви прве помоћи и носила; основни алат (ашов, лопата, крамп, тестера за дрво и секира); кутлаче, столови и клупе.

6. Едукација становништва

Едукација становништва о свим аспектима заштите од пожара, превентивним мерама, поступцима у случају настанка и спасавања у условима када је пожар настао је стална активност ватрогасно спасилачких јединица. Едукација становништва и увежбавање запослених о поступању у случају настанка пожара, поред обавезне обуке и провере знања запослених, спроводи се и кроз извођење јавно показних вежби ватрогасно спасилачких јединица на високим стамбеним објектима, јавним објектима, индустријским постројењима, школама и предшколским установама, које за циљ имају и увежбавање поступака за гашење пожара и спасавање грађана на тим објектима.

Обука грађана, као носилаца основне заштите и спасавања, спроводи се и кроз јавно обавештавање штампаним и електронским медијима, расподелом штампаног едукативног материјала из области заштите и спасавања у ванредним ситуацијама (постери, плакати, приручници). Урађен је "Породични приручник за понашање у ванредним ситуацијама", који је штампан на српском и језицима мањина и дистрибуиран свим циљним групама на целој територији Републике Србије.

Кроз акцију "Ватрогасац у школи", спроводи се едукација деце школског и предшколског узраста о свим аспектима заштите од пожара и спасавања. Обука деце предшколског и школског узраста спроводи се и приликом посета предшколских установа објектима ватрогасно-спасилачких јединица, организовања вежби и поделом едукативног материјала.

7. Мере превенције

У погледу смањења ризика од ванредних ситуација предузимају се урбанистичко-техничке мере просторног планирања, као и пројектовања и изградње инфраструктурних, јавних, привредних и стамбених објеката. Успостављен је систем прибављања одговарајућих сагласности и дозвола, а надлежни државни, инспекцијски и други органи врше контролу поштовања закона. У општини Шид спроводи се мониторинг, као део државног система, за праћење, контролу и обавештавање о параметрима битним за рану најаву опасности.

На годишњем нивоу се израђује и спроводи Оперативни план заштите од поплава, као и План рада зимске службе. У оквиру редовних активности надлежних субјеката спроводи се провера стања и одржавање комуналног и других инфраструктурних система, како би се обезбедило њихово континуирано функционално стање и смањила вероватноћа настанка ванредних ситуација. Одговарајуће инспекције врше контролу и налажу отклањање недостатака у области заштите од пожара, санитарно-хигијенске заштите, заштите животне средине и других сегмената од значаја за заштиту и спасавање. У општинском буџету се обезбеђују средства за текуће одржавање саобраћајне и других инфраструктура, набавку одговарајуће опреме и средстава за подизање укупних капацитета локалне заједнице за заштиту и спасавање. Међутим, недостају финансијска средства за инвестициона и друга већа улагања.

Потребно је наставити са попуњавањем, опремањем и оспособљавањем јединица ЦЗ за извршавање задатака заштите и спасавања.

Тек је на почетку процес процењивања и планирања свих субјеката у складу са Законом о ванредним ситуацијама. План заштите од пожара за територију општине Шид није израђен, као ни План заштите од удеса. Предстоји и активност на изради дугорочног и годишњих планова развоја заштите и спасавања локалне самоуправе.

4. ЗАКЉУЧАК

Рангирање опасности према нивоу ризика

	Назив опасности	Вероватноћа	Поседице	Ниво ризика	Прихватљивост	Напомена
1	2	3	4	5	6	7
1.	Поплава (ПН-3)	3	3	9	прихватљив	Предузимати додатне мере изградње, одржавања и контроле водозаштитних објеката
2.	Суша (ПН-7)	3	3	9	прихватљив	Предузимати додатне агротехничке и друге мере у циљу повећања наводњаваних површина
3.	Земљотрес (ПН-1)	2	4	8	прихватљив	Предузимати додатне урбанистичко-техничке и мере опремања и оспособљавања снага заштите и спасавања
4.	Пожар и експлозија (ТТН-1)	3	1	3	прихватљив	Спроводити превентивне и мере контроле
5.	Олујни ветрови (ПН-4)	2	1	2	прихватљив	Спроводити превентивне и мере контроле
6.	Град (ПН-5)	2	1	2	прихватљив	Спроводити превентивне и мере контроле
7.	Снежна мећава, наноси и поледица (ПН-6)	2	1	2	прихватљив	Спроводити превентивне и мере контроле
8.	Епидемија (ПН-8)	2	1	2	прихватљив	Спроводити превентивне и мере контроле
9.	Епизоотија (ПН-9)	2	1	2	прихватљив	Спроводити превентивне и мере контроле
10.	Техничко- технолошки удес и терористички напад (ТТН-2)	2	1	2	прихватљив	Спроводити превентивне и мере контроле
11.	Одрони, клизишта и ерозије (ПН-2)	1	1	1	прихватљив	Спроводити превентивне и мере контроле
12.	Нуклеарни или радијациони акциденти (ТТН-3)	1	1	1	прихватљив	Спроводити превентивне и мере контроле

1. Интензивирати активности ради завршетка процеса процењивања угрожености од елементарних непогода и других несрећа, као и израде и усклађивања планова заштите и спасавања оспособљених правних лица и других субјеката заштите и спасавања у општини Шид. Континуирано предузимати мере на материјализацији планских решења, оспособљавању свих субјеката за извршавање планираних задатака и подизању укупних капацитета општине Шид за заштиту и спасавање.

2. У складу са проценом, дефинисати мере и сачинити акционе планове за предузимање превентивних мера у циљу смањења ризика од поплава, суше и земљотреса и одредити надлежне општинске органе одговорне за реализацију акционих планова.

3. Ризици од поплава и суше са становишта величине штете и обима последица су на граници прихватљивости и неопходно је предузети мере да би се у року од годину дана ризик свео на нижи ниво.

4. Потребно је потпуно спроводити мере редовног одржавања изграђених водних објеката на водотоковима другог реда. Размотрити потребе и могућности за изградњу нових водозаштитних објеката и система (насипи, утврде, одводни канали...) на местима где је констатовано да је то потребно.

5. На нивоу органа локалне самоуправе Шид донети одговарајуће одлуке и друга документа којима ће се омогућити предузимање мера ради повећања пољопривредних површина које се наводњавају. У том циљу, потребно је остварити координацију са широм заједницом, надлежним водопривредним предузећем, комуналним предузећима, финансијским институцијама и другим структурама ради изградње и одржавања каналског система за одводњавање/наводњавање, као и за стимулисање пољопривредних произвођача за примену агротехничких мера ради повећања отпорности биљних култура на суше и надокнаду штете путем осигурања.

6. Донети одлуку, формирати и попунити људством јединице Цивилне заштите опште намене. Обезбедити средства и реализовати материјално опремање и оспособљавање припадника јединица ЦЗ за задатке заштите и спасавања у свим ванредним ситуацијама.

7. Обезбедити примену прописа и предузимање урбанистичко-техничких мера

при пројектовању, изградњи и одржавању објеката и критичне инфраструктуре у односу на опасности од поплава, земљотреса, пожара и експлозија.

8. Обезбедити плански и континуирани рад надлежних инспекцијских служби, посебно у функцији налагања и контроле спровођења наложених мера за отклањање недостатака од значаја за заштиту и спасавање.

9. Сачинити план и континуирано спроводити активности едукације и оспособљавања државних органа, других институција и становништва за заштиту и спасавање.

* * *

Процена узгоржености општине Шид од елементарних непогода и других несрећа ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број:011-50/П-17

Дана:28.02.2017.

Шид

ПРЕДСЕДНИК
Велимир Ранисављевић

На основу члана 46. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-испр., 64/10-Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13-Одлука УС, 50/13-Одлука УС, 54/13-Решење УС, 98/13-Одлука УС, 132/14 и 145/14), члана 31. Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Сл. гласник РС“, бр. 64/2015) и члана 40. став 1. тачка 6. Статута општине Шид („Сл. лист општине Шид“, бр. 18/2015-пречишћен текст), по претходно прибављеном Мишљењу Комисије за планове општине Шид, Скупштина општине Шид, на седници одржаној дана 28.02.2017. године, донела је

ОДЛУКУ О ИЗРАДИ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА ОПШТИНЕ ШИД

Члан 1.

Овом Одлуком приступа се изради Просторног плана општине Шид (у даљем тексту: Просторни план).

Члан 2.

Граница обухвата Просторног плана општине Шид је граница административног подручја општине Шид, утврђена Законом о територијалној организацији Републике Србије (*Сл. гласник РС*, бр. 129 / 07 и 18 / 2016)

Подручје у оквиру граница Просторног плана обухвата 19 целих катастарских општина: Адашевци, Батровци, Бачинци, Беркасово, Бингула, Вашица, Вишњићево, Гибарац, Ђипша, Ердвик, Илинци, Јамена, Кукујевци, Љуба, Моловин, Моровић, Привина Глава, Сот, Шид и 19 насеља, с тим да се у једној катастарској општини налазе два насеља (у КО Привина Глава налазе се насеље Привина Глава и Бикић До), а једна катастарска општина нема насеља (Ђипша).

Граница Просторног плана дата је на графичком приказу који чини саставни део ове одлуке.

Члан 3.

Услови и смернице значајни за израду Просторног плана садржани су у планским документима вишег реда: у Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Сл. гласник РС“, бр. 88/10) и у Регионалном Просторном плану Аутономне покрајине Војводине („Сл. лист АПВ“, број 22/14).

Плански и стратешки документи значајни за израду Просторног плана јесу: Просторни план подручја посебне намене Фрушке горе до 2022. године („Сл. лист АПВ“, број 16/04); Просторни план инфраструктурног коридора граница Хрватске - Београд (Добановци) („Сл. гласник РС“, бр. 69/2003 и 147/2014).

За израду Просторног плана користиће се топографске и катастарско-топографске подлоге, као и друге подлоге које буду потребне за његову израду.

Члан 4.

Просторни план се израђује у складу са принципима планирања, коришћења, уређења и заштите простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи :

1. одрживог развоја кроз интегрални приступ у планирању;
2. равномерног територијалног развоја;

3. рационалног коришћења земљишта подстицањем мера урбане и руралне обнове и реконструкције;

4. рационалног и одрживог коришћења необновљивих ресурса и оптималног коришћења обновљивих ресурса;

5. заштите и одрживог коришћења природних добара и непокретних културних добара;

6. превенције техничко-технолошких несрећа, заштите од пожара и експлозије, заштите од природних непогода, отклањања узрока који изазивају климатске промене;

7. планирања и уређења простора за потребе одбране земље;

8. усаглашености са европским прописима и стандардима из области планирања и уређења простора;

9. унапређења и коришћења информационог технологија које доприносе бољој ефикасности и економичности рада јавне управе на пословима изградње;

10. учешћа јавности;

11. очувања обичаја и традиције;

12. очувања специфичности предела;

13. хоризонталне и вертикалне координације.

Члан 5.

Општи циљеви израде Просторног плана односе се на постизање рационалне организације и уређења простора, усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима, и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја.

Поред општих постоје и посебни циљеви просторног развоја који се односе на планирање, коришћење, уређење и побољшање у областима, као што су становништво; мрежа и функција насеља; јавне службе; шуме, шумско земљиште и заштитно зеленило; привреду; саобраћајну инфраструктуру; водопривредну инфраструктуру; енергетску инфраструктуру; телекомуникациону инфраструктуру; заштиту животне средине; заштиту природних добара и заштиту културних добара.

Члан 6.

Просторни план биће заснован на планској, студијској, техничкој и другој документацији, као и резултатима досадашњих истраживања.

Просторни план јединице локалне самоуправе садржаће нарочито:

- 1) обухват грађевинског подручја;
- 2) планиране намене простора;
- 3) мрежу насеља и дистрибуцију служби и делатности;
- 4) просторни развој саобраћаја и инфраструктурних система;
- 5) делове територије за које је предвиђена израда урбанистичког плана или урбанистичког пројекта;
- 6) уређајне основе за села;
- 7) планирану заштиту, уређење, коришћење и развој природних и културних добара и животне средине;
- 8) правила уређења и правила грађења за делове територије за које није предвиђена израда урбанистичког плана;
- 9) мере и инструменте за спровођење плана;
- 10) мере за равномерни територијални развој јединице локалне самоуправе.

Просторни план јединице локалне самоуправе садржи текстуални и графички део. Текстуални део садржи полазне основе плана и плански део (правила уређења и правила грађења).

Извештај о стратешкој процени утицаја на животну средину је саставни део документационе основе планског документа.

Просторни план директно ће се спроводити издавањем локацијских услова и биће основ за израду докумената урбанистичког планирања, као и за даљу израду техничке документације и прибављање дозвола у складу са Законом о планирању и изградњи.

Члан 7.

Израда Просторног плана поверава се ЈП “Завод за урбанизам” Шид из Шида, ул. Кнеза Милоша бр. 2/1.

Члан 8.

Рок за израду Просторног плана је 18 месеци од дана ступања на снагу ове Одлуке.

Члан 9.

Средства за израду Плана обезбедиће се из буџета општине Шид. Оквирна финансијска процена је да ће трошкови израде Плана износити око 10.000.000 РСД, без ПДВ.

Члан 10.

Одлука о приступању изради стратешке процене утицаја на животну средину саставни је део ове Одлуке.

Члан 11.

Рани јавни увид и увид у нацрт Просторног плана биће изложени у сали Скупштине општине Шид, ул. Карађорђева бр. 2, а начин, место и време трајања јавног увида огласиће се благовремено у средствима јавног информисања, у складу са Законом.

Члан 12.

Просторни план ће се израдити у пет примерака у аналогном и пет примерака у дигиталном облику.

Члан 13.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном листу општине Шид”.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број: 011-48/II-17

Дана :28.02.2017.

Ш И Д

ПРЕДСЕДНИК

Велимир Ранисављевић

На основу члана 46. Закона о планирању и изградњи („Сл. гласник РС“, бр. 72/09, 81/09-испр., 64/10-Одлука УС, 24/11, 121/12, 42/13-Одлука УС, 50/13-Одлука УС, 54/13-Решење УС, 98/13-Одлука УС, 132/14 и 145/14), члана 31. Правилника о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Сл. гласник РС“, бр. 64/2015) и члана 40. став 1. тачка 6. Статута општине Шид („Сл. лист општине Шид“, бр. 18/2015-пречишћен текст), по претходно прибављеном Мишљењу Комисије за планове општине Шид, Скупштина општине Шид, на седници одржаној дана 28. 02. 2017. године, донела је

ОДЛУКУ

О ИЗРАДИ ПЛАНА ГЕНЕРАЛНЕ РЕГУЛАЦИЈЕ ШИДА

Члан 1.

Овом Одлуком приступа се изради Плана генералне регулације Шида.

Члан 2.

Планско подручје обухвата простор од око 1.089 ха који углавном чини подручје одређено Планом

генералне регулације Шида („Сл. лист општина Срема“, бр. 25,31/09, 17/11).

Оквирна граница обухвата Плана генералне регулације Шида дата је у Графичком прилогу који је одштампан уз ову одлуку и чини њен саставни део.

Конечна граница Плана генералне регулације Шида утврдиће се нацртом плана.

Члан 3.

Услови и смернице из Просторног плана општине Шид („Сл. лист општина Срема“, бр. 1/11) :

Општи циљеви развоја подручја општине Шид проистичу из усвојених циљева и опредељења Просторног плана Републике Србије од 2010.-2020. године („Сл. гласник РС“, бр. 88/2010), Просторног плана подручја посебне намене националног парка Фрушка гора („Сл. лист АПВ“ бр. 16/2004) и Просторног плана подручја инфраструктурног коридора граница Хрватске - Београд (Добановци), („Сл. гласник РС“, бр. 69/03 и 147/14), специфичности подручја општине у просторно-функционалном смислу и подразумевају :

- постизање рационалне организације и уређења простора усклађивањем његовог коришћења са могућностима и ограничењима у располагању природним и створеним вредностима и са потребама дугорочног социјалног и економског развоја,

- обезбеђење просторних услова за реализацију концепта трајно одрживог развоја нарочито у области сфере животне средине, економске и друштвене сфере,

- успостављање функционалних прекограничних веза у сфери заједничких интереса,

- подстицање јачања свести код грађана, инвеститора и администрације о значају заштите јавног добра, уређењу територије и одрживом просторном развоју,

- обезбеђење адекватне превенције, минимизирања, мониторинга и контроле свих облика загађивања, дефинисање просторних услова развоја подручја, као дела интегралног управљања у оквиру целокупног система заштите животне средине.

Општи циљ просторног развоја општине Шид је дефинисан хијерархијом развојних интереса Републике Србије и локалне средине, те је неопходно утврдити и хијерархију циљева и интереса.

Општи циљеви развоја општине Шид су :

- стварање планског основа за организовани плански развој, заштиту и уређење територије општине Шид,

- рационално коришћење простора ради повећања функционалне и развојне ефикасности,

- равномерни размештај привредних и других активности у складу са предностима појединих делова Општине,

- обезбеђивање услова за заштиту и унапређење животне средине заустављањем даље деградације простора, угрожавања и уништавања природних ресурса и добара, сузбијањем непланске изградње и ненаменског коришћења простора, ревитализацијом угрожених подручја,

- усклађивање организације, уређења и коришћења простора са потребама заштите од елементарних и других непогода, заштита територије Општине, становништва, активности и природних и створених ресурса,

- функционално коришћење и штедна необновљивих ресурса и произведене енергије, стимулисање нових технологија производње енергије, као и коришћење обновљивих извора енергије.

Просторним планом се дефинишу основе просторног развоја и правила коришћења, уређења и заштите простора како би се општина Шид приближила овом циљу и створила могућност приступа европским структурним фондовима и поставила основе будућег развоја.

Подлоге које ће се користити у изради плана ће бити достављене од стране Републичког геодетског завода, Служба за катастар непокретности Шид и то:

1. геореференцирани ортофото снимак насеља,
2. дигитални катастарски план,
3. геореференцирани катастарски план водова,
4. листови непокретности за све парцеле у јавној својини.

Члан 4.

План генералне регулације Шида се израђује у складу са принципима планирања, коришћења, уређења и заштите простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи :

1. одрживог развоја кроз интегрални приступ у планирању,
2. равномерног територијалног развоја,
3. рационалног коришћења земљишта подстицањем мера урбане и руралне обнове и реконструкције,

4. рационалног и одрживог коришћења необновљивих ресурса и оптималног коришћења обновљивих ресурса,
5. заштите и одрживог коришћења природних добара и непокретних културних добара,
6. превенције техничко-технолошких несрећа, заштите од пожара и експлозије, заштите од природних непогода, отклањања узрока који изазивају климатске промене,
7. планирања и уређења простора за потребе одбране земље,
8. усаглашености са европским прописима и стандардима из области планирања и уређења простора,
9. унапређења и коришћења информационих технологија које доприносе бољој ефикасности и економичности рада јавне управе на пословима изградње,
10. учешћа јавности,
11. очувања обичаја и традиције,
12. очувања специфичности предела,
13. хоризонталне и вертикалне координације.

Принципи просторног развоја, дефинисани кроз Просторни план Републике Србије („Сл. гласник РС“, бр. 88/2010) и Просторни план општине Шид („Сл. лист општина Срема“ бр. 1/2011), као планове вишег реда, утицаће на значајно јачање одрживости идентитета, кохезије и конкурентности, као и унапређење управљања просторним развојем.

Члан 5.

Циљ израде Плана генералне регулације Шида је стварање планског основа за развој Шида, који ће искористити све предности његовог географског положаја, развијати традиционалне вредности и при томе поштовати савремене принципе развоја и потписане међународне конвенције. У гравитирајућем подручју Шида, обезбедиће се задовољавање свакодневних потреба становништва комплетирањем дневног урбаног система. Такав развој је могуће остварити на принципима одрживог развоја који подразумева усаглашен економски социјални и просторни развој и смањење конфликта између квалитета, односно културе живљења.

Циљ израде овог плана је целовита и детаљна планска разрада територије, саобраћајних и инфраструктурних система, комплекса и објеката од јавног интереса, као и најзначајнијих развојних

потеза и ширих просторних целина од значаја за даљи развој Шида.

План је синтеза детаљних урбанистичких решења, могућности изградње и уређења за укупно грађевинско подручје, проистекла из преиспитаних услова важећих урбанистичких планова и утврђивања услова за неизграђене делове територије Шида.

Члан 6.

Планом генералне регулације Шида ће се дефинисати намена простора као и начин његове реализације, створиће се одговарајући плански основ у смислу директног спровођења појединих зона (као што је зона становања), као и за прибављање одговарајућих дозвола у складу са Законом.

План генералне регулације Шида садржи нарочито:

1. границе плана и обухват грађевинског подручја
 2. поделу простора на посебне целине и зоне,
 3. претежну намену земљишта по зонама и целинама,
 4. регулационе и грађевинске линије,
 5. потребне нивелационе коте раскрсница, улица и површина јавне намене,
 6. коридоре и капацитете за саобраћајну, енергетску, комуналну и другу инфраструктуру,
 7. мере заштите културно-историјских споменика и заштићених природних целина,
 8. зоне за које се обавезно доноси план детаљне регулације са прописаном забраном изградње до његовог доношења,
 9. локације за које се обавезно израђује урбанистички пројекат, односно расписује конкурс,
 10. правила уређења и правила грађења по целинама и зонама за које није предвиђено доношење плана детаљне регулације,
 11. друге елементе значајне за спровођење плана.
- План генералне регулације садржи текстуални и графички део.
- Текстуални део плана генералне регулације садржи Општи и Плански део.
- Општи део плана генералне регулације садржи образложење правног и планског основа у виду извода из плана вишег реда, односно ширег подручја, опис обухвата плана са пописом катастарских парцела и опис постојећег стања.
- Плански део садржи правила уређења и правила грађења.
- Правила уређења у плану генералне регулације осим елемената одређених Законом, садрже и :

1. опис и критеријуме поделе на карактеристичне целине и зоне,
2. планирану намену површина и објеката и могућих компатибилних намена, са билансом површина,
3. општа правила уређења простора.

Правила грађења у плану генералне регулације, осим елемената одређених Законом, садрже и:

1. целине за које се обавезно доноси план детаљне регулације, са смерницама за њихову израду,
2. правила грађења за појединачне грађевинске парцеле, у мери довољној да буду основ за издавање локацијских услова,
3. предвиђене рокове за израду плана детаљне регулације са обавезно прописаном забраном градње нових објеката и реконструкције постојећих објеката (изградња објеката или извођење радова којима се мења стање у простору), до усвајања плана.
4. локације за које је обавезна израда пројекта парцелације, односно препарцелације, урбанистичког пројекта и урбанистичко-архитектонског конкурса, са смерницама за њихову израду,
5. приказ остварених урбанистичких параметара и капацитета

Графички део плана генералне регулације садржи графичке прилоге постојећег стања и планских решења.

Графички прилог постојећег стања у плану генералне регулације садржи:

1. границе плана и обухват постојећег грађевинског подручја,
 2. претежну намену површина : за јавне потребе, становање, пословање, индустрију и остале намене.
- Графички прилози планских решења плана генералне регулације садрже :
1. границе плана и границе планираног грађевинског подручја насеља (по правилу, по постојећим парцелама) са поделом на карактеристичне целине и/или зоне и претежном планираном наменом површина (по правилу, по постојећим катастарским парцелама) у грађевинском подручју, односно обухвату плана; за јавне потребе, становање, пословање, привреду и остале намене,
 2. саобраћајно решење са регулационим линијама улица и површина јавне намене и нивелационим kotaма раскрсница улица и површина јавне намене (регулационо-нивелациони план),

3. начин спровођења плана генералне регулације, зоне или целине које ће се даље детаљније разрађивати плановима детаљне регулације, зоне за које је обавезна израда урбанистичких пројеката и локације за које се обавезно расписује урбанистичко-архитектонски конкурс,
4. планирана генерална решења за објекте и комплексе јавне намене, трасе, коридоре и капацитете за енергетску, комуналну и другу инфраструктуру,
5. урбанистичка регулација са грађевинским линијама за зоне за које није предвиђена израда плана детаљне регулације.

Графички прилози плана генералне регулације раде се у размери од 1 : 1000.

Нацртом плана утврдиће се целине које се могу самостално разрађивати. План генералне регулације ће представљати плански основ за израду планова детаљне регулације, издавање информације о локацији, локацијских услова и израду урбанистичко техничких докумената.

Према Плану генералне регулације Шида, простор ће бити намењен за јавне површине, становање, пословање, спортско - рекреативне намене, зеленило и радне зоне.

У намени становања, издвајаће се следеће карактеристичне целине : зоне породичног становања, зоне вишепородичног становања и зоне мешовитог становања.

У оквиру простора намењеног пословању издвајаће се карактеристичне целине и правци : централна зона, улазни правци и радне зоне.

Унутар централне зоне се налазе карактеристичне целине са вредним објектима, које представљају посебно вредне делове Шида који су и део његовог идентитета који не сме бити нарушен непримерном изградњом.

Улазни правци у Шид уређиваће се не само за лоцирање делатности које ће користити локационе предности већ и за обликовање улаза у Шид и стварање првих утисака у градско подручје.

Радне зоне ће се разликовати по преовлађујућој врсти делатности које се у њима развијају, величини комплекса и објеката, начину њиховог груписања, прилагођености окружењу.

За сваку од карактеристичних целина утврдиће се услови за изградњу и уређење.

Унутар сваке од намена утврђене су целине од стратешког значаја за развој Шида и као такве приоритетне за грађење и уређење.

Члан 7.

Израда Плана генералне регулације Шида поверава се Јавном предузећу „Завод за урбанизам“ из Шида.

Члан 8.

Рок за израду Плана генералне регулације Шида је 12 месеци од дана ступања на снагу ове одлуке.

Члан 9.

Средства за израду Плана генералне регулације Шида обезбедиће се из буџета општине Шид. Оквирна финансијска процена је да ће трошкови израде Плана износити око 6.000.000 РСД.

Члан 10.

Одлука о изради стратешке процене утицаја на животну средину саставни је део ове Одлуке.

Члан 11.

Рани јавни увид и увид у нацрт Плана генералне регулације Шида биће изложени у сали Скупштине општине Шид, ул. Карађорђева бр. 2, а начин, место и време трајања јавног увида огласиће се благовремено у средствима јавног информисања, у складу са Законом.

Члан 12.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број:011-59/П-17

Дана, 28.02.2017.

ПРЕДСЕДНИК
Велимир Ранисављевић

На основу члана 92. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС”, број 54/2009, 73/2010,101/2010,101/2011,93/2012,62/2013,63/2013 -испр.,108/2013,142/2014,68/2015, 103/2015 и 99/2016), члана 32. став 1. тачка 20. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС”, број 129/2007 и 83/2014) и члана 24. и 40. став 1. тачка 32. Статута општине Шид („Сл. лист општине Шид“ 18/2015-пречишћен текст), Скупштина општине Шид на седници одржаној 28. фебруара 2017. године, донела је

ОДЛУКУ

О АНГАЖОВАЊУ ЕКСТЕРНОГ РЕВИЗОРА

Члан 1.

За ревизију Завршног рачуна буџета општине Шид за 2016. годину ангажоваће се ревизорска кућа или лице које испуњава услове за обављање послова ревизије финансијских извештаја прописане законом којим се уређује рачуноводство и ревизија, уколико Државна ревизорска институција да сагласност на такву ревизију.

Члан 2.

Ова одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број :011-51/П-17

Датум:28.02.2017.

ПРЕДСЕДНИК
Велимир Ранисављевић

На основу чл. 7.и 32. став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ бр. 129/07), члана 5. став 3. Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС“ бр. 15/16), члана 45. став 1 и 72. став 12, у вези са ставом 7. и 10. Закона о јавној својини („Службени лист РС“ бр. 72/11, 88/13 ,105/14 и 108/16) и члана 40. став 1. тачка 7. Статута Општине Шид („Службени лист Општине Шид, бр. 18/15 – пречишћени текст) Скупштина општине Шид на седници од 28.02.2017. године доноси

ОДЛУКУ

о изменама Одлуке о усклађивању пословања Јавног предузећа Завод за урбанизам Шид из Шида са Законом о јавним предузећима

Члан 1.

У Одлуци о усклађивању пословања Јавног предузећа „Завод за урбанизам Шид“ из Шида са Законом о јавним предузећима („Службени лист општине Шид“ бр. 15/16 и 18/16) (у даљем тексту Одлука) члан 16 мења се и гласи :

„Основни капитал Јавног предузећа „Завод за урбанизам Шид“ из Шида, чини право својине на непокретностима пренето у својину у складу са Законом о јавној својини, као неновчани капитал и то:

1. Пословни простор – шест просторија на првом спрату, број посебног дела 2/16, површине 185 м², Шид, Кнеза Милоша 2/1, постојећи на кат. парцели бр. 3271, уписан у ЛН бр. 2097 К.О. Шид.

2. Пословни простор у подруму, површине 6 м², број посебног дела 5, Шид, Кнеза Милоша 2/1, постојећи на кат. парцели бр. 3271, уписан у ЛН бр. 2097 К.О. Шид.

3. Пословни простор у подруму, површине 5 м², број посебног дела 6, Шид, Кнеза Милоша 2/1, постојећи на кат. парцели бр. 3271, уписан у ЛН бр. 2097 К.О. Шид.

4. Пословни простор – једна просторија на другом спрату, површине 31 м², број посебног дела 4/4, Шид, Светог Саве бр. 2-6, постојећи на кат. парцели бр. 3278, уписан у ЛН бр. 6230 К.О. Шид.

Процењује се да вредност неовчаног капитала из претходног става овог члана износи 9.761.000,00 динара на основу процене сталног судског вештака мр Војина Мишића из Сремске Митровице.

На основу ове одлуке Јавно предузеће „Завод за урбанизам Шид“ из Шида може да изврши упис права својине на непокретности из става 1 овог члана без накнадне сагласности оснивача.

Основни капитал из става 1. овог члана је удео Оснивача, као јединог члана са 100% учешћа у основном капиталу Јавног предузећа „Завод за урбанизам Шид“ из Шида.

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број: 011-54/П-17

Датум: 28.02.2017.

Шид

ПРЕДСЕДНИК

Велимир Ранисављевић

На основу одредбе члана 93 и 32. Закона о локалној самоуправи («Сл. Гласник РС» број 129/07) и члана 40. став 1. тачка 7. Статута општине Шид (, Сл. лист општине Шид“ 18/15-пречишћени текст), и уз претходно прибављену сагласност Покрајинског Секретаријата за међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу број: 141-015-2/2016-5, од 19.12.2016. године, као

и Мишљења Националног савета русинске националне мањине број: 45-01/16, од 25.11.2016. године, и Мишљења Националног савета словачке националне мањине број:01-1489, од 22.11.2016. године, Скупштина општине Шид на седници одржаној 28.02.2017.године донела је

ОДЛУКУ

О ПРОШИРЕЊУ НАЗИВА ПОСТОЈЕЋЕ УЛИЦЕ СИМЕОНА ПИШЧЕВИЋА У ШИДУ ДО КРАЈА ГРАЂЕВИНСКОГ РЕОНА НАСЕЉА ШИД

I

Овом Одлуком назив улице Симеона Пишчевића у Шиду, проширује се до краја грађевинског реона насеља Шид, утврђеним Планом генералне регулације Шида („Сл. лист општина Срема“, број: 25/09, 31/09 и 17/11).

II

Ову Одлуку доставити Републичком Геодетском заводу-Служби за катастар непокретности Шид, ради тачног утврђивања кућних бројева.

III

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број:011-49/П-17

Датум: 28.02.2017.

ШИД

ПРЕДСЕДНИК

Велимир Ранисављевић

На основу члана 32. став 1. тачка 8. Закона о локалној самоуправи („Службени гласник РС“ бр. 129/07) и члана 40. ст. 1. тачка 7. Статута Општине Шид („Службени лист општине Шид, бр. 18/15 – пречишћени текст), а у вези члана 24.-26. Закона о изменама и допунама Закона о култури (“Сл. гласник РС” број: 13/16) Скупштина Општине Шид на седници одржаној 28.02.2017. године доноси

О Д Л У К У

о изменама Одлуке о оснивању Галерије слика “Сава Шумановић” у Шиду-Установа културе од националног значаја

Члан 1.

У члану 1. Одлуке о оснивању Галерије слика “Сава Шумановић” у Шиду-Установа културе од националног значаја (“Сл. лист општине Шид”, број: 10/13) после речи:”у Шиду” бришу се речи:

“Установа културе од националног значаја (у даљем тексту: Установа) и то у складу са Одлуком Владе Републике Србије број: 022-3566/2013, од 30.априла 2013.године, о стицању статуса Установа културе од националног значаја (“Сл. гласник РС” број:41/13)”.

Члан 2.

Назив Одлуке мења се и гласи:

Одлука о оснивању Галерије слика “Сава Шумановић” у Шиду.

Члан 3.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број: 011-55/II-17

Датум:28.02.2017.

Шид

ПРЕДСЕДНИК

Велимир Ранисављевић

На основу члана 32.став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи (“Сл. Гласник РС”, бр. 129/07); члана 29. Закона о јавној својини, (“Сл. Гласник РС” бр. 72/2011, 88/2013, 105/2014 и 108/2016); члана 3. Уредбе о условима прибављања и отуђења непокретности непосредном погодбом, давања у закуп ствари у јавној својини и поступцима јавног надметања и прикупљања писмених понуда (“Сл. гласник РС” бр. 24/2012, 48/2015 и 99/2015) и члана 40. став 1. тачка 7. Статута општине Шид (“Сл. лист општине Шид”, број 18/15-пречишћен текст); Скупштина општине Шид је на својој седници одржаној дана 28.02.2017.године, донела

ОДЛУКУ

о отуђењу грађевинског земљишта у јавној својини у К.О. Шид

I

ОТУЂУЈЕ СЕ остало грађевинско земљиште у јавној својини Општине Шид, у улици Алексе

Шантића, бб. уписано у лист непокретности број: 2389 број парцеле 3225/4 њива 1. класе од 1 ар 83 м2. у К.О. Шид, - МАРКОВИЋ АНКИ, из Адашеваца, ул. Фрушкогорска бр.128. непосредном погодбом на основу Уредбе о условима прибављања и отуђења непокретности непосредном погодбом, давања у закуп ствари у јавној својини и поступцима јавног надметања и прикупљања писмених понуда.

II

Цена непокретности је 1.400,00 динара по м2 што чини укупну вредност: 256.200,00 динара. Процену тржишне вредности непокретности извршила је Пореске управа, Филијале Шид, изласком на терен.

III

Забрањује се било каква градња објеката на истој парцели. Иста може служити само ради изградње прилазног пута, грађевинској парцели именоване.

IV

Овлашћује се председник општине Шид, Предраг Вуковић да у име Општине Шид потпише уговор о отуђењу непокретности из јавне својине Општине Шид..

V

Обавезују се МАРКОВИЋ АНКА, из Адашеваца, ул. Фрушкогорска бр.128., да са Општином Шид по правноснажности ове Одлуке закључи уговор о отуђењу непокретности.

VI

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у “Службеном листу општине Шид”.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број:011-56/II-17

Датум:28.02.2017.

Шид

ПРЕДСЕДНИК

Велимир Ранисављевић

На основу члана 32. став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“ број:129/07) и члана 40. став 1. тачка 7. Статута општине Шид („Сл. лист општине Шид“ број: 18/15-пречишћени текст) Скупштина општине

Шид на седници одржаној 28.02.2017. године донела је

**ОДЛУКУ
О ИСТУПАЊУ ИЗ СПОРАЗУМА И АНЕКСА
СПОРАЗУМА О САРАДЊИ ОПШТИНА
ВЕЗАН ЗА ФОРМИРАЊЕ РЕГИОНА ЗА
УПРАВЉАЊЕМ ЧВРСТИМ КОМУНАЛНИМ
ОТПАДОМ**

Члан 1.

Овом Одлуком општина Шид иступа из Споразума о сарадњи општина везаног за формирање региона за управљање чврстим комуналним отпадом од 14.02.2007.године и Анекса од 18.02.2011.године.

Члан 2.

Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број:011-52/П-17

Дана, 28.02.2017.

Ш и д

ПРЕДСЕДНИК
Велимир Ранисављевић

На основу члана 32. став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи члана (“Сл. гласник РС”, број: 129/07) и члана 40. став 1. тачка 7. Статута општине Шид („Сл. лист општине Шид“ број: 18/15-пречишћени текст) Скупштина општине Шид на седници одржаној 28.02.2017. године донела је

**ОДЛУКУ
О УКИДАЊУ СТАТУСА ЈАВНОГ ДОБРА У
К.О. ШИД - ПОТЕС “ТРЊАЦИ”**

Члан 1.

Укида се статус јавног добра у К.О. Шид-потес “Трњаци” на катастарским парцелама број: 7933, 7934, 7935, 7936 и 7937.

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број:011-57/П-17

Дана,28.02.2017.

Ш и д

ПРЕДСЕДНИК
Велимир Ранисављевић

На основу одредбе члана 32. тачка 8. Закона о локалној самоуправи («Сл. гласник РС» број 129/07), члана 19. и 40. тачка 22. Статута општине Шид («Сл. лист општине Шид» пречишћени текст објављен у броју 18/15) а у вези члана 59. став 2. Закона о јавним предузећима («Сл. гласник РС» број 15/2016) Скупштина општине Шид на седници одржаној 28.02.2017. године донела је

**Р Е Ш Е Њ Е
О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА ПРОГРАМ
ПОСЛОВАЊА ЈАВНОГ КОМУНАЛНОГ
ПРЕДУЗЕЋА “ВОДОВОД“ ШИД ЗА 2017.
ГОДИНУ**

I

ДАЈЕ СЕ САГЛАСНОСТ на Програм пословања Јавног комуналног предузећа “Водовод“ Шид за 2017. годину, у складу са Одлуком Надзорног одбора Јавног предузећа, под бројем:НО-20/17-V од 30.01.2017. године.

II

Ово Решење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број:011-45/П-17

Датум:28.02.2017.

Ш и д

ПРЕДСЕДНИК
Велимир Ранисављевић

На основу одредбе члана 32. тачка 8. Закона о локалној самоуправи («Сл. гласник РС» број 129/07), члана 19. и 40. тачка 22. Статута општине Шид («Сл. лист општине Шид» пречишћени текст објављен у броју 18/15) а у вези члана 59. став 2. Закона о јавним предузећима («Сл. гласник РС» број 15/2016) Скупштина општине Шид на седници одржаној 28.02.2017. године донела је

РЕШЕЊЕ**О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА ПРОГРАМ ПОСЛОВАЊА ЈАВНОГ КОМУНАЛНОГ ПРЕДУЗЕЋА “СТАНДАРД“ ШИД ЗА 2017. ГОДИНУ****Број:011-47/П-17**

Датум:28.02.2017.

Ш и д

ПРЕДСЕДНИК

Велимир Ранисављевић

I

ДАЈЕ СЕ САГЛАСНОСТ на Програм пословања Јавног комуналног предузећа “Стандард“ за 2017. годину, у складу са Одлуком Надзорног одбора Јавног предузећа, под бројем: 1428/16 од 29.12.2016. године.

II

Ово Решење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број: 011-46/П-17

Датум:28.02.2017.

Ш и д

ПРЕДСЕДНИК

Велимир Ранисављевић

На основу одредбе члана 32. тачка 8. Закона о локалној самоуправи («Сл. гласник РС» број 129/07), члана 19. и 40. тачка 22. Статута општине Шид («Сл. лист општине Шид» пречишћени текст објављен у броју 18/15) а у вези члана 59. став 2. Закона о јавним предузећима («Сл. гласник РС» број 15/2016) Скупштина општине Шид на седници одржаној 28.02.2017. године донела је

РЕШЕЊЕ**О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА ПРОГРАМ ПОСЛОВАЊА ЈАВНОГ ПРЕДУЗЕЋА “ЗАВОД ЗА УРБАНИЗАМ“ ШИД ЗА 2017. ГОДИНУ**

I

ДАЈЕ СЕ САГЛАСНОСТ на Програм пословања Јавног предузећа “Завод за урбанизам“ Шид за 2017. годину, у складу са Одлуком Надзорног одбора Јавног предузећа, под бројем: 04-570/2016 од 21.12.2016. године.

II

Ово Решење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

На основу члана 32. став 1. тачка 6. Закона о локалној самоуправи („Сл. гласник РС“ број:129/07) и члана 40. став 1. тачка 7. Статута општине Шид („Сл. лист општине Шид“ број: 18/15-пречишћени текст) а у вези са чланом 36. Одлуке о промени оснивачког акта ЈКП Регионална депонија “Срем-Мачва” Шабац од 28.01.2014.године, Скупштина општине Шид на седници одржаној 28.02.2017. године донела је

РЕШЕЊЕ**О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА ЗАКЉУЧЕЊЕ УГОВОРА О ПРУЖАЊУ УСЛУГА ОДЛАГАЊА КОМУНАЛНОГ ОТПАДА**

I

ДАЈЕ СЕ САГЛАСНОСТ на Уговор о пружању услуга одлагања комуналног отпада који ће у име Општине закључити председник Општине Предраг Вуковић.

II

Ово Решење ступа на снагу даном доношења а биће објављено у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број:011-53/П-17

Датум:28.02.2017.

Ш и д

ПРЕДСЕДНИК

Велимир Ранисављевић

На основу одредбе члана 32. став 1. тачка 19. Закона о локалној самоуправи («Сл. гласник РС» број: 129/07и 83/14), а у вези члана 40.став 1. тачка 26. Статута општине Шид („Службени лист општине Шид“18/15-пречишћени текст), Скупштина општине Шид је на седници одржаној 28.02.2017.године, донела следеће

РЕШЕЊЕ**О ДАВАЊУ САГЛАСНОСТИ НА УПОТРЕБУ
ИМЕНА ОПШТИНЕ У НАЗИВУ СПОРТСКОГ
САВЕЗА ОПШТИНЕ ШИД****I**

ДАЈЕ СЕ САГЛАСНОСТ на употребу имена општине, у називу Спортског Савеза општине, тако да исти гласи: „СПОРТСКИ САВЕЗ ОПШТИНЕ ШИД“.

II

Решење ступа на снагу даном доношења, а објавиће се у „Службеном листу општине Шид“.

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ ШИД

Број: 011-58/II-17

Датум: 28.02.2017.

Ш и д

ПРЕДСЕДНИК
Велимир Ранисављевић

САДРЖАЈ

Број Акта	Назив	Страна акта
-----------	-------	-------------

ОПШТИНА ШИД**Скупштина општине Шид****Планови:**

1. Процена угрожености општине шид од елементарних непогода и других несрећа..... 14

Одлуке:

1. Одлуку о изради просторног Плана општине Шид..... 173

2. Одлуку о изради Плана генералне регулације Шида 175

3. Одлуку о ангажовању екстерног ревизора..... 179

4. Одлуку о изменама одлуке о усклађивању пословања Јавног предузећа Завод за урбанизам шид из Шида са Законом о јавним предузећима..... 179

5. Одлуку о проширењу назива постојеће улице симеона пишчевића у шиду до краја грађевинског реона насеља шид..... 180

6. Одлуку о изменама одлуке о оснивању Галерије слика “Сава Шумановић” у Шиду-установа културе од националног значаја 180

7. Одлуку о отуђењу грађевинског земљишта у јавној својини у к.о. Шид..... 181

8. Одлуку о иступању из споразума и анекса споразума о сарадњи општина везан за формирање региона за управљањем чврстим комуналним отпадом 182

9. Одлуку о укидању статуса јавног добра у к.о. Шид - потес “Трњаци”..... 182

Решења:

1. Решење о давању сагласности на програм пословања јавног комуналног предузећа “Водовод” Шид за 2017. годину..... 182

2. Решење о давању сагласности на програм пословања јавног комуналног предузећа “Стандард” Шид за 2017. Годину..... 183

3. Решење о давању сагласности на програм пословања јавног предузећа “Завод за урбанизам” Шид за 2017. Годину 183

4. Решење о давању сагласности на закључење уговора о пружању услуга одлагања комуналног отпада..... 183

5. Решење о давању сагласности на употребу имена општине у називу спортског савеза Општине Шид..... 184

Службени лист општине Шид, излази по потреби,
Издавач Општинска управа општине Шид, Одељење за скупштинске и правно-стручне послове,
Карађорђева бр. 2 Шид.
Уредник Ромко Папуга, начелник општинске управе општине Шид, телефон: 022/712 – 544
www.sid.rs